

WWW.IQRA.AHILAMONTADA.COM

سندی اثر ا الشفانی

بلی و کنی بک در د گرانی لئنی

دہ کیرانی
بمحی الدین فرجع الحمد

نو دینی
محمد نو دین

بَلْقَ وَ كَهْفِي
يَهَكْ دُوو گومانى سهله فى

بِلْقَ وَكَهْفٍ يَهُكْ دُووْ گُومَانِي سَهْلَهْ فِي ؟

نوسيينى
محمد بوننیت

وهرگيراني
نجم الدين فرج احمد

[.....] مافی لەجادانەوەی پارێزراوە بۆ
نوسینگەی تەفسیر [.....]

نامە: محمد بونیت
 ناوی کتیب بەکوردى: بلق و کەمپی یەک دوو گومانی سەھلەقى
 ناوی وەرگىزى: نجم الدین فرج احمد
 چاپ و بلاۆکردنەوەی: نوسینگەی تەفسیر بۆ بلاۆکردنەوەو راگەياندن/ھەولىز
 نەخشەسازى: إسماعيل طه
 خەزمەت: نەوزاد كۆپىس
 بەرگىزى: ئەمین مخلص
 نۇزەر و سائى چاپ: يەكەم ۱۴۳۲ - ۱۱-۲۰۱۲
 تىرىازى: ۱۵ دانە

لە بەریوە بەرایەتى گشتى كتىخانە گشتىيەكان ژمارەي سپاردنى (۱۸۸۴) سالى ۲۰۱۰ ئى پىدراروە

www.al-tafseer.com

پیشکهشه

بهو موسولمانه زیتهی دین و بهرهو ماق سهلهف له دیدو
بهرهو لاق مهدهلیزم جوی دهکاتهوه.

اَنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ تَحْمِدُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يُضِلِّ فَلَا هَادِي لَهُ. وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آتَقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَالِيهِ، وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ
يَأَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبِّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفِيسٍ وَجَدَّهُ وَحْدَهُ مِنْهَا رَوْجَهَا وَبَثَّ
مِنْهَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي نَسَأَلَنُّهُ بِهِ، وَالْأَرْحَامُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَلَيْكُمْ رَفِيقًا

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آتَقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾ يُصْلِحُ لَكُمْ
أَعْمَلَكُمْ وَيَغْفِرُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَرْزَانَ عَظِيمًا
أَمَّا بَعْدُ: فَإِنَّ أَحْدَقَ الْحَدِيثَ كِتَابُ اللَّهِ، وَخَيْرُ الْهَدِيَ هَدِيُّ مُحَمَّدٍ صَلَى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَشَرَّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاهَا، وَكُلُّ مُحَدَّثَةٍ بِدُعَةٍ وَكُلُّ بِدُعَةٍ
ضَلَالَةٌ، وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي التَّارِ .

ئەم كتىبە

سالى ۲۰۰۴ بولە مالى برايەكى جەزائىرى لە ئۆسلاۋ كتىبىكىم بە ناوى (كتىب الشبهات .. عقيدة السلفين في ميزان أهل السنة والجماعة) بىنى، لەو كاتھى من سەيرىيکى سەرپىيىم دەكىرد، خاودەن مالەكە وتسى: نوسەرى ئەم كتىبە محمد بوننىتە نوسەرىيکى ئىسلامى تازە پىنگەيشتو و دەركەوتوه، بەلام بە داخەوه پار لەزىر ئەشكەنجهى جەللادانى ولاتى مەغريبا شەھيد بولە. دوايىش كتىبەكە پېشىكەش كىرم.. كتىبەكە لە ناوهروكىدا بەمۇ هەمو بەلگانەپىشى پىنچەستون دەولەمەند بولە، بەلام لە روپى رىتكەخستن و چاپكەرنىيەوە سەرهەتايى و زۇر نارپىك بولە..

دواتر زانيم، كە نوسەرەكە مامؤستاي زانكۆيەو دكتۈرای لە (ئىبىنوحەزمى زاهىرىسى) دا هيئناوه ناسراووتىكى رەوتى سەلەفى جىيەدەيىھە، ئەم كتىبەش چاپتىكى ترى جوانتر كراوەتەوە و بە ناوى (عقيدة أدعياء السلفية في ميزان أهل السنة والجماعة) بلاو بۇتەوە، بىنىم كە ئەبو محمدى مەقدىسى پېشەكىيەكى كورتى بۇ نوسىيەوە..

لە ۲۰۰۹ - ۲۰۰۴ كە گۇفارى دوربىنمان لە نەروىچ دەر دەكىرد، مەلا عومەرى مۆكەببەيى ھەندىك بابەتى لەو كتىبە دەرھىنداو بە ناوى (گەرەلاۋىزى سەلەفيەكان) كىرى بە چەندىن مەقالەيەك بۇ دوربىن، لەۋىدا وەك بابەتىكى مۇناقەشە بلاو كرانەوە، بەلام ئەو لەگەل ئەوەشدا، كە دەقە ئەسلى كتىبەكەي ھەمو وەرگىرابو، بەلام تانەو تەشەرى خۆى بە شىّوازىيکى ئەدەبى خىستبۇو

سهر، من نوسینه‌که‌ی ئەم بۇ لىك جوى نەكريايەوه، بۆيە وەك خۆى به ناوى
(چەند ھەلۋىستەيەك) دامنایەوه ..

دواتر بەداخەوه مەلا عومەر ھەر لە پېشەكىيەكەيەوه وازى لە وەرگىزىنى
كتىبەكە ھىناو، ئەو ئەركەش كەوتە سەر من... منىش پار (۲۰۰۹)كە بىستىم وا
كۆمەللىك سەلهۇن ناھائى لە دين و سياسمەت لە كوردىستان كەوتونەتە شەق
ھەلدىان لە ئەھلى ئىسلام و دىدى مورجىئەتى خۇيان گردۇتە دىنى خوا،
گەرامەوه سەر كتىبەكەي بوننىتى رەحىمەتى و ھەممۇيم گرددە كوردى.. بەو
ھىوايەسى سودىك بە رەوتەوان و ھاوبىرانمان بگەيىتى، بە تايىبەتى لەم كاتىدا،
كە روھو روی ئەو سەلهۇفە داماوانە بونەتەوه.

كەوابو ئەو بابەتهى بە ناوى (چەند ھەلۋىستەيەك) لىرەدا دەبىنرىت ھەر
نوسینى دانەرەكەيە بەلام لە دارشتنەوه كوردىيەكەيدا بە شىۋازىتى تانەو
تەوس نىشاندراوەتەوه.. ئەمما بابەتهكاني دوو بەشى (پىناسەي باوھى) و
(پىناسەي كوفر) ھەر نوسینه‌کەي محمد بوننىتى مەراكىشىيەوه وەكى خۆى
گراوه بە كوردى..

لەبەر ئەوهى باسەكانى بوننىتى رەحىمەتى دوورودرىزبۇن، ناچار بوم بەش
بەشيان كەم و ناونىشانى تريان بۇ دانىم، بۇ نمونە پېشەكىيەكەي خۆى، كە بە
يەك ناونىشان نوسىبۇ بۇتە چوار ھەلۋىستە، پىناسەي باوھى، كە بۇتە بەندى
يەكەم، ھەر ھەممۇ بە يەك ناونىشان نوسىبۇ، خوينىر لە بەرددەۋامبۇن و
تەواو كردىنى سارد دەبۈوه، بۆيە ئەويشىم كردوھ بە چوار باس... ھەروھا
پىناسەي كوفرو وەلەمانەوهى گومانەكان..

ھەروھا زۆر لە پەرأويىزەكان، كە نوسەر بۇ رۆشنكىردىنەوهى ھەندىك بابەت
كىرىبۇنى، دوردرىز بۇن، پەرأويىزى وا ھەبو پەرهو نىوهىك بۇ، حەتمەن بە
كوردىيەكەي زىاتر لە سى لەپەرە دەرددەچو، دىتم جىاوازىيەكى وايان لەگەل

دەقەکە نىيە، لەبەر ئەوهى هەردووگىشيان بۇچونى كەسىكىن، بە باشم نەزانى وا لىك دور بن؟ بۆيە زۆرىنه يانم لە كوردىيەكەدا كرددەوە بە دەقى كتىبەكە.

كتىبەكە زىاتر لە سەد زاراوه و ناوى زانىيانى سەلەفى تىدايىه، نەدەكرا بۇ كتىبىكى وابچوک هەمويان بىناسىئىم، نەشىدەكرا وازيانلى بھېتىم بە تايىبەتى زاراوهكان، بۆيە هەولەمداوه ئەوهى بە زەرورىم زانىيە، پىناسەيەك يان شەرخىكى كورتى بۇ بکەم.

ئەم كتىبە هەرجەندە ناونىشانەكەى هەزەلىيانەيە، بەلام ناواھەرۆكەكەى زۇر زانستيانەيەو بە پىنى ديدو بۇچونى ئەھلى سوننەت و جەماعەتەو ورددەكارانە پىناسە سەقەتەكەى مورجىئەكان (و مەدختەلى و سەلەفەيەكانى بەر سىبەرى حاكمەكانى ئەمپۇ) بۇ باوەر رەت دەكاتەوە..

ئەوهى بۇ شىيخى ئەلبانى نوسراوه (رەحىمەتى) يان (رەحىمەتى خواتىلى بىت) ئەوه من نوسىيۇمە، چونكە ئەو كاتى، كە نوسەر ئەم كتىبەي نوسىيۇ، ئەلبانى رەحىمەتى مەزن لە ژياندا مايو ..

خوا پاداشتى نوسەر وەرگىرۇ بلاۋكارى بىنوسىت و، هەروەها ئەو كەسەي، كە بە دەرس دەيلەتەوەو لىتى بلاۋ دەكاتەوە .. ئامىن ..

ریزھوی باس

نجم الدین فرج احمد

ھەمو موسولمانیکی پابەند بە ئىسلامە كەيە وە زۆر لە كەسانى تريش، وشەى سەلەھىيان بىستۇھو دەبىبىستن وشتىكى ھەر لى دەزانى .. ھەر نەبى نەبى ئەھە دەزانى، كە سەلەھى ئەھە گەنچە موسولمانانەن، كە بايەخ بە يەكخواپەرستى دەدەن و دژى شىركەن و ناھىئەن خەلک ھاوار بۇ شىخ و مشايىخ و شەخس و مەرقەدەكان بېھەن. ھەروەھا بايەخيان زۆر بە پابەند بونە بە حەدىس و سوننەتى پاكى پىغەمبەرەوە صلى الله علیه وسلم، بۆيە لە روالەتىاندا نويزىيان وەك ھى ئەھە و . گەر دەسەلاتدارە تاغوتە كانىش لېيان گەرپىن - رىشى درېز دەھىلەنەوە سىواك بەكار دەھىنن، لە ئەحکامى شەرعىشدا شوين مەزھەبىتكى ديارى كراو ناكەھون.. ئەوى لە نزىكىشەوە دەيانناسىت دەزانىت ئەمانە لەسەر راوبىچۇنى زانىيانى پايە به رزى ئەم سەردەمەن، وەكو شىخ محمد ناسروددىنى ئەلبانى و بن باز - رحمەتىان لى بىت - و زانىيانى سەلەھى تر .

ناوى سەلەھىتى لە وشەى سەلەھەوە ھاتوه، كە بە ماناي پىشىنە، بۆيە دەبىنیت ھەندىك لە سەلەھىيە كوردەكانى سليمانى و ھەندىك لە كەلارو بادىنان وشەى پىشىنيان بۇ خۇيان و پىناسەى رىبازو بەرنامەو كەسايەتىيەكانى خۇيان بە كار دەھىننا .. ئەمە لە روی زمانىيەوەيە، بەلام لە روی زاراوهە، سەلەھى بەو كەسە دەلىن، كە لەسەر رىبازو بەرنامەى سەلەھى

دھروات، که بريتین له ئەسحابەكانى پىغەمبەر صلى الله عليه وسلم و تابعين (واته نەوهى دواي ئەوان) و تابيعى تابيعين (واته نەوهى سىتەھى دواي پىغەمبەر صلى الله عليه وسلم، وەکو چوار ئىمامەكەئەھلى سوننەت و ئىمامى ئەۋزاعى وەكحول و قەتاھەدە دەردەنە سۈفيانەكەو عەتائى كورى ئەبۇ رەباج و .. ھەروھا ئەوانەش، کە لە سەرددەمەكانى تردا لەسەر بەرنامە ئەوان روېشتۇن، وەکو ئىمامى ئىبىن تمىمىيە و ئىبىنۇل قەبىم و ئىبىنۇ رەجەب و ئىبىنۇ كەثير و .. ھەندى. چۈنكە پىغەمبەر صلى الله عليه وسلم مەتىخى ياودەرانى خۆى و دو بە نەوهى دواترىشىيانى فەرمۇ، کە يەكسەر بە دواياندا دىن، بە حەدىس خيرالقرون، کە دەھەرمۇ: (خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي ۗ ثُمَّ الَّذِينَ يَلْوَنُهُمْ ۗ ثُمَّ الَّذِينَ يَلْوَنُهُمْ) الالباني / الصحيحة، ژمارە ٦٩٩ .

بەلام ئەم وشەيە - وەکو ھەر وشەيەكى تر کە لە قورئان و سوننەتدا بۇ ئەم مەبەستە بەكار نەھاتىت - ئىختىلافاتىكى زۆرى لەسەر دروست بۇھە لانى كەم سەلهفىيەكانى گردۇتە چوار بەش، ھەر بەشىكىيان دەلى: لەسەر رىوايەتى خەتكەي ئىبىنۇ مەسعودم !

ھەر يەك دەلى: سەلەفى ھەر خۆم بەلى، کە من ھاتم ئەتو ھەلى ؟! كەس نازانىت ئەميان بەچى چۈتە لوتكە ؟!

بە راست ئاوان، بۇيە كەوتونە ناو ناوان... بۇيە سەلەفىتى سەرددەم، بۇتە ھەورو ھەلاوو تەم.. لە ھەمو رەھوت و بزاھىكى تر ھەلۆھاشاترۇ گەرەلاۋزىتە. بە ھەر حال بۇ خۆم زۆرم لى پرسىيون، لىك جوداودورم ناسىيون ، بۇيە وەکو رىپازو دىد لە چوارخانانەم پەستيون: سەلەفى حەق، سەلەف زەق، سەلەف دەق، سەلەف لەق ..

- سەلەف حەق: ئەوانەن کە باودەيان وايە، کە پىغەمبەر صلى الله عليه وسلم، کە وەسفى (الطائفة المنصورة)ى كردوھ بەرنامە و كاركىردنەكەشى

دیاری گردوه. ئەمانه باومريان به سه‌له‌فیتى جىهادى ھەيە. لەسەر سىرهى عبداللهى كورى موبارەك دەرۋۇن و باومريان وايە گىرانەوەي حوكىمى دىن بىن جىبهاد ناکرىت لەمانەش: شىخ حمود العقلاب و ئىبىن جەبرىن و عبدالله عزام رەحىمەتى خوايانلى بىت، ھەروەها عومەر عبدالرحمن و فيزازى مەغribi و دكتۆر عبدالقادر عبدالعزىز شىخ على بن الحاج فَكَ اللَّهُ اسْرَهُمْ...

سەلەفی زەق: باومريان وايە، كە دەبىت سەلەفیه كانىش وەكى ئىخوان و ئەوانى تر، رېكخراوى سىاسىيان ھەبىت و بەشدارى ژيانى سىاسى و گۈرانكارى دەستور بىكەن. ئەمانه ئەوانەن، كە دەچىنە ھەلبىزادنە سىاسىيە كانى ولاتانيانەوە. وەكى سەلەفیه كانى كوهىت و پاكسٰستان و سودان، ناودارىشيان ئىحسان ئىلاھى زەھىرى رەحىمەتى و شىخ عبدالرحمن عبدالخالقى كوهىتە ..

سەلەفی دەق: ئەو زاناو تالىب عىلمانانەن، كە بايەخ ھىنده بە سىاسەت و گۈرانكارى و شەرھپالى سىاسەت نادەن، ھەر خەرىكى بلاۋىرىدىنەوە ئەو عىلمە شەرعىانەن، كە زەھرى بۇ حکومەتە كان نىبىه. وەك ھەندىك لايەنلى تەھىيدو زانىيارى حەدىس و توپىزىنەوە كىتىبى زانىيانى كۆن. باومريشيان وايە، كە پەروەردە كىردىن بەسە بۇ ھىننانەوە حوكىمى شەرع! لەوانەش شىخى ئەلبانى و بن بازو بن عوسىمەن . رحىم الله . و زانىيانى ترى سعودىھە و شىخ بدیع الدین سىندى پاكسٰستان و شىخ موقبىل الوادىعى يەمەن و... هەتىد. لە راستىدا ئەمانە خۇيان دوو پۇلى تىك ئالاون: پۇلتىكىان چاك حەق دەناسىت و چاكىش دەزانىيەت عەقىدە سەلەف چىيە و چى داوا دەكەت. بەلام لەبەر ئەوەي ھەر دوانزە عىلمە كەى كۆنە و ھېيج لە واقىعى ئەم زەمانە ئالۇزە نازانىيەت، خې.

ئەوەي تريش زۆر لىزانەو قىرو قەپە، خۇى لى مت گردوه! نەبادا حکومەتىك تورە كات!

سەلەھی لەق: ئەمانە كە مەدختەلی و جامیشیان پى دەلین، ئەوانەن كە موخابەراتى ولاتان، بە تايىبەتى ھى سعوديه (راستەوخۇ) و ئەمرىكى. لە راستىدا ئەمانە بالى (دىندارى!) موخابەراتى ھەمو حکومەتىكىن! دېزى ھەر ھەمو كۆمەلە ئىسلامىيەكانن. ئەمانە ھەر كۆمەلەنىكى خواريان دىبىت، يان بىستېت سىفەتە دىزىوهە يان لى وەرگرتۇدۇ! بۇ نمونە:

- لە غولاتى مورجىئە (مُسَمَّى الایمان).

- لە جەھمىيە (مُسَمَّى الکفر).

- لە قاديانى (پەك خىتنى جىيەد).

- لە ئەحباش (زمان درېزى).

- لە ئىخوان (تەعەسوبى حىزبى).

- لە زانايانى رەسمى حکومەتان (جوئى كردنەوە دين لە دەولەت).

مەلائى مەشهرى ئەمانە، عبدالوحسین عوبىكانە.. ئىمامى ئەوحەدى دەورەو موستەشارى ھەرە گەورەو ئەوەي بۇتە خاوهەن پاوهەن، رەبىع بن ھادى المدخلەيە..

ئەم كتىبە وەلامىتىكى زانستىيانە (سەلەھى دەق) دەداتەوە، ئەدەب و رەفتارى خۆشىان لەگەلياندا رەچاو دەكتات. موناقەشەكە زىاتر لەگەل (شىوخ) ئەم تەۋۇزمە سەلەھىيە، بە تايىبەتى شىيخى ئەلبانى رەحمەتى و محمد ئىبراھىم شەقرە ئەردەن و (عەلەلى حەلەبى) عەلى حەسەن عەلى ئەلەھەلەبى و ھىنديكى تريان ... جا بۇ ئەوەي خويىنەر سود لە راي جوئى زانايان وەرگرىت، را پېچەوانەكانيشى بە ئەمانەتەوە لە خاوهەنەكانيانەوە ھىناواه . تا توانىبىتى تەۋىلى باشى بۇ كردون - دادو ئىنساسەفيش لاي زانايانى ئىسلام واي خواتىتە .. ئىنجا موناقەشە ئەلەو راستىيانى كردوه. ئەوش بە پىشى دابونەرىتى

زانایانی ئەھلی سوننەت و جەماعەت دەبىٰ وابیت .. ئىت كى بەلگەی بەھىزىر
بو ئەو لە پېشتر دەبىت.. نەك ئەھوی عەمامەتى گەورەتەرە، يان رىشى درېزىترو
پەرسوبلاۋتەرە، يان بە پېنى بىدۇھەكەي ئىخوان پېرى پیرانەو (اکبر الاعضاء
سەنَا)!^۵

كەوابو موناقەشەكەي ئىرە لەگەل داعييانى (سەلەف دەق)، موناقەشەكەش
لەسەر پېناسەتى دوو زاراوهىھە: پېناسەتى باوھر، پېناسەتى كوفر.. پاشان
نوسەرى رەحىمەتى وەلامى ئەو گومانانە دەداتەمەد، كە بە پېناسەتى پېتكەتەتى
باوھر و كوفريانەو چەسپاندۇدە. خۆزگە تەمەن و بوارىش دەبىو دەردەشەيەكىان
لەسەر جىيەادە بىقەكە لەگەلدا بىھىن، هەرچەندە لەوانەيە تىيىدا وەكىو كەرى
شايى بن.. هەرچەندە كە ھەللى رەخساو لەبەر دەم دولايەنى موناقەشەكە دا
وەك يەك نىيە، ئەوان لە ژىر سېبەرى دارودەستەتى فىرعەوندان و شوينىشيان
گەرمە و معاشى وەزارەتى ناخۆيان مسۇگەرەو لە ھىچ پەكىان ناكەۋىت!
پياوانى لايەنى ئىمەش راڭردون، يان زىندانىن، يان بىئازادىن و ئەھوی دەيلىن
لە ژىر شمشىرى جەللاددايە، بەلام ئەمە سىرەت ئىمامى شەعېرى و سەعىدى
كۈرى جوبەير و دەياني وەكىو ئىيىن تەيمىيە و سەيد قوتى رەحىمەتىيە. لەگەل
ئەوهشدا مەيدانيان پشت بە خوا بۇ چۈل ناكەھىن و ناھىللىن بەم دىنەوە بىنە
شايەرى شايى عەلەمانى!

چەند ھەلۆستەیەک^۱

سەلەفی دەرویش؟

ماودیەکە سەلمفیەکان بە راست و چەپدا کەوتونەتە شمشیر وەشاندن، شمشیریک لەو دەدەن، گورزیک بەم دەکیش! تیریک لەو دەگرن، مەنجەنیقیک بۇ ئەم دادەخەن و كۆمەلیک دېگەزى لە بەر پىنى ئەمە تردا دادەنین... ماشەلا جو عبەيان پېرە. حکومەتەکەی (خادم الحرمین) و ھاوسمەنگەرانى ناھىلەن جو عبەيان خالى بىت. لىرە كتىب و لەولا شريت و لەملا تۆرى ئىنتەرنىت و لەولا كۆپ دەرس و سىمینار و لە پشت ھەموانىشەوە كەنالى نوپى تەلەقزىيون..

منىش ھەرچەند سەيرى كىشەكانىيان دەكەم و بە دىققەت دەيىاخويىنەمە دە مالىپەريان تاوترى دەكەم ھەنچەتىكى شەرعىم ناكەۋىتە بەر دەست، تا بلۇم ئۆخە ئەمە بەلگەيەكى شەرعىيە و ئەم قەومە داماوه ناھەقىيان نىيە وامان پى دەكەن .. ئەمە پېشىيان بەم دەلىلانە بەھىزە بۆيە وا دادگايىمان دەكەن و راپۇرتەمان لەسەر دەنوسىن و حکومەت و دەسەلاتدارانمان لى ھان دەدەن.

لەگەل پۇلىكىيان دەكەۋىتە مۇناقةشەوە، دەبىنیت دورترىن كەسن لە شىوازو رەفتارو دىالوگى سەلەف! زۆر دىدو رەفتاريان ھەر كەنەت ھى ئەھلى ئەھوائە و بۆيەيەكى سەلمفېيان لە روکەشى دەرىيى داوه. گەر كەسىك كەمىك زانستيانە لە خۆيان و بەرnamە و رىبازيان بکۈلىتەوە، ھەر زو بۆي دەردەكەۋىت، كە ئەو لاف و گەزافە ئى دەدەن، كە گوایە تەنها خۆيان لەسەر سىرە و بەرnamە سەلەفن! زو فش دەبىتەوە، ئىمە مانانىش گەرچى الحمد لله زۆر لەوان رونت و ھۆشىيارلى لەسەر بەرnamە سەلەف سالىح ئەم ئۆممەتەين،

۱- بە كەمىك دەسكارىيەوە وەركىپراوە ...

که چی پییان وايه . مادام پییری ئهوان نین . موبته‌دیع و گومراو خهواریجین ... ئهوهی باشە كەس لە ئىسلامدا ما فى ئهوهی نېيە پسولە لىبوردن (صكۆك الغفران) مان پى بپرۇشىت ..

ئەم برا سەلەھىيانەمان لە زەقتىن خالى عەقىدەدا جەھمىن و دىدى مورجىئە وەکو جنۇكە خزاوەتە لەشيانەوە . بەلام ئهوان، كە ماشالله لە ئىخوان موتەعەسىب ترن و لەوانىش حىزبى ترو لە كەرە حەنەفيەكان مېشك جەمان ترۇمۇقەللىكتىن ئەمە ناسەلىنن! چونكە هەر لەسەرهەتاي مورىدىتىيانەوە فيئر كراون، كە مەشخەنلى رىنى سەلەھىتى، سى قوتىن و دين لە غەيرى ئهوان وەربىگىرىت نوقسانە! نابىنیت (الحلبي)، كە دەم ھەراشىكىانە راى زانىيان ئەلبانى و ابن بازو ابن عوسىمەن دەكتارە كۆپا (ئىجماع) و دەربارەيان دەلى: (انَّ مَا شَايَخْنَا الْأَجْلَةَ هُؤُلَاءِ الْثَّلَاثَةِ هُمْ نَجُومُ الْهُدَى وَرَجُومُ الْعَدَى مَنْ تَمَسَّكَ بِغَرْزِهِمْ فَهُوَ الْأَاجِي وَمَنْ نَأَوْهُمْ وَحَادَهُمْ فَهُوَ الْمُظْلَمُ الداجى) التحذير من فتنۃ التکفیر L ۳۹ واتە: ئە و سى شىخە بەرپىزو پايدەدارەمان ئەستىرە رىنمايى و بەردى بەردەبارانى دۈزمنىن. هەر كەس دەست لەو سىنگە قايم كات، كە ئهوان چەقاندويانە ئەو سەرفرازو سەركەوتوه. هەر كەستىكىش بەرھەلسەيان بکات و دىزيان بوجەستىتەوانە لە تارىكى شەۋەزەنگىدايە .. لە كاتىكىدا، كە لە بەلگەنە ويستەكانى اصول الفقه ئەوهىيە كە كۆپا (ئىجماع) وەکو ئىمامى شەوكانى لە (ارشاد الفحول L ۱۲۱) دا دەلى: (هُوَ اتْفَاقُ مُجْتَهِدٍ أَمَّةً مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ وَفَاتِهِ فِي عَصْرٍ مِنَ الْأَعْصَارِ عَلَى أَمْرٍ مِنَ الْأَمْرِ) بۇيە زانىيان دەلىن: ئەگەر راجوپىنى (الاختلاف) لە يەك زاناشەوە دەركەوت كۆپا نامىنیت ئىمامى ابن تيمية ش رحىمه الله لە مجموع الفتاوی ۲۱۶/۳ دا دەلى: (فَمَنْ جَعَلَ شَخْصًا مِنَ الْأَشْخَاصِ غَيْرَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَحَبَّهُ وَوَافَقَهُ كَانَ مِنْ أَهْلِ السَّنَةِ وَالْجَمَاعَةِ، وَمَنْ خَالَفَهُ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْبَدْعَةِ وَالْفَرْقَةِ). كما يوجد ذلك في الطوائف من اتباع أئمة الكلام في الدين) دېققەت بىدە دەلىن أهل

السنة والجماعة، كەچى سەلەفييەكان لەم ناوه شەرعىيەوە بازىيان داوه بۆ سەلەفيتىيەكەی خۆيان! ئەمە هەر تەعەسسوبەكەيەو ئەوانىشى وەکو ئىخوان و كەپە مەزھەبىيەكان كۆپر كردۇدە..

ئىمامى ئىبنولجەوزى رحمە الله له كتىيى (تلبيس ابلىيس دا ۱۰۱) دەلى: بزانە كە شويىنكەوتوى مەزھەبەكان، كەسايەتى مەزھەبەكانى خۆيان زۆر لە دل و دەروندا لا گەورەتەرە وەك لە كەسانى تر، بۆيە بى بىر كردنەوە تىيەكرين شوين قىسىمە كانىيان دەكەون. ئەمەش عەينى گومرايىيە. چونكە دەبىت سەيرى قىسىمە بىرىت، نەك سەيرى ئەمە كەسىمە توپتى. هەر وەکو سەيدىنا عەلى كۈرى ئەبو تالىب بە حارىسى كۈرى ئەحۋەتى فەرمۇ: (يا حارث انه ملبوسٌ عليكِ إنَّ الْحَقَّ لَا يُعْرَفُ بِالرِّجَالِ، إِعْرَفُ الْحَقَّ تَعْرَفُ أَهْلَهُ) واتە: هو حارس لېت تىكچوھە.. حەق بە خەلگىدا ناناسرىيەتەوە، حەق بزانە حەقناسان دەناسىتەوە .. سەلەفييەكان لە بلاو كردنەوەي حەقدا بە تايىبەتى لە باسى (كوفروباوھە) دا ناپەختە دەبن! چونكە پىنەچىتىيەكەيان كەشىف دەكتە، كە بۆ دەسەلاتدارە كافرەكانى دەكەن! بۆيە خۆيان زۆر بايەخ بەم مەسەلە دژوارە گىنگە نادەن، نەبادا رايانكىشىتە نىبۇ باسى (كفر الحكام و شرعية الخروج عليهم)! بۆيە كە تالىب عىلەمەنى خۆيان دەربارەي ئەم باسە سەرەكىيانە باوھە لىيان دەپرسن، هەر زو بەھە دەمكوتى دەكەن، كە ئەمە باسىكى زۆر تولانى و دژوارو پەر ھەلدىريو باشتى وايە (جارى) وازى لىبەينىرىت! گۇئ لە ئىبراھىم

۱- پىتم وايە نوسەرى رەحىمەتى لەمەدا بە سەمۇدا چۈرىتىت، چونكە سەلەفييەكان پىبيان خۇشە هەر پىبيان بۇوتىتىت سەلەف .. بەلام ئەو بىلەن، كە زانايانى ئەملى سۈونىتتە جەماعەت زاراوهى (سەلەف)، يان لە بەرامبەر مۇرجىنەدا بەكار دەھىتىنا .. دەبۇو سەلەفييەكان زاراوهى ئەملى سۈونىتتە جەماعەتىيان زىاتر بەكار بەتىنایە، چونكە لە ناو زانايانى سەلەفدا بەناوبانگىزىبۇوه، نۇرىنەيان هەر ئەويان بەكار ھىتاوهە، بەلام دىيارە سەلەفييەكانى بەر سايىيە حکومەتە كەن ئەمۇز ئابانەۋىت پىبيان بۇوتىتىت ئەملى سۈونىتتە جەماعەت، نەبادا لە بەرامبەر شىعە بەكار بەتىنرىن .. چونكە ئەمان كراونەت خوركە، تا كىيانى سۈونى مەلکۈن و وەکو مۇريانە بىانخەنە خورۇ، تا لە جىباتى دۈزمنانى ئىسلام بە خۇيانەوە مەشغۇلماڭ كەن. (وەركىن).

شەقەمیان بىگرە، كە شىخى گەورە سەلەفييەكاني ئەردەنەو ھاوريتى سەددام بو، لە كاسىتى (ثلاث مسائل مهمە) دا چۈن كىشە كوفرو باوھەر ھىنندە ناسك دەكتەرەدە، بەرھەمەكەشى بە كەم بايەخ دەداتە قەلەم! بېبىستە چۈن بەھەنەمە شەرعىانە لەسەر كوفرو باوھەر بىنیات دەنرىن دەلىت: (خيالية في عصرنا هذا) خۇ ئاشكرايە ئەمە تانەيەكى گەورەيە، كە جەنابى شىخى سەلەھى ئاخىر زەمان لە دينەكەى دەدات. ئەمما لاى ئەھلى سوننەت ئەمە بەردى بىناغەي دينە .. ئىمامى ئىبىنوتەيمىيە لە (مجموع الفتاوى ٢٥١/١٢) دا دەلى: (بىزانە كە باسەكانى باوھەر باسى ئەو ناوو سىفەتانەن، كە بەلەن و ھەرھەشە دوارۋۇزۇ دۆستايەتى و دوزمىندارىتى — الولا، والبراء، - و كوشتن و حەرام و ھەللى خويىنىان لە دىنلەدا پېتۇھەنە. خواى گەورە بەلەن بەھەشتى بە موسولىمانان لەسەر خۇي فەرز كردوھە، ھەر وەكىو، كە دۆزەخى بۇ كافران بېرىار داوه. ئەمانەش ئەحکامى كوللىن و بۇھەمو كات و شوينىتىن ..) ھەروھە لە (٢٩٥/٧) دا دەلى: (ھەلە كردىن لە ناوى باوھەردا نە وەكىو ھەلە كردىن لە ناوى كى داهىتىراو (مُحدَث) داۋ، نە وەكىو ھەلە كردىشە لە ناو باسى تردا، چۈنكە ئەحکامى شەرعى دنیاۋ رۆزى دنیاۋ ئاخىرمت لەسەر ھەلۋىتىت رادەھەستىت).

شىخ عبد الله بن الشيف محمد بن عبد الوهاب رحمهم الله له كتبىيى(الدرر السنية في الاجوبة النجدية ١٦/٨) دا دەلى: (بىزانە كە ئەم مەسىھانە لەو باسە گرنگانەن، كە دەبىت موسولىمان زۇر بايەخيان پى بىدات، نەبادا بە بى ئاكاىي بىكەۋىتە نىيۇ يەكىكىيانەو، تا سىورەكانى كوفرو باوھەر لە دىيار بن. تا ھەلەمە راست لېك ھەلاؤپىرىت. تا لە وەرگرتى دينەكەيدا بەرچاۋ رون بىت و بە قىسى لوسى ئەھلى گومان و نەقامى، ھەل نەخەلەتىت، با ئەوانە زۇرتىرىش بن).

با جارى ئەوهەنە بەس بىت، خوا بار بىت بەدورو درېئىتر دېبىنەو سەر ئەم سىفەتە ناقۇلانەيان.

ئەم سەلە فىتىيە زەھرى بۇ پەزەكان نىيە ؟

وتىان فەقىيە يك رىنى كەوتە گوندىكى دور، بىنى نە مزگەوتى تىدايە، نە مەلايان ھەيە، نە هيچىش لە دىنەكە دەزانىن.. ئەوانەكى كۆكىدار، كە نويژە دەزانىن وپىسى وتن: ئىيۇد دەبىن نويژەكان تان بە كۆمەن بکەن وجومعەو جەماعەت تان ھەبىت.. فيرى بانگى كردن. كە خۇزى بانگىدا، ئاغاى گوند ھاوارى گرد:

- ئەو دەنگە دەنگە چىيە ؟!

+ وتنىان: قوربان گىيان، بانگە..

- وتنى: بانگ چىيە ؟

+ وتنىان: قوربان گىيان ھاوارىكەو دەيىكەن، تا ھەمو بچىنە جىيەك و نويژەكىان بە جەماعەت بکەن...

- بانگ زەھرى بۇ پەزەكان (مەزەكان) نىيە؟!

+ قوربان گىيان، نەخىر..

- دەبا ھەر بانگ بدهن ..

حالى ئەم برا سەلە فييانەش لەگەن حکومەتىاندا وايە! حکومەت ئاغا دەپرسى: ئەوە باسى چى دەكەن ؟!

+ دەلىن قوربان گىيان ھەر باسى خواى گەورە دەكەن، كە لە ئاسمانەو دەلىن ھەر ئەو دەبىت بېرسىرىت و..

حکومەت ئاغا سەبرى نەبو رستەكە تەواوگەن قىسەكەى پىيرىن:

- دەربارە حکومەت چى دەلىن؟!

+ قوربان گیان، ده‌لین: حکومهت سیبه‌ری خوایه له‌سهر زه‌وی و، پیاواني حکومهت ودلى نه‌مرن و، نابیت بى نه‌وان فه‌رمان به چاکه‌و به‌رهه‌لستی له خراپه‌ش بکریت. هه‌لس و که‌وتی ره‌عییه‌ت ده‌بی به مؤله‌تی حکومهت بیت ..

- ئى ئى دەم‌خۇش، لەم قسانه‌م بى خۆشە ئەدی دەرباره‌ی سیاسەت و ئابورى و نەوت و مەملانى چىنایەتى و سەروھت و سامان چى ده‌لین؟

- قوربان گیان، هېج !

حکومهت ئاغا له خۆشیاندا بە دەم گەشكە گرتنه‌وه وتى: بە راستى رەعیيەتى چاکن ... دەی مادام زەھريان بۇ بىرە نەوتەکان نىيە با هەر موھھید بن !!!

لای هەر سەله‌فیيەك باسى كوفرو بى دىنى ئەم حکومهتانە ولاتانى ئىسلام دەكەيت، تاييان لى دىت. كە باسى بارودۇخى سیاسى موسولمانان وئەم لىقەومانە شارستانىتى و شەمەرە سەلەبىيە دەكەيت، دەتخۇن. كە باسى ئەم ملىونە‌ها داماوه دەكەيت، كە قوتیان دەدزرىت، يەكسەر ده‌لین: ئەمە سزاي خوایه، چونكە ئەو خەلکە له حاكمەکان ھەلگەراونەتەوه توشى فيتنە بون!! خېررا راپورتىكىشت لى دەدەن!!

چونكە خۆيان جىيان گەرمەو يەكى سى چوار ژىيان ھەيەو، له‌بەر بۇنى بوغوردا مەرى ساغى سورەوه كراوى ناو فېنى ئەمرىكايى عافىت دەكەن و، نابىناش دەعوه‌تى ئەم ئەمېرو ئەو ودلى عەهدو ئەو بەرپرسى حکومىيەن، بۇ بانگەوازى خوايىش بە ئۆفەر تايىم بە نامىلکەيەكدا له‌سەر (شرح كتاب التوحيد) دا دەچنەوهو كە دېشىنە گۆ، شەكرە قسەى وا فېرى دەدەن ھەر بۇنى كوفرى سوتاوى لى دىت.

محمد ابراهيم شەقرە شىخى سەله‌فیيەکانى ئەردەن ، ئەوهى كە نامەي بۇ سەددام حوسىن نوسى و تىيىدا دەيگۈت: الى الطود الشامخ والجبل الراسخ صدام

حسین و قاہ اللہ شر حاسدیه^۱. ئەوجا باسی فرمیسکە کانی سەددام دەگات کە لە (عینی النمر القویتین) دوچاوی بەھیزى پانگوهە ھاتبونە خوار!

ئەم پیاوه (راستر بلىن: ئەم نېرینەيە) ئەم شەریکە (راستر بلىن: ئەم فەریکە تەریکە يان ئەم ئەقل سوکە مەتروکە)^۲ كتبىيىكى ھەيە بە ناوى (ھى السلفيە نسبة وعقيدة ومنهجا) لە ل ۱۷۲ دا ئاوا دەرشىتمەوه:

(أَحَسِبْ أَنَّ مَوْلَةَ دَعْ مَا لِقِصَرَ لِقَيْصَرَ وَمَا لِلَّهِ كُلَّمَا تَصْلُحُ لِزَمَانِنَا)
واتە: وا دەزانم ئەو قىسىمەيى كە دەلى: ئەوى ھى قەيسەرە بىدە بە قەيسەرە
ئەوهى ھى خوايە بىدە بە خوا، بۇ ئەم سەردەممە ئىتىمە شىاۋ بىت !!
دەبى كويى ئەم قىسىمە بۇ كام زەمانە بۇ ج قەومىك چاك بىت؟! ج جاي

۱- سەرەتاي نامەكەي ئاوايە : من محمد بن إبراهيم شقرة إلى أخيه در العراق الحسينية، وطوده الباذخ الشامخ الرئيس صدام حسين وقاہ اللہ شر حاسدیه، وحقق على يديه للأمة ما هي راجحة فيه، وأكرمه في آخراء، كما أعزه في دنياه....

الكلمة عندك (عند صدام حسين) ليست حروفًا متالفة تجانت بحركاتها وترتيبها لتدل على معنى من معاني لغات الناس، وإن كانت هي في ذاتها آية من آيات الله في خلقه {ومن آياته خلق السموات والأرض واختلاف ألسنتكم وألوانكم} بل هي عندك حمم حارقة يرسلها قلب بغداد الرحيم الشفيع على الباطل المتخطرس، فإذا هو بها زاهق "...: أنت أبا عدي (صدام) أحد الأفذاذ الذين ينتسبون إليها بصدق وولاء (الكلمة التوحيد)، هذا ظننا فيك، ولن يخيب إن شاء الله ... : " حتى كانت القادسيّة الجديدة، وكان فارسها السديد الأبيد (أي صدام) وقمت على أرض الرافدين طودا شامخاً، وتداعى العراقيون إليك أطواداً أطواداً، وألقت المجوسيّة بكل أثقالها) الجرح والتتعديل (۷۵-۷۶).

۲- شيخ محمدى مەقدىسى خوا ئازادى كات لە بىشەكى كىتبىكەي مەراكىشىدا نوسېرىتى، كە ئەبومالىك محمد نېيراهىم شەقرەي پىشەوابى سەلەفيەكاني بەر سىتىبە روپالانتەوانانى سەلەفە دەرەن، ئىستا خوا ھىدىايەتى رىتى راستى داوه و رىتى عەقىدەي پىتفەمبەرانى گۈرۈۋە سىنورى كۆفرۇ ئىمماڭىنى لېڭ ھەلۋىرىدۇوە. مەقدىسى دەلى ئەبومالىك ئىستا ئەو ئەبومالىكى كە جاران نەماوه، كە ئەو قسانەي لەسەر دەكرا، چونكە ئىستا ھەلۋىستىتىكى كۆنلى دەخىرتىمە پىشىش چاۋ، بە تەوازۇعى خۆيەو دەلى: ھەل بۇوم.. تەنانەت لە رەتدانەوەي سامىدا لە شىرىتى (الكفر كفران) دا دەلى: منىش و شىخ ناسى ئەلبانى ھەل بۇين و سامى لەسەر حەق بۇو.. يان دەربارەي ئەم ووشەو عبىارەتە توندو تىزانەي مەراكىشى رەحىمەتى بە شەقرەي دەلى، مەقدىسى دەلى : كە بە ئەبومالىك (محمد نېيراهىم شەقرە) م ووتىبۇوە ووتىم: لە ئىزىز ئاشكەنچەدا گىانى سېپارىدۇوە فەرمۇسى: بە ھەر حال خوا لىيمان خوش بىت.. خوا روحى پى بىكەت، مەتحى كىدو گۇتى: شايانى دوعا بۇ كىردنە ..

ئهوهی بوتریت بؤ ئوممه‌تەکەی محمد صلى الله عليه وسلم شیاوه! والله ئەگەر خرابیه‌کەی هەر ئەھنەدەش بىت، كە ناوى قەمیسەرى مۇشىرىكى تىدا خراوەتە پېش ناوى پېرۋۆزى خواى گەورەوە، بەس بۇ بۇ تۆممەتبار كردىنى! جىڭە لەو شىرك و بىنى ئەدمىبىيەى لە خۆى گىرتۇه.

كە دىيىتە سەر باسى فەرمان بەچاکەو بەرھەلسىتى لە خرابىه و جىيەداد دەلى:

(النھي عن المُنْكَرِ السِّياسى هو جزءٌ منَ الْجَهادِ بِالْبَيَانِ الَّذِي نَقَوْمُ بِهِ) مەبەستىشى دژايىتى كردىنەكەی شىيخ سەلان العودەو شىيخ سەفەر الحوالىيە .. كە جىيەدیان بە زمان دەكىرد ..

بزانە ئەمانە پەنا بە خوا پېييان چۈن ھەلخلىيىسكاواه؟ چۈن مەتحى سەددام بە خواپەرسىتى دەزانىن و دژايىتى كردىنە داعىيە ئىسلامىيەكان بە جىيەداد دەزانىن! ئەمانە روی قادىيانىييان سېپى كىرد.

ئەو جىيەدەش كە ئەوان پەكىيان خستوھو سەدو يەك ئىنچىرا فىيان پى كردوھ، باش بۇ كاکەى شەقەر رىتگار راي ھەمو ھاولەگەنانى بۇ كۆ كردوينەتەوھو ھېنەدەي مەرجى (نا شەرعى) (باتل) و قورسى لە رىتى جىيەدادا قوت كردوتەوھ، لەوانەى لە پەيامى خواى گەورەدا نىن^۱ ئىنجا ئەھنەدە خلتەى بىرۇ تلپەى قىرى ترى كردوھ بەسەريدا، مەگەر چەند كەسانىتى ئەھلى (الطائفة المنصورة) بۇ ماوەيەكى تەھواو ھەر خەريکى رادانى بىن !! بەوهى

۱- خاتۇو عائىشە - خوا لىتى رازى بىت - دەلى: قام رسول الله (صلى الله عليه وسلم) في الناس فحمد الله وأثنى عليه، ثم قال : (ما بال رجال يشتربون شروطاً ليست في كتاب الله عزوجل، ما كان من شرط ليس في كتاب الله فهو باطل، وإن كان مائة شرط) رواه البخاري / الصلاة (۴۵۶) وابو داود / العناق (۳۹۲۹) والترمذى / الوصايا (۲۱۲۴) والننسائي / البيوع (۴۶۱۸) وابن ماجة / العتق (۲۵۲۱) (واحمد ۸۲۸۱ / ۶) ..

۲- شىمامى شەوكانى - رحمة الله - دەفرەرمۇق: ئىمامى بوخارى و موسىلىم لە حدىسى مۇغىرىھى كىرى شوعبەوە لە پېتەمبەرەوە(صلى الله عليه وسلم) كىنچايانەتتەوە، كە فەرمۇويەتى: (لا تزال طائفة من أئمتي ظاهرين حتى يأتيمهم أمر الله وهم ظاهرون) واتە: تاقىتىك لە ئوممەتكەم لەناؤ خەلكىدا بە حەقناسى ناشكرايى دەمەننەوە، تا ئەزەمانى سەركەوتتىيان بۇ دىت ھەروا دىبار دەبن .. پاشان

باشه شهقراغا جوان و هسفی دیدی خوی و هاوله‌گهنانی خوی دهکات و زور
ناشکرایانه غیره‌تی سله‌هیه کانمان پی دهناسیتیت .. له لابه‌ره ۲۰۴ ی هه‌مان
کتیبدا ئاوا به‌سهر جیهاده‌که‌دا ده‌رشيته‌وه (ولک ان تستقری الايات التي جاءت
مُكَمِّلَةً لِيَةَ الْأَمْرِ بِالْإِعْدَادِ وَمُوضِحَةً لِتَعْلُمِ أَنَّ أَفْضَلَ الْجَهَادِ الْيَوْمَ - فِي رَهْبَنَا الَّذِي
خَنَّ فِيهِ - هُوَ الْإِمْسَاكُ عَنِ الْجَهَادِ) واته: ده‌توانیت هه‌مو ئایه‌ته‌کانی تر
بهینیتیه‌وه که هه‌مویان روشن که‌ره‌وهی ئه‌م ئایه‌تی خو ئاما‌ده‌کردن، تا ئه‌وه
فیر بیت و‌بزانت، که باشتین جیهاد له‌مرؤزه‌دا . که له لاوازی و‌بی
ده‌سه‌لات‌تی‌داین . بریتیه له خوگرتنه‌وه له جیهادکردن .. ده‌لئی: ئایه‌ته‌کانی تر
(که ۱۲۲ ئایه‌تی ترن) ئه و ئایه‌تی ﴿وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا أَسْتَطَعْتُمْ مِنْ
قُوَّةٍ﴾ (الأنفال / ۶۰ ته‌واو ده‌کمن و رافه‌ی ده‌کمن، که هه موسولمانینه جیهاد
مه‌کمن!

ئاخـر ئه‌گـهـر ئـهـو ئـایـهـتـهـ دـاوـایـ هـیـجـ نـهـکـاتـ غـهـیرـیـ فـهـرـمـانـ بـهـ خـوـ ئـاماـدـهـ
کـرـدـنـ (الـاعـدـادـ) بـهـسـ بوـ. جـ جـایـ رـافـهـیـ پـیـغـهـمـبـرـ صـلـیـ اللـهـ عـلـیـهـ وـسـلمـ، کـهـ
لهـسـهـرـ مـیـنـبـهـرـ سـیـ جـارـ فـهـرـمـوـیـ: (أَلَا إِنَّ الْقُوَّةَ الرَّمِيمِ) رـواـهـ مـسـلـمـ عنـ عـقـبـةـ .
ئـینـجاـ گـوـیـ لـیـ بـگـرـهـ دـهـبـارـهـ ئـهـوـ (ئـایـهـتـیـ ۱۷۴ـ الـاعـرـافـ) چـوـنـ دـهـدـوـیـ:

ئـهـمـیـ، کـهـ فـهـرـمـوـیـ فـهـرـمـانـ خـوـایـهـ وـبـیـانـ دـیـتـ، ئـهـوـیـ کـهـ پـیـوهـیـ دـهـنـاسـرـیـتـهـ وـهـ پـیـتـیـ زـالـ دـهـبـنـ،
هـهـرـ ئـهـ وـ کـارـهـیـ کـهـ ئـیـمامـ مـوـسـلـیـمـ لـهـ حـدـیـسـهـ مـهـرـفـوـعـهـ کـهـ عـوـقـبـوـهـ کـتـیـبـاـتـیـتـیـهـ، کـهـ پـیـغـمـبـرـ صـلـیـ
الـلـهـ عـلـیـهـ وـسـلـمـ فـهـرـمـوـیـتـیـ: (لـا تـرـازـلـ عـصـابـةـ مـنـ أـمـتـیـ يـقـاتـلـونـ عـنـ أـمـرـ اللـهـ قـاهـرـینـ لـعـدـوـهـ لـا يـضـرـمـ مـنـ
خـالـقـهـ حـتـیـ تـأـتـیـهـ السـاعـةـ وـهـمـ عـلـیـ ذـلـكـ) واته: تـاقـمـیـتـکـ لـهـ نـوـمـمـتـهـکـمـ (لـهـ نـبـوـانـ چـلـ وـبـنـحاـ کـهـسـداـ)
لـهـبرـگـرـیـ ئـهـمـ دـینـهـداـ کـوـشـتـارـ دـهـکـمنـ، دـیـارـ ئـاشـکـرـایـ نـاوـ خـلـکـنـ، تـاـ ئـهـوـ کـاتـیـ سـهـرـکـهـ وـتـنـیـانـ بـوـ دـیـتـ
هـهـرـوـ بـهـ ئـاشـکـرـایـ دـهـمـیـنـنـهـ وـهـ .. بـیـوـانـ کـتـیـبـیـ (ارـشـادـ الفـحـولـ لـاـ ۱۴۲ـ - ۱۴۳ـ) سـارـفـجـ دـهـ ئـهـمـ
لـیـکـدـانـ وـهـیـ شـهـوـکـانـ رـهـحـمـتـیـ، چـونـکـهـ چـهـکـوشـیـ تـهـپـلـیـ سـهـرـیـ مـدـخـلـیـ نـهـکـیـتـ وـ سـلـهـفـیـانـیـ بـهـ
سـیـبـهـرـ .. بـوـ زـیـاتـرـ حـالـیـ بـوـونـ لـهـ سـیـفـتـهـ کـانـیـ ئـهـوـ کـوـمـهـلـ پـیـشـرـهـ وـهـیـ پـیـغـمـبـرـ صـلـیـ اللـهـ عـلـیـهـ وـسـلـمـ
نـاوـیـ نـاوـنـ (الـطـائـفةـ الـمـنـصـورـةـ) بـیـوـانـ کـتـیـبـیـ کـهـیـ عـبـدـالـقـادـرـ بـنـ عـبـدـالـعـزـیـزـ: الـعـمـدـهـ فـیـ اـعـدـادـ الـعـدـهـ چـاـپـیـ
دوـهـمـ / ۱۹۹۰ـ ۷۲ـ ۸۲ـ . بـیـانـ کـتـیـبـیـ (الـطـائـفةـ الـمـنـصـورـةـ) کـهـیـ ئـهـوـ بـهـ صـیـرـ ..

(وَمَنْ أَمْعَنَ النَّظَرَ فِي هَذَا النَّصِ يَرِى اللَّهُ يَكادُ يَنْطُقُ بِوْجُوبِ الْإِمْسَاكِ عَنِ الْجِهَادِ حَتَّىٰ يَكُونَ الْإِعْدَادُ عَلَىٰ تَسَامِهِ! وَقُدْ يَكُونُ مِنِ الْإِعْدَادِ تَرْكُ الْإِعْدَادِ، إِذْ الْإِعْدَادُ يُقْصَدُ بِهِ إِرْهَابُ أَعْدَاءِ اللَّهِ) ل ۲۰۲ وَاتَّه: ئه‌وی به دیقق‌هت سه‌رنج بداته ئه‌م ده‌قه، بوی رون ده‌بیته‌وه، که خه‌ریکه ده‌قه‌که خوی هاوار کات، که پیویسته جیهاد نه‌کریت، تا ئه‌و کاته‌ی خوئاماده کردنه‌که تمواو ده‌بیت! له‌وانه‌شه واز هینان له خو ئاماده کردن، ههر خوی له خویدا، خو ئاماده کردن بیت!! چونکه مه‌بهست له خو ئاماده کردن ترساندنی دوژمنانی خوایه ..

سبحانه‌الله تو خوا جیاوازی ئه‌مه و قادیانی چیه؟

ئه‌مه له پیناوی چیدا نه‌علی حکومه‌تان به لع و لیو بؤیاخ ده‌گهن و پوستالی جه‌للادان به زمان ده‌بریسکیننه‌وه؟!

بؤچی ئه‌م دینه ده‌گهن ده‌کهنه افیون الشعوب؟! خوا خه‌جاله‌تیان کات؟

له پیناوی چیدا به هه‌مو داعیه‌کی پاک و موجاهیدیکی چاک قسه ده‌گهن؟! سه‌یری ته‌فسیری ئه‌و بو ئه‌م ئایه‌ته و ته‌فسیری (ابن کثیر ۵۰۳/۲) بکه، که خوای گهوره ده‌فرمودی: (وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطُعْتُمْ. أَيْ مَهْمَا أَمْكَنْتُمْ) وَاتَّه: هه‌چه‌ندی ده‌توان...

ئه‌مانه مریشکی مه‌سله‌ههن، ته‌نانه‌ت ناتوانن بشفرن، کی ویستی بیانگریت سه‌ریان بربیت! بی ده‌نگ ده‌بن...

جیهاد، که لوتكه‌ی جو‌امیریه، که‌ی شایسته‌ی ئه‌وانه‌یه؟ جا ئه‌گهه‌ر جیهاد هیننده قورس و ناره‌حهت نه‌بوایه ده‌بوه مه‌زاوی شه‌واره‌ی دهوری زهستان.

جیهاد ئاگری به تینی زیرینگه‌ره. هه‌رجی خلته و پلته‌یه ک بهم ئیسلامه‌وه نوسا بیت؛ لیس ده‌کاته‌وه و رایددات. جیهاد مداده‌ی تاقی کردنه‌وه دینداریه.. که‌ی له‌گهه‌ن هه‌لویستی شه‌قره‌و هاو رایانیدا تیک هه‌ن دینه‌وه.

بِرْوَانَهُ ئِيَمَامِي ئِيَبْنُو لَقْهَيِيمِ (رَحْمَهُ اللَّهُ) كَه سالى ٧٥١ ى مردوه، چى دەربارە ئەو جىهادە روهە شەقرە ئاساكانى زەمانى خۆى گۇتوھە: (يَا مُخَثَّثُ الْعَزْمِ أَيْنَ أَنْتَ وَالطَّرِيقُ؟!).

واتە: تۆ لە كوى ئەم رىڭايە له كوى؟!

بە زەمانى زەمانى ئىمەمە كوردىش دەپى بلىتىن: تۆ جىهاد كوجا مەرحەبا ..

ئىنجا ئِيَمَامِي ئِيَبْنُو فَهِيِيمِ رَهْمَهُتِي دەلى:

(طريق تعب فيه آدم، وناخ لأجله نوح، ورمي في النار الخليل واضطجع للدّبع
إسماعيل، وبع يوسف بشمن بخش وليث في السجن بضع سنين، ونشر بالمنشار زكريا،
وذبح السيد المصور عيسى، وقاسى الضرر أياوب، وزاد على المدار بكاء داود، وسار مع
الوحش عيسى، وعالج الفقر وأنواع الأذى محمد صلى الله عليه وسلم ترها أنت بالله
واللعي) الفوانىد ٥٦ / واتە: پىيى جىهاد رىڭايەكە ئادەمى تىدا ماندو بۇ، نوح لە
تاویدا ھاوارى لييھەستاو نالاندى، ئىيراهىمى ھاۋپى خوايان لەسەر فېرىدایە نىو
كىلپەي ئاگر، ئىسماعيل ھەر لە پىناؤھدا بۇ سەربپىن پال خرا، يوسفييان ناوا
بە نرخىيکى بى بەھا فرۇشت وله زىنداندا چەندىن سال بۇي مایەوە، ئەو
رىيەي زەتكەرييى تىدا بە مشار بېرىيەوە، يەھىيى بەرپىزى تىدا سەر بېراو،
ئەيىوب لە قۇناغەكانىدا ناسۇرى چىشت و داود لە حەددى ئاسايىز زىاتر
فرميسىكى بۇ رشت، ئەو رىيەي عيسا بۇي بوه ھاودەنگى درېندان و دەردى
ھەزارىي خەلگى پى دەرمان دەكىرد، ئەوهى كە محمد - سەلامى خوايلى بىت -
ئەو ھەمو جۈرە ناسۇرۇ مىحنەتە لە پىتاویدا چىشت !! توش، خەرىكى
كالەمستىنە خۆتى.

ئەم شەقرانە چۈن وەلامى خوايى گەورە دەدەنەوە؟ دەلىن خوايە لەو ھەمو
ئايەتانە باسى بەردهوام بونى جىهاد دەكەن، حالى نەبو بويىن؟! مەگەر
خواي گەورەو زانا پېيان نافەرمۇي: دروتان كرد.. گەر جىهادەكتان - لەبەر بى

توانایی - واز لیھینان بو، ئەدی ئىعدادەکە هەر بە فەرزى لهسەرتان نەمابۇوه؟!!

ئىمامى ئىبىنوتەيمىيە رحمة الله دەلى: (يجب الاستعداد للجهاد باعداد القوة ورباط الخيل في وقت سقوطه للعجز، فإن ما لا يتمنى الواجب إلأى به فهو واجب) مجموع الفتاوى ٢٥٩/٢٨. واتە: هەر لە و كاتەوە كە جىهادەكە بە هوى لاوازىھەد لهسەر موسولمانان نامىنىت، خۇ ئامادەكردنەكە لهسەريان فەرز دەبىتەوە ..

ئىمامى سەنغانىش لە كتىپى (سُبُّ السَّلَام ٣٨٤/٤) دا لە راۋەيى حەدىسى ژمارە (١٢٣٦) دا دەلى: (الاعداد يكون مع الاعتياد .. من لم يحسن الرمي لا يسمى معداً للقوه) واتە: خۇ ئامادە كردن، بە مەشق و خۇ راهىنان دەبىت.. ئەوى تەنگچى جاڭ نەبىت، پىيى ناوترىت ئامادەباش.

ئەم تىگەيشتنە سەلەف و خەلەف لە كوى و، ئەو تىگەيشتنە لىنگەم قوچەى شىخى ئاخىر زەمانى سەلمەفيتى دوكاندارىتى حاكمەكان لە كوى؟!

۱- ئامادەكردنى هيىزى پىاپو چەك و پارە. وەكۆ كە نايەتكەى سورەتى ئەنفال: (وَأَعْدُوا لَهُمْ) داوا دەكەت... (وەرگىن).

ناسکە سەلەھی گول بە دەم !

له ریزمانی کوردیدا دەمانخویند کە (خەیاری گول بە دەم ناسکە) نازانم بۆچى هەر، کە ئەم سەلەھی داماوانە دەبىنم، ئەو دېرە ریزمانىم دىئتهوه ياد.. رەنگە لەبەر ئەوه بىت، کە باڭگەوازى بەر سىبەرى تاغوتان، کە ئەم جۆرە سەلەھی ناسكانە مومارىسى دەكەن، لە دروشمى (الجهاد سېيلنا) كە ئىخوان، تەرو بەل تەرە..

ئىخوان دەلىن ئەگەر ھەفتانە سى ئايەتى سورەتى قاف و حەدىسىيىكى الاربعين النۇويە و لاپەرىھىكى (فقه السيرى بوطى) و دوو لاپەرە كىتىبەتكى (فەتحى يەكىن) ت خويند، ئەوه باشترين ئىعدادت كردوھو حەتمەن حوكى ئىسلامى پى دىئتهوه!

(غازى التوبە) كە بىرمەندىتىكى فەلەستىنە دەبىوت بىست و پىنج سان ئىخوان بوم (لە سورىيا) كە دەمپرسى: (ئەرئ نەگەيىشتنە (الجهاد سېيلنا) ؟ دەيانوت: نا ھېشتا ئىمە واين لە وەرگرتن و چەسپاندى دەوشى (الله غایتنا و الرسول زعيمنا)! خۇ ئەم دوو دروشىمە ھەر شايەتمانە كە ئىسلامە، نەك دروشىمە ئەوان. بە داخەوە دواي بىست و پىنج سانلى رىزى ئىخوانچىتى، ئىتىز بى ئومىند لە دەركەوتى دەوشى (الجهاد سېيلنا) وازم ھىننا... بەلام دواي ئەوهى ھەمو گەنجىتىكەمم بەھو ھىۋايهە بەرئ كرد) !!

ئەم كۈلکە سەلەفييانەش . كە لە ئىخوانى ميسىر حىزبى تىرن . كە راستە بلەين ئەم كۈلکە سەلەفيانە . دەلىن: (دَعْ مَا لِقِيَصَ لِقِيَصَ رَمَّا لَهُ اللَّهُ كَلْمَةً تَصْلُحُ لِزَمَانَنَا) كىتىبەكە ئىشقرە / هي السلفية ل/ ١٧٢ واتە: كە دەلى: (ئەوى ھى قەيسەری حاكمى رۆمايە) ھەر بۇ قەيسەر خۆبى لى گەرئ و ئەوى بۇ خواشە ھەر بۇ خواى لى گەرئ، ئەمە قەولىكە بۇ زەمانى ئىمەش شىاوه .. ھەروەها لە ل/ ٢٠٣ دا دەلىت: (وجوب الامساك عن الجهاد حتى يكون الإعداد على

تَسَامِهٖ وَقَدْ يَكُونُ مِنْ الْأَعْدَادِ تَرْكُ الْأَعْدَادِ، إِذْ الْأَعْدَادُ يُقْصَدُ بِإِرْهَابِ أَعْدَاءِ اللَّهِ) !!

ئەم گۆلکە سەلهەفیانە لە لاکۇلان و كوجەھى حىلە (شەرعى!) اندا خۆيىان لە چەندىن بەرپرسىتى ذىيۇته وەو، چەندىن كۆلى قورسى دىنداپىيان داناواه! لە لابىدىن و لىئەك پېچىرانى كارو رەفتار لە باوھىر، لە تەكىرىي حکومەتە مورتەددەگان، لە جىيەد كردىن .. بەلام زمانىيان وەكى مەقەستى ئىنگلىزىيە لەسەر ئەو سۆفيانە حکومەتى ئال فەھەد لە مەدىنە دەفيان دەداتى. لەو سى ئەندامە شىعەيەي ئەنجومەنى شوراي (پەرلەمانى) سعودىيەش خۇكىر دەكەن. ئەوه لە دەسەلاتى ئابورى نىيو ملىيون ئىسماعىلىيەكانى سعودىيەش هەر ھىج. بەلام بۇ گىانى موجاھيدان ئازان. چۈنكە ھىن بە خالى خۇى دەۋىرى..

بەلام الحمد لله خوا فەزحى كردون وئاشكرا بون، كە لە بەرژەوندى كام موخابەرات و بۆكام دەزگای جاسوسىي ئاوا بە خۇرایى كەوتونەتە پەلامارى ئەھلى جىيەدو، پېيان دەلىن خەوارىج، چۈنكە بە دەست و بازو بەرگرى لە خۆيىان و دىنەكەيان دەكەن ..

ئا با بىزانىن كى خەوارىجە و كى ئەھلى سوننەتە و كى شوين كەوتوى سەلهەفى بەرىزە ؟

ئىبىنو حەزمى رەحمەتى دەلى: (إِذَا كَانَ أَهْلُ الْحَقِّ فِي عِصَابَةٍ يُمْكِنُهُمُ الدَّفْعُ وَلَا يَئْسُنُونَ مِنَ الظُّفَرِ، فَفَرَضْ عَلَيْهِمْ ذَلِكَ وَإِنْ كَانُوا فِي عَدَدٍ لَا يَرْجُونَ لَقْلَمَهُمْ وَضَعْفُهُمُ الظُّفَرُ، كَانُوا فِي سَعَةٍ مِنْ تَرْكِ التَّغْيِيرِ بِالِّيَدِ) واتە: ئەگەر ئەھلى حەق (موسولىمانان) لە پەنچا كەس بەرھۇ ۋۇرتىر بون و، لە تواناياندا ھەبو دۇزمىنان دەرىپەرىنن و بىانبەزىنن و، لە سەركەوتىن رەشىپىن نەبۇن، ئەوه جىيەدەكە فەرز دەبىت لەسەريان و دەبىت بىكەن. ئەمما ئەگەر ژمارەيان ئەۋەندە كەم بۇ، كە لەبەر كەمى و لاوازى خۆيىان ئومىيىدى سەركەوتىن و زال بۇنيان نەدەبو، ئەوه ماق ئەۋەيان ھەيە ئەو مونكەرە بە دەست نەگۈرن.. ئەمەش دىدى سىدنا

عهلى کوري ئەبو تالیب و ئەو یاوهرانهی ترە، كە لە خزمەتىدا بون. هەر ئەمەشە دىدى خاتو عائىشەو تەلچە زوبەيرۇ ئەو یاوهرانهی تر كە لە خزمەتىاندا بون. ديسان ئەمە راي عبد الله كوري الزوبەيرۇ حەسەنی كوري سيدنا عهلى و یاوهره كۆچەرۇ پشتىوانەكانى ترى ئەو كاتەي مەدينە، كە جەنگى (يوم الحورە) ئى تىدا رويدا. ديسانەوە راي هەمو ئەو سەحابى و زاتاو شەرعناسانەيە، كە لە دىزى حەججاجى كوري يوسفى سەقەفي راپەرين. وەكى ئەنهسى كوري مالىك و عبد الرحمنى كوري ئەبولەيلاو سەعىدى كوري جوبەيرۇ ئەبول بوبەترى تائى و عەتائى ئەسلەمى و حەسەنی بەسرى و مالىكى كوري دينارو موسلىمى كوري بەششارو ئەبول حەوراۋ و شەعبى و هي تريش راوبۇچونى ئىمامى ئەبو حەنيفەو حەسەنی كوري ئەلچەيى و شورەيك و مالىك هەر وا بو، ئىمامى مالىك خۇي بەشدارى شۇرۇشەكەي محمدى كوري عبد الله كوري ئەلچەسەنی كرد دىزى ئەبو جەعفرى مەنسور ھەروەها ئىمامى شافىعى و داودو ھاواه لأنيان) بىروانە البداية والنهاية / ابن كثیر بـ ٨٦ .

ھەمو ئەوانە ناومان ھېنان ج یاوهران (ئەسحابە) ج تابعىن (ئەوهى دواى یاوهران) ھەمويان، يان بە فەتواو لەسەر روداوهكە خۇي داويانە، يان وەكى راو بۇچونى خۇيان لەمەر گۇرانكارى بە دەست دەريان بېرىۋە. بىروانە (ابن حزم / الفصل في الملل والآهواء والنحل بـ ٤ / ١٧٢-١٧١) .

لەگەل ئەوهىدا كە دەزانىن ھەمو ولاتىكى ئىستاي موسولمانان بارودۇخى تايىبەتى خۇي ھەيە، كەوا بو ئەحكامى شەرعى تايىبەتى خۇشى ھەيە. بەلام بەممە ھېنامانەوە كۈلکە سەلمەقىيەكان دەخەينە سەر سى رىيانىك: يان دەبى (وەك چۈن بەو موسولمانانە دەلىن خەوارىج كە لەسەر راو بۇچونى ئەو بەریزانەن، كە باوهەپىان وايە دەبى بە ھېزى بازو گۇرانكارى بىكىت) دەبىت بەو ئەسحابەو تابعىنە بەریزانەش بلىن خەوارىج بون! يان

سیفهتی خهواریجیان تیدا بود! بهمهش حهقيقهتی (سهلهفتی) یه که یان
دهرده که ویت ..

یان ده بی بلین ئه و به ریزانه ناویان برا، به ئنه نقمهست وا زیان له و به لگانه
هیناوه، که داواي ئارام گرتن ده کهن له سه رزولم و سته می حاکمه کان، یان
نه یانزانیوه. نه مهش که سیک دهیلت، که گومانی به دی به سه له ف هه بیت .

یان ده بی ئیعتیراف به و بکه ن، که ئهمه مه سه له یه که و ئیجتیهاد
هه لد هگریت. له م حاله شیاندا ده بیت زمان به رامبه ر ئه هلی جیهاد کول که ن.
دهنا له گومرا بیدان. چونکه :

یان نه وهیه پوشانکی ئير جاو و ده مامکی سکوله ریستی به رما خی که ره
حیزبایه تیانه یان گردوه .

یان جیهادیان (به هه مو جو ره کانیه وه) په ک خستوه لایانداوه، چونکه ئه و
وه سفهی بؤ واقیعی ئیستای نیمه هی ده کهن، به سه ر واقیعی سه له ف سال حیشدا
ده چه سپیت. نه مهش وانیه، مه گهر لای که سیکی که رو کونتی وه کو!

ره نگه هه مول بدهن خو به په تکه به لگه یه که وه هه لوان سن و بلین: خو
نه لؤیستی سه له ف به رامبه ر ئه و ناحهز و مو خالی فینانه یان وه کو نه مانه هی نیوه
نه بوده. نه وان که سیان ته کفیر نه ده کرد! به لام نیوه نه م حاکمانه هی ولا تانی
ئیسلام به کافرو مورته دد داده نین .

له ولام بیاندا ده لین: خو ئاشکرایه هیج یه کیک له وانه هی شورش دژیان
ده کراو به هیزی بازو هه ولی گو رانیان ده درا، ره فتارو کردارو به رنامه و
نه لؤیستی وه کو نه م حاکم و حکومه تانه هی نه م رؤیان لئ ده رنه که وبو. که سی
نه و زه مانه ئاوا شه ریعه تی خواي نه خستبوه که نار.. له گه ل نه وه شدا که س نه و
که سانه هی به خهواریج ناوزه د نه کرد، که له دژی نه وانه را په رین. نه ماما نیوه
هه ر به ونده هی نیمه ده لین به رنامه فلان حکومه ت نا شه ر عیه، نیوه خیرا
ده بنه ده مراستی حکومه ت و حیزبیه سکوله ریسته کان و نیمه به خهواریج

ناوزد دهکه‌ن. دهلى نهوانه‌ی ئىمە بەرھەلستكاريانىن عەلى كورى ئەبو تالىبىن، خەليفەی بەھەقىن! لەراستىدا نەھۆي ئەھلى جىهادى ئەم زەمانە بە خەوارىچ دەداتە فەلەم، دەبىت پېشىر سەلەق سالۇچى ئەم ئۆممەتە بە خەوارىجىتى تۆمەتبار بکات ..

ئىمامى طاوس، كە حەججاجى كورى يۈسۈسى سەقەفي بە كافر دادەن، مەسەلەيەكى بەناوبانگە. (بِرْوَانَهُ: تَهذِيبُ التَّهذِيبِ ۳۶۲/۱).

ئىمامى ئىبىنۋەبى شەيىبە دەلى: ئەبو بەكىرى كورى عەيياش لە الاجلەوە گىرپايەوە كە ئىمامى شەعى گوتويەتى: (أشهد أنه مؤمن بالطاغوت كافر بالله، يعني المجاج)^۱ كتاب الايمان / ژمارە ۹۷ ل ۴۹ واتە: شاھىدى دەددەم، كە حەججاجى كورى يۈسۈسى سەقەفي باوھى بە تاغوت ھىناوهو كافر بۇھ بە خواى گەورە ...

ھەر ئىمامى ئىبىنۋەبى شەيىبە دەلى: وەكىعى كورى جەپرەح لە سوھىيانەوە و ئەويش لە مەنسۇرەوە گىرپايەوە كە ئىبراھىمى نەخەعى گوتويەتى: (كفى بِنِ يَشْكُونَ فِي أَمْرِ الْمَحْجَاجِ لَحَاءَ اللَّهِ) ^۲ كتاب الايمان ژمارە ۹۸ ل ۴۹.

سەير ئەودىيە كە ئەلبانى لە ھەر ھەمو ئەم رىوايەتانە كۆلۈوهتەوە، كەچى بە موخالىفەكانى، كە ئەھلى سوننەتن دەلى: خەوارىجن !!

ئىبىنۇ كەثير دەلى: (ئەبو بەكىرى كورى خىشىمە لە ئەبو ظفر جەعفەری كورى سولەيمان بە سەنەدەوە لە قەتادەوە دەگىرپىتەوە، كە لە سەعىدى كورى جوبەيريان پرسى: شۇرۇشت دىزى حەججاج كرد؟ گوتى: (إِنِّي وَاللَّهُ مَا خَرَجْتُ عَلَيْهِ حَتَّى كَفَرَ) البداية والنهاية/ب/۹۱ واتە وەللاھى تا تا كافر نەبو، شۇرۇشم دىزى بەرپا نەكىرد.

۱- ئەلبانى دەلىق: إسناده حسن.

۲- ئەلبانى دەرەقى سەنەدەكى دەلىق: إسناد صحيح كالشمس.

ئەعمەش گىرايەوە، كە لە موجاھىدى ئىمامى ئەھلى تەفسىريان پرسى: رات
چىيە دەربارە حەججاج ؟ گوتى: دەربارە ئەو پىرە كافرە لېم دەپرسن؟!
(البداية والنهاية) ب ۱۴۳/۹

ئەمەش ڦاي طاوس و ئىمامى شەعىي و ئىبراھىمى نەخەعى و سەعىدى
كۈرى جوبەير و موجاھيدو ھەمو سەرانى زانايانى سەلەفە .. دىتت كەسىك بە
خەوارىچ ناويان بەھىنېت؟!

ھۆ كۈلکە سەلەفييەكان، دىتتان يەكىك بە يەكىكىان بائى فىكري
خەوارىچى ھەيە؟! بەلام ج دەكەپت لەگەن كەپ و كونتى حىزبائىتى و دوش
داماوى مەدختەلىانى مورجىئە زەمانە؟!

مەگەر نابىنىت ئىمامىكى بەقەدرو كەلە زانايەكى خواويست و پىشەوايەكى
نمۇنەيى وەكى سەعىدى كۈرى جوبەير. كە جەرگى لە مورجىئە زەمانى
خۇى رەش بو بو . چىيان پى دەلىت ؟ دەفرمۇئى: (المرجنة يهود القبلة) بىروانە
(ابن بطة / الابانة الكبىرى ل ۱۶۸) هەروەھا(ظاهرۃ الارجاء / الشیخ سفر المحوالی
۳۷۸/۲) ئىنجا دېقەت بەد لە واقىعى زەمانى ئەوان و ئەم زەمانە ئالۋۇزە
ئىمە... پاشانىش لەو كۈلکە سەلەفيانە ئەمەرۇ بىرسە: ئەرى بۈچى و بۇ
پاراستنى بەرژەوەندى كى ئەم شمشىرە كولە دەسون؟! بۇ سەرخىستنى فىكرو
كۇفرى كى، ئاوا بونەتە جاسوس و سەگى پۈلىسى ولاستان ولبۇزستان وا بە شوين
پىي ئەھلى ئىسلامەوە و ئاسەواريان ھەن دەگرنەوە و خەبەرى ئەملاولايان لى
دەدەن؟! بۇ كى وله بەرژەوەندى دورى كىيە و مەدختەلى، سەيد قوتى
رەحمەتى داوهتە بەر كەرسەكى تەكfir؟!

ئەمە حاىى سىاسىتىانە و ئەوهش حاىى عەقىدە ئەندەلتان،
سەلەفييەكەتەن كەردوھ بە كۆتەرە دارى راوجى و خۇتان لە پەنايدا مەلاس
داوه گوايە بە دەردى مەدختەلى لە كەتىبەكەيدا: (أضوا، اسلامية على عقيدة

سید قطب و فکره) بهرگری له سه‌له‌هفتی ده‌کهنه !!

۱- نه‌مه کتیبینکه که ره‌بیع بن هادی المدخلی نووسیویتی، به‌لام الحمد لله هار له ریزی سه‌له‌هفتیه کانه‌وه دایانه‌وه بر ده‌ستیزی ره‌خنده هار خویان هه‌لیان ته‌کاند، چونکه نه‌وه‌نده بین نینسافانه نووسیبوبوی، که شیوخه کانی خوشیان پتیان ناره‌وا بوب، بؤیه به‌کنکی وه‌کو به‌کر نه‌بو زید - که شیخیکی موعته باری سه‌له‌هفتی سعودیی بوبو رحمه الله - له کتیبینکیدا که به ناوی (المدخلی) نووسیویتی، له به‌ریه رچدانه وه‌یدا ده‌لتی:

۲- هار له یه‌کام لاه‌برهی لیستن ناوه‌رۆکه که‌یوه (هی کتیبه‌که‌ی مدخلی که له‌سر سه‌بید قوتب نووسیویتی) وام بق ده‌رکه‌وت که سه‌بید قوتب - رحمه الله - هه‌موو بنه‌ماکانی کوفرو بی دینی و زه‌نده‌قهی له خودا کترکردتته‌وه ! به‌وهی که باوه‌ری به یه‌کبونی کردکارو دروستکراو (وحدة الوجود) هه‌به و باوه‌ری به (خلالی قورنائی) هه‌دو یاسا دانان با پنچه‌وانه‌ی شه‌ربیعه‌تی خواش بینت به ره‌وا ده‌زانیت و زینده‌بوقی هه‌یه له پهک خستنی سیفه‌تکانی خوای گه‌وره‌دا، هه‌روه‌ها هه‌دیسی موته‌وانیری پی قبول نبیه و گومانی له عه‌قیده‌دا هه‌یه و هه‌موو کومه‌لکه‌کان به کافر ده‌زانیت و .. هه‌تا دوایی نه‌نم جوزه ناوینیشانه سه‌یرانه موجوپک به ته‌وقه سه‌ری موسولماندا ده‌هیتن ..

که نه‌مانام دیت، خیزا کوته‌به راورد کردنی ناوینیشانه کان به ناوه‌رۆکه کانیان له لاه‌بره‌کانی کتیبه‌که‌یدا، دیتم هار باسه‌و باستک به درق ده‌خاته‌وه ! تا گه‌یشتمه نه‌وهی بقم ده‌رکه‌وت، که نه‌مه هار ناوینیشانی زه‌ق و گنجه‌لاری هیتاوه و کردیتیبیه سه‌ریاسی بابه‌تکانی، دیاره نه‌مه‌ی هار بق نه‌وه کردیوه تا خوینه‌رانی ناسایی بز راکانی خوی راکتیشت و له سه‌بید قوتیبان به‌ریزیتین...

۳- دیتم نه‌نم کتیبه‌ی مدخلی دوره له هه‌موو ئوسولو وینه‌مایه‌کی تویزینه‌وهی زانستیانه، دوره له بی لاینی زانستیانه، دوره له پرۆگرامی زانستیانه ره‌خننه‌گرتن، دوره له نه‌مینی و ده‌ستپاکی له نه‌قل و لیتوه‌رگرن و زانیاری، دیتم هه‌قی پیشیل کردیوه .. نه‌مما نه‌ده‌بی دیالوگ وره‌فتاری موناقه‌شه و به‌ریزی شیوانو سالاری نیشاندان، نه‌وه هار تونخییان نه‌که‌وتوروه ! نه‌مه‌ش به‌لکه‌یه له نه‌قل کردنه‌کانی: (لیزه‌وه گه‌لیک له پرگکی کتیبه‌که‌ی مدخلی نه‌قل ده‌کات..) بیوانه کتیبی: (بکر بن عبد الله ابو زید / الخطاب الذہبی لا ۴) له‌گلن نه‌نم جوزه ره‌خنانه‌شدا ده‌رویشه‌کانی مدخلی، هار له‌سر گه‌رمه تعریفه‌ی خویان مانه‌وه و که‌وتوروه بلاو کردنه‌وهی، جا تۆز بیر له‌وه بکره‌وه، که نه‌گه‌ر کتیبینکی وا له‌سر یه‌کنک له شیوخه کانی خویان ده‌رجیت، داخو به حق و باتلن، چونکه بهرگری له شیخ و خلیفه کانیان بکن.. ره‌حمه‌تی خوات لئی بیت سه‌بید قوتی ره‌حمه‌تی، خوی خوات خوتت بسنه ..

مهدخلی دواتر به‌وه عنزدی ده‌هیتاوه، که گوایا رای و نبیه، که کوفر که‌وتوروه به‌سر سه‌بید قوتیدا ! به‌لکو سه‌بید قوتب که‌وتوته کوفرده‌وه !!

به راسیتی عوززه‌که‌ی له قباخته‌که‌ی خرابتر بوبو، چونکه قباخته‌که‌ی، که بربیتیبه له ته‌کفیرکردنی گومان لئی کراویک به پالن‌هه‌ریکی زانراو، نه‌مما خراپی عوززه‌که‌ی، نه‌وهیه که: نه‌زانانه ته‌کفیره‌که‌ی کردیوه، چونکه نه خوی و نه تاقمه‌که‌شی نه‌وه‌نده شاره‌زای ریساکانی ته‌کفیر نین، تا سه‌ریان له حوكمنیکی واوه بی وهی ده‌رجیت ...

سهله‌هفیت، یان ئه‌سپه‌دارینه‌که‌ی جه‌تن؟!

له سه‌ده‌کانی يه‌که‌می نیسلامدا، گروپیکی راحمت ته‌لهمب په‌یدا بو پیان دهون مورجیئه. دواتر كالعاده ئه‌وانیش وەکو ابو الحسن الاشعري له کتیبی (مقالات الاسلامین) دا ده‌لی: بون به ۱۲ گروپی ترهوه، دوانیان بەناوبانگتر بون (مرجنة الفقهاء، والجهميات) ... هەرە چاکه‌که‌یان (مرجنة الفقهاء)، که دهیانوت هەر کەس بلى باوهرم ھیناوه، ئیت باوهری وەک ھی فریشه‌یه، با سەریش بە فەرزى خودا نەدات تا دەشمەرتە هەر خەریکی فیسق و فجورو گوناج بىت! با له جىي بەرمال و نويز لەسەر مىزۇ مەزە رۆز كاتەوه! بىرەت بىت وتم: هەرە چاکه‌که‌یان وايان دهون! ئەمما مورجیئه‌ی (جه‌همیه‌کان) دهیانوت: وتنى باوهر بە زمان زھرورى نېيە! واتە ئەگەر كەسىك لە دلدا باوهرى بە خوا ھەبو، ئیت پیویست ناکات خۆی ماندو کات شایەتمان بەھېنیت، يان بلى نويزۇ رۆزۇ فەرزە!

ئەو بۆچۈونە بەکر ئەبوزەيدم نۇدلا جوان بو، کە له کتىبە‌کىدا (المدخل) دا ده‌لی: (ئەم كتىبە حىزبىاھتىي، نويكىي بۈزۈندەوە!) اخطاب الذھبىي لا. ۱۱۲.

خۆزگە بەکر ئەبوزەيد لە جيائى ئەو كتىبە، کە لەسەر مەدخلە‌كەی خۆيانى نوسىبۇو، لەسەر حىزبىاھتىي (سەلەف) يەكانى بىنوسىيايە، خۆزگە دۇوارى تەعەسىبىي (حىزبىاھتى) بۆ شى بىكىدىتاياتەوه، هۆکارە‌کانى ئۇ دەردە كوشىنەدە بۇ بخستنایاتە رو، بەلكو كەمەتك لە بايى حەقدا بىكەنەوه (رتىبارى بانگowan) و رىسىاي (ەلسەنگاندن) ھاكانىان راست كەنەوه، تا له حائى خۆيان حائى بن و بۇ شەرعى خوا مالى بن.. بەلام بەداخواه ئەميش، هەر چەندە ئىمعتىراق بەوه كەردە، کە ئەو سەله‌فىيانى خۆيان (كەوتۈونەت) چالاوه، بەلام هەر لايىنگىرى شىوخە‌کانى كەردەوە عەيب و عارو بارى لارى بق پەردەپقۇش كەردۇون، ھەنچەتى بۇ شىوخە‌کانى بەرسىتەری تاغۇوتان ھەتىناوهتەوه!

دەلتى لە زەمانىتىكى ترى غەيرى ئەم زەمانەئى خۆماندا دەزى! واقىعى ئىستىاي وازلى ھەتىناوه و كەوتۇنە داپاشتىنى نۇد رىسىاي پۇللىن كەرنى خەلکى، کە بۇ خەلکى غەيرى ئەم زەمانە دەشىئ! ئەویش هەر دەلتى شەقەرە نامۇزگارى كەردە، بىوانە كتىبى (تصنیف الناس .. لا ۵۴).

(برووانه تهذیب الآثار / الطبری ۱۶۲/۲) ههر له و سه‌رچاوه‌شدا ئیمامی وەگىعى كورى جەراھى مامۇستاي ئیمامى شافعى دەلىن: (ليس بين كلام المهمية والمرجنة كبير فرق) قالـت المـهمـيـة: الإيمـان: الـعـرـفـةـ بالـقـلـبـ، وـ قـالـ المرـجـنـةـ: الإـقـارـ بالـلـسـانـ).

ئىتىر بە درىزىايى مىڭىز مورجىئە و دىدو راي بو بە كورسى كورسى و ماين چەقهلى يارى و مەزاق و دىندارىيەكەش بەدەردى خۆشناوان دەلىن: (بويته گەمەی منداران) چونكە دىندارىيەكە بۇتە ئەسپەدارىنەكەى، كە جەزنان رەسمىمان لەسەر دەگرت و خۆمان لای مندارلە لادىيىيە داماوهكانى خزممان پىيوه با دەدات، چونكە ئەوان فەقيرانە نەياندەزانى رەسمى ئەسپى دارىنەو، ئەسپى راستىنە لېك جوى كەنەوە، بۇ ئىمەش بوارىيکى تەنكاوى خۇ ھەلگىشان بولى!! زانا سەلمەفييەكانى ئەمەرۇش دەزانن دەرويىشە داماوهكانىيان قول و قول لېك جوى ناكەنەوە هەر رەسمىيەكىيان بخەنە بەر دەست، هەر وا دەزانن رەسمى ئىمامى بوخارى و ئىپىتوتەيمىيە و جەماعەتە!

جا ئىتىر مورجىئە هەر هات و چو، تەمبەلى و بىغىرەتى و ترسنۇكى لە ئۆممەتدا فەلسەفاند! حەزى ھەموانى ختوکە دەدا، دەيان حاكمى مورتەددو سەدان شاعىرى لۇتى و، ھەزاران ژنى لەش فرۇش و ملىيون ھەرزە داۋىن پىسى پىيوه ھەلزنا! بولى جى دالىدى نويىز نەكەر و سو خۇرۇ قۇلۇپ..

بۇيە ئەمەرۇ مورجىئە زەمانەش (سەلمەفييەكان) بونەتە بەلگەى گەدمىلانى بەرسىتىبەر. كە دەوتىرى: فلان حاكمى عاربى لە دىن لايداوه دەلىن: نابىت وابلىن، ئىيۇھ خۇ لە دلى كابرادا نىن! كە دەوتىرىت: ئەو كورده ماركسىيە، نويىز نەكەرە تەسبىحى پىيەكافرە. دەلىن: نا ھەر ئەھلى ئىمانە و تەسبىحەكەشى، ئەگەرچى بىدۇھىيە، بەلام بۇ زىكرە. كە دەوتىرىت: ئەو پاکستانىيەي رىشى چىل سانتىمەتر درىزىھ، پارە سو (رىبا)ي وەرگىرتوھ، دەلىن: گىرنگ نىيە، دلن حسىبە.. كە دەلىن: ئىيۇھ دينەكەتان (تەنكە وەك

پەری میشی) پیمان دەلین: نا ئەمەئ ئىمە تەواوه، نەک ئەوهى ئىوهى خەوارىج !!

لەسەرتادا مورجىئە موناقەشەيەکى ھېدىانەئ پىتاسەئ باوھر بولى، كە ئاياسى بەشە؟ واتە: ئىعىتقادى دل و بىيارى زمان و پابەندى كاروکرده وەكانە؟ يان دوو بەشە: قەناعەتى دل و بىيارى زمانە؟ يان ھەر قەناعەتى دلەم بەس؟!

لە سەرتاوه بۇچونىكى ھەلە بولى. بەلام جار بۇ جار تەنك دەڭرايەوە.. تا بود مايەي فىتنەزۆر كەس، فىتنە بە مانای قورئانى، واتە واز لە دين ھىنان و ھەلگەرانەوە لىيى..

ئىمامى ئىبىنوتەيمىيە دەلى: (فصار ذلك الخطأ اليسير في اللفظ سبباً لخطأ عظيم في العقائد والأعمال، فلهذا عظم القول في ذم الارجاء، حتى قال ابراهيم التخعي: لفشتهم - يعني المرجئة - أخوف على هذه الأمة من فتنة الإزارقة.. (كتىبى الائيان ل ۲۸۰) واتە: ئەو ھەلە سادەيەي يەكمەجار، كە لە مانای وشەدا بولى، بود ھەلەيەكى زۆر گەورە لە باوھر و كىداردا، بۇيە زەم كردنى ئىرجائىش (دیدى مورجىئەكان) ئەوهەندە چۈپپە بۇۋە. ئىبراھىمى نەخەعى دەلى: فىتنە ئەوان . واتە ھى مورجىئەكان . زۆر دۈوارترە لە فىتنە ئەزارىقەكان (كە گۈوبېتىن لە خەوارىج).

ئىمامى ئىبىنوتەيمىيە ئىنجا لە ھەمان شويندا، دەربارەئ گەندەلى و خرابى فيكرو ديدى مورجىئە، بۇچونى زانايانى ترىيش دەھىنېتەوە، وەكو ئىمامى زوھرى، كە قوتابى ئەبوزھر غىفقارىيە خوا لىيى رازى بىت دەيگۈت: (ما ابتدعت في الإسلام بدعةٌ أضرَّ على أهلهِ مِن الارجاء)، واتە: لە ناو ئەھلى ئىسلامدا بىدەھىيەكى زيانبەخشى وادانەھېنراوه لە بىدەھىيە ئەھلى ئىرجا و زيانبەخش تر بىت.. سوفييانى سەورىش دەلى: (تركتُ المرجئةَ الإسلامَ أرْقَ من ثوبِ السَّابِري)

واته: مورجىئە ئىسلامەتىھەكى لە قوماشى سابرى تەنك تر كردۇتەوه. (التعالىي لە كتىبى زمانەوانى (فقه اللغة) كەيدا دەلى: قوماشى سابرى ئەوهندە تەنكە، كە هي ڦېرەوهى ليٽوھ ديارە، ئەھى دەپوشىت نازانىت هيچى پوشىوه، يان روتە) ئىمامى ئەوزاعيش دەلى: (كان عيسى بن ابى كثیر وقتادة يقولان: ليس شئ من الاهواء أخوف عندهم من الارجا، واته: ئە دوو زانا پايە بەرزە دەيانگوت: هىچ شتىك نىيە لە ھەواو ھەوهس پەرسىتىدا بە لامانەوه ترسناك بىت وەکو ئيرجاو.

ناھەقىان نىيە، بىروانە مىژۇ موسولمانان: لەو كاتانەى مەسىھەلەي كاروکىرداريان لە باوھر جوئى كردۇتەوه نەيانكردوھ بە بەشىكى باوھر و زۆر بە دوايدا نەچون، كە وتويانە: تەنها بە راست زانىنىن ئىسلام بەسە بۇ ديندارى! بزانە ج شىكستىكىيان بەسەردا هاتوه، پىچەوانەكەشيان ببىنە ..

ئەدى ئەمپۇ بۇ سەير ناكەيت؟! مەگەر بازارى سکۈنەريستى عالمانى بە كى گەرم بود؟! مەگەر ھەر بەوانە نىيە، كە دەلىن: ئىسلامەتى باوھر دلەو ھەر كەس بۇ خۆى ديندارى دەكتات! مەگەر نابىنەت مەلا چۈن سەرى كوردەوارى كلۇلى شىواندۇھ ؟ نابىنەت ئەھى حەمى عەلهسسىھ لە ئىسلام چۈتە دەرەوهە رۆزى ھەزار كوفر دەكتات، ھەر پىيى دەلىن ئىماندارەو لەسەر موسولمانىتى ماواھ! چونكە مورجىئە (زۆربەي مەلائى كوردىش ھەر لەوانن) دەلىن: كوفر (التكذيب والجحود) ھ واته بەدرو خستنەوهى پىغەمبەر صلى الله عليه وسلم! و نكولى كردن لەوهى ھىتاۋىتى.. باوھرېش برىتىيە لە (التصديق) واته: بە راستگۈزىنىن پىغەمبەر صلى الله عليه وسلم .

ئىنجا لەم نەزانى و حالى نەبۇنەشەوه، دىنەكەيان لە قورئان و سوننەتەوه بۇ گۈرۈيون بۇ پەندى پېشىنان، كە دەلى: (بىن بە پىيى خۆى و مەر بە پىيى خۆى) و (كەس ناچىتە قەبرى كەس)!!

ئاھر لەم دەلاقھەو بولۇشى سەرمایەدارى بە سەرۆکایەتى ئەمریكا، خزايىھ ناو ديدو دينى موسولمانان و دوزمندارىتىھە يانى لە خۆى لاداو گىرىنى بە گۈز كۆمۈنۈزىمدا!! نەتبىنى ئەو رق و قىنهى بەرامبەر كۆمۈنۈزم دروست بولۇشى بەھە ئىعىتىبارە دەزى باواھە، كە (تصدىق) ا پېغەمبەرانە، بەرامبەر لىبرالى رۆزئاوا دروست نەبو! چونكە عەلەمانىيەتى سەرمایەداران و لىبرالەكان (تکذىب) ناکات، هەر (تبديل) دەكتات!! واتە هەر دەيگۈرۈت!! ئەمەش بە پىسى ديدو دينى مورجىئە كافر بون نىيە! بەلام ئىمە ئەھلى سوننەت الحمد لله بەرچاومان رۆشنەو جىاوازىيەك لە نىۋان (تکذىب) و (تبديل) دا نابىينىن.

ھەندىيەك پارت و گروپى كۆمۈنۈست، كە ئەقلیان بە گەمەكە شقا، ناوى گروپە كانىيان دەكردە پارتى سۆشىالىستى فلانى! تا بلىن: ئىمەش چىدى (تکذىب) ناكەين و باواھەمان بە ئىسلام ھەيە، بەلام ئىمە سىستېمىكى سۆشىالىستىمان ھېناوه!! مەگەر ئەمە ھەر ئەو كلاۋە نىيە كە كراوهتە سەرى ھەزاران (داعى) و مەلائى كوردى زەين كويىرى شوينكەمە توى حزبە عەلەمانىيەكان و گروپە سۆشىالىستىيەكان؟! چەند ھەزار مەلا ھەمە بۇتە دەرونېشى ئەم گروب و ئەو گروب؟!

حىزبى سەلەھىيە لاحىزبىيە كانى كوردىستانىش، كە شمشىريان ھەر بۇ ملى ئىمە دەسون، دەلىن: حزبە عەلەمانىيەكان ئەھلى ئىمانن و لە ئىيەش دىندارىتنى! چونكە ئەوان و دەكى ئىمە مورجىئەن گەرجى كەم كىردارن، بەلام ئىۋە خەوارىجن! چونكە ئەم ماركسى ولىبرالە ناحالىيانە بە كافر دەزانىن، كاكە ئىخوانىش پشتىان دەگىرى و دەلىن ھېشتا ئەمانە كەس ئىقامە حوجىمە لەسەر نەكىدون!! سلاو لە ئەقل و عىلەمتان!

ئىمامى ئىبىنوتەميمىيە دەلىن: (المطاعُ في اتباعِ غيرِ الْهُدَى وَ دِينِ الْحَقِّ، سَوَاءٌ كَانَ مَقْبُولاً حَبَّةُ الْمُخَالِفُ لِكِتَابِ اللَّهِ، أَوْ مُطَاعِأً أَمْرُهُ الْمُخَالِفُ لِأَمْرِ اللَّهِ، هُوَ طَاغِوتٌ)

جموع الفتاوی/۱۲/۲۸. واته: ئهو کەسەی لە غەیرى رىبازى خوايى و دىنى حەقى خودا، گۇيرايەلى دەكىرت و ملى بۇ كەج دەكىرت، گەر سەرپىچى فەرمانى خوايى كردو بە پىچەوانە قورئان فەرمانى دەركىرد. ئىتىز گۇيرايەلى ئهو فەرمانە موخاليفەي كرا بىت، يان نەكرا بىت. ئەوه تاغوتە.

اكە برا... ئاگاداربە، بە ناوى سەلەفەوە سوارى ئەسپە دارينەكەت نەكەن و
بلىن پى بکەنە و وىنەت بىرىن!

رهنگە بەستەزمانانە بلىت: ئەرى سەرمانلى شىواوه نويزمان نەدەكىد، دەتانوت: كافرن ونانى دەستان حەرامە، بە حەلا حەلا كەوتىنە نويزىرىدىن، حەى دايىم و يا هو يا مەن هوى سۆفيمان پى خوش بولۇش، وتنان كورە نەكەن شىركە. بەرەو ئىخوانە لەلاتىن، دەمان بە شىعارەكانيان خۆشبو، بە تەمائى جىبەد بويىن دېرى سەددام، كەچى كەدىانىن بە مجلس الحكمى ئەمرىكا! وتنان: كورە زو وەرنە دەرى كاھى دەبن! لەۋىش هەلاتىن.. وتنان: دەبىنە سەلەفى، ئەممە يان خۆشە، ئىقتىدايى بە سەلەفى سالىح، بە ئەسحابەكان، وامان لىھات قسەمان نە لە مەلا وەردەگىرت، نە لە داعىەكان، تەنها لە شىوخى سعودىيە، كەچى وتنان: نابىت لە ئىبن حجرىن و حمود العقلابو سەمفەر الحوالى و سەلمان العۆددەو.. وەربىرىن! وتنان: ئەدى لە كى؟! وتنان: لە ئىبن بازۇ ئەلبانى و شەقەرە مەدەخەلى !! وتنان ئۆخە دۆزىمانەوە! بويىنە دەرويىشى ئەوانىش، ئەوا دىسان ئىۋەش ھاتون دەلىن: كورە كاکە ئەوانە سەلەفى نىن! ئەوانە مورجىئەن! سوارى ئەسپە دارينە تان دەكەن!

براي شىرىنم، راست دەكەيت.. بەلام سەرتلى نەشىۋىت، ئەممە دەردى بى خىلافەتىيە، بەلام گۈز لە براي خۆت بىرى :

ئیمامی ئیبنو تهمیمییه دهلى: (فَمَنْ قَالَ بِالْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ وَالاجْمَاعِ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ السُّنَّةِ وَالجَمَاعَةِ) جموع الفتاوى ١٩/١١٥، واته: هەر كەس بە قورئان و سوننەت و كۆرا (ئىجماع) قىسى كرد، ئەوه ئەھلى سوننەت و جەماعەتە ..

ئیمامی شاطبیش دهلى: (يَحِبُّ عَلَى كُلِّ نَاظِرٍ فِي الدِّلِيلِ الشَّرِعيِّ مُرَاعَاةً مَا فَهِمَ مِنْهُ الْأَوَّلُونَ وَمَا كَانُوا عَلَيْهِ فِي الْعَمَلِ بِهِ فَهُوَ أَخْرَى بِالصَّوَابِ وَأَقْوَمُ فِي الْعِلْمِ وَالْعَدْلِ) المواقفات ٣/٥٧ واته: پیویسته له سەر ھەركەس، كە تەماشاي بە لگەي شەرعى دەكتات، ئەوه له بەر چاۋ بگىرت، كە ئایا پیاوانى پېشىن چۈن لەم بە لگانە حالى بو بون و چۈنيان عەمەل پى كىدوه، ئەمە نزىكتە له راستىيەوه، ئەمە راستىرين شىوهى فيرپۇن و كار بە عىلەم كىرنە ..

ئىقتىدا بەوانە بکە، كە لە خزمەت پېغەمبەرى نازداردا صلى الله عليه وسلم ئەم دينە يان وەرگىتبۇ، پاشان بەوانەى لەوانەوه دينە كە يان وەرگىرت، پاشان بەوانەى تر، كە لەوانەوه نزىك بون. گوئى بىگرە لە سيدنا ئىبىتو مەسعود . خوا لىتى رازى بىت . كە دهلى: (أَلَا لَا يُقْدِنَ أَحَدُكُمْ دِينَهُ رَجُلًا إِنْ آمَنَ، وَإِنْ كَفَرَ كَفَرَ، فَإِنْ كُنْتُمْ لَا بُدَّ مُقْتَدِينَ فِي الْمَلَائِكَةِ فَإِنَّ الْحَيَّ لَا يُؤْمِنُ عَلَيْهِ الْفِتْنَةُ) شرح اصول السنە /اللالکانى ژمارە ١٢٠، ھەروەها (البغوي: شرح السنە ١/٢١٤) واته: ديندارى خۇتان مەكەنە لاسايى كىردىنەوهى كابرايەك، گەر باوەرى هەيتا ئىۋوش باوەر بېتىن، گەر كوفريشى كىردىنەوهى كوفر بکەن، ئەگەر ھەر چارتان نىيە، ھەر دەبىت تەقلیدى كەسىك بکەنەوه، ئەوه تەقلیدى كەسىك بکەنەوه، كە مرد بىت، چونكە زىندۇ لە رى لانەدانى مسۇگەر نىيە ...

اكە برا، شوين قەربانلىقى مەكەنەوه، وانزانى ھەر جەماعەتىك زۇر بۇ ئەوه چاکە و شايەنە لە گەلپىاندا بىت.. نا لە كەمى ھاوپىرو ھاورايانت رەشپىن مەبە، گەشپىن بە بەوهى حەفت ناسىيەو پېۋە پابەندىت. ئیمامى ئىپىن و القەيىمیش دهلى: (عَلَيْكَ بِطَرِيقِ الْحَقِّ وَلَا تَسْتُوحِشْ لِقْلَةِ السَّالِكِينَ، وَإِيَّاكَ وَطَرِيقَ

الباطل ولا تغتر بکثرة الحالكين) مدارج السالكين ۲۲ / واته: پیویسته ریبازی حهق بگریته بهر، که می ریبوارو کاروان بی تاقه تت نهکات، نهکهی ریی ناحهق بگریه بهر، به زوری فهوتاوان نغرو نه بیت.

شیعه عاده‌تیکیان له ته دلیسدا ههیه، که وته شیعه خرابن، ده‌لین: ئیمه جه عفه‌رین! که وته جه عفه‌ری موخالیفن. ده‌لین ئیمه ئیسناعه‌شه‌رین! که زانیان شتیک له ئیختیلافات دهزانیت، ده‌لین پیویسته ئه‌م باسانه نه‌که‌بن، چونکه خزمه‌تی ئیستیعمار دهکات، که زانیان هیچ نازانیت، ورده ورده ده‌بنه برادرهت و لیت نزیک ده‌بنه‌ودو به دزیبه‌وه دینه لات و ده‌گهونه سرته‌سرت، کتیبت بؤ دینن و ههر له‌گه‌لت خه‌ریک ده‌بن تا له هاویرانت جوی ده‌گه‌نه‌وه.. ئه‌م سه‌له‌فیانه‌ی هاوریشمان زور عاده‌تی خرابیان ههیه له هی شیعه ده‌جیت! که زانیان گوی له ئیمه‌مانان ده‌گریت، ده‌لین گوینیان لی مه‌گرهو هات و چویان مه‌که، چونکه ئه‌هلى بیدعه‌ن و شه‌رعه‌ن نابیت سه‌لامیش له ئه‌هلى بیدعه‌و زه‌لآل بکریت، تا تو دور ده‌خنه‌وه، ئینجا که زانیان ریی تویزینه‌وه و پرسیارو وه‌لامت براوه، شوبه‌ه کانی خویانت لی ده‌که‌نه دین و دینداری ئه‌هلى سوننه‌ت، هه‌موشی ههر به ناوی سه‌له‌فه‌وه! ئه‌وهی خوی بؤی وه‌لام نه‌درایه‌وه، ده‌باته‌وه بؤ لای مه‌دخله‌لى، هیچ جاریکیش ناهیلیت ده‌ستت له بن بازی ره‌حتمه‌تی گیر بیت، چونکه بن باز فه‌توای ته‌کفیر کردنی حاکم و حیزب‌ه عه‌لانیه‌کان داوه‌و له زور مه‌سه‌له‌ی عه‌قیده‌دا وه‌کو ئه‌لبانی نییه، ج جای مه‌دخله‌لى وجامی و زانیانی تری به‌ناو سه‌له‌فی ..

ده‌لین نابیت موقه‌للید بیت، که چی خویان موقه‌للیدترن، ده‌لین: نابیت حیزب‌ت هه‌بیت، خویان له هه‌مو که‌س حیزبی ترن، ده‌لین نابیت خهت و شیخ و مه‌زهه‌بیت به‌سهر حه‌قدا سه‌رخه‌یت، که چی ئه‌وان ههر هه‌مو کارو هه‌لؤیسته‌کانیان ههر ئه‌وهی لی ده‌خوینریت‌وه .. ئاخه بؤ پیریکی تیری وايه، که ئیمامی ئیبنو تمیمیه ده‌لی: (فالخَذُرُ الْخَذُرُ أَيُّهَا الرَّجُلُ أَنْ تَكُرَّهُ شِينًا مَا جَاءَ بِهِ)

الرسول (صلی الله علیه وسلم) او تَرْدَّه لِأَجْلٍ هواك، او إنتصاراً لمذهبک، او لشیخیک او لأجل اشتغالک بالشهوات او بالدنيا، فَإِنَّ اللَّهَ لَمْ يُوجِبْ عَلَى أَحَدٍ طاعَةً أَحَدٍ إِلَّا طاعَةً رَسُولِهِ، والآخَذُ بِمَا جَاءَ بِهِ بَعْثَيْثَ لَوْ خَالِفَ الْعَبْدَ جَمِيعَ الْخَلْقِ وَاتَّبَعَ الرَّسُولَ مَا سَأَلَهُ اللَّهُ عَنِ الْخَالِفَةِ أَحَدٌ، فَإِنَّ مَنْ يَطِيعُ أَوْ يُطَاعُ إِنَّمَا يَطِيعُ تَبَعًا لِلرَّسُولِ وَإِلَّا لَوْ أَمْرَ بِخَلَافٍ مَا أَمْرَ بِهِ الرَّسُولُ مَا أَطِيعَ. فَاعْلَمْ ذَلِكَ وَاسْعُ وَاطِيعَ، وَاتَّبِعْ وَلَا تَبَدِّلْ تَكُنْ أَبْتَرَ مَرْدُودًا عَلَيْكَ عَمْلُكَ) جمیع الفتاوی ۲۹۲/۱۶ واته: ناممان کاکه نهکهی لهبهر خاتری همه واو هه و هسی خوت، یان بو سه رخستنی مه ز همب و (دیدو بوجونی خوت)، یان هی مامؤستاکهت یان لهبهر حمز لیبونی دنیایی خوت، شتیک لهوه ببوغزینیت، که پیغه مبهر صلی الله علیه وسلم هینناویتی، چونکه خوای گهوره غهیری گویرایه‌لی فهرمانی خوی و پیغه مبهره کهی له سه ر که س فهرز نه کردوه، ئه گه ر که سیک شوین پیغه مبهر صلی الله علیه وسلم که و تبو، پیچه و انهی هه ر هه مو خه لکی بو هوه، خوای گهوره مو حاسه بهی ئه و هی ناکات بوجی پیچه و انهی ئه و خه لکه بوقه و ه، ئه و هی ملکه چی دهکات، یان بوی دهکریت له بهر شوین که و تون پیغه مبهره صلی الله علیه وسلم، دهنا گه ر به پیچه و انهی ئه و هوه فهرمان بدا گوی رایه‌لی ناکریت.

کوبنهندی یه که م

بهندی یه که م

عه قیده مه دخه لی و پالانته وانانی^۱ سه له فی له پیکه اته هی با وهردا ؟
باسه کانی (باب الایمان).

بهندی ده ۹۹۶

رها ندنه وهی گومانی مه دخه لی و پالانته وانانی سه له فی له باسه کانی
با وهردا.

^۱ (پالانته وانان): نه وانه ی ثیدیعای سه له فی ده که ن

بهندی یه که م

عه قیده دی مه دخه لی و پا لان ته و انانی سه له فی
له پیکه اتھی با و هر دا ؟

باسی یەکەم

مەدختەلی و پالانتەوانی سەلهفیتی کام جله‌ی مورجیئەیان پوشیوه؟

سەلمەنی کانی بھر سیبھرو مەدختەلیه کان و، پالانتەوانانی سەلهف، ناچارن ئەو پیناسەی ئەھلى سوننت و جەماعەت بۆ باوھر دھیکەن، ئەوانیش بیکەن! ئەوانیش لە کۆزرو کۆمەلی ناشکراى خوياندا دەلین: (الإيمان: قول و عمل يزيد و ينقص) واتە: باوھر گوفتا رو كرداره زیادو كەم دەكات. بە ناشکراش لە هېچ شوینیك والحمد لله ناویرن بە راشکاوى نكولى لەم پیناسەيە بکەن، چونكە دەزانن، كە زانایانى پیشىن لە سەر ئەو پیناسە رېكىن .. بەلام بۆ ئەوهى گەرويان نەگىرىت و توشى ئەركى قورس نەبن! ھەول دەدەن لە دوو لاکۇلانەوه بۇى دەرچەن:

يەکەم: دەلین کوفر پەيوەستە بە بەدروخستنەوەوە (حضرُ الْكُفَّارِ فِي الشَّكْرِيْبِ) بە دروخستنەوەش چونكە پىچەوانەی بەراست زانىن (التصديق ۵)، ئەوا پیناسەی باوھر دەھىننەوە سەر تەنها گوفtar (قەول). واتە پیناسەی باوھر لای سەلهف، بريتىيە لە قەناعەتى دل و بىريارى زمان (تصديق بالقلب واقرار باللسان)! ئى خوا وەكيل ئەمەش هەر پیناسەی مورجیئە کانه ..

دوووم: دەلین كردار مەرجى باوھر نىيە (العمل ليس شرطا في الإيمان) بەلكو تەواوكەرىتى! ناشکرايە، كە دەوتىرتى: ئەم خالە مەرجە بۆ فلان شت. ماناي

۱- بیوانە: علی حسن الحلبي كتبىتىكى ھې بە هەر ناوه کە بىدۇعىيە، كە كىشىيەكى شەرعى وەكى تەكىرىي بە(فيته)ناوزەدكىردىوو! ئەوه خوانەخواستە ئىتمە مانان بىانكرايە لىتىان لە دەھۇن دەداین، بەلام بىن ھەميشە عەورەتى دىارە كەس هوھاى لى ناكىشىت كەچى مەبى دامال لە بازدانىتكىدا عەورەتى دەردەكەۋىت لىتى نابېننەوە، كاكىي حەلەبى لە پىشەكى كىتىبەكەيدا (التحذير من فتنة التكfir) دا دەلىن : بە دروخستنەوە، دەبىتە ھۆى بە كافر بۇون واتە: (التكذيب). نكولى لى كەردىش (الجحود) لای ئەو (ھو تكذib باللسان) واتە بەوه دەبىت، كە بە زمان بەرقى بخاتەوە، بە حەلان دانانى حەرامىش، كە پىنى دەوتىرتى (الاستحلال) ئەو لە پیناسەيدا دەلىن : (ھو تكذib بالنص بىحرىم الحرام) واتە : بە دروخستنەوەي ئەو دەقىيە، كە حەرامى پى حەرام كراوه ..

وایه فلان شته‌که نابیت، تا مهرجه‌که‌ی نهبو بیت. بؤیه پالانته‌وانانی سه‌له‌فی ده‌لین، ئه‌گه‌ر کابرا هیج کاریکی ئیسلامی ئەنجام نهدا باوهره‌که‌ی . که به قسە وتويتى - هەر ھەمیه، چونکە‌گردار (مەرجى ھەبۇن) نییه، بەلگو (مەرجى تەواویتى) يە .. بؤیه مەرجى تەواویتى باوهر لای سه‌له‌فیه‌کانى بەر سېّبەرو مەدختەلەکان وپالانته‌وانانی سه‌له‌فی، برىتىيە له قەناعەتى دل و برىيارى زمان (تصديق القلب واقرار اللسان) واتە: (قول القلب واللسان) جا هەر كەس - لای سه‌له‌فی - قەناعەتى بو وە برىيارىشى بە زمانى دا، ئەوه موسولمانە، با هەر هیج كردەوەمیه‌کی ئیسلامىشى ئەنجام نەدابیت .

ئەم دژه‌وانى (تناقض)‌ەی كەوتونه‌تە ناوى، هەر ھەمان دژه‌وانىيە، كە خەلکانى تر پىش ئەمان دەكەوتنه ناویه‌وە، مەبەستم مورجىئەيە، ئەوانەي، كە ئىمامى ئىبىنۇ تمىمىيەئى رەحىمەتى دەربارەيان دەلى: (ھەر دوو تاقمەكە (ى مورجىئە) كەوتونه‌تە دژه‌وانى خۆيانەوە، چونکە دەلین: باوهر برىيارو گردارە، كەچى دەشلىن

بەلام باوهر بەنەمانى ھەندىيەك كردار لەناو ناچىت . با لهو كردەوانەش بن، كە ۋوکنى باوھەن، وەك پابەندى گشتى و نويزىر) جموع الفتاري چاپى ۱۳۸۲ ب ۵۱۱/۷.

ئەوي بە دووی دەرس و ديدارى سه‌له‌فیه‌کانى بەر سېّبەرو مەدختەلەکان و پالانته‌وانانی سه‌له‌فیدا بچىت، زو بۇي دەرده‌کەويت . هەرچەندە بە روالەتىش وا نالىن . بەلام سورن لەسەر سەرخىستنى مەزھەبى مورجىئە‌کانى پىشۇ (لە باسى باوھەدا). با پىكەوە گۈئى بدەينە ھەندىيەك و تەكانىيان :

- محمد ئىبراھىم شەقەرە (ئىمامى سه‌له‌فیه‌کانى ئەمرەن) دەلى: (ئەگەر كەسىك شايەتمانى ھىنما، لە دلىشىدا بە راستى زانى و قەناعەتى پىيى بۇ، باوھەيشى بە ھەمو داواكارىيە‌کانى باوھەر ھەبو، ئەوه موسولمانە) كتىبى: هي السلفية/الشقرة ل ۱۲۲.

باشه بابه شیخ گیان نهمه (بریار)ه ئه‌دی کوا (کردار)؟

هر ئه‌م شه‌قره‌یه له موناقه‌شەی کاپرايەکدا، كە ناوی سامى يە دەلى:

(العمل ليس شرطا في الایمان) واته کردار مەرجى باوھر نىيە. هەر لەو شوين و كاتەشدا، شىخى ئەلبانى رەحىمەتىش لايەنگرى دەكەت و بە هەر دوو گیان كۆمەلیک گومان وەکو بەلگەي راستى هەلويىستى خۇيان دەھىئننەوه.

شىخى ئەلبانىش هەر لەو شريتەدا كە بەرپەرچى سامى دەداتەوه دەلى:

ئەستەم (موستەحيل)ه كوفرى كردار بېيىتە كوفرىك، كە خاوهنەكەي لە مىللەتى ئىسلام بکاتە دەرهو، مەگەر قەناعەتى دلى لەگەلدا بو بىت. پىيوىستە

۱- نەمە شريتىكى تەسجىلە بە (كاسىتى سامى) بەناوبانگە! كە لە ئەرددەن موناقه‌شەي شىخى ئەلبانى كردوووه نېيراهيم شەقرەي سەلەن ئەرددەنىش لەوي بىووه جار جارە ئەوپىش بە شەقشەقلەيدان خۆى دەخاتە تەرەف شىخى ئەلبانى، شريتەكە ناوى (الکفر كفران/سلسلە الهى والنصر رقم ۸۲۱/۱)ه ئەبومحمدى مەقدىسى بەرپىز دەربارە ئەم سامى ناوە لە پىنچەكى كەنۋەكەي مەراكىشى رەحىمەتىدا نوسىپىتى: ئەمە دكتور سامى بن مەحمود العورتى برامان خوا بىپارپىزىت كە ئەو كاتە خوتىندىكار بۇو، ئەمە ئەرددەمە موناقه‌شەي كافرپۈنى حاكم و حکومەتە كانى لەگەل شىخى ئەلبانى وشىخ محمد نېيراهيم شەقرەدا كردو. پىتش ماۋەيەكى لەمەوبىر دكتور سامى و باوکى كە ئەمېش دكتوراى لە قىراثاتدا ھېيە و شىختىكى قورئانەوانى بەناوبانگە چۈونە ميوناندارى شىخى ئەبومالك (شەقرە)، لەپىش ئەبو مالىك لە بەرچاۋى بىستۇ پىتىچ كاسى تر كە لەوي ئامادە بۇون، شىخى محمد نېيراهيم شەقرە بە دكتور سامى ووتەوه كە ئەو ھەلويىستە ئەو كاتە من لەو مەسەلەيەدا ھەمبۇرەن بۇوم، منبىش و شىخى ئەلبانىش ھەنە بۇون... ئەبو مالك دواتر كە زانى سامى كورى ئەو قورئانەوانى بەناوبانگەيە نەدى پى خۆش بۇو، مەتحى خۆى و باوکى كردو گۇتكى: باوکى مامۆستام بۇوە قورئان لا خوتىندۇوه، بۇيە بەردەوام، كە پىنى دەكەم ناوجۇوانى ماج دەكەم، پاشان دەربارە دكتور سامى كورپىشى فارمۇسى : (ئەمە سامى كورپمانە كە پىتش دە سال لەمەوبىر كۆپىنكى شىخى ئەلبانى پىتكىوھ كۆكىرىدىنەوه، ئىستا شىخى ئەلبانى مەلە بۇوين وئەو لەسرە حق بۇو). مەقدىسى دەلى: پىنم ووت: ياشىخ مەبەستان شريتى (الکفر كفران)ه؟ گۇتكى: بەلى... پاشان مەقدىسى دەلى: ئەو بۇيە دەگىزىمەو، چونكە ئىستا شىخى ئەبو مالىك (محمد نېيراهيم شەقرە) لەوەتاي وازى لەو دىدو پىتناسە مورجهئىتىيە ئەو گەزافانى سەلەفيتى ئىتناوە، خىستوپيانە ئىزىز حاملەيەكى رەقتىستە مەكارانەوە جۇرەها تۇمەنى دەخەنە پال، پىنى دەلىن: بە پېرىنى خەلەفاؤھ! بۇوە بە قوتىنى، كوتۇتە دواي هەرزە و مەرزە، دواي زانىن كوتۇتە دواي مەنداز و مازم، يان دەلىن زانستىكەي لېپۇتە كۆل و بەسەر شانوملى خۆيدا كەوتۇوھ... زەمانلىكىش بۇوە مەر بە (والد) يەعنى باوک بانگىان دەكىد!

جیاوازی بخربته نیوان کوفری کردارو کوفری باوهرو قهناعهت، لای ئىئمە^۱ بە هیچ شیوه‌یەک له شەریعەتی ئىسلامدا، دەقیکمان نیبیه بە راشکاوی بلیت، يان بەلگەیەکی ئاشکرا بىت بۇ ئەوهى، كە هەر كەس باوهپى بەوه ھینا، كە خواى گەورە فەرمانى گەورە ناردویتىيە خوارەوه، بەلام ھیچى لهوه نەكىد، كە خواى گەورە فەرمانى پى كردوه، كافر بىت^۲ .

شیخى ئەلبانى رەحىمەتى له شەرىتىكى تىريدا، كە دەربارەت کردارو باوهپ دەلى كە: (عَمَلُ الْجَوَارِحُ شَرُطٌ كَمَالٌ لِلْإِيمَانِ) ^۳ واتە کردار مەرجە بۇ تەواویتى باوهپ...^۴

۱- لای ئىئمە ! ئەگىنلا لای ئەھلى سوننت و جەماعەت، بەلگە نەقد نەقدە. ان شاول الله له داھاتۇردا مەندىكىان دەھىئىمەوه باسیان دەكەين ..

۲- الابانى: شەرىط الكفر كفران / تسجيلات بيت المقدس / عمان لە (ابو بصير عبد المنعم مصطفى حلىمة: الانتصار لأهل التوحيد ل ۶۰۵۹) وەرگىراوه

۳- الابانى: شەرىط التحریر لاصول التکفیر / سلسلة الھدى والنور رقم ۱/۸۰۵ شیخى ئەلبانى و ئەوانەتى لە خزمەتىدا بىعون، راي خۆيان له شەرىتدا رۈون دەكەنۋە، كە كىدەوهى دل (وەكى نۇمىتى دو تکاو ترس و ..ھەند) ئەم مەرجى ھەبۈونى باوهپە نەك كىدەوهى ئەندامانى لهش (نویزىز بىشۇ حەج و ..ھەند) ئامە بە راستى خۆ گىڭىلەرنىن و خەلک ئېغفالكىرىنى دادى كەس نادات. بەمە كەوتتە سىن مەلەتىرەوه: ۱- ئەم كەرە سەلەھ فىيانەش لە پىتى (مورجىنە) ن و مەرجەند لاف و گەزاف لىدەن ھەر لە پىزى ئەواندىن، چونكە تىرىنەتىپى مورجىنە كان دەلىن كىدەوهى دل بەشىنەكە لە باوهپ. وەك ئىمامى ئېپىتوتىمېبىيە باسى كردوون. (مجموع الفتاوى ۷/ ۱۹۴)

۴- ئەگەر كەسىك بە سەلەھ فىيەكى روت باوهپرم بە ترس و خۆشەۋىستى و مەزنى خواى گەورە خۆشەۋىستى پېتەمبەر صلى الله عليه وسلم ھەي دەبى پىتى بلى : تۆ موسولمانىت و باوهپە كەشت تەواو و ساغ و سەلەيمە، با هىچ كىدەوهى كېيىشت بە ئەندامانى ترى لەشت تەكىرىدىت، چونكە كىدەوهى لەش مەرجى تەواویتى باوهپ ... ئاشكرايە، كە ئەم قىسى خاپتىرىن قىسى بولە ھەممۇ ھەلۋىتىن زىاتر دژايەتى شەرىعەتى خواى پەرەر دىگارو ژىرىيەتى مۇۋەدەكتات! ئەم قىسى ئەرمەرەوه شلگىرەكانى جەھىيە.. دوايى ان شاول الله دىئمە سەرفش كىرىنەوهى ئەم قىسانو بەتال كىرىنەوهى بەلگە كانىان.. دەبىتىت قىسى پالانتە وانانى سەلەنى نەمۇشىش، ھەرقىسى ئەو جەھىيانى پىشىۋو، بە مۇ جیاوازىيان نىبىه !!

۵- ئەم سەلەھ فىيانە بۇ ئەوهى خىلەو تەنگىزە خۆيان قوتار كەن، پىتىناسەيەكى تىريان بۇ باوهپ داھىتىواه ! كە كەس پىتش ئەوان - نە لە سەلەف و نە لە خەلەف - نەيانوتووه ! ئەويش ئەوهى:

یه‌کیک له شیخ الالباني ده‌پرسیت: (نه‌گهر که‌سیک له‌سهر یه‌کخواناسی (تمه‌وحید) (!) مرد بیت، به‌لام هیچ شتیکی له دواکاریه‌کانی ته‌وحید نه‌نظام نه‌دا بیت، ئایا راسته که به کافر حسیبه و له‌گهله کافرانی تردا به نه‌مری له دۆزه‌خدا ده‌مینیتەوه؟

شیخ له وه‌لامیدا دهلى: (سه‌له‌ف جیاوازیان خستوتە نیوان باوه‌روکردهوه، کرداریان به مه‌رجی ته‌واویتى باوه‌ر داناوه، نه‌ک به مه‌رجی هه‌بونی، به پیچه‌وانه‌ی خه‌واریجه‌کان) پاشان نه‌وه باس ده‌کات که (الایمان لا یستلزم العمل) واته باوه‌ر ناچاری نه‌نجامدانی کردار ناکات ..

بروانه چۈن قىسە بە‌دەم سه‌له‌فهوه هەل دەبەستن! شتیک، كە سه‌له‌ف نه‌يوتوه، نه‌مان بۇ سه‌رخستنى مەزه‌بە‌کەی خۆیان دەيدەنە پالیان! ببىنە چۈن جیاوازى دەخەنە نیوان باوه‌روکرداروھ (الایمان والعمل)، ئىنجا دەشلىن باوه‌ر بېپارو کردار!

(الایمان قول باللسان واعتقاد بالقلب وعمل بالقلب) بچۈرهە بق شرييتي: التحرير لاصول التكfir... واته: باوه‌ر بېپارى زمان و قەناعەتى دل و كرده‌وهى دل ! !
ئەم پىتىساھى لە‌گەل نۇوه‌شدا، كە بىدۇھىي و گومرايىھ (كل بدعة ضلاله)، كە‌پەلاۋىي و پېشىۋىيە كى زانستيانەشى بە دووی خۆيدا وەك چەپە دوكەل راکىشاوه ! باشە مەگر قەناعەتى دل (اعتقاد) هەر بە راست زانىنى دل و كرده‌وهى دل (تصديق القلب و عمله) كەى پېشىۋى نەھلى سوننت وجەماعەت نىھ ؟

توخوا بچىن چەند جارىك گۈى له و شرييته بگىن، تا بزانىن ئەمانە چ پىتىساھى كى لاسىنگىان كرىدووه بە دارشەقى ناو لاقاۋو سەولى سەر ووشكانى ! خۆزگە شىختى ئەلبانى خۆى دوورەپەزىز بېگتايىھ و بە قىسى شەقىرە پەقرە خۇرى نەخستابىتە نۇ گىتزاوهوه ! تو بائىنى ناچار بۇ بىت ؟

۱- الالباني: شرييتي من منهج الخوارج / سلسلة المدى والنور رقم ۱/۸۲۰ .. بروانه باوه‌پو رەفتاريان ! بە خۇشيان دەلىن (سەلەف حەقىقى و سوننى فېرقى ناجىي) ! سوفىيانى سەورى دهلى: ئەمە ناچىر ناونىشانىكى بىدۇھىي، نه‌وانە ئىتىھ بە خزمەتىان گەيىشتىن را و بۇچۇونىان وانھىو .. ئىمامى ئۇزاعيش دەلى: ئەمە سەلەف، كە پېش ئىتمە بون جیاوازىيان نەدەخستە نیوان باوه‌پو كرده‌وهوه. (بروانه ابن رجب الحنبلى/جامع العلوم والحكم ۱/۱۰۴ مەروھا ابن تيمىيھ: مجموع الفتوى ۷/۱۸۶)

ئەمما کاکەی الخلی ئەوه پیویست بە بەلگە ناکات، کە رای چیبیه و چۆنە؟
چونکە له هەمو کتیب و شریته کانیدا ھەر جەخت لەوە دەکاتەوە، کە کردار
مەرجى تەواویتى باوھە، بەوەندەش ناوەستیت، بەلگو لهو باوھەدايە، کە
ئەوانەی دەلین کردار مەرجى ھەبۇنى باوھە، ئەوە لەسەر رېرەوى
موعته زىلەو خەوارىجن!!

ئەمە سەيرە! چونکە ئاشكرايە، کە خەوارىج ئەنجامدانى يەك گوناحيان
بەلاوه كوفە. موعته زىلەش دەلین شاياني حىگەيەكە، نە دۆزەخە و نە
بەھەشت. ئىمامى مروزى دەرھەقىان دەلى: باوھە لە لای موعته زىلە تەوەرى
ھەمو ملکەچى و پەرسىنەكانە، ھەر كەسىك كەمتەرخەمى لە باوھەدا بکات
فاسق دەبىت، نە موسوّمان ماوە نە كافريش بود. (ابن تيمىة / الایان
. ۳۲۰-۳۱۹)

ئەھلى سوننەت و جەماعەت مام ناوەندىن لە نىوان (مورجىئە) و
(خەوارىج و موعته زىلە) دان بە پىچەوانەي مورجىئە، چونکە ئەو كەسە بە
كافر دەزانى، کە بە يەكجاري کردار وازلى دەھىنەت، ئەو كەسەش بە كافر
نازانى، کە ھەندىك کردار وازلى دەھىنەت، ھەرچەندە لە ناو خۇشىاندا رايان
جىاوازە لەسەر وازھىنان لە چوار روکنەكەي تر (غەيرى شايەتمان)..

ئەم عەلیل حەلەبىيە لە ھەمو (سەلەف) يەكانى تر زۇرتىر خۆى بە
قسەكانى ئىپنۇ تەيمىيەي رەحىمەتىدا ھەلەواسى دەستى لە ھەر قسەيەكى
گىر بىت، داي دەبرىت و بۇ خۆى دەکاتە پەلەلگە!! ماناشى بۇ دادەنى!! بەلام

۱- ئىمامى ئىپنۇ تەيمىيە دەلى: (مەبەست لىرەدا كرده دەكەيەكى دىيارى كراو نىيە بەلگو ھەر
كەسىك لە دەلەوە باوھەرى بە خواو پىتفەمبەرەكەي ھەبىت، ئايا وايلى چاوهپوان دەكىرىت ئەگەر
پىتفەمبەرە خواي بىنى و دۈزمنەكانى بەرامبەرى وەستاون و بەرامبەرى دەجەنگن، ئەميش سەپەريان
دەکات و دەشتۋانىت پىتفەمبەر صلى الله عليه وسلم سەرخات و خەلکانى تىريش بۇ سەرخستىنە مان
بدات، ئايا ناسايىيە ئەگەر بۇ سەرخستىنە پىتفەمبەرەكەي ھىچى نەكىد؟!) مجموع الفتاوى ۳۴۰/۷.
دواترىش دەلى: (پىتشتە باسمان كرد، كە توخى كرده وە لە پىتدايىستىنەكانى باوھە) مجموع الفتاوى
۳۷۵/۷.

زوریش نابات یه کیکی ئەھلی سوننەتى لى زیت دەبىتە وە رىسەکەی لى دەکاتە وە بە خورى و تەدلیسەکەی كەشە دەگات... چونكە خۇ فسەكانى ئىبىنوتەميمىيە ئىمامە بەریزەكانى ترى ئەھلی سوننەت وجه ماعەت لە رۆزى رۇن ئاشكرا تىرن، زۆر ئاسانىش ھەزاران قوتاپى نىمچە خويىندەوارى وە كو ئىمەمانانىش دەتوانىن بىكەينە گلوب و عەقىدەكەی عەلیل حەلەبى و ھاۋپىيانى پى دەرخەين.

جىنى سەرسور مانە، كە جۇن كاكەي عەلیل حەلەبى كلاۋى مورجىئە كىردوتە سەر ئىبىنوتەميمىيە رەحەمەتى؟! جۇن خستوپتىيە رېزى (ئەوانەي) كە باوھەريان وايە (كىردار) مەرجى تەواوپتى باوھە، نەك مەرجى ھەبۇن و ناواخنى! لە ھەموشى سەيرىت ئەوهەيە دەبىنە عەلیل حەلەبى، ھەندىك راو بۇچونى ئىبىنوتەميمىيە ھىتاواهە و بۇ بەھىز كەنلى بۇچونى خۆى، كەچى دەقەكەي ئىبىنوتەميمىيە لە عەقىددادا ھەر دىزى بىدەعەكەي عەلیل حەلەبى خۆيەتى، ئەمە جىگە لەوهى، كە ھەمو كەس دەزانىت پاۋ بۇچون و فەتواكانى ئىبىنوتەميمىيە و ھەلۋىستە عەمەلەكەنلى ژيانىشى، ھەر پېچەوانە دىزى مورجىئە و شۇين كەوتودەكانىيان...

تىپىننېيەك: ئەوه بىزانە كە (كىردار) لە پىناسەت شەرەدا مەبەست ھەر لە (كىردن) ئى داواكرا وەكانى وەك نويزۇ رۆزۈو... هەندى نىيە، بەلكو (نەكىردىن) يىشە، وەك شىرك وسىحرۇ... هەندى. وەك ئىمامى ئىبىنوجەجمەر لە (فتح البارى) دا دەلى: نەكىردىن كىردارە .. (فتح البارى ٣٩٤/٣) ..

سەلەفيەكانى بەر سىبەر و مەدەخەلەكەن و پالانتەوانانى سەلەفى، كە باوھەريان وايە: كىردار مەرجى ھەبۇنى باوھە نىيە، مەبەستىيان لەوهى، كە ھەر كەس بە دىل باوھە كىردو بە زمان بېرىارىدا، با ھىچ فەرمانانىش جىبەجى نەكەت و بەرھەلسەتىيەكانىش ئەنجام بىدات واتە: با (فعل مأمور) نەكەت و (ترک

محظور) یش بکات! هر موسولمانه، به لام باوه‌ری نوقسانه (مؤمن ناقص الایمان) ه و له ناگری دوزه‌خدا به نه مری نامینیت‌هه و. بؤیه نه م دوو جوئره هه لؤیسته ش (نه کردنی هه مو فهرمانه کان) و (کردنی هه مو نه و کردارانه ش، که خه لگکی پن کافر ده بیت) نه گهر که سیک هه ردووکیشیان نه نجام بداد، هر کافر نابیت، به لکو ده که ویته (کوفری کرداره وه)! واش منجه منج ده کهن، که بکه‌ری نه م هه مو سه رپیچیه . نه گهر گوناچه کان له دل و دهروندیا به حه لال نه زانیت . کافر نابیت! به مهش هه لؤیستی (مرجنة الفقهاء) و (مرجنة الغلاة) یان له خو گرتوه..

شه قره له ته او و کردنی قسه کانی پیش‌سوی دا ده لی: (نه گهر که سیک شایه‌تمانی هیناو به دلی قه ناعه‌تی کردبو و باوه‌ری به داواکاریه کانی باوه‌ر کرد بو، با هه رچی گوناچیش هه یه . نه و دیاره و نه و شاراوه‌یه بیکات هه موسولمانه، مادام نکولی له وانه ناکه‌ن، که زه روریاتی دینن...)

نه نه م قسه‌یه‌ی شه قره‌یه، که لهم زه‌مانه‌ی نیمه‌دا ناوا ده‌ری ده په‌رینیت، له زه‌مانی نیمامی نیبنوت‌همی‌یه شدا خاوه‌نی هه بو، نیمامیش به شمشیری حه‌قناسی رووه‌ر ویان راده‌و هستایه وه.. نیمامی نیبنوت‌همی‌یه له نیمام نه حمه‌دی کوری حه‌نبه‌له وه ده گنیزه‌تیه وه . ره‌حمه‌تی خوای لی بیت . که مورجیثه زور‌جار به راشکاوی وايان نه ده دوت، چونکه نه هلی سوننهت باوه‌ر و کرداریان به لازم و مه‌لزومی یه کتر ده زانی، نه‌مما نه و دتا شه قره هه ر به عاله‌می ناشکارو به راشکاوی هاوار ده کات!!

نیمامی نیبنوت‌همی‌یه ده لی: (نه حمه‌د دهیگوت: ببابا مورجیثه که ده لی: کابرا به شایه‌تمانه که موسولمان ده بیت، باشه ده بیت حه‌تمه‌ن نیقرار بکات، که زه کاتیش فه‌رزه، به لام نه گهر پینج دره‌هه‌می له کوئی دوو سه دره‌هه م زه کات

^۱- الشقرة : هي السفية ل ۱۶۲ .. ته ماشاكه چون کابرا هر به موسولمان ده ناسیتینیت نه گه رچی گوناچیش هه بیکات! ! سه بیزی نه م دیواره تاریکانه نه زانین که چ نه ستورین؟!

نەدا (واتە عەمەلی بە باومەگەی نەکرد) ھەر موسولمان دەمیئىت؟ مورجىئەگە ھەر دەلىٽى: بەللىٽى. باشە ئەگەر كابرا زەننارى بەست(قايشە پانەگەی ناوقەدى قەشەی مەسيحى) و نويىزى بۇخاج كردو چوھ كلىساي ديان و بېيعى جولەگە (پەرسىتگاي جولەگە ناوى بېيعە)، ئىنجا ھەمو گوناھە گەورەكانيشى كرد، حەتمەن باباى مورجىئە ھەر دەبىٽ بە موسولمانى بناسىئىت!! ئەمەش شورەبىيەكى گەورەيە و پېيانەوە دەلكىت..

منىش دەلىم (ئىمامى ئىبىنۇ تەيمىيە يە خۆى دەلىٽى منىش دەلىم): ئەمە ئىمام ئەحمد گوتويەتى باشتىن بەلگەيە بۇ بەرپەرچدانەوەيان، چونكە لە سوچىكىان دەپەستىيۆت و ناتوانن خۇ فوتار كەن. ئاخىر بۇيە كە قىسەزان و رەوانبىيژو دەم ھەراشەكانى وەكى جەھم و ئەوانى تريان ناچار بون بلىن: ئەگەر كەسىك ئەوگرددوھ ئاشكرايانە ئەنجامدا لە دەلەوە كافر نابىت، بەلام دەبنە بەلگەي دنیايى بۇ كافر بونى) مجموع الفتاوى ٧/٢٥.

بازانه ئەودى ئەو ئىمامە بەرىزانە ئەھلى سوننت و جەماعەت دەربارەي جەھم و ئەوانى تر گوتويانە، كىتمەت دەلىم بۇ (سەلهف) يەكانى ئەم زەمانەي ئىمە ئەلىن: تەنانەت ئەم سەلەفيانە زەمانى ئىمە، ھەر بۇرى مورجىئە كۈنىيان داوهتەوە، ئەمان دىندارىيە كەيان لە لۇكەي ناو ئاو نەرمەت كردىتەوە، نەتبىنى دەيانوت: ئەگەر كەسىك ھەمو گوناھە كان بىكەت ھەر پىنى كافر نابىت، نە لە دنیاو نە لە ئەحکامى رۆزى دوايىشدا !! مادام لە ناخى دلىھە كافر نەبوھا !!

قسەي شىيغى ئەلبانىمان ھىنایەوە، كە ئەو كەسەش ھەرجى سەرپىچى فەرمانى خوا ھەيە بىكەت، ھەر كافر نابىت !!

ریزه‌ویکی پیویست بۇ باسی دوووهم^۱

ھەر لەسەردەمانى ياواھران و تابعىنەوە، ناكۆكى دەربارەن پىناسەن و پىكھاتەن باواھر كەوتە ناو زانىيانى ئىسلامەنە :

* ئەھلى سوننەت و جەماعەت: ئەمانىش بون بە دوو دەستەنە :

- نويىنەرانى سەلەف: ئەوانەنە كە دەيانگوت: باواھر سى شتە: قەناعەتى دل و بېرىارى زمان و ئەنجامدانى توخمى كردار .. ئەمەش بۆچۈنى جمهورى زانىيانى ئىسلامە وەكى سى پىشەوا مالىك و شافىعى و ئەحەمەد دو ئەھەزارانە دىنيان لىيەن وەرگىراوە، بەلگەن ئەمانىش بەھىزىرەن، بە ھىچ كلۇجىڭ گومان بۇ بەھەلە داچۇنيان ناچىت..

- مورجىئەن شەرعناسان: كە ھەر لە ئەھلى سوننەت و جەماعەت بون وەكى ئىمامى ئەبو حەنفەن و ياواھرانى و شەرعناسانى ئەھەزەر دەمەنە كوفە، ئەمان دەيانگوت: باواھر بريتىيە لە قەناعەتى دل و بېرىارى زمان .. كرددەن بەرھەمى باواھرەن تەواوگەرلىتى نەك پىكھاتەن ..

- گروپ لە بەرامبەر ئەھلى سوننەت زۆرە بون، لەوانە: مورجىئە: يان ئەھلى ئىرجاۋ، واتە ئەوانەنە كردار دواھەخەن و دەلىن كردار بە باواھرەن وەلکاوه.. ئەمانە دەلىن: ھەر كەسىك لە ناخى خۇيىدا باواھرەن، ئىتر ئەگەر ھىچ كرددەوەيەكى چاكىش ئەنجام نەدات و، ھەر ھەمو كرددەن بەدەكان ئەنجام بىدات، ھەر موسولمانەن باواھرەن ھەر وەكى باواھرەن پىغەمبەران و

فریشته وايه، چونکه هه مو ئهوانه‌ي باوه‌ر دینن له ئهسلن باوه‌ره‌كەياندا، كه وا له دلياندا وەكى يەكىن، چونکه باوه‌ر زيادو كەم ناكات .. نكولى له ناوو سيفه‌تەكانى خواي گەورەش دەكەن .. ئىمامى ئىبنولقەبىيم دەلى پېنج سەد زانى ئەو سەردەمە بە كافرى زانيون... دامەزريئەرى ئەم گروپە ناوي جەھەمە (ئەبومىحرىزى راسبىچەھمى كۈرى سەفوان) خۇراسانىھە لە كوفه‌وە سەرى ھەلدا، يەكىكە لە زيت و ورياو زمانلوسانى مىزۇي عەقىدە و فيكىر، بەلام لەبەر ئەھەن زۆر ئىعىتىمادى دەگىرە سەر ئەقلى خۆى زو تىكەوت، تەنانەت بۇ ماوهى چىل رۆز وازى لە نوپەزىش ھىينا! سالى ۱۲۸ ك يەكىك بولەوانە دىزى دەسەلاتى ئەمەويەكان شۆرلى بەرپا كرد، بۆيە لە دواي شەرىئىك سىلىمى كۈرى ئەھەنەزى مازنى بە دىل گرتى و كوشتى .. سەير ئەھەنە دەسەلاتدارانى ئەمەھەنە لە دواي كوشتنى ئەھەنە كەوتىنە رەواج پېدانى ديدو بۆچۈنى جەھەم، چونکە لە بەرژەوندى ئەوان بون، كە دەسەلاتى سىاسىيابان زەوت كردىبو .. بەلام لە ۱۳۲ دا كۆتاپىيان پى هات .. ئىمامى ئەبوجەنیفە و ئىمامى ئەحمدە بە كافريان دادەنا^۱

۱- سەرچاوه لەسەر جەھەن نىزدە لەوانە دكتۇرا نامە مەيىھ، موناقەشەي شىۋانى ۋىلان و ديدو بۆچۈنى دەكەت، مەروەھا ھەلۋىتىت و رېيانى سىاسى و چۆنەتى كوشتنى.. دەشىت تەماشاي (الذھبی: سير أعلام النبلاء ٢٦/٢٧/٦) و ابن كثیر : البداية و النهاية ٩/٢٥١ و تاريخ بغداد ١٣/٣٨٢) بكرىت ..

باسی دووه‌م

**مهدخه‌لی و پالانته و انانی سه‌له‌هیت له سه‌ره عه‌قیده‌ی (مرجنة
الفقهاء ان؟)**

ئایا کردار مه‌رجی هه‌بونی باوه‌ره یان ته‌نها مه‌رجی ته‌واویتیه‌تی؟

ئیمامی شافیعی به‌ریزمان . ره‌حمه‌تی خوای لئی بیت . ده‌لئی (کان الاجماع من الصحابة والتابعين من بعدهم ومن أدركناهم يقولون: الإيمان قول وعمل ونية، لا يجزئ واحد من الثلاثة إلا بالآخر)^۱ کورای ئه‌سحابه و شوین که‌وتوانی دواتریان و نه‌وانه‌ی ئیمه بیتیان گه‌یشتیون، هه‌مو هه‌ر دهیانوت: باوه‌ر: گوفتاو رهفتارو نییه‌ته، هیچ یه‌کیک له‌م سیانه به ته‌نها داد نادات ..

حنه‌بل ده‌لئی: (حدثنا الحميدي قال: وأخبرت أنَّ أنساً يقولون: من أقرَ بالصلة والزكاة والصوم وال Hajj ولم يفعل من ذلك شيئاً حتى يموت، ويصلِي مستدبر القبلة حتى يموت، فهو مؤمن ما لم يكن جادحاً إذا علم أن تركه ذلك فيه إيمانه إذا كان مقراً بالفرانض واستقبال القبلة. فقلت: ذاك الكفر الصراح وخلاف كتاب الله وسنة رسوله وعلماء المسلمين. قال الله تعالى (وَمَا أَمْرُوا إِلَّا لِيَغْبُدُوا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ) البينة/^۲ قال حنبل (سمعت أبا عبد الله أحمد بن حنبل يقول: من قال هذا، فقد كفر بالله ورد على الله أمره وعلى الرسول ما جاء به) واته: حه‌میدی (امؤستای ئیمامی بوخاریه) فسهی بو کردین وتنی: هه‌والنم پی گه‌یشتوه، که

۱- ابن تیمیة، مجموع الفتاوى چاپی سالی ۱۳۸۲ ب/۷/۳۰۹.

۲- ابن تیمیة، الإيمان ل ۲۰۸

ھەندى كەس ھەن (مەبەستى مورجىئەكان بۇ) دەلىن: ھەر كەس دان بەھەدا بنىت، كە نويزۇ وەكتات و رۆزۈو حەج فەرزە، بەلام ھيچىشيانى تا مەدن نەگىد، ھەروەھا تا مەدنىشى ھەر پشتى لە قىبلە بۇ (يەعنى ئاراستەھە روى لە شوپىنە نەبو، كە موسولمانان ھەيانە) ھەر بە موسولمان حسىبە بەھە مەرجەي لە ناخى خۆيدا نكولى لە فەرزانە نەكتات و باوھەرىشى وابىت، كە واز ھېنانەكەي ھەر ئىماندارىيە! منىش دەلىم (حەمىدى دەلىت: منىش دەلىم): ئەوه كوفرى راشكاو رونە، ئەوه پىچەوانە قورشان و سوننەتى پىغەمبەر و صلى الله عليه وسلم، بۇ چونى زانايانى موسولمانە. خواي گەورە دەھەرمۇي: جەختى ئەھەيان لەسەر كراوەتەوە كە تەنھا خواي گەورە بېھەرسەن و دېندارى سەرراستانەش لەبەر خاترى ئەھەن.. ھەنبەلىش دەلى: گۈنم لە ئەبو عبد الله ئەھەمەدى كورى ھەنبەل بۇ دەيگۈت: ھەر كەس وابلىت ئەھە كافر دەبىت، ئەھە دىنەكەي خواي بۇ خوا رەت كردۇتەوە و ئەھە پىغەمبەر صلى الله عليه وسلم ھیناۋىتى داوىتىيەوە بەسەريدا !!

شەيخوالاسلام ئىبىنوتىمىيەش دەلى: (قالَ مُحَمَّدُ بْنُ نَصْرِ الْمُرْوَزِيِّ فَمَنْ كَانَ ظَاهِرًا أَعْمَالُ اِسْلَامٍ وَلَا يَرْجِعُ إِلَى عُقُودِ الْإِيمَانِ بِالْغَيْبِ فَهُوَ مُنَافِقٌ نَفَاقًا يُنْقَلُ عَنِ الْمُلْلَةِ، وَمَنْ كَانَ عَقْدُ الْإِيمَانِ بِالْغَيْبِ وَلَا يَعْمَلُ بِالْحُكُمَ الْإِيمَانِ وَشَرَائِعِ اِسْلَامٍ فَهُوَ كَافِرٌ كُفُرًا لَا يَثْبُتُ مَعَهُ تَوْحِيدًا) واتە: محمدى كورى نەسرى مروزى دەلى: ھەر كەسىك بەسەر زارەكى فەرزە ئىسلامىيەكان جىبەجى بکات، بەلام لە ناخىدا خۆى پابەند نەكربىت بە داواكارىيەكانى باوھەرەوە ئەھە دووروھە. ھەر كەسىكىش لە ناخەوە پابەند بوبىت بە داواكارىيەكانى باوھەرەوە، بەلام بە فەرزەكان وشەريعەتە ئىسلامىيە دەركىيەكانەوە پابەند نابىت ئەھە كافرە، كوفرىيکى واشە كە خوابەيەكناسى پىيە نامىيىت.

ئیمامی ئىبنوتەمیمییه خۆشی، كه باسی كردار دەکات . كه دەبیت لەگەن باوھەدا ئەنجام بدریت . واي باس دەکات، كه هەر كەسىك بە دیاردهو روالفەتی فەرزە ئىسلامیه كاھنەوە پابەند نەبو، بە كافر دەزەمیریت . بۆيە دەلى: (فإن الله لما بعث حمدا رسوله إلى الخلق، كان الواجب على الخلق تصديقه في ما أخبر، وطاعته في ما أمر، ولم يأمرهم حينئذ بالصلوات الخمس، ولا صيام شهر رمضان، ولا حج البيت، ولا حرم عليهم الحمر والربا، ونحو ذلك، ولا كان أكثر القرآن قد نزل، فمن صدقه حينئذ فيما نزل من القرآن وأقر بما أمر به من الشهادتين وتوابع ذلك، كان الشخص حينئذ مؤمناً تاماً الاعيان الذي وجب عليه، وإن كان مثل ذلك الاعيان، لو أتى به بعد الهجرة لم يقبل منه ولو اقتصر عليه كان كافرا) ^۱ واتە: كاتىك كە خواي پەروەردگار محمدى بە نىئىراوى خۆى نارد بۇ خەلکى، ئەوه فەرز بۇ لەسەر خەلکەكە، كە هەرجى ئەو دەيىھەرمۇي، دەبیت ئەمان بەراستى بىزانن، دەبیت گوئ رايەلنى ئەو فەرمانانە بن، كە ئەو دەريان دەکات، ئەو زەمانە ھېشتا پېنج فەرزى نويژو رۆزۈوئى رەممەزان وەھەجى مالى خوايان لەسەر فەرز نەكرا بو، ھېشتا زۆرىنە قورئانىش نەھاتبۇھ خوارەوە، جا لەو زەمانەدا هەر كەس باوھەر بەھەندە قورئانە ھېنبا، كە هاتبۇھ خوارەوە شايەتمانەكەي ھېنبا باو بەو ئەرك و فەرزانەش ھەستا با، كە شايەتمانەكەي داواى گرد بو، ئەوه موسولمانى تەواو ئىماندارى كامل بو، چونكە هەرجى لەسەر فەرز بۇھ بەجىي ھېنباوه، بەلام ئەگەر دواي كۆچى پېغەمبەر صلى الله عليه وسلم بۇ مەدینە هەر ئەو ئەندازە باوھەر بەھېنایە (واتە قەناعەتى دلن و بىيارى زمان) و بېوتايە بەسە، لىتى وەرنەدەگىرا . گەر بىشىوتايە ئىسلامەتى هەر ئەوھەندەيە بە كافريش حسېت بەكرا..

ئیمامی ئیبنوتھیمییه ھەمیشە ولە ھەمو كتىبەكانى خۆیدا . وەکو ھەمو زانايانى پېشىن - جەخت لەوە دەكتارە، كە حوكىمی ھەر كەس كردارو باوەر بە لازم و مەلزومى يەكتىر نەزانىت، حوكىمی وەکو حوكىمی مورجىئەيە، چونكە كردار مەرجى ھەبون و سەلامەتى و دروستى باوەرە، نەك مەرجى تەواویت، واتە ئەوە نىيە ئەگەر كەسىك كردهوەكانى ئىسلامەتى ئەنجام نەدا بە موسولمانى باوەر ناتەواو حسېپ بېت، نا، ئەوە - ئیمامی ئیبنوتھیمییه زانايانى ترى پېشىن - بە موسولمانى دانانىن. چونكە باوەرەكەي دانەمەزراوه.. لەوە سەرەوەشدا، كە گۇتى حوكىم ئەو كەسە وەکو حوكىم مورجىئە وايە يەعنى: ئەو كەسە باوەرلى لە ناخى دلىدا هيتابە، بەلام كردهوە پى ناكات وەکو مورجىئەكانە، كە دەلىن: (إِنَّ الْعَبْدَ قَدْ يَكُونُ مُؤْمِنًا تَامًا إِيمَانًا، إِيمَانٌ مُثْلٌ إِيمَانَ النَّبِيِّينَ، وَلَوْلَا مَا يَعْمَلُ خَيْرًا لَا صَلَةٌ وَلَا صَدْقَةٌ، وَلَمْ يَدْعُ كَبِيرًا إِلَّا رَكِبَهَا، فَيَكُونُ الرَّجُلُ عِنْدَهُمْ إِذَا حَدَثَ كَذَبٌ، وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ، وَإِذَا أَزْتَمَ خَانَ، وَهُوَ مُصْرٌ عَلَى دَوَامِ الْكَذْبِ وَالْخَيْانَةِ وَنَفْضِ الْعَهْوُدِ، لَا يَسْجُدُ لِلَّهِ سُجْدَةً، وَلَا يَحْسِنُ إِلَى أَحَدٍ حَسْنَةً، وَلَا يَؤْدِي إِيمَانَهُ، وَلَا يَدْعُ مَا يَقْدِرُ عَلَيْهِ مِنْ كَذْبٍ وَطَلْمَانٍ وَفَاحِشَةً إِلَّا فَعَلَهَا، وَهُوَ مَعَ ذَلِكَ مُؤْمِنٌ تَامًا إِيمَانَ النَّبِيِّينَ .. وَهَذَا يَلْزَمُ كُلَّ مَنْ لَمْ يَقُلْ إِنَّ الْأَعْمَالَ الظَّاهِرَةَ مِنْ لَوَازِمِ الْإِيمَانِ الْبَاطِنِ)^۱ واتە: لەوانەيە كەسىك باوەرەكەي ئەوەندە تەهاواو بېت وەکو باوەرلى پېغەمبەران و پياوچاكان

- ۱- لازم و مەلزوم: لازم يەعنى ئەوەي كە بۇ بۇونى شىتىك پېتىستە وەکو دەستنۈزۈز بۇ نويىز، مەلزوم: يەعنى ئەوەي كە پېتىستى بە شىتىك تەرە كە لازمىتى، وەکو نويىزكە پېتىستى بە دەستنۈزۈز. ئیمامی ئیبنو تەبىەتى كە دەلىنى كردهوەش لازمى باوەرە، باوەر بىن كردهوە نايەتە ھەبۇونە، باوەرپىش، كە مەلزومە پېتىستى بە كردهوەي، تا پىتى دەركەۋىت و بىسەلمىت. بۇيە دەفرەرمۇي: (مَنْ تَوَجَّدَ الْمَلْزُومُ وَجَدَ الْلَّازِمُ، وَمَنْ اتَّقَى اللَّازِمَ اتَّقَى الْمَلْزُومَ، وَإِذَا اتَّقَى لَازِمَ الشَّئْءَ عُلِمَ أَنَّهُ مُتَّقٌ) بىوانە: (موافقة صحيحة المتفق لصریح المقبول ۱/۵۲) واتە: ھەر مەلزومىكەشى نايەتە بىلگەنەوپىستە، كە لازمەكەشى هاتقىتە دى، لازمى ھەر شىتكىش نەھاتە دى مەلزومەكەشى نايەتە دى، لازمى ھەر شىتكى نەما، يەعنى ئەو شە خوشى نەماوه..
- ۲- ابن تيمية، مجموع الفتاوى ۷/۲۵۶.

بیت، با نویزش نهکات، با سیله‌ی روح و خزمایه‌تیش به جن نه‌هینیت، با راستگوش نه‌بیت، با هرچی گوناچی گهورهش هه‌یه بیکات، با هه‌مو فسه‌یه‌ک، که دهیکات درو بیت و هیج به لینیکی نه‌باته سهرو دهست پیسی نه‌مانه‌تیش بیت.. با بهردوم درو بکات و سور بیت له‌سر خیانه‌ت و پهیمان شکاندن.. با هر سو جده‌یه‌کیشی بو خواه گهوره نه‌برد بیت و چاکه‌ی له‌گه‌ل هیج که‌سیکا نه‌کردبیت.. با هرچه‌ند له توانایدا بوبیت درو و دهستدریزی و زولم و سته‌مو خراپه‌کاری و داونن پیسیشی کرد بیت، هرچیه‌ک بکات هر موسولمانه و باوهره‌که‌شی هر وهکو باوه‌ری پیغمبه‌ران وايه!

قسه‌ی نه‌هو که‌سه‌ی که ده‌لیت کرداری ده‌ره‌کی به‌شی هه‌بونی باوه‌رو
قهناعه‌تی ناخ نییه، وهکو نه‌هم قسه‌یه وايه ..

ئیمام محمد بن عبدالوهاب رحمه‌الله ده‌لی: (لا خلاف أن التوحيد لابد ان يكون بالقلب واللسان والعمل، فإن اختل شيء من هذا لم يكن الرجل مسلما، فإن عرف التوحيد ولم يعمل به فهو كافر معاند لكافر فرعون وإبليس وأمثالهما) واته: هیج رایه‌کی جیاواز له‌سر نه‌وه نییه، که یه‌کخواپه‌رسنی دهبت به دل و زمان و گردار بیت، هر که‌س نو قسانیه‌کی خسته ناو نه‌مانه‌وه، به موسولمان نازمیریت نه‌گهر کابرایه‌ک خوابه‌یه‌ک بناسیت، به‌لام کار به‌ه و ته‌و حیده‌ی نهکات، نه‌وه‌کافریکی سه‌رسه‌خت و عیناده، کوفره‌که‌شی وهکو کوفری فیرعه‌ون و شهیتان و نه‌وانی تر وايه ...

باسی سینیه‌م

نه‌گه راست دهکه‌ن با ئیمامی ئیبنوته یمییه حه‌که‌م بیت!

وتمان، که سه‌له‌فییه‌کان بؤ بهرگری له کافریتی حاکمه‌کان و خو لیسانه‌وهی بهر سینیه‌ری خویان، به کول و دل ههولی نهود ددهدن، که کردار له پیکهاته‌ی باوهر بھیننه دهرهوه، بؤیه دهلىن: کردار مهرجی باوهر نییه.. جا چونکه زوریش ناوی ئیمامی ئیبنوته‌یمییه دیتن، با ئەممغاره بیانبه‌ینه لای شیخوئیسلام وئه و داوه‌ریمان بکات، بەلکو خوا بکات نه‌مانه‌مان بؤ بگیریت‌وهه ناو نه‌هلى سوننه‌ت و جه‌ماعه‌ت..

ئیمامی ئیبنوته‌یمییه ره‌حمه‌تی دهلى: (خواي گهوره که فه‌رمويه‌تی: ﴿فَلَا صَدَقَ وَلَا صَلَّى﴾^{۲۱} وَلَكِنْ كَذَبَ وَتَوَلَّ^{۲۲} القيامة، واته: نه به راستی زانی نه نویزی کرد، بەلکو به درۆی خسته‌وهو پشتی هه‌لکرد. نه‌مه نهود ده‌گهینیت، که پشت هه‌لکردن به درۆختن‌نهوه نییه! بەلکو پشت هه‌لکردن له ملکه‌چی و گویرايەلی. فه‌رزه له‌سهر خه‌لکی، که پیغه‌مبه‌ر صلی الله علیه وسلم له هه‌مو نه‌وانه‌دا که دهیان‌فه‌رمويت به راست بزانن، ئینجا فه‌رزیکی تریشیان له‌سهره، که ملکه‌چی کردنی فه‌رمانه‌کانی و گویرايەلی کردنیتی. پیچه‌وانه‌ی به راست‌گوزانینیش به درۆزن دانانه، پیچه‌وانه‌ی ملکه‌چی و گویرايەلیش پشت هه‌لکردن و ياخی بونه بؤیه خواي گهوره ئاوا فه‌رموی: ﴿فَلَا صَدَقَ وَلَا صَلَّى﴾^{۲۳} وَلَكِنْ كَذَبَ وَتَوَلَّ^{۲۴}. مه‌گه‌ر نابینیت نه‌فی باوهر وا لهو که‌سانه ده‌کات، که لاف باوهر هینانه‌که لیده‌دهن و ده‌شلین ملکه‌چی ده‌رده‌برین، به‌لام به کردار وا ناکه‌ن، ده‌ره‌ه قیان ده‌فه‌رموی: ﴿ وَيَقُولُونَ إِنَّا بِاللَّهِ وَبِإِلَرْسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَوْنَى فِرِيقٌ مِّنْهُمْ مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ﴾ النور/۷۴ واته: دهلىن باوهرمان به خواو به پیغه‌مبه‌ر هیناوه‌و ملکه‌چیش ده‌رده‌برین، به‌لام دواتر کۆمه‌لیکیان

پشت هه لدکهن و گوئ نادهنه ئهودی دهیانوت! ئهوانه موسولمان نین.. خۆ له زۆر جیگای قورئان وسوننەتدا نەف باوهر لهو کەسانه کراوه، که باوهر هینان ھەر بە قسە ئاشکرا دەکەن وکردار بە باوهرەکەيان ناکەن، ھەر وەکو کە دەبىنى نەف باوهر له دوورەکان دەکات (ابن تيمىيە: الایمان لە ١٤٥-١٤٦). يەعنى دوورەکان، کە سەرزارەکى كرده وەکانیان ئەنجام دەدا، ھەر نەيختىنە بازىنە موسولمانىتىيەوە، ئهوانه کە كردارىشىان دەكىد! ئەدى ئهوانەي كردار ئەنجام نادەن چۈن؟!

ھەروەھا له جىنيەكى تردا دەفەرمۇى: (گەر وا دانايىن کە خەلکىك بەهاتنایته خزمەت پېغەمبەر صلى الله عليه وسلم و بىيانوتايە: ئىمە له ناخى دلماňەوە . بى هىچ گومانىك . باوهرمان بەھەيە، کە تو ھىناوتە، بە زمانىش بېپيار دەدەين، بەلام لهو فەرمانانەي، کە دەرى دەكەيت، يان لهو بەرھەلۇستىانە دەيگىريتەبەر بە قسمت ناکەين و گۈزىپەلت نابىن! نويژەكان ناکەين، بەرۋۇز و نابىن، حەج ناکەين، قسەي راست ناکەين، راسپاردە نادەنەوە خاوهنى، بەلۇن نابەينە سەر، سىلەي روحمى خزمائەتى لەگەن يەكتە دەپسىنин، هىچ كارو كردارىكى چاكە لەھەي تو ھەرمانت پېكىر دوھ نايکەين (واتە سورن لەسەر ئەھەي کە تو خەمى كردار، کە لە پېتكەتەي باوھە واز لېپەنин) شەراب دەخۇينەوە لەگەن ئافرەتى مەحرەمى خۆمان بە ئاشكرا زينا دەكەين وەھر كەسىكىشمان لە ئومەمت وياوھرانى تو ھۆشت دەتكۈزىن و دەيکۈزىن و سامان و مالىان تالان دەكەين و تەنانەت تو ھۆشت دەتكۈزىن دەچىنە بەرەي دوزمنەكانت بۇ شەر كردن دېت (واتە: ھەمو كارە حەرام كراوهەكان و ئەوانەش کە خەلکى پېيان كافر دەبن) ئاھر لە حاڭەتىكى وادا ئاقلىك ھەيە و بازانىت، کە پېغەمبەر صلى الله عليه وسلم پېيان دەفەرمۇى: دە ئىيە موسولمان و باوھەكەستان كۆتا پلهى تەواوەتىيەو ئىيە شاياني شەفاعەتەكەي قىامەتى منن و ئومىيەم وايە كەستان نەخرينە ئاگرى دۆزەخەوە.. كەسى ژير بە بىريدا دېت و بازانىت، کە پېغەمبەر صلى الله عليه

وسلم ئاوايان پى دەفه‌رمۇي؟! يان پېيان دەفه‌رمۇي: ئىوه لە ھەمو كەس كاپرەن، باوھەتان بە هىچ شىيکى ئەو پەيامە نىيە كە من هيئاومە حەتمەن ئەگەر تۆبە نەكەن و لەمەن پەشىمان نەبنەوە، كە وتىيانە لە گەردىشيان دەدات) ^١ (جىمعە الفتارى ب ٧ / لە ٣٧٢) شدا دەفه‌رمۇي: شىيکى نامومكىنە كەسىك بە موسولمانى خاوهن باوھە بىزىرىت، لە كاتىكدا كە لە تەمەنىدا سوجىدەيەك بۇ خوا نابات ور ۋۆزى رەمەزان ناگىز و زەكتە نادات و حەج ناكات.. ئەمە ھەر دوورۇي و كافر بونە، ئەمە باوھە راستى لە دلىدا نىيە، چونكە خواي پەروەردگار سوجىدە خوانە بىردى بە سىفەتى كاپران داناوه، وەك دەفه‌رمۇي: ﴿يَوْمَ يُكَشِّفُ عَنِ السَّاقِ وَيُدَعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ ^٢ خىشۇ ئىضرۇم تەققەم ڈالە وەند كاڭۇا يۈدۈن ئەل السُّجُودِ وَمَ سَلَمُونَ ^٣ (القلم/واتە: ئەو رۆزە لاق دەرەخەتىت، داوايان لى دەكىرىت سوجىدە بۇ خوا بىھەن، ناتوانىن. چاوايان زەق كردىتەوە زەليلى ماندوى كردون، ئاخىر كە لە دىنيادا كە ساغ و سەليم بون داوايان لى دەكرا سوجىدە بىھەن، نەياندەبر!!)

ئىمامى ئىپنۇتەيمىيە، كە پېناسەكانى سەلەف دەربارە باوھە دەھىنەتەوە، ئىنجا باسى ئەو دەكتات، كە بۇچى ئەوان لە پېناسەكەيدا جىاواز بون. دەلى: (ھەمويان ھەر مەبەستىيان ئەو بە بە كە لە پېناسە باوھەدا رەدد لە مورجىئەكان بەندەوە، كە دەيانوت: باوھە ھەر گوفتارە! واتە ھەر قىسىمە و بەس! ئەمانىش دەيانفەرمۇ: نەخىر (قول و عمل) واتە گوفتارو كردارە. ئەوانەشيان، كە باوھەيان دەكىرده چوار بەشەوە، ھەر خۆشيان رافھى پېناسەكەى خۆيانىيان دەكىرد سەھلى كۈرى عبد الله تۈستى گوتى: باوھە چىيە؟ (الإيمان: قول و عمل ونية وسنة) واتە: باوھە: گوفتارو كردارو قەناعەتى

۱- اين تىعىيە: اليمان ل ٢٧٩ ھۆى ئەوەش كە شاييانى كوشتن ئەوەي كە لە حوكى پاشگەز بۇوەوە (مورتەددان، چونكە بە (پەراستگۇ زانىن و شايەتمانەكەيان) چونتە بازنى ئىسلامەوە، بەلام لەسەرى ئەماونەتەوە پېپەويە پابەند نەبۇون، واتە سىفەتى ئىسلامەتەكى يەكە مجاريان پېتوه نامىنەت، چونكە رەقزىان كردوھە ئەنjam بىدەن، چ كىدىن بىت چ نەكىدىن و واز مەيتان).

دل و شوین کەوتى پىغەمبەرە صلى الله عليه وسلم. چونكە ئەگەر بوتريت: باوەر گوفتارى بى كىدار، ئەوه هەر كوفرە، ئەگەر بشوتريت: گوفتارو كىدارە بى قەناعەتى دل، ئەوه دووروييە، ئەگەر بشوتريت: گوفتارو كىدارو قەناعەتى دلە بەلام بى شويىنكەوتى پىغەمبەر صلى الله عليه وسلم، ئەوه بىدۇھىيە .. (ابن تيمية: الایمان لا ١٧٢).

ھەروەها شىخولئىسلام دەلى: (ئەوه رون بۇھۇھ، كە حەتمەن دەبىت دين گوفتارو كىدار بىت، چونكە مومكىن نىيە كاپرىيەك ھەر بە دل، يان بە دل و زمان، باوەرلى بە خواو بە پىغەمبەر صلى الله عليه وسلم ھەبىت، بەكىردىوھش فەرزىك ئەنجام نەدا، نە نويزىك بکات، نەزەكتەن و رۆزۈو، نە فەرزەكانى تى! بە تەئىكىد كاپرىيەك ھەر بەھەندى دەلىت باوەرم بە خواو پىغەمبەرى خوا ھېناوە، بەلام ھىچ فەرزىكى ئىسلامەتى جىبىھەجى ناكات لەھە كە پىغەمبەر صلى الله عليه وسلم بەيانى فەرمۇھ، حەتمەن بە موسولمان حسېب ناڭرىت.. (ابن تيمية: جموع الفتاوى ٣٧٨/٧).

دەرهەق حۆكمى شەرعى ئەم جۈرە كەسانە دەلى: (پىشەوايانى دين حۆكمى كوفرى ئەم كەسىيان داوه، ھەر چەندە ئەمە گرىيمانىكە و رەنگە پۇبدات! چونكە ناشىت كاپرا خۆى بە موسولمان حساب بکات و سەريش بە فەرزى خوادا نەدات! نويزىك، رۆزۈيەك، زەكتىك، حەجىك (ئەوانەى فەرزە دەبىت ئەنجام بىدىن) لەلواوھش ھەرچى خوا پىنى ناخوشە بىانكات!! يان نويزى بى دەستنويزى بکات، يان رو نەكاتە قىبلە! يان دايىكى خۆى مارە كاتەوە! (واتە كوفرى كىدار بکات) لەگەن ئەمەشدا بە موسولمان بىزىزىت؟! نا، حەتمەن كەسىك ئەمانە لىبۇھشىتەوە لە ناخىدا ھەر باوەرلى نىيە، گەر بىبوايە فەرزىكى پىدەكرد، يان لە حەرامىك دەيگىرایەوە.. (ابن تيمية: الایمان لا ٢١٧).

ئیمامی ئیبنولقه‌بیم رحمه الله دەلی: لقەکانی باوهر دوو بەشن: ئەوانەی گوفتارن و ئەوانەی کردارن. ھەروەها لقەکانی گوفریش دوو جۆرن: ئەوانەی گوفتارن و ئەوانەی کردارن. لقە گوفتاریه کانی باوهر ھی وايان ھەمیه، گەر لە کەسیکدا نەھاتە دى، باوھریش تىدا نایەتمە دى، ھەروەها لقە کردارییە کانیشى، کردارى وا ھەمیه لقىكە لە باوھر، بەلام ئەگەر نەما باوھریش بە دوايدا نامىنىت. لقەکانی گوفریش ج گوفتارە کانی بن، ج کرددەوە کانی ھەر وان، ھەندى گوفتارى گوفرین ھەمیه، ئەگەر کەسیک بە ئازادى و سەربەستى خۆى بىيانلىت، پىيى كافر دەبىت، ھەروەها ھەندىك کردار ھەمیه جۆرىكە لە کوفر. ھەر کەس سەربەستانە بى ناچارکردن كردى پىيى كافر دەبىت. وەکو سوجە بردن بۇ بت، يان ئىھانە كردنى قورنان.. ئەمە بنچىنە باسىكە.

بنچىنە يەكى تريش ھەمیه، ئەويش ئەوهىم، كە حەقىقەتى باوھر لە گوفتارو كردار پىك دېت:

گوفتارىش دوو بەشه:

* گوفتارى دل: كە بريتىيە لە قەناعەت كردن.

* گوفتارى زمان: كە بريتىيە لە: وتنى شايەتمان و بېيارى ئىسلامەتى.

- كردارىش ھەر وايە، ئەويش دوو جۆرە :

* كردارى دل: بريتىيە لە نېيەتى خواويستى ونيازپاڭى بۇ خوا.

* كردارى ئەندامانى لەش (الجوارح).

ئەگەر ئەم چوارە نەمىنن، ئەوا باوھریش بە يەكجاري نامىنىت، ئەگەر قەناعەتى دلەكە نەما، بەشەکانى تر سودىيان نابىت، بە دەرد ناخۇن!

ئەمما ئەگەر قەناعەتى دلەكە مابۇ، بەلام بۇ خوا سولھانى تىدا نەبو، ئا ئەم خالەيە كە جىلى مشت و مرى مورجىئە و ئەھلى سوننەتە. ئەھلى سوننەت دەلىن: ئەو قەناعەتە هىچ نرخىكى نامىنىت و كابرا باوھر نەماوه، قەناعەتى دل كامەيە ئەگەر بۇ خوا سولھانى پى نەھاتبىتە دى؟ باوھر بون بە خوا چىيە ئەگەر خوا خۇشويستن و ملکەچى و گۈزىرایەلى فەرمانە کانى

نه هینیته دی، ئەگەر کابرات خاوهنی به شەرعى خواوه پابەند نەکات؟! باوهەری ئىبلىس و فيرۇھون و گەلەکەی وجولەکە و موشىركە كان سودى چى بو؟! خۆ ھەمو ئەمانە دەيانزانى پېغەمبەر صلى الله عليه وسلم راستگۈيە و نىرراوى خوايە! كافرو جولەکە كان خۆ بەنهىنی و ئاشكرا ئىعتيرافيان بەوه دەكرد! دەيانوت: راستگۈيە و درۇ ناكات بەلام نابىت شويىنى بکەوين وبماوهەر پېپەننین! جا ئەگەر باوهەر بە كردارى دل نەمینىت، حىنى نكولىش نىيە، كە بە نەكىدىنى گەورەترين كردارى، كە بە ئەندامانى لەش (المجاوح) ئەنjam دەدرىت (مەبەستى ئىمام: نويز نەكىدەن) نەفه و تىت.. چونكە تەسلیم نەبۇنى لەش بەلگەيە لەسەر تەسلیم نەبۇنى دل. ئەگەر راستەو دل قەناعەتى بە ئىسلامەتى كردوه، ئەدى چۈن لەش گۈپۈرەلىنى ناكات و تەسلیم نابىت؟! خۆ باوهەر . هەر وەڭ زوتى رونمان كردەوه . هەر بە راستگۈزانىن و قەناعەتى دل نىيە، بەلگۇ قەناعەت و خۇتەسلیم كردەن دلە بە و شىۋەمەيە، كە ملکەچى و گۈپۈرەلى و تەسلیم بون بە فەرمانەكانى خوا بەننیتەدی.(ابن القيم: كتاب الصلاة لا ۲۵). پېشترىش لە لايپەرە^(۱۹)دا گوتى: (لەئەستەم مەحال ترە، كە لە دلى كەسىكدا، باوهەرى راست و يەقىنى ھەبىت، بەلام ئەمەندە كارىگەر نەبىت خاوهنەكەى والى بکات فەرزىك حىبىھەجى بکات، يان لە گۇناھىك دور كەۋىتەوە!).

ئىمامى ئىبىنوتەيمىيەرى رەحىمەتى دىتەوە سەر باسى دل و قەناعەتەكەى ناخى و دەلى: (دل يەكەم بناغەيە، ئەگەر زانىن و ويستى تىدا روا، ئىدى بەلگەنە ويستە كە پەل و پۇرى دەگاتە ھەمو بەدەن، چونكە مومكىن نىيە بەدەن نەيەت بە دەنگ فەرمانى دلەوە، بۆيە پېغەمبەريش صلى الله عليه وسلم دەھەرمۇي: (أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْعَةً، إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ لَهَا سَائِرُ الْجَسَدِ، وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ لَهَا سَائِرُ الْجَسَدِ أَلَا وَهِيَ الْقُلْبُ)^۱ واتە: پارچە گۆشتىك لە بەدەندا

۱- ئىمامى بوخارى لە كتاب الایمان ژمارە ۵ گىپاوتىتىبەوە، ئىمامى موسلىميش لە (المساقاه) دا، نىبىنۇ ماچەش لە كتاب الفتىن ژمارە ۳۹۶۴.

ههیه، ئهگهر ئه و چاک بیت، هه مو بهدهنیش بوی چاک دهبن، ئهگهر ئه ویش خراب بو، هه مو بهدهن بوی خراب دهبن، ئه ویش دله، جا ئهگهر دل به باوهرو کرداری چاک ئاوهدان بووه، چاک بونی هه هو بهدهنیش دهخوازیت، دهیه ویت که گوفتارو رهفتاری چاک بهو باوهره گشتیه وه ئهنجام برات. پیشه وایانی زانستی فهروموده دهلىن: (گوفتارو کردار: گوفتاری ناووه دهروه، کرداریش هى ناووه دهروه، دهروه شوینکه و توی ناووه ویه هم کاتیک ناووه وه چاک بیت، دهروهشی بو دهره خسیت و بوی چاک ده بیت، ئهگهر ئه ویان چاک نهبو ئه میش هیج .. (جمعیع الفتاوی ۱۱۹/۷-۱۲۰).

هه رووهها دهلى: (له قورئاندا لهوهی ده بیته به لگهی ئه وه، که باوهره کرده وه کان دهخوازیت، ئه ویه که خوای پهروه رهگار ده فهرومی: ﴿إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِيَأْيَتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا حَرُوا سُجَّدًا وَسَبَحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾ السجدة/۱۵ واته: ئه و کهسانه باوهريان به نیشانه و نیاتی ئیمه ههیه، که ده خریته وه یادیان، یه کسر ده چنه سو جده وزیکری خوا به سوپاسه وه ده کهن و خوبه زلنازانن.... یه عنی غهیری ئه و کهسانه باوهريان نییه، چونکه هم که سیک خوای بهم قورئانه خرایه وه یادو پی و ترا ئه مه فه رزی خوایه سو جده ببه و نه برد، ئه وه له ریزی موسولمانان نییه. (ابن تیمیه: الایان لا ۱۶۱).

کهوا بو خوای پهروه رهگار نه ف باوهره له و کهسانه ده کات، که داوا کاریه کانی ئه و باوهره هینانه یان نه هیناوهته دی، چونکه ئهگهر لازم نه ما (کردارو پا بهند بون) مه لزومیش (باوهره که) نامینیت. وه کو که خوای گه وه نه وهی رون کردو ته وه: ﴿وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنزَلَ إِلَيْهِ مَا أَنْهَذُهُمْ أَوْ لِيَأَءِ﴾ المائدة/۸۱ واته: ئهگهر باوهريان به خواو پیغمه مبهه رهگهی و ئه وهی، که بوی هاتوته خواره وه ببواهه، دهبو ئه وه وانه نه کهن به سه ره په رشتیاری

خؤیان (ابن تیمیة / الفتاوى ۱۵۳/۱۸). ئیمامی ئیبنوتیمییه دیسان له کتىبى (الایمان) ھکەیدا لابه‌رە (۳۷۵) دواىئه‌وهی بە بهلگەو ھەنجه‌تە کانی ئیمامی ئەبو ۋۇر مورجىئە کان لە كونىك دەپەستىيۆت، دەلى دەلىم: (ئیمام ئەبو سەور دەلى: دەلىم) تا دواى بىريارو شايەتمان و ئىقرار كردنەکەی، بە كرده‌وه کانه‌وه پابەند نەبىت بە موسولمان حسېب ناكىرىت، چونكە ئەگەر كەسىك ئىقرار بکات، واتە شايەتمان بھېتىت و بىريار بىدات، بەلام بە كرده‌وه کانی ئىسلام‌مەوه پابەند نەبىت، بە ئەھلى باوھر حسېب ناكىرىت.

ئیمامی لالەکائى بە سەنەدەوه لە الوهليى كورى موسليمه‌وه دەگىرپىتەوه كە گوتويەتى: (لە ئەموزاعى و مالىكى كورى ئەنەس و سەعىدى كورى عبد العزىزم بىستوھ، كە دزى ئەم كەسە بون، كە بىوتايدى: باوھر ھەر بە گوفتارەو كردارى لەگەلدا نېيە! ئەمان دەيانگوت: باوھر بەبى كردار نابىت، كردارىش بەبى باوھر نابىت. (اللالکائى / شرح اصول اعتقاد اهل السنة والجماعة ۲/۸۴۸).

باوھر بەبى كردار كارى كافرەكانه، كردارى بى باوھرپىش كارى دوورودكانه.. ئەوهى لىرەشدا ئەم زاناو پىشەوايانە تەئكىدى لى دەكەنەوه، ھەبۇنى باوھرەكەيە بە كردارەوه، نەك تەواوېتىيەكەي. واتە ئەوان ئەۋەيان نەگوتوه: كە كەسىك ئەگەر كردارى نەبو ئىماندارە، بەلام ئىمانەكەي تەواو نېيە! نا، ئەوان گوتويانە: مادام كردارى لەگەلدا ناكات ئىمانى نېيە..

ئیمام محمدی كورى عبدالوهاب رحمة الله دەلى: (ئەگەر موسولمان پەي بە مەزنى و گرنگى تەوحيد بىرد، ئىدى پابەندىش دەبىت بە داواكاريە کانى‌وه، چونكە باوھر قەناعەتى دل و بىريارى زمان و كردارى بەدەنە، ئەگەر يەكىك لەمانە نەما، ئەوه خاوهنەكەي باوھر نەماوه موسولمان نېيە، ھەر وەكۇ خواى گەورە لە كتىبەكەي خؤیدا بەيانى فەرمۇھ.. (محمد بن عبدالوهاب: اسباب نجاة المسؤل من السيف المسؤول جموع التوحيد ۱/۱۸۲).

باسی چوارم

حوكى ئەو كەسە چىيە كە دەلىت: كىدار مەرجى ھەبۇنى باوھر نىيە؟

وەلام: ئەبو بەكىلخەللا لە سەنەدەوە لە حەمدانى كورى عەلى ئەلۈمىراقەوە دەگىرىتەوە، كە گوتويەتى: كە لە خزمەت ئىمامى ئەحمدەدى كورى حەنبەلدا بوم، باسى مورجىئە كرا، پرسىارم دەربارەيان لىكىرد وتم: ئەرى ئەوانە دەلىن: ئەگەر كەسىك خواي بە دل ناسى، ئەو نىدى موسولمانە، گوتى: مورجىئەكان (واتە مرجەنە الفقاھ)، وا نالىن، ئەو قەولى جەھميەكانە (واتە غلاة المرجنة) ئەوان وا دەلىن، ئەمما مورجىئەكان دەلىن: دەبىت بە زمانىش ئەو دەربىرىت، با هىچ كىدار يكىش ئەنjam نەدات. قسەي جەھميەكان، كە دەلىن: هەر كەس بە دل خواي ناسى، باكىرەدەوش ئەنjam نەدات، كوفە) .

عبداللهى كورى ئىمام ئەحمد دەلى: (سوھىدى كورى سەعىدى ھورھوی پىي وتنى، كە لە سوھىانى سەورىيان دەربارەدى ديدو پىناسەي مورجىئە بۇ باوھر پرسى، گوتى: دەلىن: باوھر گوفتارو كىدارە، بەلام مورجىئە دەلىن: هە

١ الخلال : كتاب السنّة لا ٩٦، له سفر الحوالى: ظاهرة الارجاء وہ رگىراوه ب/٢٣٨٤ .
لىرىدە دا ئاكادارىيەك ھېي پىتوىستە باسى بکىن: كە دەوتىرت (مرجەنە الفقاھ) واتە ئە شەرعىناسانە لىسرە عەقىدەي مورجىئە بۇون، ئەوانەن، كە سەلەفىيەكانى ئەمۇز بۇون بە میراتگىريان، و لە باب الایمان دا - لەگەن كەمىك كىرىپىنى لەفز - وە كۆ ئەوان دەلىنەوە، ئەمانە كىرىپىك بۇون سەرمەشقەكەيان حەممادى كورى ئەبۇ سولەيمان، كە شىتىخى ئىمامى ئەبۇ حاتىقەيە - رەحەمتى خوايانلى بىت - له دواي ئەمانىش ئالاي ديدو بىرچۈونەكەيان كەوتە دەست ھەردو گۈوبى ئەشىعەرى و ماڭىزىدىيەكان، ئىدى بە داخۇر نۇر لە شەرعىناسان و زانىياتى دوايىن كەوتە ئىزىز كارىگەرى دىدى ئەمانەوە ..

کەس برياري لا الله الا الله بادات، با له دل و دەرونيدا سورىش بىت لهسەر نەكىدى فەرزەكان، هەر ئەھلى بەھەشتە) ^١.

حەنبەلىش دەلى: (حەميدى بۇي باس كردىن گوتى: هەوالم ھەيە، كە خەلگىك ھەن دەلىن: هەر كەس دانى بە فەرزبۇنى نويژو زەكتات ورۇزۇو حەجدا ھېناو وتى فەرزن، ئەگەر تا مردىنىشى ھىچ يەكىك لەم فەرزانەش نەكتات، يان پاشت بکاتە قىبلەو نويژ بکات، تا مردىنىشى هەر لەسەر ئەو حالەي بىت، مادام نكولى لە باوھەكە نەكربىت، هەر موسولمانە.. دەلىم بەراستى ئەمە كوفرىتكى راشكاو زەقه، ئەمە پىچەوانەي كىتابى خواو سوننەتى پىغەمبەرو صلى الله عليه وسلم شەرعناسى زانيايانى موسولمانە! حەنبەل دەلى گۈيم لىبو عبدالله كورى ئىمام ئەممەد بن حەنبەل دەيگۈت: هەر كەس وا بلۇت: ئەوه كافر بوجە فەرمانى خواو پىغەمبەرى صلى الله عليه وسلم رەت كردوتەوه) ^٢.

ئىمامى ئاجورى - رحمەالله - دەلى: (ئەنجامدانى كاروکردار بەلگەيە لەسەر بەقەناعەتى دل و دەرون و بەراست زانين و باوھەپى ناخ، بۇيە بە پاستى هەر كەس باوھەكەي بە ئەنجامدانى كردارى وەك پاكىزى و دەستنويژو نويژو زەكتات و رۇزۇو حەج و جىبەد و ئەوانە نەسەلاند هەر بەوهندە رازى بو، كە تەنها باوھەلى دل و دەروندا ھەبىت و ھىچ كردار نەكتات ئەوه كەي موسولمانە؟! ئەوه هەر موسولمان نىيە، ئەو زانين و ئىعتراف كردنەشى بەو فەرزانەي ئىسلام، ھىچ سودىكىيان بۇي نابىت، چونكە وازھىنان و ئەنجام نەدانى ئەو كردارانە خۆى لە خۆيدا بەدرو خستەوەي باوھەپىتى. كردار بەلگەي ھەبونى باوھە، جا باش لەمە حالى بە، بىزانە كە ئەمە دىدۇ بۇچون و مەزھەبى زانيايانى كۆن و نويى موسولمانانە، هەر كەسىكىش غەيرى ئەمەي

١- عبد الله بن احمد: السنّة لـ سفر الحوالى : ظاهرة الارجاء ٢٠٤ / ٢ وەركىراوه

٢- ابن تيمية: الایمان لـ ٢٠٨

بۇ باس كردیت ئەوه بزانە، كە مورجىئەيەكى پىسەو لىنى به حەزەر بەو ئاگات لە دىنى خوت بىتلىقى. بەلگەش لەسەر ئەوه فەرمایىشەكەى خواي گەورەيە، كە دەفەرمۇمى: ﴿وَمَا أَمْرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الَّذِينَ حَنَّفَاءَ وَيُقَيِّمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَوةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيمَةِ﴾ البيتە ٥ واتە: فەرمانىيان بە غەيرى ئەوه پى نەكراپو، كە خواويستانەو سەرراستانە خوا بېھرستن و رويان ھەر لەو بىت و نويژەكان بکەن و زەكتە بدهن، ئا ئەوهشە بەرناامەو دىنى چاك و گونجاو ...^١

١- الاجرى: أخلاق العلماء لـ سفر العوالى: قاهره الارجاو فى الفكر الاسلامى ٢/ ٦٤٧ وەركىراوه.

بهندی دووەم

رمواندنه‌وەی گومان و بەلگەی مەدختەلی و
پاڵانته‌وانانی سەله‌فیت لە پیناسەو
پیکھاتەی باوردا
باسەکانی (باب الا یمان)

دیسان ریپه و بو

شیکاری گومانی سه‌له‌فیه‌کان کان له باب الا یمان و باب الکفردا

پیشتر وتمان، که باوهر بون بهوهی، که باوهر نهوده دخوازیت، که قهناعه‌تت بهوهه همه‌بیت، که باوهر (گوفتار و گردار)، ئەمەش دوو باس له خۆ ده‌گریت: یەکەم نهوهیه که توخى گردار مەرجیکە بۆ دروستى باوهر، ئەگەر کەسىك موسولمان بون بهوهی، که لە ناخىدا باوهری قهناعه‌تى كردو بە زمان ئىقرارى كرد، ئەگەر بە يەكچارى واز لە گرداره ئىسلامىيەکان بېتىت و ھىچيان ئەنجام نەدا، سيفهتى ئىسلامەتى وەرناگریت و موسولمانیت پیوه بەردەوام نامېنیت.. دووەم: مرۆڤ بە گوفتارى دل و گردارى دل كافر دەبیت (واته بە قهناعه‌تى دل) ھەروهها بە گوفتارى زمان و گردارى ئەندامانى لەش (واته ئەنجامدانى گردارى كوفرين).. جا چۆن ھەندىك قهناعه‌ت ھەيە، کە كوفرينىن و ھەر كاتىك لە ناخدا دروست بون خاوهنه‌کانىان كافر دەكەن، بى نهوهى سەيرى ئاسەوارى دەرهى كردارى بکریت، کە كردویتى يان نا، ھەر بەو شىوه‌يەش ھەندىك گردارى كوفرين ھەن کە نيشانەي كوفرو كافر بونن، ئىدى قهناعه‌تى ناخيان لەگەلدا بىت، يان نا..

ئەمانه لازم و مەلزومن، ھەر كاتىك لازمى يەكىكىان هات، مەلزومەكەي نامېنیت. لېرەوهىيە، کە ھەر كەسىك لاق نهوده لىدات، کە ئىلىتىزامى ھەيە بى نهوهى بە راستى بە داواكارييەکانى باوهره وە پاپەند بىت، ھەر خۆى خۆى بە درۆ دخاتەوە، نهودش رادەگەيىتىت . بىھۇنت يان نەيەونىت . کە باوهر تەنها قسەيەو بەس، واته گوفتار بەسە.. ئەمەش ئەو چالەيە، کە سەله‌فیه‌کانى بەر سېبەرو مەدختەلەكان و پالانتەوانانى سەلەف تى كەوتون.

به لام (سهلهفیه کانی بهر سیبه رو مه دخه لیه کان و پالانته وانانی سهلهف) له و لاینه نهود تیکه وتون، که (مهر جینه کانی سهرهتا) ای تیکه وتن، چونکه ئه وانیش وه کو ئیمامی ئیبنوتهمیمیه لیيانه وه ده گنیریتھوه، که وتبونه ئه و لاف لیدانه وه، که گوایه به لگهی شه رعیان ههیه، بى ئه وهی بزانن سه ریان لى شیواوه! (الایمان ل ۱۹۳) بؤیه نه بؤ ئه وان و نه بؤ سهلهفیه کانی بهر سیبه رو مه دخه لیه کان و پالانته وانانی سهلهف ئه وه نه بوه تەختهی سه ر ئاوی، تا خۆیانی پى لم بیدعه گومراییه رزگار کهن، چونکه: (زور له نه وه کانی دوایین نازانن چون دیدو رای سهلهف له دیدورای مور جینه و جەھمیمیه هەلاؤپرن، چونکه ئه م باسانه له قسەی زۆریاندا تیکه لە! هەیانه له ناخیه وه پیناسە باومری لا وه کو پیناسە جەھمی و مور جینه کانه! وەک زۆرینه ئه هلى فەرموده، که هەیانه وا دەزانیت سازاند نیکی له و نیوانه دا ئەنجامداوه، يان وا دەزانیت قسەکەی ئه و دیدو رای سهلهف يەکن...! (ابن تیمیة: الایمان ل ۳۵۲).. سەیری ئه و وسفه وردەی ئیمامی ئیبنوتهمیمیه رەحمەتی، چەند جوان بؤی چوھ، دەلتی و هسفی (سهلهفیه کانی بهر سیبه رو مه دخه لیه کان و پالانته وانانی سهلهف) ئه مرۇئی سه ردهمی ئیمە دەکات ..

ئیمە لېرەدا هەر چەند ویستمان چەند لەپەرەیەك بؤ ئه و گومانانه تەرخان بکەین، که سهلهفیه کانی بهر سیبه رو مه دخه لیه کان و پالانته وانانی سهلهف پیوه گرفتار بون، که قسە کانیان زو چون دەبیتھوه، که له دیدو رای ئەھلى سوننەت بەدەرە... ئه وهی ئیمە لېرەدا دەبەنینه وه ھەمو دیدورا و پیناسە کانیان نیه، بەلکو ھەندىکه له و بەلگانه، که ئه وان خۆیان پیوه ماندو گردوھو، وا دەزانن بەلگهی شه رعین و دەشین بیکەنە پشتیوانی خۆیان.. جا ئەگەر ئیمە بەرپەرچمان دایه وه، ئه وان ئیت ئاوه پروت دەبن و هەر له ھەنگاوى يەکەمی رىۋە دەبى لە كەون!

نوسینیکی دیمان له‌سهر بؤچون و به‌لگه‌کانی (عه‌لیل حه‌له‌بی) به دهسته‌وهیه، که چه‌واشہ‌کاریبیه‌کی سه‌رسور هینه‌ری دیکه‌ی ئه‌و پیاوه‌هیه، که له‌و خه‌لگه‌ی ده‌کات!! ده‌مه‌ویت ئه‌و نوسینه‌ی دی سه‌ربه‌خو ده‌چیت و بکه‌ویته به‌ر دهست، تا هوشداریبیه‌ک بیت بؤ موسول‌مانان، که نه‌کمن وا بزانن ئه‌و قسانه‌ی عه‌لیل حه‌له‌بی دهیانه‌ینیت‌هه‌و، به‌لگه‌ی دروستی هه‌لوئیستی سه‌لهمفیه‌کانی به‌ر سیّبه‌رو مه‌دخته‌لیه‌کان و پالانته‌وانانی سه‌لهمفی بیت.. خواش ئیخلاسمان پی ببه‌خشیت!

با پیش ئه‌وهش بیمه سه‌ر گومانی سه‌لهمفیه‌کانی به‌ر سیّبه‌رو مه‌دخته‌لیه‌کان و پالانته‌وانانی سه‌لهمفی، دوو خالی گرنگ یاد بخه‌مه‌وه، یه‌کیکیان رون کردن‌هه‌وهی شیوازو چونیه‌تی به‌لگه هینانه‌وهی بیدعه‌چیبیه‌کانه، ئه‌وهی دیکه شیوازو چونیه‌تی موناقه‌شه و مونازه‌رهی خاوهن دیدو رای جیاوازه:

۱. شیوازو چونیه‌تی به‌لگه هینانه‌وهی بیدعه‌چیبیه‌کان: ئه‌وهی که ده‌گه‌رین له هه‌ر جیبیه‌ک ده‌قیک، یان دیریکیان به‌ر دهست که‌وت، که بؤ پشت پی به‌ستنی خویان بشیت، دیکه‌نه قه‌لغانی خویان و له پیش خویانی راده‌گرن! تا بیدعه‌که‌ی خویانی پی سه‌رخه‌ن! ئه‌مه له کاتېکدایه، که هه‌مو که‌س ده‌زانیت، که هه‌قخوایی ئه‌وه ده‌خوازیت، که هه‌مو ده‌قه‌کان و لیکدانه‌وه و شیکاریه‌کانی با بهت هه‌موی پیکه‌وه بھینرینه بھردست! چونکه له‌وانه‌یه ده‌قیک له شوینیکدا کورته بیت و له شوینیکی دیکه‌دا تمفسیلاتیکی درابیتی! یان ده‌قیکیان تایبمتمه‌ندیتی جی و کاتی خوی پیوه‌یه و ده‌قیکی دیکه‌ی وەک ئه‌وه گشتگیری پیوه‌یه، یان ده‌قیکی په‌یوه‌سته به مه‌رجیکه‌وه و ده‌قیکی دیکه‌ی وەک ئه‌وه ره‌هایه و هیچ شتیک بؤی نه‌بؤته مه‌رج.. بؤیه له به‌لگه‌یه‌کیاندا هه‌ق به ته‌واوه‌تی ده‌رناکه‌ویت، تا هه‌مو ده‌قه‌کان نه‌ھینرینه‌وه و لیک نزیک نه‌گرینه‌وه.. هه‌مو جاریک و بؤ هه‌مو با بهتیک هه‌ر وايه، به تویژینه‌وه هه‌مو ده‌قه‌کان ویناکه به ته‌واوى روشن ببیته‌وه..

ئیمامی ئەبو ئیسحاقی شاتبی رحمه الله له (باب في مأخذ أخذ البدع في الاستدلال) دا دەللى: (ئەو كەسانەی لە دىنداريدا جىڭىرن يەك وىنە بۇ شەرىعەت دەكىشىن، كە ھەمو لايەكانى خزمەتى يەكتىرى دەكەن، ھەر وەك و ئەندامانى لەشى مروۋ دەبن، يەك يەك دەناسىرىن، ھەمۇشىان پېتكەوە يەكتىرى تەواو دەكەن... بەلام ئەو كەسانەي راراو دوودلۇن و دىنداريتىيان قايم دانەمەزراوه بە دوووی گومان قال و قىلىكدا، يان بەلگەيەكى جوزئىدا دەرۇن و بەسادەبىي وەريدەگرن و دېيكەنە بەلگە! ھەر بەوندەي دەركەوت، كە پېچەوانەي بەلگە شەرعىيە نەگۈزەكانەو ناشىت بكرىتە ھەنچەتى شەرعى، دەكەونە توانج گرتەنە شەرع.. ئەمە پېشە ئەو كەسانەيە، كە دلىان ئىنھىراق تىكەوتو، ئەگىنا كى لە خواي گەورە پاستگۇتەرە «وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلَا النَّاسَ» . ۱۲۲/

ئەوانەي لە ئەھلى ھەواو ھەوھىن، شتە گشتىيەكان (عموميات) وەردىگرن، سەرنج لە پېشەكىيەكان نادەن، موراعاتى ئەو ناكەن، كە ئەم باسە گشتىيانە تايىبەتمەندى (خسوسىيات) خۆيان ھەيە، ھەمو شتىكى رەھا، رەنگە شتىكى سنوركاريي ھەبىت، بۇيە دەپى تايىبەتمەندىيەكان لەبەر رۆشنىايى رىسا گشتىيەكاندا لېكىرىنەو.. دەقى وا ھەيە تايىبەتە، بەلام ھەواوھەوھىبازان دېيكەنە گشتى، يان گشتىيە ئەوان دېيكەنە تايىبەتى، حوكىمىك لەسەر روداۋىك يان كەسىكە ئەوان بە بى بەلگەي شەرعى، ھەر بە راي خۆيان دېيكەنە حوكىمىكى گشتى، بەو شىۋىمەيە رايەك دەچىتە شويىنى بەلگەيەك، ئەمەش دىارە ھاوېشتىنى كويىرانەي تىرە و شوين كەوتى ئاشكراي ھەواو ھەوھىسە، نەك وەرگرتى بەلگەي شەرعى .. (الاعتظام ۱۷۸/۱).

۲ - گفتۇڭۇ دايەلۇڭ كردن: خاونى بىدۇھە پەنا دەباتە بەر ئەو بەلگانەي لاوازان و ناكۆكىان لەسەرە، لەمانە ھەرچىيەكىان لە سالىھى خۇى بۇ دەيانھەنېتەوە! دەرۋانىتە ئەقوالى زانىيان ئەمە قەولەيان دىننېتەوە، كە پىنى

وایه رای خوی پی به هیز دهکات و خزمه‌تی بیدعه‌کهی دهکات، که دهروانیته بهرامبهره‌کهی همه‌مو نه و قسانه‌ی دینیته‌وه که پی وایه هه‌لویستی نه و لواز دهکات! که به‌لگه‌ی بهرامبهره‌کهی رفت دهکاته‌وه، ههر به ناو را دهیه‌ینیته‌وه و قسه‌ی وايان دهخاته سهر، که له به‌لگه‌کانی بهرامبهردا نه و تراون، ناجیته‌وه سه‌رچاوی باسه‌کانی بهرامبهر، تا له‌وی به‌لگه‌کان ودک خویان ببینیت!! نه‌مه رهفتاری همه‌مو بیدعه‌چیه‌که..

خوینه‌ر ماق خویه‌تی، که را پیچه‌وانه‌کان له و مه‌سه‌لانه‌دا ببینیت، که راجوینی له‌سهره، پیویسته به‌لگه‌ی همه‌مو لایه‌نه‌کان ببینیت، تا بزانیت نه و رایه‌ی لایه‌نیک له‌سهریتی، بُوچی په‌سنه‌ندی کردوه، تا گومانه‌کانی برهونه‌وه و حه‌قی بُو رون بیته‌وه و رای راستی دهست که‌ویت.. به‌لام بیدعه‌چی ناویریت همه‌مو به‌لگه‌و نه‌قوالی بهرامبهره‌کهی بھینیته‌وه، نه‌بادا لوازی مه‌زهه‌به‌کهی خوی بُو خه‌لکی درکه‌ویت و، خه‌لکه‌که بزانن بُوچی بهرامبهر نه‌مه‌یه په‌سنه‌ندر بینیوه، نه‌وسا کوشکی لی بیدعه‌کهی نه‌م داده‌رمیت، له‌بهر نه‌مه‌یه ده‌بینیت منجه‌منجیتی، به ناو نه‌قوالی زانیاندا ده‌گه‌ریت، تا کولکه به‌لگه‌یه‌کی دهست که‌ویت، له‌ملاوه‌ش دم هه‌راشانه دهدویت، که‌چی خوی له موناقه‌شه‌ی زانستیانه ده‌زینیته‌وه، هه‌زارو یه‌ک قسه‌ی خوی و هاویرانی پیز دهکات، بی نه‌وه‌ی به‌لگه‌یه‌کی بهرامبهره‌کهی وه‌کو خوی باس کاته‌وه راوبوچونیان وه‌کو خوی ناناسینیت، به‌لگه‌کانیان وه‌کو خویان ناهینیته‌وه، به لاقرتیوه ناماژه به نیستیدلاله نوسولیه‌کانیان دهکات! به‌و نومیدهش، که له‌به‌رچاوی خه‌لکیان بخات خویان و میزویان به کم و کورت ده‌فرخینیت! که بُوشی نه‌چوه سهر کول نادات، به خویدا ناجیته‌وه، سهر له نوی وهک شه‌ر‌هشوق تی هه‌لده‌چیت‌وه!!

خوینه‌ری نه‌م بیدعه‌چیانه و دیته میشکی، که نه‌وی له و به‌ری نه‌مان وه‌ستاوه، هیچ قسه‌یه‌کی نیه، هیچ به‌لگه‌یه‌کی شه‌رعی به‌دهسته‌وه نیه بیخاته

رو، تهناههت له سهرهنای هاورتیه‌تیاندا گومانیکیشی له راوی‌بچونی ئەم بیدعه‌چیيانه لا دروست نابیت!! هەر وا دەزانیت ئەمان راست دەگەن و ریبازى سلهفیان گرتودو، هەرچى دەیلین بەلگەی ھەمیه، كە ديدو بچونی سلهفه، تا واى لى دېت هەر ديدو پېتاسەو رىي ئەمانى پى راست دەبیت، ئىتەر هەر خوا خۆی دەزانیت چەند گىل دەگریت و چۈن بەكار دەھینریت!!

ئیمامى وەکیعى كورى جەراح رەحەمەتى خواى لى بیت، ھۆشدارىي لەسەر ئەم چەواشەكارىيە دەداتە موسولمانان و دلسۇزانە باس دەگات، كە ئەمە شەرع خوازو ھەقبەرەر بیت شتى وا ناکات، چونكە ئەمە ھەواو ھەوەس پەرسى و خۆبەزلازانىنىيە، بؤيە دەفرەرمۇى: ئەھلى زانسى شەرعىي ھەرچى ماف خۆيانەو ھەرچى لەسەريانە دەنۇسۇن، بەلام ئەھلى ھەواوھەوەس، تەنها ئەوه دەنۇسۇن، كە لەگەل خۆياندا يەك دەگریتەو .. (الدارقطنى/السنن ۲۶/۱).

ئەگەر دەتهویت بە واقیعى و دووجاوى سەرى خۆت ئەم راستىيانە ببىنیت، بىرۇ كتىبەكانى (حەلەبى) بخويىنەرەو، كە ھەمو شتىك دەلىٽ و دەنۇسۇت، جەن لەوهى پەيوەندى بە بەرامبەرەكانىيەو ھەمیه، كە ناوى ئەوانىش دەھىنیت وشەى وايان بۇ بەكار دەھىنیت، كە نەك ھەر كەسايەتى ئەوان، بەلکو ھەستى خويىنەر و بىسەرەكانى خۆشى بىرەندا دەگات، وشەى وا كە لە كۆپى فەقىشدا ناوترىت! ھەمو شتىك بۇ سەرخستى مەزھەبەكەي خۆى دېنیتەو، كەچى دەقى بەلگەى بەرامبەرەكانى، كە ھى زاناييان و شەرعناسان و پېشەوايانى سلهفن ئىيەمالىان دەگات، چونكە دلنایاھ ئەو بەلگانە ئەمان مەزھەبەكەي ئەو ھەلددەوشىنیتەو روٽ و رەجالى عەقىدەو چەوتى رىبازەكە ئاشكرا دەبیت.. ئەمە جەن لەوهى شىوهى نىشاندانى بچونەكانى خۆشى وايە، كە گائىتەكردىكى بە ئەقلى خويىنەرانى خۆى تىدايە، وەك ئەوهى زۆر بە ساولىكە سەيريان دەگات و پىي وايە ئەوهندە خۆشباوھەن ھەمو قىسىمەكىان بە مىشكدا دەچىت، ئەمە وا لە حەلەبى دەگات، كە لە لايەكەوە وا بىزانىت زاناي يەكەمېنى

ئوممه‌تەو، ھەر رىبازەکەی ئەم (سەلەف) انه تەواوه، لە لايەكى دىكەشەوە، كە ئىمە مانانى لى راست دەبىنەوەو پىمان وا نابىت ديدو رىبازەکەي راستە، بى ئەدەبى بەرامبەر ئىمە دەكەت و دەيەۋىت بە قىسى ناشىرىن پەراوىزمان بکات، تا ساحەكەي بۇ چۈل كەين!!

دوای رون بونەوەي ئەم دوو تىبىنې، دەتوانىن بچىنە سەر ئەو گومانەي (سەلەف) يەكان قىتىان كردۇتەوە، كە گوایە ئەوان تاكە ھۆكاري رەسەنكردنەوەي عەقىدەي ئەھلى سوننەت و جەماعەتىان لە مەسەلەكانى (باوھىرو تەكفىر)دا كە گرتۇتە بەر، كە ھەر لاي ئەمانىش پەيدا دەبىت و بەس!

باسی یه که م

جن و ریی کردار له پیناسه‌ی باوه‌ردا

حوزه‌هیه کوری یه مان خوا لینی رازی بیت ده‌لی: پیغه‌مبهر صلی الله علیه وسلم فه‌رموی: (يَدْرُسُ الْإِسْلَامُ كَمَا يَدْرُسُ وَشِيْءُ التُّوْبَ، حَتَّىٰ لَا يُدْرِي مَا صِيَامٌ وَلَا صَدَقَةٌ وَلَا نُسُكٌ، وَيُسَرَّى عَلَىٰ كِتَابِ اللَّهِ فِي لَيْلَةٍ فَلَا يَبْقَى فِي الْأَرْضِ مِنْهُ آيَةٌ، وَيَبْقَى طَوَافِفُ مِنَ النَّاسِ الشَّيْخُ الْكَبِيرُ وَالْعَجُوزُ الْكَبِيرَةُ، يَقُولُونَ: أَدْرِكَنَا أَبَاءَنَا عَلَىٰ هَذِهِ الْكَلِمَةِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَنَحْنُ نَقُولُهَا) ^۱ واته: نیسلام کون و کان ده‌بیت و هه‌لدهوشیته‌وه، هه‌ر وهکو که پوشاكیک کون و کان ده‌بیت و هه‌لدهوشیته‌وه، تا وای لئی دیت نازانریت نویژ چیه و روژزو چیه و خیرو خیرات چیه و خواپه‌رسنی چیه! له شه‌ویکدا قورئانیان هه‌لده‌گیریته‌وه و به‌رز ده‌بیت‌وه، ته‌نامه‌تایه‌تیکیشی له‌سهر زه‌مین نامیتیت، هه‌ر کۆمه‌له خه‌لکانیک له پیره‌پیاو پیره‌ژن ده‌مین، که ده‌لین: بیرمان دیت باپرائمان ئەم وشهی (لا اله الا الله) یه‌یان ده‌وت، بؤیه نیمه‌ش و ده‌لیتینه‌وه..

سه‌ره‌تا شیخی ئه‌لبانی ره‌حمه‌تی ته‌واوکه‌ری فه‌رموده‌که دینیت‌وه، که ده‌لی: سیله‌ی کوری زوفه‌ر به حوزه‌هیه گوت: جا (لا اله الا الله) سودی چی ده‌بیت بؤیان، که نه‌وانه نه‌دهزانن نویژ چیه، نه روژزو چیه و نه خواپه‌رسنی و خیرو خیرات چیه؟! حوزه‌هیه روی خوی لئی و مرگیکرا، سیله دیسان لینی پرسیه‌وه و هه‌ر وه‌لامی نه‌دایه‌وه، که کردی به سی جار، حوزه‌هیه له وه‌لامیدا فه‌رموی: هو سیله، ئهو (لا اله الا الله) یه له ئاگری دوزه‌خ قوتاریان ده‌کاتات..

ئه‌لبانی دوای ئەمە ده‌لی: خالیکی شه‌رعناسی گرنگ له فه‌رموده‌که‌وه

۱. نوسه‌ری بېزیز رحه‌الله نوسيبويتنی (الصحيحة ۱/۱۲۷ زماره ۸۷) بتو باسى زياتى سەندو ماناتى فه‌رموده‌که بیوانه (سنن ابن ماجه ب ۲ / ل ۱۲۴۴) و (فتح الباري ب ۱۲ / ل ۱۶) و (المستدرک على الصحيحين ب ۴ / ل ۵۲۰ و ب ۴ / ل ۵۸۷) شیخی ئه‌لبانیش ب سەھیجى داناوه، بیوانه: (السلسلة الصحيحة ۱/۱۲۷ زماره ۸۷) هەروه‌ها (صحیح الجامع زماره ۷۹۳۲) (وەرگىن).

وەردەگیریت، ئەھویش ئەھوھیه کە ئەو کەسەی دەلی: (لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) با هیج شتىكىشى لە پېنج ئەركانى ترى ئىسلام بەجى نەھىتابىت، ھەر لە مانھوھى ھەتاھەتايى ناو ئاگرى دۆزدەخ قوتارى دەبىت^۱.

* لە چەند لایەکەھوھى رەد لە تىگەيىشتەنەکەی شىيخى ئەلبانى دەدەينەوە:
يەكەم: ئەمە وەکو لە بەشى يەكەمدا رونمان كردهوھ پېچەوانەي عەقىدەي
ئەھلى سوننت و جەماعەتە..

دوووهم: شىيخى ئەلبانى چۆن وا تىگەيىشتەو، كە ئەو کەسەی رەفتار بە شايەتمانەكە ناکات موسۇلمانەو لە نەمرىي و مانھوھى لە سزاي دۆزدەخ قوتارى دەبىت؟! لە كاتىكىدا كە فەرمودەكە بەلگەيە لەسەر ئەھوھى، كە ئەو كەسانە لە ئاگرى دۆزدەخ قوتار دەبن (نەك لە نەمرىي و مانھوھيان لەۋىدا) چونكە خاوهن عوزرى نەزانىنن، نەيانزانىيە گوفتارو رەفتارىك، كە لەسەر باوھر ھىنان بىنا دەكىرىت چىيە تا بىكمەن، بۆيە لە سزاي نەمرىي دۆزدەخ قوتار دەبن؟! خواي گەھەرس دەھەرمۇي: (وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ تَبَعَثُّ رَسُولاً) الاسراء ۱۵/ واتە: مومكىن نىيە سزادەر بىن، پىش ئەھوھى نىرراویك بىنېرىن.. حوزەيفەش دەلی: ھۆ سىلە (ناوى ياخەرەكەي ھاۋپىيەتى) ئەو باوھرەيان لە ئاگرى دۆزدەخ قوتاريان دەكات..

ئەمە ج تىگەيىشتەنەكە بابە شىخ؟!

كەوابو هىج بەلگەيەك لە فەرمودەكە نافامىرىتەوھ ئەوھ بىسەلىنىت، كە ئەو كەسەی رەفتار بە باوھرەكە ناکات وکردارى نىيە . جگە لەوانەي عوزرى نەزانىن دەيانگىرىتەوھ . لە ئاگرى دۆزدەخ قوتارى بىن؟ ئەھوھى كە فەرمودەكە دەيگەيىنت لەگەل ئەھوھى شىيخ لە (باب الائمان) دا باوھرى پېيەتى جودان، چونكە ئەھوھى شىيخى ئەلبانى بە قەناعەتەوھ دەيلى، عەقىدەي توندرەوەكانى مورجىئىيە، نەك شەرعناسانى مورجىئى! چونكە توندرەوەكانى مورجىئى

باومه‌یان وايه که هر کمسیک باومه‌ی بـه زمان راگه‌یاند . جـگه لهـوانـهـی نـهـزانـنـینـ بـؤـیـانـ دـهـبـیـتـهـ عـوزـرـهـ باـ هـیـجـ جـوـرـهـ گـوـفـتـارـوـ رـهـفتـارـیـکـیـ ئـیـسـلـامـهـتـیـشـ نـهـکـاتـ،ـ هـهـرـ مـوـسـوـلـمـانـهـ وـ لـهـ سـزـایـ دـوـزـهـ خـ قـوـتـارـیـ دـهـبـیـتـ،ـ هـهـرـ لـهـسـهـرـهـتاـهـ بـیـ ئـهـوهـیـ سـزاـ بـدـرـیـتـ دـهـچـیـتـ بـهـهـشـهـوـهـ!!

بهـراـورـدـیـ ئـهـمـ تـیـگـهـیـشـتـنـهـ شـیـخـیـ ئـهـلـبـانـیـ وـ وـاتـایـ پـرـسـیـارـهـکـهـیـ سـیـلـهـیـ کـوـرـیـ زـوـفـهـرـ بـکـهـ خـواـلـیـ رـازـیـ بـیـتـ،ـ کـهـ لـهـ حـوـزـهـیـفـهـیـ پـرـسـیـ:ـ جـاـ (ـلاـ الـهـ الاـ اللـهـ)ـ سـوـدـیـ چـیـ دـهـبـیـتـ بـؤـیـانـ،ـ کـهـ ئـهـوانـهـ نـهـدـهـزـانـنـ نـوـیـزـ چـیـهـ وـ نـهـ رـوـزـوـوـ چـیـهـ وـ نـهـ خـواـپـهـرـسـتـیـ وـ خـیـرـوـ خـیـرـاتـ چـیـهـ؟ـ ئـهـوهـ رـونـ دـهـبـیـتـهـوـهـ،ـ کـهـ يـاـوـهـرـانـ دـهـبـیـانـزـانـیـ وـتـنـیـ شـایـمـتـانـهـکـهـ بـهـ تـاقـیـ تـهـنـیـاـ،ـ بـیـ ئـهـنـجـامـدـانـیـ دـاـوـاـکـارـیـهـکـانـیـ باـوـهـرـ لـهـ گـوـفـتـارـوـ رـهـفتـارـ،ـ هـیـجـ نـرـخـیـکـیـ نـابـیـتـ وـ کـابـرـاـیـ بـیـژـهـرـیـ نـاهـیـنـیـتـهـ نـاوـ ئـیـسـلـامـهـوـهـ!ـ جـاـ ئـاـگـاتـ لـهـ رـاسـتـیـ پـیـنـاسـهـ دـاـوـاـکـارـاوـیـ باـوـهـرـ بـیـتـ وـ گـوـئـ نـهـدـهـیـتـ بـهـ تـیـگـهـیـشـتـنـهـ نـوـقـسـانـهـکـهـیـ شـیـخـیـ ئـهـلـبـانـیـ رـهـحـمـهـتـیـ..

سـیـیـهـمـ:ـ ئـهـگـهـرـ هـهـنـجـهـتـیـ نـهـتـوـانـیـنـیـ ئـهـنـجـامـدـانـیـ کـارـ لـهـبـهـرـ نـهـزـانـنـ بـیـتـهـ بـهـلـگـهـیـ ئـهـوهـ،ـ کـهـ گـرـدارـوـ رـهـفتـارـ مـهـرجـیـ درـوـسـتـیـ باـوـهـرـ نـیـهـ،ـ کـهـوـابـوـ لـالـیـشـ خـاوـهـنـ عـوزـرـهـ لـهـ نـهـهـیـنـانـیـ شـایـمـتـانـدـ!ـ چـوـنـکـهـ نـاتـوـانـیـتـ بـیـلـیـتـ!ـ بـهـمـ رـیـسـاـ لـاسـهـنـگـهـشـ ئـهـوهـ دـیـتـهـ پـیـشـ،ـ کـهـ شـایـمـتـانـ هـیـنـانـ مـهـرجـیـ درـوـسـتـیـ باـوـهـرـ نـیـهـ،ـ بـهـلـکـوـ مـهـرجـیـ تـهـوـاـیـتـیـ!

ئـهـمـهـ جـ حـالـیـ بـوـنـیـکـهـ بـاـبـهـشـیـخـ؟ـ

ئـهـمـهـ دـهـقاـوـدـقـ دـیدـوـ پـیـنـاسـهـیـ مـورـجـیـهـ کـوـنـهـکـانـهـوـ،ـ هـهـنـجـهـتـ وـ پـالـنـهـرـیـ سـهـلـهـفـیـهـکـانـیـ بـهـرـ سـیـبـهـرـوـ مـهـدـخـهـلـیـهـکـانـ وـپـالـانـتـهـوـانـانـیـ سـهـلـهـفـ ئـهـمـ سـهـرـدـهـمـهـشـ،ـ هـهـرـ هـهـمـانـ هـهـنـجـهـتـ وـ پـالـنـهـرـیـ مـورـجـیـهـکـانـیـ دـوـیـنـیـهـ،ـ کـهـ ئـیـمـامـیـ ئـیـبـنـوـتـهـمـیـیـهـ دـهـبـارـهـیـانـ نـوـسـیـوـنـیـ:ـ جـهـهـمـیـهـکـانـ دـهـلـیـنـ:ـ بـهـرـاـسـتـ زـانـنـیـ بـهـ زـمانـ لـهـوانـهـیـهـ مـهـرجـ نـهـمـیـنـیـتـ،ـ وـهـکـ بـوـ لـالـ وـ نـاـچـارـکـارـ،ـ بـوـیـهـ ئـهـوهـیـ لـهـ باـوـهـرـداـ دـاـوـاـکـارـاوـهـوـ مـهـرجـهـ قـهـنـاعـهـتـیـ دـلـهـ وـ بـهـسـ!ـ (ـجـمـوعـ الفـتاـوىـ ۱۳/۳۰ـ).

باشه کابرای به‌دگومان که باوهری به تواناو لیهاتویی خوای گهوره نهبو، ئه‌وی به کوره‌کانی وت که دوای مردنی لاشه‌که‌ی بسوتینن و له روزیکی رهشـه‌بادا بهربـای دهن و هـمـر تـوـزـهـی بـچـیـتـهـ شـوـینـیـکـ، تـاـ خـواـیـ گـهـورـهـ نـهـتوـانـیـتـ کـوـیـ کـاتـهـوـهـ! ئـهـمـهـ قـهـنـاعـهـتـیـ نـاـوـایـ هـهـبـوـهـ دـهـرـیـشـیـ بـرـیـوـهـ، بـهـلـامـ خـواـیـ گـهـورـهـ لـیـیـ نـهـگـرـتـوـهـ ئـایـاـ ئـهـمـهـ دـهـبـیـتـهـ بـهـلـگـهـیـ ئـهـوـهـیـ، کـهـ باـوـهـرـ هـیـنـانـ بـهـ تـوـانـایـ رـهـهـاـ دـهـسـهـلـاـتـیـ بـیـسـنـورـیـ خـواـیـ گـهـورـهـ، مـهـرجـیـ تـهـواـیـتـیـ باـوـهـرـهـوـ بـهـ نـهـمـانـیـ ئـهـوـیـشـ نـامـیـنـیـتـ؟ـ!

چواردهم: ئـهـمـ گـومـانـهـ بـهـقـهـ دـهـرـ دـیدـوـبـوـجـونـیـ مـورـجـیـئـهـ کـانـ کـوـنـهـ، مـورـجـیـئـهـ هـهـمـوـ کـاتـ وـ شـوـینـیـکـ، ئـهـمـهـیـانـ کـرـدوـهـ بـهـ بـهـهـانـهـیـ خـوـیـانـ! ئـیـمامـیـ ئـیـبـنـوـتـمـیـمـیـیـهـ لـهـ باـسـیـانـداـ دـهـلـیـ: باـوـهـرـیـ ئـهـوـ کـمـسـهـیـ، کـهـ بـهـ تـهـفـسـیـلـ ئـهـوـهـیـ زـانـیـوـهـ، کـهـ پـیـغـهـمـبـهـرـیـ خـواـصـلـیـ اللـهـ عـلـیـهـ وـسـلـمـ باـسـیـ لـیـوـهـ فـهـرـمـوـهـ، وـهـکـوـ باـوـهـرـیـ ئـهـوـ کـمـسـهـ نـیـهـ، کـهـ بـهـ شـیـوـهـیـکـیـ گـشـتـیـ زـانـیـوـیـتـیـ پـهـیـامـیـ پـیـغـهـمـبـهـرـ صـلـیـ اللـهـ عـلـیـهـ وـسـلـمـ چـیـ تـیـدـایـهـ.. ئـهـوـهـیـ کـهـ دـهـبـیـتـ لـهـ باـوـهـرـدـکـهـ دـاـ تـهـوـرـ بـیـتـ بـهـ رـاستـگـوـ زـانـیـنـیـ پـیـغـهـمـبـهـرـیـ خـواـیـهـ صـلـیـ اللـهـ عـلـیـهـ وـسـلـمـ لـهـ هـهـمـوـ ئـهـوـانـهـداـ، کـهـ باـسـیـ لـیـوـهـ کـرـدونـ، بـوـیـهـ ئـهـگـهـرـ کـهـسـیـکـ باـوـهـرـیـ هـیـنـاـوـهـ مـرـدـ لـهـوـنـدـهـیـ زـیـاتـرـ دـاـواـ لـیـ نـاـکـرـیـتـ، کـهـ پـیـغـهـمـبـهـرـیـ خـواـصـلـیـ اللـهـ عـلـیـهـ وـسـلـمـ بـهـ رـاستـگـوـ بـزـانـیـتـ ..

(ابن تیمیة: الاعمال ۱۹۵).

لهـ لـاـپـهـرـهـیـ دـوـایـ ئـهـمـیـشـ دـهـفـهـرـمـوـیـ: ئـهـوـ قـسـهـیـانـ کـهـ دـهـلـیـنـ ئـهـگـهـرـ کـهـسـیـکـ دـوـایـ شـایـهـتـمـانـ هـیـنـاـنـهـکـهـیـ بـمـرـیـتـ هـیـچـیـ لـهـسـهـرـنـیـهـ، رـاسـتـهـ چـونـکـهـ باـوـهـرـیـ پـیـوـیـسـتـیـ هـیـنـاـوـهـوـ هـیـشـتـاـ رـهـفتـارـیـ نـیـسـلـامـهـتـیـ لـهـسـهـرـ فـهـرـزـ نـهـبـوـهـ.. ئـهـمـ خـالـهـ دـهـبـیـتـ رـوـنـ وـ ئـاـشـکـرـاـ بـیـتـ، تـاـ گـومـانـیـ هـهـرـدـوـوـ لـایـهـنـ بـرـهـوـیـنـیـتـهـوـهـ..

لهـ شـوـینـیـکـیـ تـرـیـشـدـاـ دـهـلـیـ: بـهـ دـوـوـ شـتـ هـهـنـجـهـتـیـ شـهـرـ وـ ئـیـقامـهـ حـوـجـهـ لـهـسـهـرـ کـهـسـیـکـ دـیـتـهـ دـیـ: هـهـبـوـنـیـ تـوـانـایـ فـیـرـبـوـنـیـ ئـهـوـهـیـ، کـهـ خـواـیـ گـهـورـهـ نـارـدـوـیـتـیـهـ خـوارـهـوـهـ، لـهـگـهـلـ هـهـبـوـنـیـ تـوـانـایـ جـیـبـهـجـیـ کـرـدنـ.. ئـهـمـماـ کـهـسـیـکـیـ شـیـتـ، کـهـ تـوـانـایـ وـهـرـگـرـتـنـ وـ فـیـرـبـوـنـیـ نـیـهـ، يـانـ ئـهـوـ کـمـسـهـیـ تـوـانـایـ جـیـبـهـجـیـ

کردنی داواکاریه کانی ئیسلامی نیه، تەکلیفی له سهر نامینیت، نه فەرمان دەیگریتەوە، نەبەرھە لىستىي. ئەگەر كەسىك لە دين حاچى بۇنى لى گىرايەوە، يان رئى نەدرا لا يەنیکى ئیسلامەتى جىنبەجى بکات، حۆكمى وەکو ئەو كەسەيە، كە رېئى شارەزايى بەشىك لە دينە كەى ليڭىرا بىت يان نەھىلرا بىت هەمو دينە كە وەرگرىت.. (ابن تيمية: جموع الفتاوى ۳۶/۲۰).

شىخى ئیسلام ئىبىنوتەيمىيە رەحىمەتى خواى لى بىت زو ئەم گومانەي كەشەف كردووە، ورده كارانە بەرپەرچى داوهتەوە، لە حاچەتىكدايە زۇر لەو حاچەتە دەچىت، كە فەرمودەكە باسيان لىيۆ دەفەرمۇيت.. ئىبىنوتەيمىيە دەلى: كاتىك خواى گەورە پېغەمبەرى پىشەواي صلى الله عليه وسلم بەم پەيامەوە بۇ ھيدايەتى خەلگى نارد، ئەركى سەرشانى ئەو خەلگە ئەوە بو، كە بە راستىكى بىزانن و باوھى پى بەھىنن و ملکەچى فەرمانە كانى بن.. سەرتاھەر ئەوهندە بو، ھىشتا فەرمانى پىنج فەرزە نويژو رۆزۈو رەمەزان و حەجى لە سەر فەرز نەكىدبون، ھىشتا شەراب و سوی لى حەرام نەكىدبون، ھىشتا زۆرىنەي قورئان دانە بەزىبۇھ خوارى، ھەر كەسىك شايەتمانە كەى دەھىتاو باوھى بەھە دەھىنا، كە بۇيى ھاتبو، ئىنجا پىۋەي پابەند دەبۇ، ئەوە موسولمانى تەھاواو بو، باوھە كەشى تەھاواو بو، چونكە ھەر ئەوهندە لى داواكرايى، بەلام ھەر كەسىك لە دواي كۆچى موسولمانان بۇ مەدىنە باوھى ھەر بەھەندە بەھىنایە لىيى وەرنەدەگىرا، ئەگەر بىشىوتايە، ھەر ئەوهندە وەرده گرم پىيى كافر دەبۇ! (ابن تيمية: جموع الفتاوى ۵۱۸/۷) ..

پىم وايە ئەم ديدو بۇچون و بەدوداچونە پراوپر راستەو ئەمومىيە، كە دلى پى خوش دەكرىت، چونكە حەقى بە شىوھىمەكى جوان تىدا رون كردوتەوە، بۇيە موسولمان، كە دەيىبىنیت دلى ئاوا دەخواتەوە سوکنائى لا دەست دەكەۋىت.. بەلام رەحىمەتى خوا لە شىخى ئەلبانى بىت خواي ھيدايەتى موقەللىدە كانى بىرات، تا زىاتر شوين ھەواوهەوەسى خۆيان نەكەون، بەلكو ھەمو پەي بە رېئى راست بىبەين.. والحمد لله رب العالمين ..

باسی دووه‌م

ئەھلی سوننەت کىيە؟!

کاتیك حەلەبى بىنى ئیمامى ئىبىنوحەجەر رحمة الله نوسیویت، كە كردار مەرجى تەواویتى باوەرە، زۆر دلخوش بو، واى زانى دوو ھەنگى لە دارىكدا دۆزۈوهەتەو، بە دووی زۆر نوسینى حەلەبىدا چومەو، لە ھەمو شوینىڭ دەمبىن، ئەم قسە ئىبىنوحەجەرى رەحمەتى كردۇھ بە پىنھى پىناسە بىدۇھەكەی خۆى!

ئیمامى ئىبىنوحەجەر رحمة الله دەربارە باوەر دەلى: (سەلەف^۱ گوتويانە: باوەر بىريتىھ لە ھەناعەتى دل و دەربىرىنى بە زمان و ئەنجامدانىكىرددەوەكان، مەبەستىان لەوە ئەۋەيە، كە باوەر مەرجى تەواویتى باوەرە. (ابن حجر: فتح الباري / ۶۴).

- وەلامى ئەم گومانە بەم شىوه‌يە دەدەينەوە:

يەكەم: گومان لەوددا نىيە، كە ئیمامى ئىبىنوحەجەرى عەستقەلانى لەگەمل گەورەيى و پېشەوايەتى و بەرفراوانى زانىيارىدا - لە پىناسەسى سىفەتەكانى خواى پەروردگارو پىناسەى باوەردا - كە وتبوھ زىر كارىگەرى ئەشۇرەريەوە، سەلەفييەكانى بەر سىبەر و مەدختەلەكان و پالانتەوانانى سەلە فى ئەمە دەزانىن، بەلام لە موناقەشەي ئىمە ماناندا لەپىر خۆيانى دەبەنەوە، چونكە دەزانىن لە پىناسەى باوەردا دەبىتە پالپشتى ئەمان، دەنا ئەگەر راست دەكەن و ئیمامى ئىبىنوحەجەريان بى قبولە، دەبا لە ھەندىك پىناسەى ترى سىفاتىشدا قبولىان

۱- بۇ شۇونە بىولانە: پەرأویزى (حکم تارک الصلاة ل ۳۵۲) و شریعت (الرد على شبه التکفیرین).

۲- دەلى سەلەف، چونكە ئۇيىش رحمة الله پىنى وابووه ئادووه راي ياوەران و تابعىتە، بۇيە ئیمامى ئىبىنوتەيمىيە لە (الإيمان ل ۳۵۲) دەلى: زۇد لە زانىيانى چەرخەكانى دايسىن، جىاوازىەكانى نىوان سەلەف و مورجىنەو جەمۇيە لىتك جوى ناكەنەو...).

بیت، که تییدا پیچه‌وانهی بچونی ئەھلی سوننەت و جەماعەته.. چەند شەرعناسى گەورە ھەيە، کە کەوتۇتە ژىر كارىگەرىي (ھەندىك) لە گومانى (مورجىئە شەرعناسان).. بەلام كىيان كەوتۇتە ژىر كارىگەرىي بىدۇھەگەرىتى (جەھمبىيە) كانه‌وو، كەوتۇتە شوین جەھمى كورى سەفوان؟!

دووهەم: شیخ عبدالقادرى كورى عبدالعزىز خوا بىپارىزىت، دەلى: فەرمایشته‌کەی ئىبنو حەجمەر، کە گوتويەتى: (سەلەف گوتويانە: كىدار مەرجى تەواویتى باوھرە) راست نىيە! ئەمە قەولى مورجىئەيە، نەك سەلەف، ئەمە ھەر ئەھىيە، کە شیخ ئىبراھىم باجورى (ئەشۇھەرىيە و سالى ۱۲۷۷ ك كۆچى دوايى كردوھ) لە شەرە (جوهرة التوحيد / ابراهيم اللقاني ۱۰۴۱ ك) دا ھىنناویتىيەوە. ئەو لەو كتىبەيدا دەلى: ئەھى ئەھلی سوننەت گەيشتنى ئەھىيە كە كىدار مەرجى تەواویتى باوھرە، ھەر كەسىكىش ئەنجامى بىات ئەھى باوھرە تەواوى دەسکەتوھ، ھەر كەسىكىش ئەنجامى نەدا ئەھى تەواویتى باوھرە لەدەست داوه. كە دەلى (لاي ئەھلی سوننەت) مەبەستى پېنى ئەشۇھەرىيە كانە، چونكە ئەھوان وەك زوبەيدى لە كتىبى (اتھاف السادة المتقين ۲/۶) دا دەلى: (ئەگەر ئەشۇھەرىيە كان و تىيان: ئەھلی سوننەت و جەماعەت ئەھەمە بەستىيان پېنى خۆيىان و ماتۆرىيە كانە)، ئەھەش ناو ناسناوىكە، كە لە جىي خۆيىدا نىيە ..

دەلىم: ئەم قەولەي بەنھازانىن بلا و كراوەتەوە، کە گوايەرای ئەھلی سوننەت و جەماعەت ئەھىيە، کە كىدار مەرجى تەواویتى باوھر بىت، نەك مەرجى ھەبۇنى، ئەھە قەولى (مورجىئە شەرعناسان)، بە تايىبەتى ئەشۇھەرىي و ماتۆرىيە كانىيان، ئەمەش وەك رون كراوەتەوە قەولىكى باتلە، باشتىن كەسى شارەزا لە دىدورىي سەلەف لە ياوەران و تابعىن، كە ناپەوايى ئەھە قەولەمان بۇ رون كاتەوە، ئىمامى شافىعىيە رحمەللە، کە دەلى: كۆپا (ئىجماع) ي ياوەران و تابعىن و ئەھانەي بەدوياندا هاتن لەسەر ئەھە بو كە باوھر گوفتارو كىدارو

نیهنه، که هیج یهکیک لهو سییه بی نهوانی دیکه نابیته باوهر.. (ابن تیمیة: جمیع الفتاوی ۳۰۹/۷) واته: نه یهکیان و نه دوانیان به تنهها باوهر دانامه‌زرینیت، بهلکو ههر دهبیت هر سیکیان پیکمهوه و هرگیرین، چونکه پیکهاتهی یهکترن و به هه‌موان هه‌بوني باوهر دیننه دی..

ئیمامی ئاجوری رحمه‌الله دهلى^۱: ئەنجامدانی کردار بهلگهی به راست زانینی ئهو باوهرهیه، که له دل چەسپیوه، که زمان ئیقراری کردوهو دهري برپیوه، جا ههر کەسیک به کردار، وەکو دەسنويز گرتن و نويزرو زەکات و رۆزروو حەج و جيھادو هاوويىنهيان هه‌بوني باوهرەکەی ناخى نەسەلاند، ههر بەهندە رازى بو که گوایه به دل و زمان باوهری سەلاندوه، دهبیت موسولمانیتیکەی لە کوپدا بیت؟! ئا ئەمەی لاق ئیماندارى به دل و زمان لېدەدات وکردار ناکاتە پیکهاتهی باوهرەکەی، کەی موسولمانە؟! ئەوکردارى دل و زمانە ج دادىکى دەدات؟! وەل کردنى کردهوهکان وئەنجامنەدانی بهلگەی بەدرۆخستنەوهى باوهرەکەیەتى.. بۇيە پېویستە ئەوه بزانىت، کە وەکو وتمان کردار بهلگەی راستى هه‌بوني باوهرەکەی دلە.. ئەمەش ديدو رېزى زانايانى كۈن و نويى ئۆممەت موسولمانە، هر کەسیک غەبرى ئەمە بلى ئەوه مورجىئەپىس و بۇگەنە.. هوشت له دىنى خوت بیت ولا نەكمەيت بەلاي ئەوانەوه.. بەلگەش لەسەر ئەوه ئهو ئايەتهيء، کە خواي گەورە تىپدا دەفرمۇسى: ﴿ وَمَا أُمْرٌ إِلَّا
لِعَبْدُوا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لِهِ الَّذِينَ حُنَفَاءٌ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَوْنَ وَذَلِكَ دِينٌ
الْفَقِيمَةُ ﴾ الـبـيـنـةـ / ۵ واته: فەرمانى ئەوهيان پېکراپو، کە تنهها خواي گەورە بەرپاست دروستى بېھرسەن و، لا نەكمەن بە لاي هیج دینىکى تەرمە، هەرودەن نويزەکانيان بکەن و زەکات بدهن، ئا ئەوهش دین و دیندارى راست و دروستە..

۱— الأجري: أخلاق العلماء لـ ۲۸ سفر الحوالى: ظاهرة الارجاء في الفكر الاسلامي ۶۴۷/۲
وەرگىراوه ..

باسی سیّیم

شیکردنەوەی بەلگەی مەدختەلی و پالانتەوانانی (سەله‌فیتى) بە فەرمودەی دۆزەخیيەكان

(سەله‌فیه‌كانى بەر سیّېر و مەدختەلیه‌كان و پالانتەوانانی سەله‌ف) زۇرجار بۇ بەھىز كىرىنى هەلۋىستى خۇيان، حەدىسى شەفافەت بە بەلگە دەھىننەوە، كە تىيىدا ھاتوه، كە خواى پەروردىگار كۆمەللىك خەلک، كە پىيىان دەوتىرىت (دۆزەخیيەكان) لە دۆزەخ دەردەھىننەت و دەيانخاتە بەھەشتەوە، بى ئەوەي كاروکرداريان ئەنجام دابىت.. ئەويش بەم شىوەيە:

ئەبو سەعىدى خودرى خوا لىتى راپىزى بىت دەلى: پېغەمبەرى خوا صلى الله عليه وسلم فەرمۇى: (إِذَا خَلَصَ الْمُؤْمِنُونَ مِنَ النَّارِ أَمْنُوا فَ {وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ} مَا مُجَادَلَةٌ أَحَدُكُمْ لِصَاحِبِهِ فِي الْحَقِّ يَكُونُ لَهُ فِي الدُّنْيَا بِأَشَدِ مِنْ مُجَادَلَةِ الْمُؤْمِنِينَ لِرَبِّهِمْ لِأَخْوَانِهِمُ الَّذِينَ أَدْخَلُوا النَّارَ، قَالَ: يَقُولُونَ رَبَّنَا إِخْوَانُنَا كَانُوا يُصَلُّونَ مَعَنَا وَيَصُومُونَ مَعَنَا وَيَحْجُّونَ مَعَنَا (وَيُجَاهِدُونَ مَعَنَا) فَأَدْخَلْتُهُمُ النَّارَ، قَالَ: فَيَقُولُ: إِذْهِبُوا فَأَخْرِجُوا مَنْ عَرَفْتُمْ مِنْهُمْ، فَيَأْتُونَهُمْ فَيَعْرِفُونَهُمْ بِصُورِهِمْ، لَا تَأْكُلُ النَّارُ صُورَهُمْ فَمِنْهُمْ مَنْ أَخْدَثَهُ النَّارُ إِلَى أَنْصَافِ سَاقِيهِ، وَمِنْهُمْ مَنْ أَخْدَثَهُ إِلَى كَعْبَيْهِ، (فَيُخْرِجُونَ مِنْهَا بَشَرًا كَثِيرًا) فَيَقُولُونَ رَبَّنَا قَدْ أَخْرَجْنَا مِنْ أَمْرِنَا، ثُمَّ يَقُولُ أَرْجِعُوا فَمِنْ كَانَ فِي قُلُوبِهِ وَزْنٌ نَصْفُ دِينَارٍ مِنْ خَيْرٍ فَأَخْرِجُوهُ فَيُخْرِجُونَ خَلْقًا كَثِيرًا ثُمَّ يَقُولُونَ رَبَّنَا لَمْ نَذِرْ فِيهَا أَحَدًا مِنْ أَمْرِنَا بِهِ حَتَّى يَقُولُ أَخْرِجُوا مَنْ كَانَ فِي قُلُوبِهِ مُثْقَالٌ ذَرَّةٍ (فَيُخْرِجُونَ خَلْقًا كَثِيرًا) قَالَ أَبُو سَعِيدُ الْخُدْرِيُّ: إِنَّ لَمْ تُصَدِّقُونِي بِهَذَا الْحَدِيثِ فَاقْرَءُوا إِنْ شَئْتُمْ (إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مُثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِنْ تَكُ حَسَنَةٌ يُضَاعِفُهَا وَيُؤْتَ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا

عَظِيمًا) ^۱ قالَ فَيَقُولُونَ: رَبَّنَا أَخْرَجْنَا مَنْ أَمْرَتَنَا، فَلَمْ يَبْقَ فِي النَّارِ أَحَدٌ فِيهِ خَيْرٌ! قالَ: ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: شَفَعَتُ الْمَلَائِكَةُ، وَشَفَعَتِ الْأَئِمَّةُ، وَشَفَعَ الْمُؤْمِنُونَ، وَبَقَيَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ، قالَ: فَيَقْبِضُ قَبْضَةً مِنَ النَّارِ، أوْ قَالَ قَبْضَتِينَ، فَيُخْرِجُ مِنْهَا قَوْمًا لَمْ يَعْمَلُوا خَيْرًا قَطُّ قَدْ احْتَرَقُوا حَتَّىٰ صَارُوا حُمَّامًا، قالَ: فِيقالَ لَهُمْ: ادْخُلُوا الْجَنَّةَ، فَمَا تَنْتَسِمُ وَرَأَيْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ لَكُمْ (ومثله معه) فيقولُ أَهْلُ الْجَنَّةَ: هُزْلَاءُ، عَتَقَاءُ الرَّحْمَنِ، ادْخُلُهُمُ الْجَنَّةَ بِغَيرِ عَمَلٍ عَلَيْهِمْ وَلَا خَيْرٌ قَدْمُوهُ ^۲ وَاتَّهُ: دَوَای نَهُودِی مُوسَوْلَمَانَه کانَ لَهُ مَهْتَرَسِی چارَهُنُوسِی دَوْزَهُ خَوْتَارَ دَهْبَنَ، دَهْکَهُونَه مُونَاقَهُشَهِی کَهْسَانِی دِیکَهِ، قَهْسَهَمَ بِهِ وَخَوَایِهِی گَیَانِی مِنِی بِهِ دَهْسَتَه بِهِرْگَرِی کَرْدَنَ وَمُونَاقَهُشَه کَرْدَنَتَانَ لَهُسَهَرَ مَافِ هَاوَرِی کَانَتَانَ لَهُ دَنْيَادَا گَهُورَهُنَّرُو گَرْنَگَرَتَرَ نَابِيَّتَ وَهَكَ لَهُودِی لَهُ قَيَامَهَتَدا دَهْتَانَبِيَّتَ لَهُ خَزْمَهَتَ خَوَای پَهْوَرَدَکَارَدَا لَهُ بِهِرْگَرِی کَرْدَنَتَانَ لَهُوانَهِی خَراونَهَتَه دَوْزَهُ خَهُودَه، ئَيْنَجَا نَهُو مُوسَوْلَمَانَه (نَهُوانَهِی مُونَاقَهُشَه وَبِهِرْگَرِی کَهِ لَهُ مُوسَوْلَمَانَه کَانِی تَرِيَانَ دَهْکَهُنَ کَهُ خَراونَهَتَه نَاوَ دَوْزَهُ خَهُودَه عَهْرَزِي خَوَای گَهُورَه دَهْکَهُنَ: خَوَایِهِ خَوَهُ نَهُوانَه لَهُگَهِلْمَانَدا بُونَ، نَوْيَرِيَانَ دَهْكَرَدَ لَهُگَهِلْمَانَدا، رَوْزَوَوِيَانَ دَهْكَرَتَ لَهُگَهِلْمَانَدا، زَهْكَاتِيَانَ دَهْدَا لَهُگَهِلْمَانَدا، جَيَهَا دِيَانَ دَهْكَرَدَ لَهُگَهِلْمَانَدا، کَهْجَى تَوْ خَسْتَوْتَه نَاوَ ئَاگَرِي دَوْزَهُ خَهُودَه! خَوَای گَهُورَه دَهْفَهَرَمُوي: بِرَوْنَهِهِرَجِي دَهْنَاسَنَ دَهْرِيَانَ دَهْهِيَنَهُو، دَهْجَنَ وَهِرَجِيَهِكَ بِهِ دَهْمَوْجاَوَهِرَنَگَ وَ روِيَانَدا دَهْنَاسَنَ دَهْرِيَانَ دَهْهِيَنَهُو، کَهْسِيَانَ ئَاگَرَ دَهْمَوْجاَوَهِهِسَوْتَانَدونَ، هَرَ لَهُ ئَاگَرَدانَ، هَهِيَهِ ئَاگَرَ تَا نَاوَهُنَدِي لَوْلَاقِي هَاتَوهُو، هَهِيَانَهِ تَا قَوْلَهِپَيَّنِي هَاتَوهُ، ئَيْتَرَ خَهُلْكَيَکِي زَوْرِيَانَ لَيَ دَهْهِيَنَهِ دَهْرَهُوهُ دَهْلَيَنَ: خَوَایِهِ هِرَجِي فَهِرَمَانَتَ پَيْكَرَدِبَوِيَنَ بِيَانَهِيَنَهِ دَهْرَهُوهُ، هَيْتَا وَمَانَهَتَهِ دَهْرَهُوهُ، کَهْسَ لَهُ دَوْزَهُ خَدا نَهُماَوَهُ خَيْرِيَکِي پَيْوَهِ مَابِيَّتَ (يَهِعْنِي كَرْدَهُوَهِيَهِکِي چَاكِي كَرْدَبِيَّتَ) ئَيْنَجَا خَوَای گَهُورَه

۱- النساء / ۴۰

- ۲- ثُمَّ فَهُرَمُودَهِيَهِ لَاي بُوخارِي وَ مُوسَلِيمِ وَ ثِيَامِي ثِيَامِي دَهْوَهُنَ سُونَنَهِ کَانِيَشَهِيَهِ، لَهُگَهِلْ جَيَاوَانِي هَهِنَدِيَكَ وَوَشَوَهُ رَسَتَه، شِيَخِي ثِلَبَانِي رَهَحَمَهَتِي توْيَيْنِيَهِوَهِيَهِ لَهُسَهَرَ كَرْدَوَهُوَهِيَهِ بَيَنَ گُومَانَ بَهِ سَهِيَحِي دَانَاهُهِ. بِيَوَانَه: (الْأَلبَانِي: حَكْمَ تَارِكِ الصَّلَاةِ لِ ۷).

دهمه‌رموی: فریشه شهفاعه‌تیان کرد، پیغه‌مبه‌ران شهفاعه‌تیان کرد، موسوی‌لمانان شهفاعه‌تیان کرد، بهزه‌بیترین خواهون بهزه‌بیه‌کان (نه رحمه‌مورا حمین) ماوه، نینجا چنگیک له و خه‌لکه تاو دهداتی و له ناگر دهربیان دهه‌ینیت، که به هیج شیوه‌بیه کرد و دهه‌بیه کی چاکیان له‌به‌ر خاتری خواهه‌گردوه، هه‌مویان داپلخاون و بون به خه‌لوز، دهه‌بیه‌رین به‌ره و ئاوه‌یک که پیی دهه‌تریت ئاوه زیان، ئه و ئاوه‌یان به‌سه‌ردا دهه‌کریت، هه‌مویان وه‌کو دانه‌ویله‌ی گوئ روبار دهه‌روینه وه..

سه‌له‌فیه‌کانی به‌ر سیبه‌رو مه‌دخته‌لیه‌کان و پالانته‌وانانی سه‌له‌ف ئه‌م فه‌رموده‌بیه و فه‌رموده‌کانی تری هاومانای وهک گورزی دهستی پاله‌وان به‌رام‌به‌ر راجویکانیان به‌کار دهه‌ینن، وهک فه‌رموده‌ی: (مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصًا مِنْ قَلْبِهِ حَرَمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ) واته: هه‌که‌سیک سه‌رراستانه پر به دل بلنی: (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) خواه گهوره له ناگری دوزه‌خی یاساغ دهکات.. چونکه ئه‌م فه‌رمودانه والیک دددنه‌وه، که به‌لکه‌ی ئه‌وهن که کردار مه‌رج نیه‌بؤ قوتاریون له دوزه‌خ و مانه‌وه تییدا..

وهلامی ئه‌م گومانه له چهند لایه‌نیکه‌وه دهه‌ینه‌وه:

یه‌که‌م: ئه‌وهی که (سه‌له‌فیه) کان له‌م فه‌رمودانه حالی بون، پیچه‌وانه‌ی تیگه‌یشتن وحالی‌بونی پیش‌ه‌وایانی سه‌له‌ف و زانایانی ئه‌هلي سوننه‌ت و جه‌ماعه‌ته! سه‌یریش ئه‌وهی ئه‌وان ئه و خه‌لکه‌یان داوه‌ته به‌ر گورزو، پییان ده‌لین: (پیویسته تیگه‌یشتن له قورئان وسوننه‌ت به پیی تیگه‌یشتنی سه‌له‌ف بیت)! ئه‌دی بؤچی له تیگه‌یشتنی ئه‌م ته‌وه‌ه‌با‌سه کاریگه‌ره خویان له تیگه‌یشتنی سه‌له‌ف بواردوه؟!

ئه‌گهر راست بیت و ئه‌م فه‌رموده‌بیه ئه‌وه بگه‌ینیت، که کردار مه‌رجی با‌وهر نیه‌وه، ئه‌وهی هیج کرداریکی نیه، کافر نابیت، دهبو نه‌م تیگه‌یشتنی بخاریاته

به روش‌نایی کوژای زانایان و پیش‌هوايانی سمههف، نهک به پیچه‌وانه‌ی بنه‌ما سمهه‌کیه‌کانه‌وه به‌کار بهتیریت، و هکو ئیمامی شاتیبی گوتی: لقه به‌شییه‌کان (الفروع الجزئیة) ناشیت دژایه‌تیان هه‌بیت له‌گه‌ل بنه‌ما نوسولیه گشتیه‌کان (الاصل الکلیّة)، چونکه لقه به‌شییه‌کان، ئه‌گه‌ر نه‌بنه ئاراسته‌وانی کرداریک ده‌بیت بوهستیزین، ئه‌گه‌ر بوشنه ریسای کرداریک، ده‌بیت له‌گه‌ل بنه‌ما سمهه‌کیه گشتیه‌کاندا بسازیزین، چونکه گه‌رانه‌وه سهر نوسوله‌کان گه‌رانه‌وه‌یه بؤ ریتی راست.. ههر که‌سیک ئهمه پیچه‌وانه بکاته‌وه ده‌که‌ویته به‌ر شالاوی گله‌یی ... (الاعتصام ١٧٤/١).

هه‌روه‌ها ده‌لی: ههر که‌سیک به‌لگه‌ی شه‌رعی دیراسه بکات، ده‌بیت ئه‌وه ره‌چاو بکات، که سمهه‌فیانی يه‌که‌مین چوْن لیپان تیگه‌یشتون و چوْنیان به گه‌ر خستون، ئهمه پاس‌تھوییه و جیددیه‌تی زانست و کار پیکردنیتی .. (الموافقات ٥٧/٣) ...

دوووهم: پیشتر هوشداری ئه‌وه درا، که ئیستیدلال کردن به کۆمەلیک خالى گشتی دقه شه‌رعیه‌کان، بی ئه‌وه‌ی ره‌چاوی ئه‌وه به‌لگه‌و خالانه‌ی تریان بکرین، که به شتیکیانه‌وه تایبیت ده‌کهن، ئه‌وه سیفه‌تی ئه‌ھلی بیدعه‌و یاخیانی شه‌رعه..

وشه‌ی (الخیر) یان (العمل)، که له فه‌رموده‌ی دۆزه‌خیه‌کاندا هاتوه، که خواي گه‌وره دهیانخاته به‌هه‌شتله‌وه، بی ئه‌وه‌ی کاروکرداری باشیان نه‌نجام دابیت (بغیر عَمَلِ عَمَلُوه)، پیپان ده‌وتربت شیوازی گشتی (صِيغُ الْعُمُوم)، چونکه نهزانراون له رسته‌ی نه‌فیدا (نَكِرَةٌ في سِيَاقِ النَّفِي)، ئهمه‌ش به‌رامبهره‌کانمان ده‌خاته سهر دوو ریبانیک، که ریتی سییه‌می و هکو کوچه‌ی خۇ دزینه‌وهش نیه: . یان ئه‌وه‌یه ئه‌م گشتیه تایبیت کراوه، یان نه‌کراوه..

ئه‌گه‌ر لاق ئه‌وه‌ی لیدا، که ئهمه گشتیه و تایبیت نه‌کراوه، ئه‌وه ده‌بیت به توش ئه‌وه قسه‌یه‌وه، که ئه‌گه‌ر که‌سانی تریش واکه‌ن و ته‌نانه‌ت به

ته و حیدیشه وه پابهند نه بن، ده بی بهر ئه و شه فاعه ته بکهون، که له فه رموده که دا باسی هاتوه، یه عنی هه مو که سیک ده توانيت دوا اکراوی شه رعی جی به جن نه کات و له به رام به ریشدا سه ریچی و توانکاری بکاته پیشه و نومی دی ته واویشی به و شه فاعه ته هه بیت، که موسولمانانی تر بوی ده که ن، یان پیغه مبه ران و فریشته، یان ئه وه خوا (ئه رحه مورا حمین) دهی کات.. ئه مهش قسه دی کردن نیه، چونکه جین نکولی کردن، له بهر ئه وه به درو خستنه وه زدق و ناشکرای ده قه شه رعیه کانه و، به رهه لستی به لگه نه ویسته کانی دین و دینداری بیه، له وانه: به هه شت غه بیری موسولمان ناجیتنه ناوی..

نه گهر لافی ئه وه ش لیددهن، که نکولی کردنی هه بونی چاکهی ئه و دوزه خیانه له و فه رموده يه دا گشتیه، به لام تایبه ت کراوه، واته ئه وانهی ئه و شه فاعه تانه دهیانگریتنه وه، جگه له شایتمان هینان هیچی تریان نه کردوه، پیّیان ده لیّین: ئه م تایبه تکردنه تان له کویوه هیتاوه؟! ئه گهر و تیان هر له همان فه رموده وه.. ده لیّین: ئه مه داتاشین مانای ترها! چونکه فه رموده که نه فی گشتی تیدایه.. به شیوه هی کی گشتی ده فه رمومی، که هیچ کار و کرداری هی باشیان نه کردوه..

نه گهر و تیشی به ده قی تر دهیسه لینم، ئه وه به لگه هینانه وه و هه نجه ته کهی بپرا، چونکه نه یتوانی ئه م فه رموده يه بکاته به لگه نه نوقسان حالی بونه کهی.. بویه پیی ده لیّین:

ده بی ئه م فه رموده گشتیه تایبه ت بکریت به و ته ومه با سه وه، که ده قه کانی تر شهر حیان ده که ن، که بریتیه له کافربونی ئه و که سهی که به یک جاری واز له کرداری چاکه ده هینیت و نایانکات. چونکه ده قه شه رعیه کان چونه به هه شت په یوه ند ده که نه وه به کرداری چاکه وه، ئیتر مانای فه رموده که ئاوای لیدیت: (ئه مانه کارو گرده ویه کی چاکه هی وایان ئه نجام نه داوه، که شایانی قوتار کردن له ئاگری دوزه خ و چونه به هه شتیان بیت) بویه خوای گه وره به ره حمه تی خوی خستونیه ته به هه شت وه.. ئائمه نه و دیدو

بُوچونه‌یه که له‌گهَل بنه‌ما ئوسولیه‌کانی عه‌قیده‌یه ئه‌هلى سوننه‌ت و جه‌ماعه‌تدا يه‌ک ده‌گریته‌وه، که له‌سمر بناغه‌ی تیگه‌یشتني سه‌له‌ف بُو قورئان و سوننه‌ت دامه‌زراوه..

خويينه‌ري به‌ريز وا تىينه‌گات، که ئەم تاييجه‌ت كردنى فەرموده‌ي شتىكى نويييه و ئىيمە دامانه‌يىناوه! نا، ئەمە هەر وەلامى ئەھلى سوننه‌ت و جه‌ماعه‌تەو، كاتى خۆى وەلامى مورجىئه كۆنەكانيان پى داوهتەوه، ئىيمەش به‌رامبەر مورجىئه نويييه‌کانى سەرددەم (سەله‌فیه‌کانى به‌ر سېيىھەر و مەدختەلیه‌کان و پالانتەوانانى سەله‌ف) هيىناومانه‌تەوه.. چونكە گومانى (سەله‌ف) دكان كۈن و نويييه..

ئىمامى ئەبوىبەكرى كورى خوزھىمە رحمة الله دەلى: (باب ذِكْرُ الدِّلِيلِ أَنَّ جَمِيعَ الْأَخْبَارِ الَّتِي تَقْدَمُ ذِكْرِي لَهَا إِلَى هَذَا الْمَوْضِعِ فِي شَفَاعَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي إِخْرَاجِ أَهْلِ التَّوْحِيدِ مِنَ النَّارِ إِنَّمَا هِيَ الْفَاظُ عَامَةٌ مَرَادُهَا خاصٌ) .. (كتاب التوحيد ٢/٧٢٧).

ئەو بەلگانه ئەوه دەگەيىن، کە (ھەمو ئەو فەرمودانەی لېرەدا ھېنرانەوه
لەسەر تكاڭىرىنى پېغەمبەرى خوا صلى الله عليه وسلم، کە ئەوانەي
خوابىيەكناسن لە ئاگرى دۆزەخ دەھېنرىزىنە دەرەوه) بە ماناي گشتىن و
مەبەست لېيان كارو كەسانى تاييەتە ...

پاش ئەوه دەلى: ئەم له‌قزە (لَمْ يَعْمَلُوا خَيْرًا قَطُّ) لهو جۇرە دەستەوازانەيە، کە عەرەب لە وتنىدا بُو كەم و كورتى و تەواو نەبۇنى كارىك بەكارى دەھىنېت، ماناي ئەسلى ئەم عىبارەتە ئەوهىيە کە: قەمت كارىكىان بە تەواوى نەكىدوه، بەو شىوه‌يەيە، کە خوا فەرمانى پېداوهو لەسەری فەرز كردون .. (كتاب التوحيد ٢/٧٣٢).

شیخ سه‌هه‌ر نه لجه‌والی ده‌لی: فه‌رموده‌ی کابرا، که نویزه‌کانی به خرابی
ده‌گرد پشتگیری ئه‌م لیکدانه‌وهی ده‌کات... که پیغه‌مبه‌ری خوا صلی الله علیه
وسلم پی‌نی ده‌هه‌رمو: (ارجع فصل فائناک لم تصل) بگه‌ریره‌وه نویزه‌که‌ت
بکه‌ره‌وه چونکه تو نویزه‌ت نه‌کردا!

ئه‌و نکولی کردنکه له‌به‌ر ته‌واو ئه‌نجام نه‌دانی نویزه‌که‌یه‌تی به‌و
شیوه‌هی، که خوای گه‌وره فه‌رزو کردوه و پیغه‌مبه‌ری خوا صلی الله علیه
وسلم رایگه‌یاندوه...ئه‌بو عوبه‌یدیش ئاوا ئیستیدلا‌لی به‌م فه‌رموده‌یه کردوه ..
(سفر الحوالی: ظاهره الارجا، ۷۵۲/۲).

ئه‌گهر یه‌کیک له فه‌ره‌چه‌ناغه‌کانی مه‌دخله‌لی و تیه‌وه: به‌لام لم‌هزی
فه‌رموده‌ی دوزه‌خوبیه‌کان روشنه، که مه‌به‌ستی له‌وه‌هی که (لم یعملا خیراً قطُّ)
هیج خیریکیان نه‌کردوه، یه‌عنی جه‌خت کردنکه‌وه‌هی له‌سهر نه‌وه‌ی، که هیج
جوره خیریکیان نه‌کردوه. ده‌تین: ئه‌ فه‌رمودی (المسنی صلاته) مکه‌ش همر
وايه! جه‌خته له‌سهر نه‌وه‌ی، که تو نویزه‌که‌ت نه‌کردوه، کابرا نویزه‌که‌ی وکو

۱- تواوی فه‌رموده‌که ناوایه: (علیٰ بنُ يَحْيَى بْنُ خَلَدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَمِّهِ رَفَعَةَ بْنِ رَافِعٍ : أَتَهُ
كَانَ جَالِسًا عَنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ جَاءَ رَجُلٌ فَدَخَلَ الْمَسْجِدَ فَصَلَّى، فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ
جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَى الْقَوْمِ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
وَعَلَيْكُمْ ارْجِعُ فَصْلَ فَيَاكَ لَمْ تُصلِّ، قَالَ : فَرَجَعَ فَصَلَّى، فَعَلَّمَنَا نَرْمُقُ صَلَاتَهُ لَا نَذْرِي مَا يَعْبِبُ فِيهَا، فَلَمَّا
قَضَى صَلَاتَهُ جَاءَ نَسْلَمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَى الْقَوْمِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : وَعَلَيْكُمْ ارْجِعُ فَصْلَ فَيَاكَ لَمْ تُصلِّ، فَذَكَرَ ذَلِكَ إِمَّا مَرْتَنْ وَإِمَّا ثَلَاثَ، فَقَالَ الرَّجُلُ: لَا أَذْرِي مَا
عَبَتْ عَلَيَّ مِنْ صَلَاتِي، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّهَا لَا تَنْتَمِ صَلَةً أَحَدَكُمْ حَتَّى يَسْبِعَ
الْوُصُوءُ كَمَا أَمْرَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ، فَيَنْسِلُ وَجْهَهُ، وَيَدْعُهُ إِلَى الْمَرْقَفِينَ، وَيَسْتَعْنُ بِرَأْسِهِ وَدِرْجَلِهِ إِلَى الْكَعْبَيْنِ،
لَمْ يُكَبِّرْ اللَّهُ وَيَحْمَدْهُ وَيُحَمِّدَهُ، وَيَقْرَأُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا أَذْنَ اللَّهُ لَهُ فِيهِ وَتَبَسَّرَ، لَمْ يُكَبِّرْ فِرْكَعَ، فَيَضْعُفْ كَفَّهُ
عَلَى رُكْبَتِهِ حَتَّى تَطْمَنَّ مَفَاصِلُهُ وَتَسْتَرُّخِي، لَمْ يَقُولْ: سَمِعَ اللَّهُ لَمَنْ حَمَدَهُ، وَيَسْتَوِي فَائِنَا حَتَّى يَأْخُذَ
كُلُّ عُضُوٍّ مَأْذُدَهُ، وَيُقْيمَ صَلَبَهُ، لَمْ يُكَبِّرْ فِي سَجْدَهُ، وَيُمْكِنْ جَهَنَّمَهُ مِنَ الْأَرْضِ حَتَّى تَطْمَنَّ مَفَاصِلُهُ
وَتَسْتَرُّخِي، لَمْ يُكَبِّرْ فِرْقَهُ رَأْسَهُ فَيَسْتَوِي قَاعِدًا عَلَى مَقْدَتِهِ وَيُقْيمَ صَلَبَهُ، فَوَصَّفَ الصَّلَةَ مَكَذَا حَتَّى
فَرَغَ، لَمْ قَالَ: لَا تَنْتَمِ صَلَةً أَحَدَكُمْ حَتَّى يَقْعُلَ ذَلِكَ (ئه‌بو داود (۸۵۹)، ترمذی (۳۰۲)، نه‌سانی (۲۰/۲، ۱۹۲)، نیشنوماجه (۴۶۰) شیخی نه‌لبانی له: صحیح أبي داود (۸۵۹) دا ده‌لی حسنـه.

نویز دهکرد، به لام پیغه‌مبهربی خوا صلی الله علیه وسلم نکولی له کردنی دهکرد، خو ئه و له بهر چاوی پیغه‌مبهربی خوا دهیکرد، که وا بو مه‌بسته‌که له ته‌واو نه‌کردنیتی .. لیره‌شدا جه‌خت کردن‌هودی پیغه‌مبهربی خوا صلی الله علیه وسلم روشنه، که ده‌فرمومی: (فَإِنَّكَ لَمْ تُصلِّ) به ته‌نکید تو نویزه‌کم‌ت نه‌کردوه! خو دیاره مه‌بستی له‌وه نیه، که نه‌مانبینیت رکوع و سجودی نویزکردن ببهیت.. تو نویزیکت کردوه، به لام ئه و نویزه نیه، که داوات لیکراوه، ئه و نویزه نیه، که پیغه‌مبهربی خوا صلی الله علیه وسلم فیری ئه و خه‌لکه‌ی کردوه.. دوزه‌خیه‌کانیش ههر وان.. دوزه‌خیه‌کان هیچ کاریکیان نه‌کردوه که‌م و کورتی تیدا نه‌بیت، هیچ کاریکیان نه‌کردوه به پنی فهرمانی خواو پیغه‌مبهربی خوا صلی الله علیه وسلم دروست بوبیت! له‌وانه‌یه کاروکرده‌وهی چاکه‌یان زور کردبیت، به لام له‌وانه‌یه ریای تیکه‌وتوه، بیدعه‌کارانه بوه، نوقسان بوه.. خوا گه‌ورهش لیئی و مرنه‌گرتون.. ئه‌مه ئه و حوكمه گشته‌یه، که مه‌بسته‌که‌ی حوكمی تایبه‌ته..

ئه‌مه‌ی ئیمامی ئیبنو خوزه‌یمه باسی لیوه کردوه سازاوی دیدو بوجونی ئه‌هلى سوننه‌ت وجه‌ماعه‌ته، له‌گه‌لن بنه‌ما ئوسویه‌کاندا یه‌ک ده‌گریته‌وه، له‌گه‌لن کوئرا (ئیجماع) ی سه‌له‌فه‌دا یه‌ک ده‌گریته‌وه، پراوپری عه‌قیده‌ی ده‌سته‌ی سه‌رفرازان (فیرقه‌ی ناجیه) یه، بؤیه دهست پیوه‌گرتن و پیوه‌پابهندبونی زدروزیه، له و بترازیت لیتاوی هه‌وه‌سبازی و ئیسراحه‌تکه‌ی مورجیته‌یه..

شیخولیسلام ئیبنو تعمیمیه شیوازی مورجیته‌کان فه‌زح دهکات، که ئاوا پهنا ده‌به‌نه به‌ر مل بادانی (پیناسه‌ی حوكمه گشته‌یه‌کان، که بؤ مانای تایبه‌تن) بؤ مه‌بستی خویان، تا بیان که‌نه حوكمیکی گشتی له‌سهر هه‌مو کیش‌کان.. بؤیه ده‌لئی: ئه‌مما ئه و که‌سانه‌ی، که نویزنه‌که‌رو هاوشیوه‌یان به کافر دانه‌ناوه، هه‌نجه‌تکه‌یان ههر ئه‌وه‌یه، که ئه و به‌لگانه‌ی به دهستیانه‌وه‌یه، ههر دو جوئی

نویزنه‌کهرهکان دهگریتهوه: هه م ئهوانهی له تممه‌لیدا نویز ناکهن هه م ئه و
کهسانهش، که نکولی له فهربونی نویز دهکهن، ئهوهی دهبیته وهلام بو
حومى نویزنه‌کهرى هوی نکولی، دهشبتیه حومى نویزنه‌کهرى هوی
تممه‌لی. دهقهکان لهسهر واژلیهینانی نویزنه‌کهرن. ئهمهش وەکو ئیستیدلالى
مورجیئهکان به حومى گشتیهکان وايه، حومى گشتى وەکو: (مَنْ شَهِدَ أَنْ لَا
إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَأَنَّ عِيسَى عَبْدُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى
مَرِيمَ وَرُوحٌ مِّنْهُ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ) واته: هەر كەسىك شایهتى بىدات كە هېيج
خوايەك نىه شاييانى پەرسەن بىت، جگە له الله، شایهتى بىدات، كە محمد
نېرراوى خوايە و عيسا بهندەو نېرراوى خوايە، ئه و شەو رۆحەيە، كە خواي
گەورە خستىه ناخى مەرييەمەوه، ئهوه خوا دەيختە بەھەشتەوه..
لەبەر ئهوهى (سەلەفیهکانى بەر سېبەرو مەدھەلیهکان وپالانتەوانانى
سەلەف) کاسیان كردوين، بەوهى، كە بەردەوام دەيدەن بە گوچىچەماندا، كە
ھەر كەسىك ئەھلى تەوحيد نەبىت ناجىتە بەھەشتەوه، ئىستا جىنى خۆيەتى
بە كورتى پىناسەئە و تەوحيدە له لاي ئەھلى سوننەت و جەماعەت بکەين،
نەك ئەو تەوحيدە نوقسانەئى لاي ئەوان..

شىيخ محمد بن عبد الوهاب رحمه الله دەلى: راجوييى لەوهدا نىه، كە
تەوحيد دەبىت لە دل و سەر زمان و زاهيرى كرده وەدا بىت، ئەگەر يەكىء
لەمانەئى نوقسان بۇ، كاپرا موسولمان نامىنىت، ئەگەر كارى پىنەكەد كافرىتى
كەللەرەقى وەکو فېرۇھۇن و ئىبلىس و ھاوشىۋەيانە..(خەمد بن عبد الوهاب:
كشف الشبهات ل ٤٠) والحمد لله.

سېيھەم: زۇرۇ لە زۇرۇشۇندا ئامۇزگارى ئەم بەناو (سەلەف) انهمان دەكىد،
كە ھېرش مەكەنە سەر جۇرى تىگەيشتنى دهقهکان، شتىش بە سەتىعى
تىمەگەن، بشزانن تىگەيشتنى دەق و سەرنج لىدان و لىيۇھەگرتەن لىيان، وەکو

له به رکردنی مهلا کویره کان نیه.. به لام ده لین گویزمان بؤ ژماردون! به راستی
کابراش شاعیر راستی و توه، که دهرباره‌ی که روکونتی و هکو نهوان و توپتی: لَقْدُ
أَسْمَعْتَ لَوْ نَادَيْتَ حَيَاوَلَكْنَ لَا حَيَاةَ لِمَنْ تُنَادِيٌّ
نه و هتا دیسان سه‌لاندیه‌وه که ئیمه نه ک هر گویزی بؤ دهزمیرین چواله و
چه قاله‌شیان بؤ دهزمیرین..

ئەم فەرمودەیە، که دەیانە ویست لە (باب الایمان) دا بیکەنە ھەنجه‌تى
دەستیان، لە ھەمو لایەکە و ھەمو بوه حوججه‌ی قیامەت لە سەریان!

- ئەگەر دەلین: ئەم فەرمودەیە بە لگە بە لە سەر نە و ھە کە (کردار)
مەرجیک نیه لە پیکھاتە باوھر، چونکە دۆزە خیبە کان ھیچ کرد و ھە کیان
نەبو، لە گەلن نە و ھەشا موسولمان مابۇن..

پییان دەلین: ئە و کرده وانە چین کە دۆزە خیبە کان نە يانکردوھ؟! ئایا
(کرداری دل و جەستە) يە، يان تەنها (کرداری جەستە) يە؟!
ئەگەر دەلین: ھەردو تو خەمی کرداری دل و جەستەیە، دەلین: کە و تە دوو
خانە و ھە:

یە کەم: سه‌لاندیان، کە ئیوه لە (باب الایمان) دا لە ریزی (توندرەوانى
مورجىئە) ن و لە سەر عەقىدە نەوانى! چونکە زۆرىنە دەستە و تاقمە کانى
مورجىئە ھەر کرداری دل دەخەنە پیکھاتە باوھر و ھە جەھم و
نەوانە شويىنى کە و تون و ھکو سالىھ ..

دووھم: ئیوه خوتان بەستە و ھە چونکە کۈلانى بنبەستە و ھە، لیوی خوتان
گەستە و ھە.. ئیوه کرداری دل دەگەنە مەرجى پیکھاتە باوھر، کە چى نە و هتا
پیچەوانە دىدۇ تىرۇوانىنى خوتان و ھەستانە و ھە رىسەکە خوتان کردار بە

۱- نەگەزىندۇوت بانگ کردا يە ھەر دە بىبىست، بە لام تۇ ھاوار لە كە سېتىك دە كە بىت كىانى تىدانە ماوە!

۲- شىخولئىسلام باسى نەمە لە (مجمع الفتاوى ب ۷ ل ۱۹۴) دا كە دووھ ..

خوری!!

- نهگه‌ر ده‌لین : نه‌وکرداریه‌ی فه‌رموده‌ی دوزه‌خیه‌کان باسی فه‌رموه، ته‌نها (کرداری جه‌سته) یه، چونکه (کرداری دل) بؤ خوی هم‌ر مه‌رجی پیکه‌اته‌ی باوهره‌گه‌یه..

ده‌لین : فه‌رموده‌که حوججه‌یه له‌سه‌رتان، چونکه نه‌ف هه‌مو توخمیکی کردار ده‌کات! ئیوه لاتان به لای نه‌م خاله‌وه نه‌کردوتاه‌وه، چونکه هم‌ر سه‌رخستنی خه‌ت ومه‌زه‌هه‌بی خوتان پی په‌سنه‌نده!

پاشان به ج به‌لگه‌یه ک ئیوه (کرداری دل) تان جوداکرده‌وه؟! به ج به‌لگه‌یه ک (کرداری جه‌سته) تان خسته ریزی نه‌ف کراوه‌که‌وه؟ ئایا به به‌لگه‌یه تره، يان به سه‌رنجدانی خوتانه؟!

نه‌گه‌ر و‌تیان به به‌لگه‌یه تری جودا، ده‌لین : نه‌مه تایبه‌ت کردنی حومى گشتی ده‌قه!! نه‌مه نه‌وه‌یه، که ئیمه ده‌شلین وئیوه لیی هه‌لین، نه‌وا ئیوه‌ش هاتنه سه‌ر رای ئیمه، که هه‌ندیک ده‌ق هه‌یه حومى گشتی کیش‌یه‌کن، به‌لام له لیکدانه‌وه‌یاندا تایبه‌ت به که‌سانیک، يان رو‌دوایک ده‌کرین.. نه‌وه‌تا ئیوه‌ش له حومه گشتیه‌که که کرداری دل وجه‌سته له پیکه‌اته‌ی باوهرن، حومه‌که‌تان تایبه‌ت کرد، چونکه ته‌نها کرداری دلتان و‌رگرت!

که‌وابو ئیستا ئیوه ناجار ده‌بن، که ده‌بی جو‌رها کرداری جه‌سته نه‌ف بکه‌ن، که به‌شن له پیکه‌اته‌ی باوهر، که باوهر به بی نه‌وانه وجودی نیه.. ناشتوانن به‌لگه‌کان بؤ ته‌رهق خوتان پئیج پی بکه‌نه‌وه. که‌وابو دیاره که نه‌وه‌ی کردوتانه به به‌لگه‌ی خوتان، له راستیدا هه‌نجه‌تی پیاوی به‌زیوه، که ده‌یه‌ویت که‌نار که‌ویت و له دیلانیدا خوی رازه‌نیت، تا خمه‌ی لی ده‌که‌ویت..!

باسی چوارم

مەدختە لیھە کان و پالانتەوانانی سەلەھیت عەقیدە يان تەواو نیە

(حەلهبى) ويستى ئەوه بسەلېنیت، كە ئەو عەقیدە مورجىئەيە ئەو
لەسەرتىتى لە (باب الایمان)دا ھەقە! دزەكارانە بە ماڭەماتە بۇ دوو دەقى
ئىپنۇتمىمېيە شىخول ئىسلام چو، ملى ھەردووكىيانى گرت و بۇ پشتگىرى
خۆى ھېننانى، نەيزانى خەلگى ئاگاى لېيە دەبىيەن، كە ئەمە ساختەكارىيە!
دەبىيەت ئەوه نىشاندا، كە كاروکردارى روالەت و دىيار مەرجى تەواو ئىتى، كە
باوھىن، نەك مەرجى پىڭەتە دەبىيەت باوھى، دەبىيەت ئەوه بسەلېنیت، كە
قەناعەتى ناخ و كردار لازم و مەلزومى يەكتى نىن، وانىن كە يەكىان ھەبو،
ئەوى تىرىشيان ھەمە، ئەگەر يەكىيان نەما ئەوى تىرىش نەمەنیتى!

دەقى يەكەمى ئىمامى ئىپنۇتمىمېيە كە (عەلى حەلهبى) بۇ خۆى
راپسکاندۇھ، ئەوهىيە كە شىخولنىسلام دەربارە باوھى دەلى: نەسلى باوھى لە
دەلدىيە، تەواو ئىتى كەشى كردىوھ دىيارەكانە، بە پىچەوانەي پىناسەي (نىسلام)
دۇھ، كە ئەسلى دىيارو تەواو ئىتى كە ئەوهىيە كە لە ناخى دەلدا چەسپىوھ. (ابن
تىمەيە: جموع الفتاوی ٦٣٧/٧).

ھەروھا ئەوهى، كە دەلى: بە تەئكىد باوھى تەواو حەتمەن ئەوه
دەخوازىت كە دەبىي بە پىي ئەو كردارى دىيارى دەركەۋىت، چونكە شىتكى
نامومكىنە باوھى تەواو لە ناخدا وجودى ھەبىت و نەبىتە ھۆكاري
دەركەوتى كاروکردارى ئاشكرا.. (الایمان ل ٢٠٣).

تەعليقى (حەلهبى) لەسەر ئەم دوو دەقە ئەوهىيە، كە دەلى: (ھەر كەس
سەرنج داتە ئەم وەسف و بەندە (باوھى تەواو) ئىشكاراتىكى زۆرى لا نامىنېت
(الملىي: صيحة النذير ل ٢٧)!!

تیگه یشته سهقه ته کهی (حه لهبی) هه لدھو هشینینه ووه:

پواز'ی یه کەم: له قسە کەی شیخولئیسلامدا هیچ شتیکی تیدا نیه (حه لهبی) بیکاته نیرگەی پالپشتی بیدعه کەی خۆی... چونکه ئىبنوتەیمییە دەفقەرمۇی: (ئەسلی باوھر له دلدىيە، تەواویتیە کەشى كرداره ئاشكراكانە، بە پېچەوانەی پىناسەی (ئىسلام) دوه، كە ئەسلی دیارو تەواویتیە کەی ئەۋەھى، كە له ناخى دلدا چەسپىوھ..) له بەراوردى نیوان پىناسەی باوھر و پىناسەی ئىسلام (الایمان) و (الاسلام) دا ھیناوتیە ووه.. ئەوه ئاشكرايە كە ئەگەر ئەو دوو زاراوە پىرۋەزدە بە جىا له شوينىكدا بەكار هاتن، هەر يەكەيان ماناي ئەوى ترىشىان دەدات، بەلام ئەگەر پىتكەوە لە شوينىكدا باسکران، ئەوه مەبەست له باوھر بە راست زانىنى دلەو مەبەست له ئىسلامىش توخمى كرداره^۱ (ابن رجب الخبلى: جامع العلوم و الحكم ۱/۸۰).

ئەگەر لەمە حالتى بويت، سەريشت له وە دەردەچىت، كە بۆچى ئەم دۆستەمان ناوا بە ماتەماتە بۆ دەفقە كان چوھا! ئەگەر نا، ئایا مەعقولە وا له دەفقە كانى شیخولئیسلام تى بگەين، كە مەبەستى له وە بىت، كابرا كە موسولىمانە، لە حەقىقەتدا بە هوى كرداره ديارە كانىيە وەيەتى، نەك بەھەدى لە ناخى دل و دەرونىدا ھەيە! چونكە بە پىنى ئەو تیگە یشته سەقهتە: موسولىمانىتى برىتىيە لە كردارى ديارو تەواویتى موسولىمانىتىش وا له دلدا!! ئا ئەممەيە، كە دەترسم ئەم (حه لهبی) انه مەلە بىيانە ھەليلوشن و بىنە (مورجىنەيە كەرامىيە)، كە زانىيانى ئىسلام بە كافريان دادەن!

۱- بواز، سىنگىكە لە درىزى دارى قەلشاۋى دەنلىن، تا يەك نەگىرىتىوھ ..

۲- لە كوردىدا كە دەلىن: كابرا موسولىمان يەعنى ھەم باوھرپى بە شەش روکنە كانى باوھر ھەيە و كردارى دل ئەنجام دەدات، ھەم باوھرپى بە پېنج روکنە كەی ئىسلام ھەيە و كرداره ئاشكراكانى ئىسلامەتى جىبىھە جى دەكتات، بەلام لە عەرەبىدا پىناسە كان زەقتىن، چونكە مۇمن و مسلم بەرامبەر زاراوەي (موسولىمان) ئى كوردى بەكار دىت، بۆيە لە عەرەبىھە كەدا جى مۇناقة شەيەكى نىزىتىرە. ئەويش گوتۈيەتى: نەگەر لە يەك جىتا پىتكەوە هاتن، هەر يەكەيان ماناي خۆى دەگەنلىتىت، ئەگەر بە جىا بەكار هاتن هەر يەكەيان ماناي ئەوى ترىشىان دەبەخشىت ..

شیخولئیسلامی رەحمەتی دەلی: ئەگەر ئەمە زانرا، كە ئەسلى باوەر ئەوهىيە، كە لەدەلدا جىڭىر دەبىت، ئەو كاتە ئەوهش دەزانىرىت كە جارى وا ھەيە، كە پىنناسەي باوەر كەسىك دەكىرت، مەبەست لىنى ئەوه دەبىت كە لە دلى چەسپىوهو كرده وەكانى دلى پى ئەنjamاداوه، وەكۇ: بە راستگۈزانىنى خواو پىغەمبەرى خوا صلى الله عليه وسلم خۆشەويىستى و بە مەزن زانىنيان، ئەو كاتە گوفتا رو كرداره زاھىرييە كان دەبنە نىشانە و پىداويسىتى دوااكارى باوەر كە دل.. جارى واش ھەيە: مەبەست لىنى ئەوهىيە، كە لە ناوهو و دەرهەدى كەسەكەدایه.. ئەو كاتەش پىداويسىتىيە كانى باوەر دوااكارىيە كانى بەشىك دەبن لە باوەر كە وكردار ديارەكانىش پىبيان دەوتىت موسولمانىتى (ئىسلام) .. لەمەوهىيە، كە جارى وا ھەيە كردار بەشىكە لە باوەر جارى واش ھەيە بەشىك نىيە لىنى..

جارى وا ھەيە يەك زاراوه چەندىن واتايى ھەيە، هەر يەككىك لەو واتايانە لە شوينى تايىبەتى خوياندا، كە بەكار دىن مانا تايىبەتىيە كانى ئەو شوينەمان دەبەخشىن.. لەوانەيە زاراوه كە يەك بىت، بەلام بە دوو مانا لە يەك شويندا بەكار بەيىرىت، بەلام كە دوو ماناكە پىكەوه بەكار دىن، هەر يەككەيان واتايىكى سەربەخۇ دەگەيىنت.. وەكۇ زاراوه (فقير)، (مسكين)، هەر يەككەيان بە جىا بەكار بەيىنىت، هەر دوو ماناكە دەبەخشىت، بەلام ئەگەر پىكەوه لە يەك شويندا بەكار هاتن، هەر يەككەيان مانا تايىبەتىيە كە خۆى دەبەخشىت..

(جموع الفتاوي ٧/٥٥١). (الايام) و (الاسلام) يىش وان..

دواتر ئىبىنوتەيمىيەي رەحمەتى هەمو ئەو وەسف و سىفەتانە تورەلددات، كە (حەلەبى) پىوهى لكاندوه، دەلی: مورجىئە كان كردارى ئاشكرايان لە مەرجى باوەر كردوتەوه، ئەوانەشيان، كە كردارى دلىشيان لە مەرجى باوەر كردوتەوه و تويانە، هەر راستگۈزانىنە كە بەسە، ئەوانە وىل و گومرا بون.. ئەمما ئەوانەي، كە كردارى ئاشكرايان لە مەرجى باوەر بىردوتە دەرەوه پىبيان

۱- قەناعەتى دلى و كرده و ديارە كانى پىكەوه ..

دهوتریت: کرداری ناشکرا له کرداری دلهوه هاتوهو لیئی جودا نابیتهوه، ئهگه رکرداری ناشکرا نه ما، به لگه یه له سهر نهوهی که هیچ له دلدا نه ماوه.. (مجموع الفتاوى ۵۵۴/۷)

پوازی دووهم: قهوله که شیخولئیسلام له سهر باوهر: (شتیکی نامومکینه باوهرهی ته واو له ناخدا وجودی هه بیت و نه بیته هۆکاری ده رکه وتنی کاروکرداری ناشکرا) به هیچ شیوه یه ک نابیته به لگه یشتنه سه قهته کهی (حه له بی)! له بهر سی هو:

ھوی یه که م: قهوله که شیخولئیسلام له ناوهرؤکی ره تکردنەوهی ئه و بوجونه دایه، که دهلى: باوهرهی ته واو کردار ناخوازیت، ئه ویش دلنيایي ئه وهیدا، که شتیکی نامومکینه باوهر له دلدا ته واو ببیت ئهگه رکرداری له گه دلدا نه گریت.. ئاوا دهلى، نالى باوهر به بى کرداریش دیتە دى..

بۇ بنېگردنى ته واوى گومانه کە، قهوله که ئیمامى ئیبنوتەمییە بە ته واوى دیننینه وە، تا ئه و رون بیتە وە، کە ئه و رە حمەتى خواى لى بیت لە باسوخواسى رە تدانەوهی ئه و بوجونه دا ئه وە فەرمۇھ، کە گوايى باوهرهی ته واو بۇ خۆی بى کرداریش دادەمەز زریت. ئیمامى ئیبنوتەمییە دهلى:

ئه گومانه کە يان (گومانى مورجىئە کان) ئه وە یە که باوهر له دلدا بە بى نه جامداني کرددوه دیتە دى، لە مە وە یە که کردار دەکەنە بە رەھە مى ئه و باوهره، نەك بەشىڭ لە پىكھاتەي.. واتە دە يخەنە خانەي ئە سباب و موسە بىباتە وە.. بەلام بە تەئكىد ھە بونى باوهرهی ته واو له دلدا حەتمەن ھە بونى کردار دە خوازیت، ئه و مەحالە باوهرىك لە دلدا بیت و کردارى ناشکراو دیار نە خوازیت و بشوتریت: باوهرىكى ته واوه.. ئەمەش خستونیتە جە دەلىكى بى ماناوه، بۇ ئه وە بلىن پە يوهندى نىوان بە دەن و دل نىيە، شتى

۱- يە عنى ھە بونى باوهر له دلدا، ھۆکارىك دە بیت بۇ نە جامداني کار، بەلام نە بونى کارە کە نابیتە ھۆکارى نەمانى باوهرە کە... واتە کردار بەشىك نىيە لە پىكھاتەي باوهر .. ئەمەش پىچەوانە راي ياره ران و تابعىنە. (وەرگىن).

وا ده‌لین رودانی ئەستەمه، بۆ نمونه ده‌لین: ئەو کەسەی باوھر لە دلیدا ھەیە، با سوجدەیەکیشی بۆ خوا نەبردبیت، يان رۆزۆی رۆزیکى رەمەزانى نەگرتبیت، باوھری وەکو باوھری ئەبوبەکرى سددیق و عومەری كورى خەتاب وایە!! چونکە باوھری تەواوى ھەیە!! (ابن تیمیة: الایمان ل ۲۰۳).

مورجیئەی وەکو (سەلەفیەکانی بەر سېبەرو مەدختەلیەکان و پالانتەوانانی سەلەف) لەمەدا ھاواريان لى هەلدىستىت لەبەر ئەوهى گوایە ئەوان مورجیئە نىن، بەلام بە دلنياپەھەمە نەو مورجىئانە بۆچۈنيان وايە، كە كرددەوهى ديارو ئاشكرا بەشىك نىھ لە پىكھاتەی باوھر وا ده‌لین، ھيچيان وەکو زانىيانى سەلەف نالىن، كە كردار بەشىك لە ھەبۇنى باوھر، كە ئەميان نەبو ئەۋيشيان نابىت، كە ئەميان ئەنجامدرا ئەۋيشيان بۇنى دەبىت..

ئىمامى ئىبنوتەميمىيە جەخت لەوە دەكتەوه، كە ھەر كەسىك كردارو گوفتارى دەرەكى ئاشكراو ديارى نەكردە بەشىك لە پىكھاتەی باوھرپى ناخ و مەرجى ھەبۇنى، حوكىمى ئەو كەسە وەکو حوكىمى مورجىئەيە.. ئەمەش پىتاسەيەكى كۇنهو شياوى حال و ئەحوال و گەدەو گىپالى (سەلەفیەکانى بەر سېبەرو مەدختەلیەکان و پالانتەوانانی سەلەف) ئەمپۇيە..

شىخولئىسلام دەلى: ئەو كەسانەي كردارى ديارو ئاشكرا ناكەنە بەشىك لە پىكھاتەی باوھر وەکو مورجىئەکان، وەکو ئەوان، كە ده‌لین: بەندە ھەر بەوهندى لە ناخيدا باوھرپى ھىتا، ئىت باوھرەكەي وەکو باوھرپى پېغەمبەران و نىرراوانى خوا دەبىت سەلامى خوايان لى بىت، با ھىچ كارو كرددەوھىكى باشىش نەكەت و لە جىاتى ئەو ھەر خەريکى خراپەكارىيىش بىت! با نۇيىز نەكەت و سىلەرى روحى خزمايەتىش جىبەجى نەكەت، با راستگوش نەبىت و گوناھى گەورە نەمەننەت نەيىركەن، يان نەيىكەت! ئەم كابرايە، كە قىسە دەكت درۆ دەكت، كە بەلەن دەدات نايباتە سەر، كە ئەمانەتى لا دادەنلىن دەيىھەوتىننەت، ئەمەي بەر دەوامە لەسەر گوناھىكىن، لەسەر درۆ و دەلسە و خيانەت، ئەمەي كە سوجدەيەكى بۆ خوا نەبردوھە نابات، كە چاڭەيەكى

له‌گه‌لن که‌سیکدا نه‌کردوه و نایکات له زولم وسته‌م و خراپه‌کاری ناگه‌ریت‌هه وه و هرجی گوناح هه‌یه کردویتی و سوره له‌سهر کردنی، ئائمه باوهره‌که‌ی وه‌کو باوهره پیغه‌مبه‌ران وايه! ئئمه رای هه‌مو ئه‌وانه‌یه، که ده‌لین: کردوه‌ی دیارو ناشکرا به‌شیک نیه له پیکه‌اته‌ی باوهر. (مجموع الفتاوى ۵۸۴/۷). پیشتریش له په‌راویزی ژماره (۱۶) دا ئه و قه‌ولمیمان هینایه‌وه که شهرحی لازم و مه‌لزومیتی باوهره کردوه ده‌کات و کردار به (لازم) ای باوهر داده‌نیت، که گوتی: (متی و جد الملزم و جد اللازم، وَمَشَى اِثْنَيْ الْلَّازِمِ اِنْتَفَى الْمَلْزُومُ، وَإِذَا اِنْتَفَى لَازِمُ الشَّيْءِ عَلِمَ أَنَّهُ مُنْتَفِى) بروانه (موافقة صحیح المنقول لصريح المعمول ۵۳/۱) واته: ههر مه‌لزومیک هاته دی به‌لگه‌نه‌ویسته که لازمه‌که‌شی هاتوته دی، لازمی ههر شتیکیش نه‌هاته دی مه‌لزومیشی نایه‌ته دی لازمی ههر شتیک نه‌ما ئه و شتمش نامینی ..

هۆی دووهم: قه‌وله‌که‌ی شیخولئی‌سلام به ته‌ئکید په‌راوپه‌ر ھاوچوتی بؤچونی زانایان و شەرع‌عناسانی ئه‌ھلی سوننت و جەماعەتە، له و روده‌وه که خۆی پیناسه‌یان ده‌کات و واشه، نه‌ک له و لاشیبیانه‌وه، که عەلیلی حەله‌بی دهیه‌ویت غەلبەغەلبی تىدا بکات تا سهر له خەلکه‌که بشیوینیت.. وه‌کو، که خۆی لىپی حالى نه‌بوه، يان نایه‌ویت لىپی حالى بىت، دهیه‌ویت خەلکه‌که‌ش چەواشەکات، تا بیانخاته دواي خۆی! هرجەندە زور جار قسە‌کانی خۆی دەبنەوه لوغمى هەلتەکاندنی خۆی.. چونکه له هەر لایه‌که‌وه بؤ بؤچونی زانایانی ئه‌ھلی سوننت و جەماعەت بچیتەوه هەر ئەوهەت زیاتر بؤ رون دەبیتەوه که (باوهره ته‌واوى دل به قه‌دەر ھەبۇنى خۆی کردارى دەرهکى ناشکراو دیار دەخوازیت) ..

ئەمەش ئه و حەقەیه، که له قورئان و سوننەتدا هه‌یه، نه‌ک ئه‌وهی (حەله‌بی) که دهیه‌ویت به غەلبەغەلب و ژاوه‌زاوی خۆی پیمان بسەلینیت، که کردار مەرجى (تە‌واویتى) باوهره، نه‌ک مەرجى پیکه‌اته‌ی، ئەوهش يەعنى (وھکو سەله‌فیه‌کانی بەر سېبەر و مەدختەلیه‌کان و بالانتەوانانی سەله‌ف

دەيانەويت) ئەگەر كارو كردهوه نەما، كابرا هەر بە موسولمانى دەمینىتەوه، بەلام باومەكەي نوقسانە!! نەك ئەودى ئەھلى سوننەت و جەماعەت دەلىن كە (باوھر لە دلدا، بە پىيىھەبۇن و بېرىۋە رادەي كردارى ديارو ئاشكراي دەرىيە، ئەميان چەند بىت ئەويشيان لە ناخدا ئەوهندىيە، ئەگەر ئەميان لە دەرەوه كەمى كرد ئەويشيان لە ناوەوه كەم دەكتات، تا واي لى دىيت ئەميان لە دەرەوه هيچى نامىتىت، ئەويشيان لە ناوەوه هيچى لى نامىتىتەوه..

بۇچونى يەكەم كە (سەلمەفيهكاني بەر سېيھەر و مەدختەلەكەن و پالانتەوانانى سەلەف) دەيانەويت لەبەر خاترى حاكمە رەزا قورسەكان بەو خەلکەي بىسەلىنىن، كە باوھر ئەو حاكمە خائينانەش وەكو باوھر ئەيدنا ئەبوبەكرى سدىقە!

لە دوو لاوه بوارى پوكاندىنهوهى راي (سەلمەفيهكاني بەر سېيھەر و مەدختەلەكەن و پالانتەوانانى سەلەف) ھەمەيە:

بوارى يەكەم: ئەم بۇچونە لە ھەمو لايەنەكانيهوه پىچەوانەي پىناسەمۇ بۇچونەكاني ئىمامى ئىبنوتەيمىيەيە، كە بە راشكاوى دەلىن: ھەر كەسىك ھەمو كردهوەكەن واز ليھىنا، كافره، تەنانەت ئەو دەلىن (أكفر الخلق)ە.. وەكولە بەندى يەكەمدا ھەينامانەوه..

بوارى دووەم: ئەم بۇچونە كالفارمەي (سەلمەفيهكاني بەر سېيھەر و مەدختەلەكەن و پالانتەوانانى سەلەف) بۇچونى ئىمامى ئىبنوتەيمىيە بە شىۋاوا پشىۋ دەخاتە رو! چونكە حەلەبى و ئەمسالى ئەو دەيانەويت شېخولئىسلام راكىشىنە رىزى حزبەكەي خۆيان و بلىن: ئەوەتا ئىبنوتەيمىيەش بۇچونى وايە، كە باوھر دل (بە راستگۈزانىن) بە بىن ھەبۇنى كردهوهى دەرەكى ديارو ئاشكرا بەسە بۇ موسولمانىتى! ئەمەش شتىك نىيە ئىبنوتەيمىيەي رەحمەتى ھەر بە لايدا چوبىت.. خۆ ئەو مورجىئە نەبۇھ.. شىيخى ئەلبانى لەھەشى تىپەراندۇھ، كە پىيى وايە كردارى دل بە بىن كردارى ديارو ئاشكراي دەرەكى ھەر دەمینىت، چونكە مەرجى ھەبۇنى يەكترىي نىن. ئەمەش بەراستى پىچەوانەي شەرع و

نه قل و گشت بوجونیکی سهله‌هی چاکی نه م نوممه‌ته‌یه و، بوجونی نیمامی ئیبنوتهمیمیهش دهخاته که نارهوه.

نه وهی وا دهکات که سیک کردارو رهفتاری دهره‌کی نه نجام برات، با او هری ناخی دل و دهرونیتی. بؤیه ئیبنوتهمیمیه دهلى: (نه گهر دل و دهرون به باوهری ئاوهدان و ساع و چاک بیت، خواناسی و بکه‌ری خیر بیت، به لگه‌نه‌ویسته، که نه ندامانی دهره‌کی به دهن خیره‌وهند دهبن و وهکو زانایانی فهرموده‌وانی دهلىن: هه مو کردارو رهفتاریکی دهره‌کی خاوهن باوهره‌که پاک و چاک ده‌بیت: دیارو پنهانی گوفtarو دیارو پنهانی کردار چاک دهبن.. چونکه دهره‌وه سه‌ربه ناوه‌وهیه، هم کاتنیک ناوه‌وه پر بو له نوری نیمان، حمتمن سیماي دهره‌وهش ده‌بیته کرده‌وه باش.. (مجموع الفتاوى ۵۵۴/۷).

مومکین نیه دل و دهرون به نیمان بجوشیت و ناسه‌واره‌کهی به کرده‌وه دیارو ئاشکرادا ده‌نه‌که‌ویت! ج جای نه وه، که بو تریت نیمانه‌که له ناخدا کامله، با کرده‌وهش نه نجام نه دا، نه مه‌یان هم ره‌سته‌مه! بؤیه که مبونه‌وه کرداری دهره‌کی، به لگه‌یه له سه‌ر زمعیف بون و پوکانه‌وهی نیمانی ناخ، نه گهر کرده‌وه به ته‌واوی پوکایه‌وه ده‌ما، دیاره نیمانه‌کهی ناخ به ته‌واوی پوکاوه‌ته‌وه هیچ لى نه ماوه‌ته‌وه..

ئیمامی ئیبنوتهمیمیهی ره‌حمه‌تی هه ر له‌ویدا (مجموع الفتاوى ۵۵۴/۷) دهلى: (العِمَلُ الظَّاهِرُ لَازِمٌ لِلْعِمَلِ الْبَاطِنِ لَا يَنْفَكُ عَنْهُ، وَانْتِفَاءُ الظَّاهِرِ دَلِيلٌ انتِفَاءُ الْبَاطِنِ) واته: کرده‌وهی دهره‌کی دیارو ئاشکراهه‌گری ناخه، سه‌ربه باوهره‌و لیچی جوی نابیته‌وه، نه مانی کرده‌وهی دهره‌کی به لگه‌ی نه مانی باوهری ناخه.. نه مه راسته، چونکه هیزو تینی کرده‌وهی دهره‌وهله کاریگه‌ربی نیمانه‌وهیه. نه گهر کرده‌وهی دهره‌کی نه ما، یهعنی له ناخدا غه‌یری به راستزانین (تصدیق)‌هکه هیچی تیدا نه ماوه، نه وهش لای نه هلی سوننهت وجه ماعه‌ت موسولمان بونی له سه‌ر بینا ناکریت... لای نه هلی سوننهت وجه ماعه‌ت (به راست زانین ناخ) به بی کرده‌وهی دیارو ئاشکرای دهره‌کی به س

نیه بُو موسولمان بون، بُویه ئه‌گه‌ر لاق نه‌وه لیدات، كه له ناخی دل و ده‌رونیدا باوه‌ری هه‌یه، به‌لام هیچ کارو گوفتاریک، كه له‌وازیمی باوه‌رکه‌ی ناخ نه‌نجام نادات، نه‌ودلای نه‌هلى سوننه و جه‌ماعه‌ت به کافر حسین‌دکریت، چونکه به نه‌نجام نه‌دانی کرداری ده‌ره‌کی دیارو ناشکراکه‌ی کافر ده‌بیت..

هُوَ سَيِّدُهُمْ : شیخولئی‌سلام له رهت کردن‌هه‌وهی بُوچونی نه‌وه که‌سانه‌دا، كه ده‌لین وتنی شایه‌تمان مه‌رجی دروستی باوه‌ر نیه، پیناسه‌ی باوه‌ری به (نه‌واویتی) يه‌که‌وه په‌یوه‌ست کردوت‌هه‌وه، نه‌وه له (جمیع الفتاوی ۳۴۴/۷) دا ده‌لئی: (یمْتَنَعُ أَنْ يَكُونَ إِيمَانٌ تَامٌ فِي الْقَلْبِ بِلَا قَوْلٍ وَلَا عَمَلٍ ظَاهِرٍ) واته: شتیکی نامومکینه باوه‌ر به ته‌واویتی له دلدا بچه‌سپیت، بی نه‌وه‌ی له ده‌ره‌وه کردارو گوفتاری ناشکرای له‌گه‌لدا هه‌بیت.. نایا دوای نه‌مه به پی‌ی دیدی (سه‌له‌فیه‌کانی بهر سیبه‌رو مه‌دخه‌لیه‌کان و پالانته‌وانانی سه‌له‌فی) و ریسای (حه‌له‌بی) دهشیت بلیین: وتنی شایه‌تمان مه‌رجه بُو ته‌واویتی باوه‌ر کامل‌بونی، به‌لام مه‌رجی دروستی‌که‌ی نیه؟!!

و‌ده‌حالن نه‌وه ده‌قه‌ی دووهم، كه (حه‌له‌بی) و‌هک به‌لگه‌ی خوی هینایمه‌وه:
یه‌که‌م : تیریکه‌و بهر سه‌ری (سه‌له‌فیه‌کانی بهر سیبه‌رو مه‌دخه‌لیه‌کان و پالانته‌وانانی سه‌له‌فی) ده‌که‌ویت‌هه‌وه، چونکه ئیمامی ئیبنوته‌میمییه له بدرپه‌رجی نه‌وانه‌دا هینایمه‌وه، كه لاف و گهزاف نه‌وه لیده‌دهن گوایه باوه‌ر به بی هه‌بونی کردارو گوفتاری ده‌ره‌کی، له ناخدا ده‌چه‌سپیت!

دووهم : قه‌وله‌که‌ی ئیمامی ئیبنوته‌میمییه شتی وای تیدا نیه، كه نه‌گه‌ر که‌سپیک مادام له ناخیدا باوه‌ری هینابیت، با هیچ کرداراو ره‌فتاریکی ده‌ره‌کیشی نه‌بیت، هه‌ر به موسولمان حسین‌یه! له چه‌ندین جی‌ی کتیبه‌کانیدا جه‌ختی زور لامه ده‌کاته‌وه‌و، زور ناشکراو راشکاوانه باسی ده‌کات..

سَيِّدُهُمْ : بُوچونه‌که‌ی ئیمامی ئیبنوته‌میمییه الحمد لله راسته‌و، له‌گه‌ن بُوچونی پیش‌هوايانی نه‌هلى سوننه وجه‌ماعه‌تدایه، هه‌مویان ته‌رکیزیان

له‌سهر ئەوهیه کە: ئەوی واده‌کات کەسیک کرداری دەرەگى ئاشکراو دیار ئەنجام بدادت، باوھری ناخیتى.. ئەوهیش تەنها به راستگۇدانان نىيە..

جىئى خۆيەتى پېش ئەوهى ئەم ئالقەيە موناقەشە (حەلەبى) و (سەلەفیەكانى بەر سىبەر و مەدختەلەكەن وپالانتهوانانى سەلەف) جى بەھىلەن، پرسىيارىك بکەين:

بۆچى (سەلەفیەكانى بەر سىبەر و مەدختەلەكەن وپالانتهوانانى سەلەف) رستەيەكى ئىمامى ئىبنوتەيمىيەيان كردۇتە بەلگەو، بەسەر ئەو هەمو دەقە رون و ئاشكرايانە تىريدا باز دەدەن، كە راشكاوانە حوكى كوفرى ئەو كەسە دەدات، كە توخمى كردارى دەرەگى وازلىيەھىنیت؟! خۇ حەتمەن دەيان جار دەقە زەقەكان دەكەۋىتە بەرچاويان..

با بە يەك دوو فەولى ترى پېشەوايانى ئەم ئومەمەتە، ئەم باسەش كۆتاپى پى بەھىنەن:

حەنبەل دەلى: حەميدى (مامۇستاي ئىمامى بوخارى) فەرمۇي: هەوالىم ھەيە، كە كەسانىكى ھەن دەلىن: ھەر كەس دانى بە فەرزبۇنى نويژو زەكەت و رۆژوو حەجدا ھىينا، بەلام تا مردىن ھىچيانى نەكىد، يان، تا دەمرىت نويژى پشت لە قىبلە دەكىد، مادام نكولى لە خودى باوھر نەكەت و ئەو فەرزانە بە فەرز بىزانىت و، پوکىرنە قىبلەي پى فەرز بىت، ئەو ھەر موسۇلمانە.. منىش دەلىم (حەميدى دەلى): ئەمە كوفرىكى راشكاو ئاشكرايە، ئەمە پىچەوانەي قورئان وسونەت و بۇچونى زانايانى ئىسلامە. خواي گەورە دەفەرمۇي: ﴿وَمَا أُمِرْ وَأَمْأَلَ لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لِهِ الَّذِينَ ﴾ البينة / ٥ واتە: وافەرمانىيان پىيدراوه، كە تەنها خواي تاك و تەنها بە نيازپاڭكىيەوە بېرسەن..

حەنبەل دەلى: گۈنم لە ئەبوبىدالله ئەحمدەدى كورى حەنبەل بۇ، كە دەيكوت: (مَنْ قَالَ هَذَا فَقَدْ كَفَرَ بِاللَّهِ وَرَدَ عَلَى اللَّهِ أَمْرٌ وَعَلَى الرَّسُولِ مَا جَاءَ بِهِ) واتە: ھەر كەسیك وا بلىت، ئەو ھەر كەسە دينە كە خواي رەت كردۇتەوەو

ئەوهى پى قبول نەبوبە، كە پىغەمبەرى خوا صلى الله عليه و سلم ھىنناۋىتى ..
(ابن تيمية: الایمان ل ۲۰۸).

سەپەر كەن ئىمامى ئىبىنوتەميمىيە ج نۇمنەيەك دەھىننەتەوە، كە ئەگەر كەسىك پىش كۆچكىدىنى بۇ مەدینە لەسەردەمى پىغەمبەرى خوادا صلى الله عليه و سلم، باوھى پىويستى ھىنابىت، شايەتمانى دەربىرىبىت و راستگۈي پىغەمبەرى خواي صلى الله عليه و سلم لە دل و دەروندا چەسپابىت، ناخ و دەرەودى تەسلىم بە دىنى خوا كردىبىت و ھەرچى لەسەر بۇھ كردوپىت، ئەم كەسە كۆج بکات بۇ مەدینە و لەوى، كە كردىوھ كان فەرز بون، مەبەست لە ئەركانەكانى ترى ئىسلامە: نويژو زەڭات و رۆززو حەج، ئەم كاپرايە لاي مورجىئە كۆنهكان و موقەللەيدە كونتىكانىيان لەسەردەمى ئىمەدا موسولمانە، بەلام لاي ئەھلى سوننت و جەماعەت وانىيە:

ئىبىنوتەميمىيە دەلى: كاتىك خواي پەروەردگار موحەممەدى صلى الله عليه و سلم بە نىرراوپىتى خۆى كرده پىغەمبەرى ھەموان، ئەوهى فەرز بۇ لەسەر خەلگى بە راستگۈزۈنى بۇ لە ھەرچىيەك، كە دەيفەرمۇ، ھەرودە گۇنۇرپايدەلى و ملکەچى بۇ ئەو فەرمانانە، كە پىنى دەسپاردن، ئەو كاتە نەفەرمانى پىنج نويژەكەپى دابون نە گرتى رۆززوو رەمەزان و نە حەجى مالى خوا.. نە شەراب و سو(ربا)لى ھەرام كردىبۇن، نە شتى ترى لەو جۆرە.. زۇر لە ئەحکامى قورئانىش ھېشتا نەھاتبۇ خوارى.. ھەر كەسىك لەو كاتەدا باوھى و بەوەندە قورئانە بەھىنایا، كە ھاتبۇ خوارى و شايەتمانەكەپى بە ئاشكرا بوتايمۇ ئەو فەرمانانە جىبەجى بىكردايە، كە خرابوبە سەر شانى موسولمانان، كاپرا بە موسولمانىيەكى باوھە تەھاوا دادەنرا. بەلام ئەگەر كۆچى بىكردايە بۇ مەدینە، ھەر بەوەندە ئىسلامەكەمە پابەند بوايە ئەو بىرە باوھەلى قبول نەدەكرا،

ا. وە كوشۇنىكەپتنى پىغەمبەرى خوا صلى الله عليه و سلم ووھلاو وېرەو، چونكە نويژۈزە كات دېقىقىو حەج و جىھاد، دواي كۆچكىدىن بۇ مەدینە فەرز بون.

که له مهکه پیش کوچکردنی بۆ مهدينه همهیبو، ئهگهر ههر ئهوندەی بکردایه به کافر حسیب دهکرا.. (مجموع الفتاوى ٣١٦/٧ - ٣١٧)

جىئى خويھتى لىرەوه به (حەلەبى) و ئەھى (لەسەرويەوەمەتى) و ئەھى (لە خوارويەوەمەتى) بلىيىن: ئهگەر لە كۆرا (ئىجماع)ى سەلمەفەوه وەرناكىن و فيئر نابن، دەپ وەرن لە قورئانەكەى خواو سوننەتەكەى پېغەمبەرەوه صلى الله عليه و سلم وەرگەن و فيئر بن، خۇ ئەوندەيان بەلگە تىدايىه، كە دىدى لىلتان رۇن كەنھەوه، ئىمامى ئىبىنوتەيمىيە دەلى: (ففي القرآن والسنّة من نفي الإيمان عَمِّنْ لَمْ يَأْتِ بالعَمَلِ مواضعُ كثيرةً كَمَا نَفَى فِيهَا الْإِيمَانَ عَنِ النَّاقِ) واتە: لە قورئان و سوننەتدا ئەوندەي باسى بى باوھرى ئەو كەسانە تىدايىه، كە كردهوەكان ئەنجام نادات، هەر وەكى كە باسى دوورپەكان دەكتات كە بى باوھ دەيانناسىنىت... (ابن تيمية: الإيمان ل ١٤٦).

ھەروھا له جىئىھى تردا (مجموع الفتاوى ٣٧٢/٧) دەلى: شتىكى نامومكىنە كابرا به خاون باوھىكى راست و دروست حسیب بکريت لە كاتىكدا، كە له هەمو تەمەنيدا سوجىدەيەكى بۇ خوا نەبردوھ! رۆزۈو رۆزىكى رەمەزانەكەى نەگرتۇھ، جارىك زەكاتى سامانى نەداوه، جارىك حەجي نەكىدوھ، ئەمە مومكىن نىھ ئىماندار بىت، چونكە ھەلۋىست و رەفتارى وا له دوورپە دەوشىتەوھ، نەك لە موسۇلمان، لە كەسىك دەوشىتەوھ، كە زەندىقەو ناخى بەتالە، ئەمە چۈن لەگەن باوھى راست و دروستدا دەگۈنچىت؟! نابىنىت خواي گەورە ئەو كەسانە بە کافر داناوە، كە له قىامەتدا تواناي سوجىدەنەكەيان نامىنىت! وەك دەفەرمۇى: ﴿يَوْمَ يُكَشَّفُ عَنِ سَاقِي وَيُدَعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾، ﴿خَيْشَعَةَ أَنْصَرُهُمْ تَرَهُمْ ذَلَّةً وَقَدْ كَانُوا يُذْعَنُونَ إِلَى السُّجُودِ وَمُسْلِمُونَ﴾^{١٣} القلم/واتە: لە رۆزى قىامەتدا كە خواي پەروردگار لاقى خۇي نىشان دەدات و موسۇلمانان ھەمو سوجىدە بۇ دەبەن، ئەوانەي لە دنیادا دوورپە بون، يان سوجىدەيان نەبردوھ، له ساتە وەختەدا ھەمو پشتىان رىك و

رەق دەوەستىت و ناتوانى بىچەمىيئەوە، چاوشۇرۇ زەلىلانە دەوەستن، ئەمانە لە دنیادا ساغ و سەلېم بون، پېيان دەوترا سوجىدەيەك بۇ خوا بىمەن، نويزىڭ بىكەن نەياندەبرد..

کۆبەندى دووەم

بەندى يەكەم

ھەلسەنگاندى عەقىدەي مەدختەلى و پالانتهوانانى
(سەلەفيتى) لە (باب الکفر) دا

بەندى دەنەم

رواندنه وەي بەلگەي مەدختەلى و پالانتهوانانى (سەلەفيتى)
لە (باب الکفر) دا

بەندی بەکەم

ھەنسەنگاندەنی عەقیدەی مەدختەلی و پالانتەوانانى
(سەلەھیتى) لە (باب الکفر) دا

باسی یه‌که م

کرداری کوفرینیش هه روه کو نیعتیقادی کوفرینه

پیشتر باسی ئه وه مان کرد، که سه‌له‌فیه‌کان له مه‌سه‌له‌کانی باوهردا عه‌قیده‌ی مورجیئه‌یان تى چوه، واته له‌سهر عه‌قیده‌ی مورجیئه‌ن. ئه وه شمان باس کرد، که هه ره کاتیک که سه‌له‌فیه‌کان ده‌لین (باوهر گوفتارو کرداره) مه‌به‌ستیان ئه و پیناسه‌ی ئه‌هلى سوننه‌ت نییه، که بۇ باوهریان به‌و شیوه‌یه کردوه، که گوتوبانه: تو خمی کردار له پینکه‌اته‌کانی باوهره، واته به‌شیکه له هه‌بوني باوهر و ده‌بیت هاوردیشی بیت، چونکه کردار به باوهره‌وه بنه‌د، ئه‌گهر ئه و نه‌ما ئه‌میش نامینیت، ئه‌گهر ئه‌میش نه‌ما ئه‌ویش نامینیت.. به‌لام سه‌له‌فیه‌کان مه‌به‌ستیان ئاوا نییه، به‌لکو هه ره وکو (مرجئة الفقهاء) به تایبەتی ئه‌شعه‌ری و ماتوریدییه‌کان ده‌لین: کردار مه‌رجی ته‌واویتی باوهره، نه‌ک مه‌رجی هه‌بوني، بويه بەلايانه‌وه وايیه، که ئه‌گهر کردار ئه‌نجام نه‌درا، باوهره‌که نافه‌وتیت و هه ر ده‌مینیت..

ئیستا دیین ئه‌وه به بەلگه‌ی شه‌رعی ده‌سەلینین، که سه‌له‌فیه‌کانی بەر سیبەر و مەدخته‌لیه‌کان و پالانته‌وانانی سه‌له‌ق له مه‌سەله‌ی ته‌کفیردا، زۆر مورجیئه‌ترن وەک له مه‌سەله‌ی باورەدا، چونکه لەم مه‌سەله‌ی ته‌کفیرەدا، نه‌ک هه ر مورجیئه‌ی توندرەون (غلاة المرجنة) به‌لکو کتو مت جەھمین، بگره کەرە جەھمییه‌ی قەدیمیشیان ناگاتى!

مه‌سەله‌ی ته‌کفیر بابیکی بەرفراوانه و زۆر کیشە و باس لەخۇ دەگریت، به‌لام ئیمە لېرەدا يەك باسیمان پى گرنگە، که بە شیوه‌ی پرسیار لەو کەرە

سله‌هفیانه دهپرسین و خوشمان وه لامه‌کهیان به نه‌مانه‌ته‌وه دهخه‌ینه‌وه
به ردهست، تا هه‌له‌ی هه‌لویستی خویان بؤ دهرکه‌ویت، به‌لگو دیندارانه
موراجه‌عه‌یه‌کی خویان بکمنه‌وه:

ثایا هیچ کرده‌وهیه که‌هیه به کوفریکی وا بژمیرریت، که خاونه‌که‌ی له
میله‌تی ئیسلام بباته دهره‌وه، هه‌ر وه‌کو که کوفری ئیعتیقاد خاونه‌که‌ی له
میله‌تی ئیسلام دهباته دهره‌وه؟!

خه‌لکی له وه‌لامی ئه‌م پرسیاره‌دا بون به چوار پوله‌وه:
نه‌هلى سونتهت، خه‌واریج، غولاتی مورجیئه(یان که‌ره مورجیئه یان
جه‌همییه)، مورجیئه‌ی شه‌رعناسان (مرجئة الفقهاء).

۱- نه‌هلى سونتهت و جه‌مامعه‌ت:

که ده‌لین کوفر هه‌م به ئیعتیقاده هه‌م به‌کردار.
نه‌هی به ئیعتیقاده، وه‌کو نه‌هه‌ی که‌سیک باوه‌ری وا بیت، که خوای گهوره
هاوه‌لی هه‌هیه، یان خوایه‌کی تریش له وینه‌و هاوتای نه‌هه‌یه، یان نه‌ه
که‌سیک ده‌لیت: من هیچ له‌م باسانه حالی نابم و لئی نازانم! یان که‌سیک
باوه‌ری به روزی دوایی نه‌بیت، یان له ناخی خویدا رقی له خوای گهوره بیت،
یان پیغمه‌مبهر صلی الله علیه وسلم ببوغرزینیت، یان گومانی له نایه‌تیکی
فورئان هه‌بیت، یان حه‌دیسیکی سه‌حیج ره‌هز کاته‌وه، یان به دروی بخاته‌وه
یان باوه‌ری به پیچه‌وانه‌ی نه‌هه‌یه و نایه‌ت و حه‌دیسه سه‌حیج‌هه‌وه بیت، یان
حه‌لائیک به حه‌رام بزانیت، یان حه‌رامیک به حه‌لآل بزانیت، یان باوه‌ری وا
بیت، که شه‌ریعه‌تی ئیسلام به که‌لکی ئه‌م سه‌رده‌مه نایات، یان باوه‌ری وا بیت
نه‌ولیا کارتیکردنی له گه‌ردون هه‌هیه، ده‌توانن به ویستی خویان باران ببارینن،
یان مندال به ئافره‌ت ببه‌خشن، یان بین به هانای نه‌هه‌یه و که‌سانه‌وه، که هاواریان
ده‌که‌نی.. نه‌مانه‌وه نه‌هه‌یه له‌م شیوه‌یه هه‌مویان ئیعتیقاداتیکن، که
خاونه‌کانیان هه‌ر به باوه‌ر بی‌بونیان له ناخی دل و دهرونى خویاندا پییان

کافر دهبن، با به زمان وکرداریه کی واش دهريان نه بربیت، که کوفريان لی بوهشیتهوه..

ئەمە ئىعىتقاد، ئەمما كردار، ئەوه ئەھلى سوننەت وجەماعەت دەلین: ئەمە كردارانەی نەھييان لی کراوه دوو جۆرن:

جۇرى يەكەم: ئەم گوناھانەی، کە بىكەرەكانيان پى كافر نابن وەکو دزى و زيناو شەراب خواردنەوه و ئەوانەی، کە شەرىعەتى ئىسلام بە كوفرى بچوک ناساندونى، کە هەر گوناھى گەورەن، بەلام خاوهنەكانيان لە مىللەتى ئىسلام نابەنه دەرەوه، ئەمە کە ھەندىك پېيان وتوھ: كفر دون كفر، واتە كوفرىك، کە لە خوار كوفرهەيە، يان ناوابيان ناوه كوفرى كردەوهى يان كوفرى بچوک.. ئەمانە بەلگە لەسەر ئەوه زۆرە، کە خاوهنەكانيان ھەر وان لە بازنىھى دىن و ئۆممەتەكەيدا وبە ئەنجامدانيان كافر نەبۇن، وەکو كوشتارى نېوان موسولمانان، يان خۆكۈزى، شەرع بە كوفر ناساندونى، يان فەرمۇيەتى ھەرجى واى كرد لە ئاگرى دۆزەخدا دەمېننەتەوه، بەلام چونكە بەلگە تر بەدەستەوه ھەيە، کە بە كوفرى بچوک ناسىنراون، بە كوفرى گەورەيان حسىب نەكىدون.

ئەم جۇرە گوناھيە، کە ئەھلى سوننەت وجەماعەت گوتويانە ئەگەر كەسىك ئەنجامدانيان بە حەللى دانەنېت، بشىانكات پېيان كافر نابىت، ئەمە يە پىيى دەوترىت (الاستحلال) واتە بە حەللى زانىن.. بۇ نمۇنە كابرايەك زىنایەك دەكتە، ئەم گوناھى لە باوەرەكەي كەم دەكتەوه، بەلام مادام بە حەللى نەزانىيە پىيى كافر نابىت، ئەمما ئەگەر زىنائى بە حەللى زانى كافر دەبىت، با نەشىكتە.. ئىمامى تەحاوى دەلى: (ئىتمە كەس لە ئەھلى قىبلە بە گوناح كردىن بە كافر دانانىيەن، تا بە حەللى نەزانىبىت)^۱ ..

ئىمامى ئىپنوتىمىيەش دەلى: (ئىتمە ئەگەر وتمان: ئەھلى سوننەت لەسەر ئەوه رېكىن، کە كەس بە كردى گوناح بە كافر دانانرىت، مەبەستمان

گوناچه کانی و هک زیناو شه راب خواردنوههیه).

جۇرى دووهم: ئەو گوناچانە، كە بىھەرە کانیانى پى كافر دەبن: ئەم جۇرە گوناچانە هەر كردىيان كافر بونيان پىوهىه، خاوهنە کانيان لە بازنهى دين و ئومعەتەكەي دەچنە دەرەوه.. ئەھلى سوننەت و جەماعەت لەسەر ئەوه كۈن، كە هەر كەسىك يەكىك لەو گوناچانە كەنەت لە ناخ و روالەتىدا بە كافر دەۋمېرىت، با هەر لاق ئەوهش لېداو بەھانەي ئەوه بەھىنېتەوه، كە لە دېدا بە حەلائى نەزانىيە، يان مەبەستى كوفر نەبۇھ، چۈنكە خواى گەورەو پىغەمبەرە كەي كۆمەلېك قىسەو كردارىيان بەو جۇرە گوناچە كافرينى ناساندۇھ.. بۇيە دەبىنيت زۆر لە ئىمامە بەرپىزەكان بەشى سەربەخۆيان بە ناوى (أبواب الردّة) لە كەتىبە کانى خۆياندا بۇ باسى ئەم جۇرە گوناچانە تەرخان كەردوھ ئەوهشىان رون كەردوتەوه، كە هەر بە ئەنجامدانى حوكىمى كافر بونەكە دەكەۋىتە سەر بىھەرە كەي.. خوا لاماندا با ئەوهش لامان رون بىت، كە ئەوهى لاي ئەھلى سوننەت و جەماعەت بەلگەنەويستە ئەوهىه، كە بۇ حوكىدان و تەئىكىد لە كافر بونى بىھەرە كەي ئەم جۇرە گوناچانە چوار مەرج ھەيە:

- أ - مەرجە بىھەرە گوناچە كە زانىبىتى ئەو قىسەيە، يان ئەو كەردارە كوفرە.
- ب - مەرجە كە ئەو گوناچە كافرينى بە ئەنۋەست كەرتىت، يەعنى نىيەتى كردىنى كارە كافرينى كەي هەبوبىت، نەك نىيەتى كوفر كەردىن و بە حەلائى زانىنى گوناچە كەي لە ناخدا هەبوبىت! نا.. ئەمە يان مەرجىكى بىدۇھىيە و غەيرى كەرە مورجىئە كان كەسى تر بە مەرجى دانەناوه.. لە مۇناقة شەدا ئاگادارى ئەم پاشقولە بە..

ج . مهرجه، که گوناچه که ئه و هنده تیکه ل نه بیت ئیحتمالی لیکدانه و هو تمئولیل هه لگریت، چونکه ئه گهه ره جوره قسه و کردوانه بو، که زور جور ته فسیر هه لذه گرن، کابراي بکهري پی کافر ناکریت..

د . مهرجه کابراي بکهري گوناچه که سه رباهست بیت، نه ک ناجار..

بؤ لیک هه لاویردنی ئه و دوو جور گوناچه، ئیمامی ئیبنو تمیمیه دهلى: (باس لهوه کرا که . به پی قورئان و سوننهت . ئه هلى سوننهت وجه ماعمت، هیچ که سیک له ئه هلى قیبله به ئه نجامدانى گوناچیک به کافر دانانین، له بازنهی دین و ئوممه ته کهی ناکهنه دهرهوه، بؤ شمونه به کردنى زینا، يان دزى، يان شهرباب خواردنده وه.. به و مهرجه باواهری واز لى ئه هئینا بیت، ئه مما ئه گهه رکرده وه کهی واز هینانی فهرمانیکی ئیعتیقادی له خۇ گرتبو وەکو باواهر به خوا بون، باواهر به قریشته، باواهر به کتبیه ئاسمانيه کان، باواهر به پیغەمبەران، باواهر به زیندو بونه وە دواي مردن، ئه وە حەتمەن بە وەکرداریه کافر دەبىن^۱).

ھەروەها لە جىيەکى تردا دهلى: (بە شىيەھەکى گشتى ھەر کەسىك قسەھەکى كوفرى كرد، يان كرده وەھەکى كوفرى ئه نجامدا پی کافر دەبیت، با مەبەستى كافر بونىش نە بوبېت، چونکه خۇ كەس راستە و خۇ كارىك ناكات و مەبەستى پی کافر بونى بیت، مە گەر چۈنھا..)^۲

ئیمامی ئیبنو حەزم رحمە الله دهلى: (ئه و سەلیمنراوه، کە ھەندىك كردار ھەن، کە بە ئەندامە كانى لەش ئەنجام دەدرىن و حۆكمى كوفريان ھە يە، باواهرى بکەرە كانيان بە شىيەھەکى گشتى ھە لذتە كىين، ھەندىكى تريش ھەن كوفر نىن، ھە لاویردن و جوى كردنە وە ئەمانە يان لەوانە دەبیت بە پی حۆكمى خواي گەورە بیت و بەس^۳).

۱ - ابن تيمية : جموع الفتاوى ۲۰ / ۵۳

۲ - ابن تيمية : الصارم المسلول لا ۱۷۸

۳ - ابن حزم : الفصل في الملل والأهواء والنحل ۳ / ۲۲۰

۲. خهواریج :

ئەمانە جیاوازى ناخنە نیوان گوناحى گەورەي گوفرين و گوناحى سەرپىچى بچوکەوه، ھەر كەسىك گوناحىكى گەورەي ئەنجامدا، يان بەردەوام بو لەسەر گوناحى بچوک، بە پای ئەمان كافره، نەك ھەر ئەوهش، بەلگۇ ئەوهى پىچەوانەي راو بۇچونى ئەمان بىت و لە دەستەو تاقم و پۈلىان نەبىت، بە كافرى دەزانن! تەنانەت يەكىكى وەكۇ نەجىدەتى كورى عامر، كە بىرمەندىكى قەدىمىيانە دەيىوت: (ھەر كەس نەزەرىكى كەم و كورت بکات، يان درۆيەكى بچوکى لى دەركەۋىت و بەردەوام بىت لەسەرى ئەوه موشريكە)^۱ بەلام ئەگەر كەسىك لە تاقم و دەستەو پۇلى خۇيان بوايە، ئەگەر زيناشى بىردايە يان شەرابىشى بخواردايەتەوه بەو مەرجەي سور نەبوايە لەسەر بەردەوام بۇنى لەسەرى، ھەر بە موسولمانيان دەدايە قەلەم؛

عبداللهى كورى يەحیاى ئىبازى، كە دەسەلاتى يەمەنى كەوتە بەردەست، لە و تارىكىدا وتى: (ھەر كەس زينا بکات كافره، ھەر كەس دزى بکات كافره، ھەر كەس شەراب بخواتەوه كافره، ھەر كەسىش گومانى لە كافرىتى ئەمانە ھەبىت كافره)؛^۲

تەنانەت ھەندىكىيان گەيشتنە ئەو رادى، كە بلىن: (ئەگەر پىشەوا (خەليفە) لە خۇراسان يان لە ناوجەيەكى تر بۇ، زولمى لە كەسىك كرد خۇي و رەعىيەتەكەي لە ھەر جىيەكى رۆزەھەلات و رۆزئاوا بن، با لە ئەندەلوس و يەمەنيش بن بەو سەتمەي ئەو كافر دەبن (!!) ھەروەها و تويانە: (ئەگەر دلۇپە شەرابىت كەوتېتى بىرىكەوه يەكىك لەو ناوهەوە تىپەر بىت و لەو بىرە ئاو بخواتەوه . گەر زانىبىتى، كە دلۇپىك شەرابى تىكەتەو . كافر دەبىت)؛^۳ !!

ئىت سەيرەكەي لە كويىدايە، كە بېبىستىن و بخونىنەوه، كە خهوارىج نەعوزبىلا سەيدنا عوسمانى كورى عەفغان و تەلّەھى كورى عوبەيدواللهو

۱- البغدادى: الفرق بين الفرق ل ۶۸.

۲- سەرچارەي پىشۇر ل ۶۸.

۳- ابن حزم: الفصل في الملل والأهواء والنحل ب / ۴ ۱۹۰.

زوبهیری کوری عه‌وام و دایکه عائیشه و نینو عه‌بباس و نه و به‌ریزانه‌ی تریان
به کافر داده‌ناو با او مریشیان وابو که به کافری مردون و له ئاگری دوزه‌خیشد
به نه‌مری ده‌میننه‌وه .. خوای گهوره له دیدلیلی و رئی ویلی لاماندا ..

۳- توندرهوانی مورجینه یان جه‌همیه‌کان (غلاه المرجه):

ئه‌سل لای ئه‌مانه ئه‌وهیه، که کوfer ته‌نها له دل‌دایه! بؤیه که‌س به کافر
دانانین، که گرداری کوفرینیش ئه‌نجام بدادات، تا ئاشکرای نه‌کات، که قه‌ناعه‌تی
دلیشی وايه! ئه‌مانه به لایانه‌وه وايه، که ئه‌گهر کابرایه‌ک گوفتاریک، یان
گرداریکی واى کرد، که له شه‌رعدا موسولمان به ئه‌نجام‌دانی سه‌ربه‌ستانه‌ی و
نه‌بونی به‌ربه‌ستی شه‌رعی پیئی کافر ده‌بیت، مادام له دل‌دایا باوه‌ری و اه‌بیت،
که ئه‌م په‌فتاره کوفرینه‌ی پی راسته کافر نابیت! بو نمونه ده‌لین: ئه‌گهر
که‌سیک باوه‌ری به راستگویی پیغه‌مبه‌ر صلی الله علیه وسلم هینا و بپیاریدا،
که ئیسلام هه‌موی راسته، ئیتر هه‌رجی شتیک به‌گردار بکات، که کافر بونیشی
پیوه بیت به‌هه مه‌رجه‌ی له دل و ده‌رونیدا نکولی له قه‌رزیک نه‌کات، یان
کاریکی کوفرین به حه‌لآن نه‌زانیت پیئی کافر نابیت.. چونکه باوه‌ر، که لای
ئه‌مان به‌راستگو زانین پیغه‌مبه‌ره صلی الله علیه وسلم، کوفریش به‌لایانه‌وه
به درو خسته‌وهی پیغه‌مبه‌ره صلی الله علیه وسلم! له‌بهر ئه‌وهی به راستگو

۱- توندره‌وی کله‌پوتوی هندیک له خواریجان گه‌یشته راده‌ی له‌وش سه‌برتر، وه‌کو ئیمامی
ثیبتو ته‌ییه‌ی ره‌حمه‌تی له مجموع الفتاوی ب ۴۱ / ۱۹ لیيانه‌وه نه‌قل ده‌کات، هندیکیان پتیبان وابو،
که پینقه‌مبه‌ری نازداریش صلی الله علیه وسلم لیئی ده‌وه‌شیته‌وه .. په‌نا به خواسته‌م بکات! یان رئی
لئن تیک چیت و گومرا بیت! بؤیه ده‌یانوت له کاتانه‌دا نابت ملکه چی بتو ده‌ریبریت و گویرابه‌لی
بکریت! ئاخر بؤیه ئام گومرایانه ده‌یانوت له گیاندنی قورئانه‌که‌دا راست کردووه و تواوه، به‌لام له
سوونه‌ت کانی خویدا ده‌شیت به فرمایشی ئه‌وه‌کریت، چونکه به گئلی خویان ده‌یانوت: (نقد
سوونه‌تی ئه‌وه‌پیچه‌وانه‌ی قورئانه)! ! جا تو سه‌بری ئام گومپایی و بی ئه‌ده‌بیه؟! له دیدو هه‌لوئیست
و حوكمه سه‌برانه‌ی به مۆزی جیاوانی خسته نیوان قورئان و فرموده‌وه که‌وتبوونه ناوی ئه‌وه‌بو، که
ده‌یانوت: (ماسى تا سه‌بره‌پریت خواردنی حرامه)! یوانه: ابن حزم : الفصل في الملل والأقواء
والنحل ب ۴ / ۱۸۹ ..

زانین و به درۆزن زانین هەردوکیان کاریکی ناو دلن و به قەناعەتى ناخهود بەندن، دەبىت کابراي، كەكىدارى كوفرينى ئەنجامداوه ئاشكراشى كات، كە لە ناخيشيدا باوھرى وايە، لەم حالەتەشيدا ماناي وايە بە راستگۇ زانينە كەى ناو دلى نەماوه، بويە كافر دەبىت، بەلام ئەھلى سوننت دەلىن: هەر ئەنجامدانى خودى كارە كوفرينى كەى كافرى دەكات، چونكە خواي گەورە دەفەرمۇئى:

﴿وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفَّرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ﴾ التوبه / ٧٤

واتە وتمى كوفريان لىيۇه دەرچوھ دواي موسولمان بونە كەيان كافر بونەتەوه.. كەوابو هەر وتنى قسە كوفرينى كە ھۆكاري كافربونيانە، ئەممەش پەيوەندى بە ناخيانەوه نىيە، كە ئايا مەبەستيان كافربون بوه، يان نا.. ئىمامى ئىپېنۈتەيمىيە دەربارەي ئەم خالەي ئەمانە بو، كە گۈي (پېشتر ھېنامانەوه بەلام هەر بۇ تەئىكىد): (حەنبەل دەفەرمۇئى): (حَدَثَنَا الْحَمِيدُ قَالَ: أَخْبَرْتُ أَنَّ أَنَاسًا يَقُولُونَ: مَنْ أَقَرَّ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصُّومِ وَالْحَجَّ وَلَمْ يَفْعُلْ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا حَتَّى يَمُوتَ، وَيَصْلِي مُسْتَدْبِرَ الْقِبْلَةَ حَتَّى يَمُوتَ، فَهُوَ مُؤْمِنٌ مَا لَمْ يَكُنْ جَاهِدًا إِذَا عَلِمَ أَنْ تُرَكَهُ ذَلِكَ فِيهِ إِيمَانُهُ إِذَا كَانَ مَقْرَأً بِالْفَرَائِصِ وَاسْتِقْبَالَ الْقِبْلَةِ. فَقَلَتْ: ذَلِكَ الْكُفَّرُ الصَّرَاطُ وَخَلَافُ كِتَابِ اللَّهِ وَسُنْنَةِ رَسُولِهِ وَعِلْمَ الْمُسْلِمِينَ. قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿وَمَا أُمِرْتُ إِلَّا لِيَعْبُدُوا أَهَلَّ الْمُلْكِيَّةَ لَهُ الْأَيْمَنَ﴾ البينة / ٥

قال حنبل (سمعت ابا عبدالله احمد بن حنبل يقول: من قال هذا، فقد كفر بالله ورد على الله أمره وعلى الرسول ما جاء به) واتە: حەمیدى (مامۆستايىھى ئىمامى بوخارىيە) قسەى بۇ كردىن وتى: هەوالم بىن گەيشتوھ، كە ھەندى كەس هەن (مەبەستى مورجىئەكان بۇ) دەلىن: هەر كەس دان بەھەدا بنىت، كە نويزىو وەكتات و رۆزىو حەج فەرزە، بەلام ھېچىشىيانى، تا مردن نەكىد، هەروەها تا مردىشى هەر پاشتى لە قىبىلە بۇ (يەعنى ئاراستە روی لە شوينە نەبو كە موسولمانان

ھەیانە) ھەر بە موسولمان حسیبە بەو مەرجەی لە ناخى خۆیدا نکولى لەو فەرزانە نەکات و باومريشى وا بىت، كە واز ھىنانەكەي ھەر ئىماندارىيە! منىش دەلىم: (حەمىدى دەلى: منىش دەلىم): ئەوه كوفرى راشكاو رونە، ئەوه پېچەوانە قورئان و سوننەتى پېغەمبەر صلى الله عليه وسلم وبۇچونى زانىيانى موسولمانە. خواى گەورە دەفەرمۇى: جەختى ئەوهەيان لەسەر كراودەتەوە، كە تەنها خواى گەورە بېرسىتن و دىندارى سەر پاستانەش لەبەر خاترى ئەو بىخەن.. حەنبەلېش دەلى: گۈيم لە ئەبو عبد الله ئەحمدەدى كورى حەنبەل بۇ دەيگۈت: ھەر كەس وا بىلىت ئەوه كافر دەبىت، ئەوه دينەكەي خواى بۇ خوا رەت كەردىتەوەو ئەوى پېغەمبەر صلى الله عليه وسلم ھىناۋىتى داوىتىيەو بەسەريدا !!).

بىروانە پېشەوايانى دىن لە زانىيان و شەرعناسانى ئەھلى سوننەت، كە ئەمانەيان بە كافر داناوه، ھەر لەبەر ئەوهەيانە، كە لە بە كافر بوندا كردويانە بە مەرج، كە دەبىت باومرى دل و قەناعەتى ناخىش (نکولى كردنى فەرزىك يان بە حەللان زانىنى حەرام كراويىك)، يان لەگەلدا بە ئاشكرا لىيۆ دەربىھەوتى! ئىنجا ئەو كەسە بە كافر دادەنىن، كە خواو پېغەمبەرى خوا صلى الله عليه وسلم بە كافريان ناسىيون! بەراستى ئەمەش گومرايىيەكى دژوارە، كە كەسىك ئەوهندە جورئەتى بۇ پەيدا بوبىت فەرمانى خواو پېغەمبەرەكەي صلى الله عليه وسلم ئاوا رەت كاتەوە، جا زۇر بە داخەوە لەم سەرددەمە ئىيمەشدا ئاوا كۆمەلېكى (سەلەق) ئەو ديدو تىپوانىنە گومرايىيەيان لا بۇتە عەقىدە! خوا بىمانگىتە خۆى..

٤ - مورجىئە شەرعناسان (مرجنة الفقهاء):

بە لايانەوە وايە، كە ھەر كەسىك گوفتارىك، يان كردارىكى كوفرىيەنىلى دەركەوت كافر دەبىت، نەك بە دەركەوتى خودى رەفتارەكە (گوفتارەكە بىت

یان کرده‌وهکه) که کوفرینه، به‌لکو له‌بهر ئه‌وهی به‌لگه‌و نیشانه‌یه، که کافربونه‌که له دله‌وهی! واته: کرده‌وهکه به‌لگه‌یه بؤ به دل به‌درو خستنه‌وهو هه‌لوه‌شاندنه‌وهی باوه‌رهکه‌ی ناخ، که له‌سهر بناغه‌ی به راست زانینی پیغه‌مبه‌ری پیش‌هوا صلی الله علیه وسلم دامه‌زرابو..

ئیمامی ئیبنو حزم ره‌حمه‌تی خوای لى بیت له باسی ئه‌وه بؤچونه‌ی مورجیئه‌کاندا، که خودی کاره کوفرینه‌که‌یان پى بھس نیه بؤ حومى به کافر دانی کابرای بکه‌ری، دهلى: (ئه‌وانه دهشیانوت: ئه‌گه‌ر که‌سیک پهنا به خوا جنیو به خوا په‌روه‌دگار برات و جنیو به پیغه‌مبه‌رکه‌ی صلی الله علیه وسلم برات به خودی جنیو دانه‌که کافر نابیت، به‌لام جنیوکه‌که به‌لگه ده‌بیت بؤ هه‌بونی کافریتی له دل و ده‌رونیدا)!^۱

ئیمامی ابن کثیر رحمه‌الله ده‌باره‌ی بیشر المیسی دهلى: (کابرایه‌کی مورجیئه بو، گروبی مریسییه‌کان بؤ ئه‌م ده‌گه‌رینه‌وه، ئه‌م ده‌بیوت: سوجده بردن بؤ رۆزو مانگ کافر ناکهن، به‌لام نیشانه‌یه‌کن له‌سهر هه‌بونی کوفرکه)^۲! شیخولئیسلام دهلى: پیویسته ئه‌وه بزاویت، که ئه‌وهی دهلى: (جنیو‌دهر به خواو پیغه‌مبه‌ر صلی الله علیه وسلم له‌بهر ئه‌وهی، که جنیو‌دانه‌که‌ی به حه‌لآل زانیوه) ئه‌م سه‌رمدانه‌وه به هۆی ئه‌وه بؤچونه‌وهی، که مورجیئه‌کانی نوی و پیشو و تویانه باوه‌ر ته‌نها بريتیه له به راستگو زانین، که ئه‌ویش له دل و ده‌روندايە^۳ ..

ئى ئه‌دى سه‌له‌فیه‌کانی بهر سیبه‌رو مه‌دخته‌لیه‌کان وپالانته‌وانانی سه‌له‌هی له‌سهر ج دیدو پیناسه‌و هه‌لویستیکن؟!

۱- ابن حزم : الفصل في الملل والآهاء والنحل ب / ۲ ۱۹۹

۲- ابن کثیر : البداية والنهاية ب ۲۹۴/۱۰

۳- ابن تیمیة : الصارم المسلول على شاتم الرسول ل ۵۱۵.

باسی دوووهم

که س لای مه دخه لیه کان و پا لانته و انانی سه له فی کافر نابیتھوه !!

شیخی ئه لبانی رحمة الله دهلى: (یستحیلُ أنْ يَكُونَ الْكُفُرُ الْعَمَليُ خُروجًا عنِ الْمِلَةِ إِلا إِذَا كَانَ الْكُفُرُ قَدْ أَعْقَدَ فِي قَلْبِ الْكَافِرِ عَمَلًا) واته: موسته حيله کوفرى کرده و هي بى به چونه دهرهوه له ميلله تى ئىسلام حسيب بكريت، مه گهر کافربونه که له دلى کافره کەدا بو بىت به کردار^۱ ..

هرودها دهلى: (الْأَبْدَ مِنْ مَعْرِفَةِ أَنَّ الْكُفَرَ - كالفستق والظلم - ينقسمُ إِلَى قِسْمَيْنِ: كُفُرٌ وَ فَسْقٌ وَ ظُلْمٌ يُخْرُجُ مِنِ الْمِلَةِ وَ كُلُّ ذَلِكَ يَعُودُ إِلَى الْاسْتِحْلَالِ الْقَلِيلِيِّ، وَآخَرُ لَا يُخْرُجُ مِنِ الْمِلَةِ يَعُودُ إِلَى الْاسْتِحْلَالِ الْعَمَلِيِّ) ^۲ واته: حتممن دهپى ئه ووه برازيريت، که کوفر . وەکو فيسوق و زولم . دهپىت به دوو به شهوه: کوفرو فيسوق و زولمیک، که خاونه کانیان له ميللهت دهباته دهرهوه، به لام هەمو ئەوانەش دەگەرینه و بۇ له دلدا به حەلآن زانینیان، دوووهم بەشیان له ميللهت نابەنه دهرهوه، که دەگەرینه و بۇ به کردار به حەلآن زانینیان..

لە شوينييکى تريشا دهلى: (لَكُنَّا نُفَرَّقُ بَيْنَ الْكُفَرِ الْمَقْصُودِ قَلْبًا وَ بَيْنَ الْكُفَرِ الَّذِي لَمْ يُقْصَدْ قَلْبًا، وَإِنَّمَا قَالَبًا وَفَعْلًا) ^۳ واته: به لام ئىمە جىاوازى دەخەينه نیوان ئەو کوفرهى له دلەوه به مەبەست دەربىراوه، ئەو کوفرهى ويستى دلى لە گەل نەبوه، که دەربىراوه، بەلكو هەر به بەدەن وکردار دەربىراوه..

۱- کاسىتى (الکفر کفران) تەسجىلاتى بىت المقدس /عەممان - ئەردەن.

۲- الألباني: التحذير من فتنة التكفير ل ۷۰ ..

۳- مەر کاسىتى (الکفر کفران) تەسجىلاتى بىت المقدس /عەممان - ئەردەن

ھەروەھا روھو روی سامیش لەھو شریتی الکفر و کفرانەی عەممانیاندا دەھلی: (أَنْتَ بارك اللَّهُ فِيكَ هلْ انتَبَهْتْ سَابِقاً أَوْ لاحِقاً فِي هَذِهِ الْجَلْسَةِ أَنَّ الْكَفَرَ الْأَكْبَرَ عَمَلٌ قَلْبِيٌّ وَلَيْسَ عَمَلاً بَدْنِي؟) واتە: تو خوا بەرەکەتت بەھاویتى، پېشتر، يان دواتر لەم دانیشتنهدا تىببىنى ئەۋەت كرد، كە كوفرى گەورە كردارى دلە، نەك كردارى بەدەنی؟!

دیسان ھەر لەھو شریتهدا دەفەرمۇيىتەوە: (الْمُسْلِمُ إِذَا صُدِرَ مِنْهُ كُفْرٌ عَمَليٌ وَإِبْضاً مُقْتَرِنٌ مَعَهُ كُفْرٌ إِعْتِقادِيٌّ كَكُفْرِ الْكَافِرِ هُوَ كُفْرٌ لَا إِشْكَالٌ فِيهِ، إِمَّا إِذَا لَمْ يَخْرُجْ مِنْهُ مَا يَدْلُلُ عَلَى أَنَّهُ قَدْ اقْتَرَنَ بِالْكُفْرِ الْعَمَليٍّ كُفْرٌ إِعْتِقادِيٌّ، حِينَئِذٍ لَا يَكُونُ كُفْرًا إِعْتِقادِيًّا، لَأَنَّ الْكُفْرَ الْإِعْتِقادِيَّ يَعْتَلِفُ عَنِ الْكُفْرِ الْعَمَليِّ مِنْ حِيثُ أَنَّهُ كُفْرٌ قَلْبِيٌّ - أَمَّا الْكُفْرُ الْعَمَليٌ لَيْسَ كُفْرًا قَلْبِيًّا وَإِنَّمَا هُوَ كُفْرٌ عَمَليٌّ) واتە: ئەو مۇسلمانەی كوفريتى كردهوھى لىيۆھ دەردىكەھوپت، كە ھاوارى لەگەل كافربونىتى ناخ (ئىعتىقادو باوھى دل) دا بولۇ، ئەھو وەكىو كوفرى كافريتىكە كافربونەو ئىشكالىتى تىدا نىھ، بەلام ئەگەر شتىكى واي لىيۆھ دەرنەھەوت كە بىسەلىنىت، كە لەگەل كوفره عەممەلەكە بىدا كوفريتى ئىعتىقادى (ناخى دلىشى) لەگەلدايە، ئەھو نابىتە كوفرى ئىعتىقادى، چۈنكە كوفرى ئىعتىقادى لەو روھو لە كوفرى عەممەل (كردەوھو) جىاوازە كە كافربونىتى ناخى دل و دەرونە، بەلام كوفرى كردهوھى كوفرى دل و دەرون نىھ، ھەر كوفرى كردهوھى..

شىيخى ئەلبانى لە شوينىتى ترى ھەمان كاسىتىدا ئەھو دوپات دەگاتەوە، كە دەللى: (الْتَّفَرِيقُ بَيْنَ كُفْرٍ وَ كُفْرٍ هُوَ أَنْ تَنْظَرَ فِي الْقَلْبِ، فَإِنْ كَانَ الْقَلْبُ مُؤْمِنًا وَالْعَمَلُ كَافِرًا فَهُنَا يَتَغَلَّبُ الْحُكْمُ الْمُسْتَقَرُ فِي الْقَلْبِ عَلَى الْحُكْمِ الْمُسْتَقَرِ فِي الْعَمَلِ) واتە: بۇ جىاوازى نىوان كوفريتى و كوفريتى دى دەبى بىروانىنە دل! ئەگەر دلەكە مۇسلمان بولۇ، بەلام كردهوھە كافرانە بولۇ حوكىمى دلە مۇسلمانەكە زال دەبىت بەسەر حوكىمى كردهوھەدا..

شىيخى ئەلبانى رحمەللە لە جىيى ترىشدا جەخت لەم ديدو بۇچونە

دهکاته‌وه، وهکو له شهرحی عهقیده‌ی تهحاویدا دهلى: (إنَّ الذَّنْبَ أَيْ ذَنْبٍ كَانَ
هو كُفْرٌ عَمَلِيٌّ لَا إِعْتِقَادِيٌّ) واته: گوناح، همر گوناحیک بیت، همر کوفری
کرده‌وهیه، نهک کوفری عهقیده‌و باوهر.. که دهفرمومی کوفری کرده‌وه دیاره،
مهبهستی ئه گوناحانه‌یه، که شهريعه‌تی ئیسلام به کوفری ناساندون، چونکه
ئاوا قسمکه لهگه‌ن رهوتی باسه‌که دا يهک دهگریت‌وه، چونکه شیخ به حه‌لان
زانینی کوفر له دلدا به کافر بون دهزانی، نهک همر کوفر ئنجامدانیک
بهکدار، با وا نهزارنیت، که شیخ مهبهستی ههمو گوناحیکه، که کوفره..

له کاتی موناقه‌شە کردنی شیخ ئهلبانیدا لهگه‌ن يهکیک له قوتابیه‌کانی
خۆی، که العنه‌بهرییه، همر ئه و قسمه‌یهی دهکاته‌وه ته‌وهدری ههمو باس و
خواسه‌کانی، که باوهر بربیتیه له تم‌سدیق واته به راستگو زانینی پیغه‌مبهر
صلی الله علیه وسلم ئه و کوفره‌ی، که به کوفری به‌دھر له میللەتی ئیسلام
حسیب دهکریت ئه‌وهیه، که ئه و به راستگو زانینی‌هی دل و دھرونی
نه‌هیشتۆت‌وه، يهعنی به درو خستن‌وه (کوفری ته‌کزیب). جا سه‌یریتی
شیخی ئهلبانی له‌وهدايیه، که همر ئه و ئایه‌تەی مورجىئه کونه‌کان
دهیانه‌بینایه‌وه بؤ به‌لگه‌ی راست و دروستی راو بوجون و هه‌لويستی خۆیان،
ئه‌میش هه‌مان ئایه‌ت ده‌بینیت‌وه.. لەویش سه‌یرتر هه‌لويست گۇرپىنى
قوتابیه‌کەیه‌تی، که له‌بهر خاترو خوتى شیخه‌کەی هه‌لويسته شه‌رعیه‌کەی
یه‌کەمی خۆی بؤ راي ئهلبانی ده‌گۇرپىت، تا پیچەوانه‌ی نه‌بىت‌وه!!

شیخی ئهلبانی دهلى: (إِنَّ تَكْفِيرَ الْمُوَحَّدِ بِعَمَلٍ يَصْدُرُ مِنْهُ غَيْرُ جَائزٍ، حَتَّى
يَتَبَيَّنَ مِنْهُ أَنَّهُ جَاهَدَ وَلَوْ لِبَعْضِ مَا شَرَعَ اللَّهُ) واته: به کافر دانانی
یه‌کخواپه‌رسنیک له‌بهر ئه‌وهی کردده‌وهیه کی لیووه دھرکه‌وتوه (بى گومان

۱. الألباني: العقيدة الطحاوية (به شهرحی خۆی) لا ۶۰.

۲. الألباني: حكم تارك الصلاة لا ۶۱.

۳. ئهلبانی: شریعتی التحریر لأصول التکفیر / سلسلة الهدى والنور ۱/ ۸۵۵.

مهبەستى گوناھىكە، كە كردىتى) جائىز نىيە، تا ئەوهى، كە دەرەكەۋىت، كە نكولى كردۇدە (مهبەستى ئەوهى كە كوفرى تەكزىبى لى دەركەوتۇدە بى ئەو نكولى كردنەشى لە ھەندىك لەوانە بىت، كە خواى گەورە دايىناون.. شەقەرى قوتابىشى دەلى: (إِنَّ الْمَرَءَ إِذَا نَطَقَ بِالشَّهَادَةِ وَصَدَقَ بِهَا قُلْبُهُ وَاعْتَقَدَهَا جَازِمًا، وَأَمَّنَ بِحَقِّهَا كُلُّهُ، فَهُوَ مُؤْمِنٌ، وَإِنْ اجْتَرَحَ الْمُعَاصِيَ كُلُّهَا، مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ، مَا لَمْ يُصَاحِبْهَا جُحُودًا أَوْ نُكْرَانٌ لَمَّا هُوَ مَعْلُومٌ مِنَ الدِّينِ بِالضَّرُورَةِ) ^۱ واتە: كەسىك كە شايەتمانى هيئناو بە دل باوهەرى پى هيئناو قەناعەتى بە ما ف و ئەركەكانى كرد، ئىت ئەوه موسولمانە، با ھەرجى گوناھىش ھەيە بىكەت، ئەوي دەركەوتۇدە ئەوي دەرنەكەوتۇدە، مادام شتىك لە دىن رەت نەكتەوه، يان نكولى لە شتىك نەكت، كە بە بنەماي دىنەكە ناسراوه..

ئەو مەرج دانانى نكولى كردنەى، كە بىريتىيە لە بە درۇ خستنەوە بە زمان، ھەروەها ئىنكار كردنەكەش، كە ھەر جۈرىكى ترە لە بە درۇ خستنەوە، كە شىيخى ئەلبانى باسيان لىيۆ دەكتات، وا دىيارە ھى ئەوهىيە، كە باوهەرى وايە، كە كوفرى گەورە كە خاوهەكە لە مىللەتى ئىسلام دەباتە دەرهەوە ھەر بە درۇ خستنەوەيە، ھەر لەبەر ئەوهشە، كە دەبىنيت عەلیل حەلەبى لە نوسىنى پېشەكى ئەو كتىيە ئەلبانىدا (التحذير من فتنة التكفير) زۇرى تىن داوهتە خۆى و، خۆى ماندو كردۇدە، تا كۆمەللىك ئەقوالى وا بەھىنېتەوه، كە دىدۇ بۇچونەكە خۆى و شىيخى ئەلبانى پى سەرخات، تا بە زۇرىش بىت خوپەرانىيان بخاتە سەر ئەو رايەي، كە گوايە ھەر ھەمو جۈركەكانى كوفرى گەورە دەگەرىنەوە بۇ بازنهى نكولى كردن بە درۇ خستنەوە (الجحود و التكذيب)، چونكە لاي ئەمانە كەس لە ئىسلام ناچىتە دەرهەوە، تا نكولى لە فەرمانىكى شەرعى نەكتات و بە درۇ ئەخاتەوه! يان گۈئ نەدان و پېچەوانە

۱- محمد ابراهيم شقرة : هي السلفية لا .۱۲۲

رهفتار کردنی بهره‌هه لستی (نه‌هی) یه‌کی شه‌رعی بکات و له ناخی خوشیدا پر
به دل به حه‌لائی بزانیت !!

له‌م راوبوچونه‌وهیه که خه‌لگی له‌وه دلنيا بون، که سه‌له‌هه‌هیه کانی به‌ر
سیبه‌رو مه‌دخته‌لیه کان و پالانته‌وانانی سه‌له‌ف وه‌کو مورجیئه‌ی شه‌رعناسانی
کون (مرجنة الفقا)، پینیان وايه که کرداره کوفرینه‌کان، که کوفری گه‌روهشن
خویان له خویاندا نابنه هؤکاری به کافر دانانی که‌سیک، به‌لگو به‌وه ده‌بنه
به‌لگه‌ی کافر بون، که نیشانه‌ی نه‌وهن، که کابرا له ناخیدا باوه‌ری نیه‌و کافره،
یه‌عنی کاتیک کرداریکی کوفری گه‌وره له که‌ستیکه‌وه دهرده‌که‌ویت و هیچی لی
نافامریت‌وه، جگه له کافر بون، دهشیت حوكمی کافر بون کابرای بکه‌ری
بگریته‌وه، به‌لام نه‌ک له‌به‌ر نه‌وهی کاره‌که‌ی کوفریکی گه‌وره‌یه و له میله‌هتی
ده‌کاته ده‌وه، به‌لگه له‌به‌ر نه‌وهی نه‌وه ده‌سه‌لیتیت، که کابرا له دل و
ده‌رونیدا شه‌ریعه‌تکه‌ی به دره خستوت‌وه، یان نه‌و به‌ره‌هه لسته شه‌رعیه‌ی پی
حه‌لائان بوه.. نه‌مهش ده‌قاو ده‌دق بوجونی مورجیئه‌ی شه‌رعناسانی پیشوه.. که
ئیمامی ئیبنو حه‌زم ده‌باره‌ی نه‌و جوړه زانیانه‌ی، که کرداری کوفرین به
کافر بون دانانین، تا نکولی کردنی دل و ده‌رونیشی له‌گه‌لدا نه‌بیت! ده‌لی:
(خُشُوا مُبَادِرَةً جَمِيعَ أَهْلِ الْإِسْلَامِ لَهُمْ، فَقَالُوا لَكُنَّهُ دَلِيلٌ عَلَى أَنَّ فِي قُلُوبِهِ كُفُرًا)
که له‌وه ترسان خه‌لگی ئیسلام لیبیان راپه‌ریت، وتبیان: نه‌نجامدانی نه‌و کاره
کوفرینه به‌لگه‌یه له‌سهر جیگیر بونی کوفر له دل و ده‌رونی خاوه‌نه‌که‌یدا! وا
دیاره سه‌له‌هه‌هیه کانی به‌ر سیبه‌رو مه‌دخته‌لیه کان و پالانته‌وانانی سه‌له‌ف
نه‌مرپوش، له پیش هه‌مویانه‌وه شیخی نه‌لبانی ره‌حمه‌تی، که زانیان
بوجونه‌که‌یان پیچه‌وانه‌ی بوجونی نه‌هه‌لی سوننه‌ته، که ده‌لین خودی
نه‌نجامدانی کاری کوفرین له کاتی نه‌بونی به‌ربه‌ستی شه‌رعیدا کافربونی
خاوه‌نه‌که‌ی ده‌که‌ویت‌ه سه‌ر، بؤیه نه‌مانیش وه‌کو پیشینه کونه‌کانی
مورجیئه‌کانیان ده‌لین: کابرا به هه‌رجی کرده‌وهیه‌کی ناشه‌رعی، که نه‌نجامی

دهدات، به گردنی هه مو گوناھی دیارو نادیار کافر نابیت، به لام ئه و کوفرانه‌ی دهبنه نیشانه‌ی هه بونی ویستی کوفر له ناخید!! ئه و دتا شیخی ئه لبانی ره حمه‌تی جه خت لهم بوجونه پیچه‌وانه‌ی خویان دهکاته‌وهو دهلى: (هذا العمل يكون دالاً على ما في القلب من الكفر، لماذا هذا العمل كان كفراً؟ لأنَّه دال على ما في القلب من الكفر)^۱ واته: ئه کرده‌وهی نیشانه‌ی ئه و کوفره‌یه، که له دلدا هه‌یه، بوجی ئه کرده‌وهی به کوفر حسیبه؟ چونکه به لگه‌ی هه بونی کوفره له دلدا..

هر ودها له شوینیکی تردا دفعه‌رمی: (ومن الأعمال قد يُكفرُ بها صاحبها اعتقاداً، لأنَّها تدلُّ على كُفرهِ دلالةً قطعيةً يقينيةً، بحيثْ يقومُ فعلهُ هذا مَقَامُ اعْرَابِهِ يُلْسَانِهِ عَنْ كُفَرِهِ، كَمَثَلِ مَنْ يَدُوسُ الْمَصْحَفَ مَعَ عِلْمِهِ بِهِ وَقَصْدِهِ لَهُ)^۲ واته: کرداری وا هه‌یه، که له وانه‌یه حوكمی کافربونی خاونه‌که‌ی له روی عه‌قیده‌و با او هر وه بگریته‌وه، چونکه ده‌بیت‌ه به لگه‌یه کی بنیپری گومان هه لنه‌گرو نیشانه‌ی روشنی کافر بونی، به شیوه‌یه کی وا یه که جیئی ئه وه ده‌گریته‌وه که کابرا به زمانی ئه و کوفره را گهینیت، وکو ئه و که‌سی قورنان بخاته ژیر پی له کاتیکدا زانیاری به کاره‌که‌ی هه‌یه و مه‌بستیشیه‌تی وا بکات.. سه‌یری که دهلى له وانه‌یه!! ئه نمونه زهقه‌ش ده‌هینیت‌ه و، که زانیانی سه‌له‌ف و ته‌نانه‌ت خه‌له‌فیش له‌سهر ئه وه ریکه‌وتون، که هر که‌س قورنان فریداده نه‌جاسه‌تموه به فریدانه‌که کافر ده‌بیت، که چی ئه ده‌بیه‌ویت بوی تیدا به‌هیلتیه‌وه! ئه م و سه‌له‌فیه کانی به ر سیبه‌رو مه‌دخله‌لیه کان و پالانه‌ه وانانی سه‌له‌فی تریش ده‌یانه‌ویت ئه وه به خه لکی بس‌هملین، که ته‌نانه‌ت ئه‌گه ر ئه و کاره تا وانکاریه بؤ خوی نابیت‌ه کافربونی کابرا، تا با او هر دل و ده‌رونیشی له‌گه‌لدا نه‌بیت! به لام حوكمی کافر بون ده‌یگریته‌وه، چونکه کاره‌که‌ی له کاری

۱- الالباني : شریتی التحریر لأصول التکفیر / سلسلة الهدى و النور ۱ / ۸۰۵ ..

۲- الالباني : التحذير من فتنة التکفیر لا ۷۲ ..

کافران ده چیت و نیشانه‌ی هه بونی ویستی کافریتیه له ناخیدا، نه ک کاره‌که خوئی کافر بون بوبیت، ئه‌ویش به خودی ئه‌نجامدانه‌که‌ی کافر بو بیت!! ئه‌مه‌ش يه‌عنی، ئه‌گهر کابرا دهیزانی ئه‌مه قورئانی پیرۆزه‌و به ئه‌نقمه‌ستیش خستیه ژیر پیی و وتی مه‌به‌ستی ناخی دلّم سوکایه‌تی کردنه به قورئان و کافربونمه ئینجا حوكى کافر بون دهیگریت‌وه!! يه‌عنی ئه‌گهر وتی مه‌به‌ستم کافربونم نیه‌و، ئه‌م کاره‌شم پی جائیز نیه پی کافر نابیت!!! دواتر دیننه‌وه سه‌ر ئه‌م نمونه‌یان و راو بؤچونیان زیاتر شی ده‌که‌ینه‌وه..

جیاوازی ئه‌م راو بؤچونه و راو بؤچونی ئه‌هلى سوننت ئه‌وهیه، که ئه‌هلى سوننت گوتويانه که ئه‌گهر زانیاری بمهوه هه‌بو که ئه‌وه قورئانه‌و واى لى ده‌کات پیی کافر ده‌بیت، به‌لام سه‌له‌فیه‌کانی بھر سیبھرو مه‌دخته‌لیه‌کان و پالانته‌وانانی سه‌له‌فی ئه‌م زه‌مانه، وەکو جه‌همیه‌کانی کون ده‌لتین: (کافربون له دلّدا) مه‌رجه بؤ دمرکردنی حوكى کوفر له‌سهر بکھری کاری وا ناره‌وا، ئه‌گهر ئه‌م مه‌رجه‌ی دل نه‌بو، کابرا له حه‌قیقه‌تدا کافر نابیت !

که ئه‌م خالانه‌مان لا رون بؤوه، دهزانین جیاوازی راو بؤچونی ئه‌هلى سوننت و سه‌له‌فیه‌کانی بھر سیبھرو مه‌دخته‌لیه‌کان و پالانته‌وانانی سه‌له‌فی ئه‌م سه‌رده‌مه چین، پیش‌هواو چاوساغانی ههر هه‌مو ئه‌م سه‌له‌فیانه ئه‌مه بؤچونیانه‌و له‌که‌سی ناشارنه‌وه، چونکه ئیعتیقادی ته‌واویان هه‌یه، که رای سه‌له‌فیان گرتوه!! له کاتیکدا ناشویرن زور توییزینه‌وه له‌سهر بابه‌تھکان بکمن نه‌بادا بگه‌نه حه‌قیقه‌تی بؤچونی سه‌له‌ف و ناچار ببن له‌سهر دیدی ره‌سهن ئه‌وان برؤن!! چونکه هه‌ست به خه‌ته‌ریاتی هه‌لویست ده‌که‌ن، که له‌سهر ئه‌وه راو بؤچونه ره‌سنه‌نه‌ی ئه‌هلى سوننت ده‌گیریت‌هه بھر، که ناساندنی کافره به کافریتی و ناساندنی موسولمانه به موسولمانیتی خوئی..

شیخی ئه‌لبانی ره‌حمه‌تی له يه‌کیک له شریته‌کانیدا لیی ده‌پرسن: (ئایا

۱- ئوه‌ش بزانین که جه‌همیه‌کان ده‌یانوت لگه‌ل ئوه‌شدا، که به حه‌قیقه‌ت کابرا کافر نه‌بوه، به‌لام حوكى کافربونیان له دنیادا بھسردا ده‌دا، به‌لام پالانته‌وانانی سه‌له‌ف ئه‌م سه‌رده‌مه حوكى کافر بونی ئه‌له دنیاداون له ئاخیره‌تدا ناده‌ن !!

کافر بون تنه‌ها له دل و دهروندايە؟ يان دهشیت له دل و زمان و گرداریشدا دهركه‌ویت؟ به شیوه‌یه کی تر بپرسین: ئایا کافر بون، همر به ئیعتیقاده، يان به ئیعتیقادو زمان و گرداریشە؟). شیخ له وەلامیدا گوتى: (ئه‌وهی من لەم باسەدا لىنى تى دەگەم ئه‌وهی، كە کافر بون هەر بە دلە، بەلام گوفتارى گردارى واش همن كە لهوانه‌یه له كەسىكەوە دەرچن، كە ببىتە نىشانەي كوفرىك كە كەوتۆتە دلىھەوە، بەلام ئىيمە نابىينىن ئه‌وه پېۋىست بىت، كە ئه‌وه كوفرهى له دلىدا ھەيە بېھستىنەوە بە يەكىك لەو گردهوانەي لىيۇھى دەرده‌كەون، چونكە لهوانه‌یه پەيوەندىيان پېكەوە ھەبىت و لهوانه‌شە پەيوەندىيان پېكەوە نەبىت، بەو مانايەي كە وەکو دوورويەك وايە، كە ئه‌وه كوفرهى له دلىدایەو ئه‌وه كوفرهى لىيۇھى دەرده‌كەویت، مەرج نىيە پەيوەندىيان پېكەوە ھەبىت، چونكە موناھىق بەگردارى زاھىرى موسوّلمانە، قورئانىش رۇشىن باسى ئەعرابى بەم شیوه‌یه كردۇھ .. من ئه‌وهى بۇم رون بۇتەوە ئه‌وهی، كە ئاسانكارى لەم حوكىمەدا زەروريە، دەبىي بىسازىئىرەن، ئایا كوفر بە دل و زمانە؟! بەلنى، لهوانه‌یه ببىت، بەلام ئەسلى ئه‌وهی كە کافربون لە دلدايە) .

شىخى ئەلبانى رەحمەتى بە روشنىيەكى وا راوېچۇنى خۆى دەردىبرىت، كە ئالۆزى تىدا نىيە، ئه‌وه بە يەقىنەوە، زۆر بە راشكاوانە دەلنى:

ا - ئه‌وه گردهوانەي، كە شەرع خستونىيەتىيە خانەي كوفرى گەورەوەو بکەرەكانىيان لە بازىنەي ئىسلام و ئومەمەتەكمى دەباتە دەرەوە، بەلنى هەر وايە، بەلام ئه‌وه لەبەر ئه‌وهى، كە بەلگەو نىشانەي ھەبۇنى كوفرە لە دل و دەرۇندا، نەك لەبەر ئه‌وه بىت كە گرددەوە كان خۆيان كوفرىين..

۱- بۇ كەسىكى وەك ئه‌وه سەپىرە وا بلىت! چونكە دەبىي بلىت: ئه‌وهى ئەملى سوننت لە سەرنى، ئه‌وه بە ئه‌وهى نەك ئاوا كاپرىاپ پرسىيار كەر بخاتە سەر ئەزانىنىكى تر تا بىخاتە دۈرى خۆى!

۲- الـلبانى: شريتى التحرير لأصول التكfir / سلسلة الهدى و النور ۱/ ۸۵۵ ..

ب - ئەم کردهوانه ئەگەر کوفری ناخى دل و دهرونیان لەگەلدا نەبىت (واته مەبەستى كافر بون نەبىت) نابنە كوفرييک (كافر بونىيک)، كە بكمەركانيان لە ئىسلام و ئومممەتەكەي بېھەنە دەرەوه، چونكە لهوانەيە ئەم کردارە كوفرينانە لەگەل كوفری ناخى دل و دهروندا يەك كەوتىن ھەر وەکو، كە دەشىت پېكەوه نەبن ئەوه نەبن ئەگەر پېكەوه بون ئەوه كوفری گەورەن، ئەگەر پېكەوه نەبون ئەوه كوفری گەورە نابن! بۆيە لهوانەيە كەسىك لاي شىخى ئەلبانى لە زاھيرىدا كافر بىت (بە ئەنجامدانى كردارىتكى كوفرينى) بەلام لە ناخيدا ھەر موسولمانە، يەعنى لە حەقىقەتىدا ھەر موسولمان ماوه (چونكە له دل و دەونى خۆيدا مەبەستى كافر بون نەبوھ) .. دەي سا ئەمەش دەقاودەق باوھرو فەناعەت و پىناسەو بۆچۈنى جەھمى كورى سەفوان و سالھىيە كە ان شاوالله دواتر دىمەۋەسەر ئەم بىرگەيە ..

۱- ئەلبانى: شريعي التحرير لاصول التكبير، زنجيرەي الهدى والنور ذمارە ۱/۸۰۵
 ۲- سەرچىتكى : بەلام ئىستا پېتىستە ئەوه رون كەمەوه، كە بىراستى ئەم پېتۇرەي شىيخ، كە لەسەر ئەو دووبىوه دەيکات، كە لە زاھيرىدا موسولمانو لە ناخيدا كافره! ئەمەش پىتوانىتكى لاسەنگ و سەقەتەو حۆكمىتكى بايئە، چونكە خالكى لە بىدى ئەھلى سوننت و جەماماعەتەو سى پۆلن و نابن بە چوار : (موسولمان، دووبىو، كافر) دووبىو ئەو كەسىيە، كە لە زاھيرىيا ئىسلامى وەرگىتسوھو موسولمانە، بەلام لە ناخى خۆيدا كافره، كافرىش ئەو كەسىيە، كە لە زاھيرىو ناخيدا كافره و باوھرى ئىيە .. (بىوانە ئىيىنۇ تەيمىيە / مجموع الفتاوى ۷/ ۲۹۰) نەمما پۇلى چوارەم ئەوه ھەر بۇونى ئىيە!
 مەگەر لاي جەھىيەكان و ئەوانەيى لەسەر بىردىزى ئەوان دەپقىن ..
 ئەبۇ سولەيمان الخختانى دەلتى: دەشىت كاپرا لە زاھيرىدا تسلیم بە دىنەكە بۇپىت و وەرى گرتىتىت، بەلام لە ناخيدا خۆى پى تسلیم نەكت و باوھرى پىتى نەبىت، بەلام ھەرگىز ناشى كاپرا لە ناخيدا راستىڭو بىت و باوھرى ھەبىت بەلام لە زاھيرىدا خۆ بە دىنەكەوھ پابەند نەكت.. (البغوى: شرح السنۃ ۱۱/۱) ..

دەبى ئەوه بىنانىن، كە ھەركەسىتكى بە كردهوه يەكى ناشكراي كوفرين كوفرى لىتىوھ دەركەوت، ئەوه لاي جەھىيەكان و ھاوپۈرانىان بە پىتى كردهوه زاھيرىيەكەي (بە كردهوه) كافره، بەلام لە ناخيدا (بە حقىقت) موسولمانە! ! بەلام لاي ئەھلى سوننت و جەماماعەت لە زاھيرىو ناخيدا كافر بۇوه .. ئەگەر كاپرايەك بىلى: سەيدنا عيسا خوايە، ئىنچا نىكولى لە ھەموو ئىسلام كرد، پاشان ووتى: دىلم لەسەر ھەبىج شتىك ئىيە لەمەي ووتىم و باوھرم پىتى ئىيە، ھەر بە كافر حستىبە، نەك بە موسولمان .. (ئىيىنۇ تەيمىيە : الائمان ل ۳۷۴) ..

شیخی ئەلبانی له جییه‌کی تردا دەلی: وەکو که له هەندیئک پرسیاردا هاتوه، ئەگەر کەسیئک جنیوی بە پیغەمبەر علیه السلام دا ئەوه داواى تۆبەی لى دەگریت (!) ئەگەر تۆبەی کرد ئەوه باشە، ئەگەرنا ئەوه دەکۆزۈرتىت، بەلام ئەگەر دەسبەجى ئەستەغفیراللهى كرد و پەشیمان بۇوه ئەمە بەلگەيە لهسەر ئەوهى، کە مەبەست و ئەنۋەست ئەو كوفەرە نەكىردوه ..

ئەوهى دەبى لەسەر بۇھستىن ئەو قىسىمەتى، کە دەلی: (ئەمە بەلگەيە لهسەر ئەوهى، کە مەبەست و ئەنۋەست ئەو كوفەرە نەكىردوه) ئەمەش يەعنى هەر کەسیئک جنیو بە پیغەمبەرى رېزدار بىدات (علیه السلام)، ئەگەر له ناخى دل و دەرونىدا مەبەستى ئەوه بوبىت، کە سوکايدەتى بکات و كافر ببىت، كافر دەبىت! دەنا ئەگەر جنیوەكە داو مەبەستى ئەوه نەبو له ناخى خۆيدا كافر ببىت، ئەوه هيچى لەسەر نىيە!

بەراستى ئەمە هەر ئەو ئىرجائىي قەدىمەو هيچى لى زىاتر نىيە! ئەم قىسىمەتى هەر ئەوهى، کە كەسیئک وەکو جەھمى كۈپى سەقوان نەيدەتوانى بىللىت! چونكە ئاشكرايە، کە ئەحکامى شەرع له دنیادا ئەو كەسانە دەگریتەوە، كە بە ئاشكرا كوفرييکىان لى دەركەوتوه، بى ئەوهى تەماشاي ناخى بىكىت..

ھەروەھا شىخول ئىسلام ئىبىنوتىيە دەللى: ئىتمە دەزانىن، کە هەر كەسیئک سەرەستانە، بى ئەوهى ناچار كرابىت جنیو بە خاوا بە پىغەمبەرەكەي دا يان كەسیئک سەرەستانە ووشەي كوفرى بە دەمدەات بى ئەوهى ناچار كرابىت، يان هەركەسیئک گالىتى بەخواو ئابىتى قورئان و پىغەمبەرى خوا كرد، حوكى زامىيۇ ناخى كافر بۇونە، ئەمما ئەو كەسەي، کە دەللى: لەوانەيە ئەو كەسەي ئەمانە دەللىت، يان دەكات لەوانەيە هەر بە زامىرىي كافر بىت و لە ناخى دل و دەرونىدا موسولمان بىت، ئەوه قىسىمەتى نابەجىي كىرىدووه پېچەوانىي بەلگەن دەويىستەكان دېنى ووتۇوه (مجموع الفتاوى/ ۷/ ۴۶)

دواتىرىش راپىقچۇنى پىتشەوايانى دېكە دېنىنىتەوە ان شاء الله ..

1- الالبانى: شريىتى الکفر كفران / تسجيلات بيت المقدس / عمان - الاردن ..

سەرنجىڭ لەھى كە دەفرمۇئى: داواى تۆبەي لىدەكىت، ئەمە پېچەوانەي كۇبا (نىجماع) ئى زاناتىيانە وەکو كە شىخول ئىسلام ئىبىنوتىيە لە كىتىبىي (الصادر المسلح) دا رۇونى كىرىۋەتەوە، ئەمما كە دەفرمۇئى: ئەستەغفیراللهى كرد و پەشیمان بۇزوه، ئەمە مەنۇ ئەوهى ناكات كە پېشىت كوفرى كىرىدووه كافريش بۇوه مەگەر لاي مورجىئەكان هەر بە موسولمانى ماپىت ..

به‌لام (سه‌له‌فی) هکان نه‌مه‌یان به لاهه کا و بایه، جا نه‌گهر که‌سیّك کوفری لی
دھرکه‌وت پیّي کافر نه‌بیت، که‌س جیّي گله‌یی نامینیت، چ جای حوكمی سزای
مورته‌دد!!

نه‌وه رونه، که سه‌له‌فیه کانی بھر سیّبھرو مه‌دخته لیه کان و پالانته وانانی
سه‌له‌فی، که ده‌لین: (نه‌گهر لھ ناخی دل و دھرونیدا باوھری وانه‌بو، یان
مه‌بھستی نه‌بو) مه‌بھستیان لھ هه‌مو نه‌مانه نه‌وھیه، که نه‌گهر بھ نه‌نقدھست
خوی کافر نه‌کرد!! یه‌عنی، نه‌گهر لھ ناخی خویدا نه‌و کارهی بھ حه‌لآن
نه‌دهزانی! شیخی نه‌لبانی ده‌لی: نیمه جیاوازی دخته‌ینه نیوان نه‌و کوفرھی بھ
قسه‌وکرداری سه‌رزاره‌کی و تراوه‌و کراوه، به‌لام مه‌بھستی ناخی لھ‌گه‌لدا نه‌بوه،
لھ‌گه‌ل نه‌و کوفرھی، که خاوونه‌که‌ی مه‌بھستی ناخی دل و دھرونی خوی وابوه
کافر بیّن.

نه‌نانه‌مت دھبینیت، که شیخی نه‌لبانی لھ و شریتی (الکفر کفران) ادا
پوژشیش بو نه‌و کم‌س دینیتھو، که جنتیو بھ پیغامبھری پیشہ‌وامان دھدات
علیه السلام بھ و ثیعتیباره‌ی (په‌روه‌رده کردن‌که‌ی خراب بوه)! نه‌وھش یه‌عنی
مه‌بھستی لھ‌کرده‌وکه‌ی سوکایه‌تی کردن بوه، نه‌ک کافر بونی..

۱- شریتی الکفر کفران / تسجیلات بیت المقدس / عمان - الاردن .

سه‌رنجیک : له‌ماده ساویله‌که‌یی نه‌و کسانه‌ت بق ده‌رده‌که‌ویت، که لھ بھرگری کردن لھ شیخی
نه‌لبانی ره‌حمة‌تیدا خویان ماندو ده‌کن لھ‌ودا، که شیخ جیاوازی خستتھ نیوان کوفری په‌وقتارو
کافر بونن بھ کرده‌وھ! چ کاریگه‌ریبیکی گاوره لھ جیاوازی نیوان نه‌م دوو حوكم‌دا ماوھ؟! چونکه
شیخ و دھروتیشه موقعه‌للیده‌کانی، کس بھ ته‌نها کرده‌وھی کوفرین بھ کافر دانانین، بھ لکو سوین
لھ‌سر نه‌وھی، که حاتھن دھبینت کاپرای کوفرکار لھ دلی خوشیدا وویستی کافر بونی بوبیت،
نه‌گیتا هار بھ موسولمانی دھبینیت و نیشکالنکی لھ‌سر دروست نابت، شیخ نه‌می راشکاوانه
دھ‌رخستو، که گتویه‌تی: ته‌نها کوفری ثیعتیقادی خاوونه‌که‌ی لھ نیسلام و نومعه‌تکه‌ی دھباته
دھرده‌وھ نه‌ک کوفری کرده‌وھی، که خاوونه‌که‌ی لھ نیسلام و نومعه‌تکه‌ی ناباته دھرده‌وھ.. وھکو لھ
سلسلة الاحادیث الصحیحه‌دار لھ بـ ۶۱ داده‌لی: کوفر دوو جوڑه: ثیعتیقادی و کرده‌وھی،
ثیعتیقادیه که لھ دلایه‌و کرده‌وھیه که‌ش بھ نه‌نامانی لھ‌ش ده‌کریت).. نه‌دی کافر بونن بھ کرده‌وھ
که‌وته کوئیه؟!

عه لیل حه له بی ده لی: (هه مو مه سه له کان له بازنه هی کافربونیکدان، که له سه ره هه لوه شاندنه وهی باوهرو نه بونی ثیعتیقاد دامه زراوه^۱). همروهها ده لی: (گورینی شه ریعه‌تی خوا) بؤ خوی کاریکی کوفرینه: (گورینی به لگه‌یه له سه ره کافربون و نیشانه‌یه کی کافر بونه که‌یه به و مه رجه‌ی بواوهرو فه مناعه‌تیکی وای له گه‌لدا بیت، که دهشتیت حه لال حه رام بکات، یان حه رام حه لال بکات^۲)

ئیبنو عوسیمین، که یه کیکه له شیخه کانی عه لیل حه له بی له (المجموع الشمین / ۳۷) و (شرح الاصول الثالثة) دا دواي ئه وهی جویری کوفری ئه و که سانه‌ی باس کردوه، که شه ریعه‌تی خوايان گوریوه باسی مه رجی ته کفیر کردنکه شیان دهکات.. که چی عه لیل حه له بی له (صیحة نذیر بخطر التکفیر ل ۶۳) دا، که قسه کانی ئه و دینیته وه، حه زهر ده داته خوینه رانی کتیبه که‌ی، که نه کهن به غه‌یری جویره که‌ی من له قسه کانی شیخ بن عوسیمین بگه‌ن، ئینجا خوینه ره چه واشه دهکات و باس له مه رجه کانی کافربونی جویری ئه و که سانه دهکات، نه ک باسی که سانی دیاری کراو.. ئه وهش به لگه‌یه ئه و گمه لاوزنیه‌یه، که سه ره نجامی راست نه رپویشن و دید لیلیبیان تیی که وتون..

پاشان ده بینیت، که عه لیل حه له بی ته نانه ت ته به را له قسه و بؤچونی (مورجیتی شه رعناسان) يش دهکات و بؤچونی تون دره وه کانی مورجیتی ده گریته و به ر، که ده لی: (دواي ئه مه هه ره که سیک لاق ئه وه لیدات، که کردار دیاره کانی که سیک، هه موی یان هه ندیکیان ده که ونه جیی ثیعتیقادو ده بنه به لگه‌یه ئه وهی، که له ناخی دل و ده روندا بوغزو نکولی هه یه و ئه و که سه‌ی، که ئه حکامی گوریوه کافر بوه، ئه وه به راستی تینه‌گه یش توهو باری فورسی له خو ناوه و ناره و دواوه)^۳!

۱- الحلبي: التحذير من فتنه التکفیر ل ۲۱. سهیی نه و ناره نیشانه بکه (فتنة التکفیر)! له کاتنکدا که ته کفیر حوکمی شارعه نه ک فیتنه و ناز اوه ..

۲- الحلبي: صیحة نذیر بخطر التکفیر ل ۶۴.

۳- الحله‌بی / سه ره اوه پیشو اول ۶۴

نهمه به راستی موسیبه‌ته و حه‌وقه‌له (لا حول ولا قوه الا بالله) ی ده‌ویت.. عه‌لیل حه‌له‌بی بؤ نهودی نهم ده‌لاقه هه‌لذر اووه خوی پینه‌کات کاریکی تری کرد که هه‌ر له و نمونه‌ی نهوده ده‌وهشیت‌هه‌وه! که درویه‌کی گه‌وره‌ی به ده نیمامی ئیبنوته‌میمیه‌وه هه‌لبه‌ست!! له په‌راویزی کتبه‌که‌یدا (صیحت‌منذیر ل ۶۴) و له شریته‌که‌شیدا (رد شبهة التکفیرین) درویه‌ک هه‌لذه‌به‌ستیت و ده‌لئ: شیخولئیسلام نه و که‌سه به کافر دانانیت که جنیوی به خواه گه‌وره داوه مه‌گهر له دلیشیدا سوکایه‌تیه‌که‌ی مه‌به‌ست بوبیت!! نهمه به راستی درویه، بوختانه و به ده نیمامی ئیبنوته‌میمیه‌وه ده‌کریت، حه‌تمه‌ن خواه په‌روه‌دگار له و دنیادا له عه‌لیل حه‌له‌بی ده‌پرسیت‌هه‌وه له‌سه‌ری، نه و روزه‌ی هه‌مو به‌ملکه‌چیه‌وه له حزوری خواه کارزاندا ده‌وهستیت‌هه‌وه، مه‌گهر ره‌حمه‌تی خواه گه‌وره بی‌گریت‌هه‌وه..

که ده‌گه‌ریت‌هه‌وه نه و شوینه‌ی عه‌لیل حه‌له‌بی ئاماژه‌ی پیکردوه، که گوایه له کتبی (الصارم المسلح علی شاتم الرسول) هکه‌یدایه، ده‌بینیت که ئیبنوته‌میمیه باس له و وشانه ده‌کات، که به جنیو حسیب بون، که له‌وانه‌یه لای نه‌ته‌وه‌یه که به جنیو حسیب بن لای نه‌ته‌وهی تر به جنیو حسیب نه‌بن، ئی نه‌مه له کوئ و بوختانه‌که‌ی عه‌لیل حه‌له‌بی له کوئ.. ده‌با خه‌لکی حه‌زه‌ری خویان له ده‌له‌سه و فاک و فیکی عه‌لیل حه‌له‌بی و نه‌مسالی نه وه‌رگرن و ئاگادارین..

یا سوبحان الله چون خه‌لکانیک ودکی نه‌م عه‌لیل حه‌له‌بیه بی‌چاو و رواه، نه و درویه به ده شیخولئیسلام ئیبنوته‌میمیه‌وه دروست ده‌کهن، که گوایه نه و گوتويه‌تی، که نه‌وهی جنیو به خواه پیغه‌مبه‌ری خوا بداد، که له شه‌رعداکرداره، به‌لام پیّسی کافر نابیت؟!! مه‌گهر له دل و ده‌رونیشیدا سوکایه‌تیه‌که‌ی پی‌ره‌واه بیت و مه‌به‌ستی بوبیت!! نه‌مه له کاتیکدایه، که ئیبنوته‌میمیه رحمه‌الله نه و قسه‌یه ده‌باته‌وه سه‌ر فیرقه‌ی جه‌همیمیه و به

راوبوچونی ئەوانى دەناسىنېت.. وەك لە (الصارم المسلح ل ۵۱۸)دا دەفه رموئى: (ئەوانە خالىكى تىرىشيانلى دەگىرېت، ئەويش ئەوهىھ، كە باوهريان وايە، كە دەشىت كەسىك شتىك بە زمان بلىت و بە دلى مەبەستى وانەبوبىت، بۇ نمۇنە ئەگەر كەسىك لە دل و دەروننى خۆيدا پىغەمبەرى صلى الله علیه وسلم بە گەورە بەرىزۇ مەزن دانا، ئەگەر بەسەرزازەكى بە پىچەوانە ئەوهەدە شت بلىن ھىچ ئىشكالىكى نىيە!! هەر وەك دوورويھك ھەرچى چاكە و خىرىك بە سەرزازەكى بکات سودى نىيە، مادام لە ناخى خۆيدا باوهرى پىيى نىيە) جا بىروانە چۈن ھەمان قىاسى بەكار ھىنایەوە، كە پىشتىش شىيغى ئەلبانى كەردىھەوە بە بەلگە ئەخى!! خوا بىمانپارىزىت.. ئامىن..

شىيخ الاسلام دەلىن: ناودارى مورجىئە ئەبومەعاز دەلىن: هەر كەسىك پىغەمبەرىك بىكۈزىت، يان زللەيەكى لىدا كافر دەبىت، نەك بە زللە لىدانەكە كافر بوبىت، بەلگە لەبەر سوكايەتى و دوزمنايەتى دەربىرىنەكە، كە نىشانە بوغزاندىتى.. (مجموع الفتاوى ۳۳۵/۷) دە ئىتىر چى بۇ عەلیل حەلمى بى مايەوە؟! نازانم..

عەلیل حەلمى بوخنانىكى گەورە تىرىشى دەرھەق حافز نىبنوگەمىرى
ھەيە، دەتوانىت هەر لەو لەپەر ئاماژە كراوهىدا بىبىنلىت..
مەسەلەي جىنپۇ دان بە خواي پەروەردگار، يان بە پىغەمبەرى نازدار صلى
الله علیه وسلم مەسەلەيەكە ھەمە ئىمامە بەرىزەكان - وەكولە دواتردا
راوبوچونەكانيان دېننەوە ان شاولە. لەسەرى كۈن، كە هەر كەسىك جىنپۇ
بە خواي پەروەردگار، يان بە پىغەمبەرى رىزدار بىدات، لە زاهىرو باتنىدا بە
كافر حسىبە، ئىتىر باوھر لە ناخىدا چىيە و چەندە ئەوهە پەيوەندى بە كارە
كوفرىنەكەيەوە نىيە.. ئەمەش حەقىكى رون و ئاشكرايە كەس خۆى لى گىل و
كەر نەكىدوھ، مەگەر كەسانىكى وەك عەلیل حەلمى، كە پەتاي جەھمىتىان
گرتوهە توشى ئەو لاسەنگىيە بون.. خوا لامان دات..

شىيخى ئەلبانى دەلىن: (كافر دانانى ئەھلى يەكخوابەرسىتى بەكىردارىيەك، كە

لیوهی دهرکه و توه جائیز نیه، تا ئه و ساتهی رون دهبتیه وه، که له ناخیدا نکولی له هەندیک لایهنى ئه و شەرعە دەکات، که خواى گمۇرە ناردویتی)!^۱ لەمەوه رون دهبتیه وه، که (سەلهفی) يەكان، که پەنا دەبەنە بەر قسەی شەرعناسە مورجىئەكان (مورجىئە الفوقەها) زۆر ناخایانیت ئاشكرا دەبن، که گەراونەته وھ سەر راوبوچونە ئەسلىكەيان، که هەر راوبوچونى جەھمیەكانه.. چونکە شەرعناسە مورجىئەكان ئه و کەسە بە کافر دادەنین، کە کارىكى كوفرينى لیوه دەردەكەويت، بەلام نالىن بە ئەنجامدانى خودى كارەكە کافر بوه، بەلكو دەلىن ئەوكىدار كوفرينى بوتە بەلگە و نيشانەي نەمانى باوھر لە ناخى دل و درونى بکەرەكەدا.. شىخى ئەلبانى و قوتابىيەكانىشى لە ئەسلىدا ئاوا دەلىن، بەلام دوايى زىادەيەك دەخەنە سەر ئه و راوبوچونەيان، کە دەلىن: (مەبەست كافربون و بە حەلارىنى ناخى بکەرەكە، مەرجە بۇ بە کافر دانانى)! يەعنى ئەگەر كابرای بکەرى كوفرەكە بلى، کە مەبەستى ئەوه نەبوجە، کە خۆى کافر بکات، يان له ناخیدا بە حەللى نەزانىوھ بە خودى كرده وەكە كافر نابىت، كەوابو كابرای كافر لاي (سەلهفی) يەكان هەر موسولمانە، چونکە خۆ لە ناخى خۈيدا كافر نەبوجە.. بەلام لاي شەرعناسانى مورجىئە كافر بوه چونکە شتىكى ئىشان داوه، کە بەلگە يەلەسەر ئەوهى باوھر لەناخیدا نەماوه ..

باسی سینیه‌م

مه‌دخته‌لی و پالانته‌وانانی (سنه‌له‌فیتی)

له (باب الکفر) دا له سه‌ر عه‌قیده‌ی جه‌همیه‌کانن

شیخولئی‌سلام ریسايەك له بابه‌تى تەکفیردا بۇ ئەھلى سوننەت داده‌ریزیت، كە پېچەوانە راوبوچونى ھەمو گروپى مورجىئەكانه، ئەويش وايە، كە گوفتارو كردارى وا ھەيە بکەردەكانيان لە دين و مىللەت دەكاتە دەرەوه، بىسەرنىجىدانه ئەوهى، كە ئایا كابرا لە ناخىدا باوھرى وا بوه، يان پېچەوانە، ئایا له‌گەل ئەو كوفره بە قىسىم يان بەكىردار ئەنجامى داوه لە ناخى دل و دەرونىشىدا باوھرى بە كوفره كە ھەبۇھ، يان ھەر بە قىسىم كىردار ئەوهى دەرىپريوه.. ئەو رەحىمەتى خواى لى بىت دەلى: (بە شىۋىمەكى گشتى ھەر كەسىك شتىكى وەت، يان شتىكى كرد، كە كوفرين بو پىنى كافر دەبىت، با مەبەستى ئەوهش نەبوبىت پىنى كافر بىت، چونكە كەس ناروات بۇ ئەوهى خۆى كافر كات قىسىم كوفرين، يان كردارى كوفرين ئەنجام بىدات مەگەر چۈنها!! (الصايم المسلح على شاتم الرسول لا ۱۷۸) ..

شىنجا ئەوه رون دەكتەوه، كە باوھرى بون بەم ریسايە، بەشىتكە له باوھرىبون، بەوهى كە باوھرى گوفتارو كرده‌وهىم، دواى ئەوه دەبىنېت چۈن راوبوچونى سنه‌له‌فیه‌كانى بەر سىبەر و مەدختەلەيەكان و پالانته‌وانانى سنه‌له‌فى لەم بوارەدا ھەلددەوه‌شىنىتەوه كە دەلى: (ئەگەر جىنۇي بە خوا، يان بە پېغەمبەر دا صلى الله عليه وسلم دەسىبەجى لەزاھىر و باتينىدا كافر دەبىت، جا ئىتى جىنۇدەرەكە ئەو كارەي بەلاوه حەرام بىت، يان حەلآن، لەبىرى بىت، يان بىرى چوبىتەوه، ئەمەش راوبوچون و فەتواي شەرعناسان و ھەمو زانىيانى ترى ئەھلى سوننەت و جەماعەتە له‌وانە، كە دەلىن باوھرى گوفتارو كرداره.. (الصايم المسلح لە ۵۱۲).

کەوابو ھەر کەسیک، کە ئىعتيقادى وابو، کە باوھر گوفتارو گردارە پاشان ئەوه بۆ بەکافر بون بکات بە مەرج، کە دەبىت کافر بون لە ناخى دل و دەروندا ھاوكاتى گوفتارو گردارى كوفرين بىت، تا خاوهنەكەی بە کافر بىزانىت، ئەوه رېسەكەی كردۇتەوە بە خورى، چونكە ھەم خۆى بە درو خستۇتەوە، ھەم لە رىبازى ئەھلى سوننەت لايداوە..

ئىمامى ئىسحاقى كورى راھەودى، کە لە پىشەواى ناودارانى ئەھلى سوننەتە رەحىمەتى خواى لى بىت، ئەوه دەسەلىنىت کە كۆرا(ئىجماع)ى ئەھلى سوننەت و جەماعەت لەسەر ئەھەدە، کە ھەندىك كردار ھەن، کە كوفرين، ھەر كەسیک ئەنجاميان بادات پىيى كافر دەبىت (با لە دل و دەروننىشىدا باوھرپى و نەبوبىت، کە حەللان بە حەرام، يان حەرام بە حەللان بىزانىت، يان پىغەمبەر صلى الله عليه وسلم بەدرۇ بخاتەوە، يان نكولى لە شتىك لە شەرىعەتەكەى بکات) بويىھ دەلى: (زانىيان رايان لەسەر ئەوه كۆيە، کە ھەر كەسیک جنىو بە خواى گەورە يان جنىو بە پىغەمبەرەكەى صلى الله عليه وسلم بادات، يان شتىك لەوه رەت كاتەوە، کە خواى گەورە ناردۇيىتە خوارەوە، يان پىغەمبەرىك بىكۈزىت، كافر دەبىت، با باوھرپىشى بە ھەمو ئەوه ھەبىت، کە خواى گەورە ناردۇيىتە خوارەوە .. (الصارم المسلح لا ٤٠).

ئىنجا جەخت لەوه دەكتەوە، کە ئەوه فەتوایەكە، کە ھەمو زانىيان رايان لەسەرىتى بويىھ دەلى: ئەمە بۆچۈننەكە، کە زانىيان لەسەرى كۆن، ھەمويان ئەم كەسەيان بە کافر داناوه، لايان ھەر وەكو ئەھە وابو، کە نكولى لە بىرگەيەكى شەرىعەتى خوايى كردىت.. چونكە ئەھە موسولمانە، کە باوھرپى بە خواى پەروردگار ھىناوهو، بەھۆش ھىناوه، کە لە لايەن ئەھەوەھاتوھ، بەلام پىغەمبەرىك دەكۈزىت، يان يارمەتى كوشتنى دەدات كافر دەبىت، با بشلىت كوشتنى پىغەمبەران حەرامە .. (المرؤزى: تعظيم قدر الصلاة ٢/٩٣٠ لە كتىبى نواتىض الایان وەرگىراوە لا ٤٢ و ٤٤)..

دە سەیرى ئەمە كەو سەيرى هەلويىستى سەلەفيەكانى بەر سىبەرو
مەدختەلىەكان وپالانتەوانانى سەلەفي بکە، بزانە لەم كىشە دژوارە
چارنوسسازەدا چەند لە كۆزا (ئىجماع) ئىپىشەوايان و زاناييان و شەرعناسانى
ئەھلى سوننەت دەرچۈن! بەوهى، كە بەحەلآن زانىنى كوفرييان لە ناخى دل و
دەرونى بکەرى گوفتارى كوفريين، يان رەفتارى كوفرييندا كىردوه بە مەرج!!
لەوددا كە كافر بونى ناخيان كىردوه بە تەنها ھۆكارييڭ بۇ كافر بون!! لەگەل
ئەم دىدە لىلەشياندا گوئيانلى بىگە، تەنها خۇيان بە شوين كەوتوى سەلەف
دەزانن!! هەر پېيان وايە خۇيان دركى هەمو لايمەن و رەھەندەكانى باوھەريان
كىردوه و عەقىدىھيان پاكەو تەواوه، لە كاتىكدا كە ھەندىتكىان لە رىزى
مورجىئەشدا وان لە دواوه!

ئىمامى ئىبىنوجەريرى تەبەرى رەحمەتى خواتىلى بىت، كە بەرپەرچى ئەو
كەسانە دەداتەوە، كە (مەبەستى كافر پېبۇنيان) پى مەرچە بۇ دەركىرىنى
حوكىمى كافر بونى كەكىدارىيەكى كوفرينى ئەنجامداوه، لە تمفسىرى
ئەو ئايەته قورئاندا، كە دەلى: ﴿قُلْ هَلْ تُنِتَّكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْنَلَا﴾ ^(١٢) الَّذِينَ ضَلَّ
سَعَيْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسِبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا﴾ ^(١٤) الکەف. واتە: بلى:
ئەرى ھەوالى ئەو كەسانەتان بدەھىنى، كە زەرمەندىرىن كاريان كۆكىردوتەوە،
ئەوانەى كە هەمو رەنچى دنیاييان بە با چو، كە واشيان دەزانى كارى چاڭەيان
ئەنجامداوه؟!!

تەبەرى دەلى: ئەمە گەورەترين بەلگەيە لەسەر بۇچۇنى ھەلەئى ئەوانەى
كە وادەزانن كە هيچ كەسىك دواتى خواناسىن و بەيەكزانىنى خواتى گەورە
كافر نابىتەوە، مادام مەبەستى كافر بون نەبوبىت.. چونكە دەبىنەت، كە خواتى
پەروردىگار لەم ئايەتەدا وەسفى سىفەتى ئەو كەسانە دەكتات، كە ئەو هەمو
ھەول و رەنچەي لە دنیادا دايىان بە ھەدەر چو، گومرا بون! با خوشيان ھەر

وایان زانیبیت، که کاروکرداری چاکیان ئەنجام داوە!! لە وەسەنی حال و چارەنوسیاندا دەھەرمویت: ئەوانە خۆیان کافر بوبون.. ئەگەر مەبەست لەم ئایەتە ئەوه بوايە، کە دید لىلەکان دەھیلین کە گوایە کەس کافر نابیتەوە، تا خۆی شاراهزا نەبیت و نەزانیت، دەبو خواى گەورە پاداشتى خېر و چاکەی ئەمانەی بىباباياتەوە، چونكە خۇ بۇ خۆیان ھەر باوھىيان وابوھ، کە کاروکرداری چاکیان کردوھ، بەلام ھەق بە پېچەوانەی ئەوهى ئەوانەوھ بود! بۆيە خواى گەورە دەرھەقیان گوتى: ئەوانە کافرن و کاروکردهەييان پوچەلەو مايەی قبول نىيە.. (الطبرى: جامع البیان ۲۸/۱۶).

ئیمامى ئىبنوحەجھر رەحەمەتى خواى لى بىت لە (فتح البارى) دا دەلى:

کەسانى واھەيە لە ناو موسولماناندا، کە لە دينەكە دەچىتە دەرھەو، بىن ئەوهى خۆی مەبەستى بوبىت! بىن ئەوهى دينىتى ترىشى قبول كردىت..

شىخ حەممەد بن عەتىق العىدى نەجدىش راوبوچۇنى (سەلەفى) و (ئەسلاف) يان ھەلدەتەكىننەتەوە، کەلە كتىبى (الدفاع عن أهل السنة والاتباع لا ۲۲ — ۲۳ دا) دەلى:

تەرقى بەرامبەر لە كۆي فەتواتى قورئان وسوننەت و راوبوچۇنى ياخىر و ئەوانىيە دواى ئەوانىش بەھە دەرددەچىت، کە دەلى: (ھەر كەس دلى بە كوفر گەشايدە، واتە پىنى دلخۇش بۇ، پىنى رازى بۇ، لە دينەكە پاشگەزبۇوە و ناخى بە كافر بون ئاسودە بۇ، ئەوه ئەو كەسەيە، كە ئىمە بە كافرى دەزانىن (ھەر وەكى كە سەلەفيەكانى بەر سىبەر و مەدەخەلەكان و پالانتەوانانى سەلەفى ئەمرۇش دەھىلەن!) واتە ھەر كەسىك بە رون و راشكاوى گوفتارىتى كوفرىنى، يان رەفتارىتى كوفرىنى كردو لە ناخى دلن و دەروننىشىدا پىنى خۇش بۇ، پىنى ئاسودە بۇ، ئىنچا بە لامانەوھ كافرە).. ئەم قىسەيە زۇر ناھەقە، چونكە راشكاوانە پېچەوانەي تەھۋاوى دەقە، بەرھەلسەتىيەكى ئاشكراي رىبازى موسولمانانە و نەقامى زەقە!! چونكە قورئانى پىرۇزو سوننەتى پېغەمبەر پىشەواو صلى الله عليه وسلم كۆپا (ئىجماع) ئىومەتە.. ھەمو

له سهر ئهودن، که ههر کەس کوفریتکی ووت، يان کوفریتکی کرد پىی کافر ده بىت، ئاسوده بى ده رون و پىیخۇشحال بون پىی، به ھيج شىۋىمېھك نابىتھ مەر جى، مەگەر ناچار كرابىت.. ئەمما ئەو كەسەئى ئازادو سەربەستەو كوفر دەگات و پىشى دلخوشە و ئاسودەيە وەلا ئەوه كافرى موتلەقەو دوزمنى خواو پىغەمبەرى خوايە، با بەزمان يان بەگىدارىش نەلىت، كە دوزمنيانم.. ئەمەش بە بەلگەى قورئان و حەدیس و ئىجمامى زانايانى ئومەمت سەلىنراوە. (له كتىبى الجامع في طلب العلم الشريف/عبدالقادر عبدالعزيز وەركىراوە لا ۵۱).

ئىمامى ئىپنۇحەزمىش هەر بەرپەرجى ئەو كەسانە دەداتەوە، كە كافر بون لە (نکولى كردن و بەحەلّ دانانى حەرام)دا دەبىنن و بەس.. بۆيە لە تەفسىرى ئەم ئايەتەدا، كە دەفەرمۇى: ﴿إِنَّ الَّذِينَ أَرْنَدُوا عَلَىٰ أَذْبَارِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا بَيْنَ أَلْهَمُ الْهُدَىٰ لِلشَّيْطَنُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَنْكَلَ لَهُمْ ذَلِكَ إِنَّهُمْ قَاتُلُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا تَرَكَ اللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ﴾^{٦٦} سورەتى حەمد واتە: ئەو كەسانەي، كە لەدواي ئەوهى ھيدايەت و رىنمايى خوايىان بۇ دەركەوت پاشگەز بونەوە، ئەوانە شەيتان تەفرە دابون و ئەو رىنى نىشاندابون! چونكە بەو كەسانەيان دەوت، كە قورئانيان دەبۈغزاند: باشە گویرايهلىتان لە ھەندىك شىدا دەكەين!! خواى گەورە نەينىيەكانيان دەزانىت.. ئىپنۇحەزم دەلى: ئەوانە گەرجى حەقىيان دەزانى، بەلام خواى گەورە خستىيە رىزى كافرانەوە، ئەوانە رىنمايى خوايىان بۇ ھاتبو، ھيدايەتىان وەرگرتبو، بەلام هەر بە قىسە ئەوهىان بە كافرەكان دەوت: باشە لە ھەندىك شىدا بە قىستەن دەكەين!! گویرايهلىتان دەكەين! خواى گەورە دەفەرمۇى خوا نەينىيەكانيان دەزانىت!! خواى گەورە نافەرمۇى: ئەوانە نکولىيان كردوه!! بەلگۇ ئەوهمان بۇ رون دەگاتەوە، كە ئەوانە دينەكەيان وەرگرتۇو لە ناخياندا ھەقىيان بەراست زانىوھو پەسەندىيان كردوھ، چونكە ھيدايەتەكەيان وەرگرتۇو، ئاشكرایە، كە هەر كەسىك حەقى بۇ رون بۇوه شتىكى، نا مومكىنە بە دل

نکولی لى بکات، مادام له ناخى چەسپیوه ههر له ناخى خۆیدا به درۆی نازانیت بەلام سەرزازەکى پېچەوانەی دەبیتەوە.. (ابن حزم: الفصل في الملل والآهواء والنحل ٢٢٠/٣).

ئیمامی ئەبوبەکری شافعی زۆر نمونه لهو گوفتاوو كردارانه دینیتەوە، كە ئەھلی سوننەت له سەر كافر بونى ئەنجامدەرەكانیان پىیان، رىكىن، با خاودەنەكانىشيان هەر لاف و گەزاق ئەوه لىدەن، كە له دل و دەرونیاندا مەبەستىيان كافر بون نەبوبە.. ئەو دەلى:

(بۇ نمونە ئەگەر كەسىك بە دوزمنەكەي بلېت: ئەگەر خوا بوايە نەمدەپەرسىت، پىى كافر دەبیت.. يان ئەگەر پېغەمبەرى خوا بوايە باوەرم پىى نەدەھىنا، پىى كافر دەبیت.. يان نەخۆشىك دواي چاك بونەوەي بلېت: ئەوەندەم نارەحەتى لەم نەخۆشىيەمدا چىشت ئەگەر ئەبوبەکری سدىق و عومەرى كورپى خەتابىيىش بىكۈشتايە شاياني ئەو هەمو ناسورە نەدەبۈم، پىى كافر دەبیت.. يان ئىددىياعىيە ئەوه بکات، كە وەحى بۇ ھاتوھ، با نەشلىت پېغەمبەرم ھەر كافر دەبیت، يان بلېت دەچمە بەھەشتەوەو لە مىوهى دەخۆم و حۆرىيەكانىشى لەئامىز دەگرم، بە پىى كۆرا (ئىجماع) ئى زاناييان پىى كافر دەبیت.. ئائەمه و هەمو قىسىيەكى ترى ئاوا، كە ھەندىك سوق دەيلىن.. يان كەسىك جىنىيەك بە يەكىك لە پېغەمبەرانى خوا بىدات، يان گالىتەي پى بکات، بە كۆراى زاناييان كافر دەبیت.. ئەگەر كەسىك بلېت من پېغەمبەرم، يەكىكى تر لە ولادە بلى راست دەكتات، پىى كافر دەبیت.. گەر كەسىك بى بەلگە بە موسولمانىك بلېت ھۆ كافر، پىى كافر دەبیت، چونكە ئىسلامەتى كابرای موسولمانى بە كوفر ناساندۇدە..

ئەگەر كەسىك بلى مندالەكەم بىرىت دەبىمە جولەكە، يان مەسىيە دەسبەجى بەو قىسىيەكى كافر دەبیت.. ئەگەر كافرەك بە موسولمانىكى وت دەممەوى موسولمان بىم فىرى شايەتمانم، كە تا بىلىم، ئەم ئاماژە ئەوهى بۇ

بکات، که له سهر دینی خوت بمینیه وه پیی کافر ده بیت.. ئه گهر شایه‌تمانه که‌شی پی نه هیناوا لیی گهرا، هر پیی کافر ده بیت.. ئه گهر دو که‌س شه‌ره قسه‌یان بو، یه کیکیان وتی لاحول ولا قوه الا بالله ئه‌وی تریان بلی: لاحول ولا قوه الا بالله که‌س تیر ناکات، بهو قسه‌یه کافر ده بیت..

ئه گهر که‌سیک گویی له بانگ بیت و بلی درو ده کات، پیی کافر ده بیت.. گهر بلی له قیامه‌ت ناترسم، پیی کافر ده بیت.. گهر که‌سیک لهو کاته‌دا، که له مندالله‌که‌ی خوی دهدات، یه کیکی تر پیی بلیت بو واي لی ده که‌یت، مه گهر موسولمان نیت؟! به ئه نقهه‌ست بلی: نه خیر، بهم وه‌لامه‌ی کافر ده بیت.. بروانه کتبیی (الجامع فی طلب العلم الشریف / عبدالقدار بن عبدالعزیز لا ۴۹۰ - ۴۹۱)..

شیخولنیسلام ئیبنوته‌میمه ئه‌وه به کورای زانیان و شه‌رعناسانی نیسلام نه قل ده کات، که جنیودان به خوای گهوره، یان به پیغمه‌بر صلی الله عایه وسلم هوکاری کافر بونه، بی ئه‌وه‌ی گوی به‌وه بدریت، که له ناخی جنیوده‌که‌دا باوهر همه‌یه، یان کوفر.. بویه دهلى: قازی ئه‌بویمه علا دهلى: همر که‌سیک جنیوی به خوا، یان جنیوی به پیغمه‌بر صلی الله علیه وسلم دا پیی کافر ده بیت، ئیدی ئه و جنیودانه‌ی به حه‌لآن زانیبیت، یان به حه‌رام.. (الصارم المسلط لا ۵۱۳).

ئیبنوته‌میمه له کتبیی (مجموع الفتاوى) شدا له باسی ئه و که‌سانه‌دا، که له ریگای سه‌فره‌ری خویاندا گالتنه و لاقرتییان ده‌کردو نوکته‌یان له سهر نیسلام و موسولمانان ده‌کیکرایه‌وه، خوای گهوره ئایه‌تی قورئانی ده‌ره‌هقیان نارده خواره‌وه، که پوزش مه‌هینته‌وه تازه بهو قسانه‌تان کافر بون (لا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرُتُمْ) ده‌فره‌رموی: خوای گهوره ئه‌وه رون ده‌کاته‌وه، که ئه و که‌سانه دوای ئه‌وه‌ی باوهریان هیناوه و موسولمان بون کافر بونه‌وه، هه‌چه‌نده هه

دھیانوت ئیمە ئەوانەمان ھەر بە زماندا ھاتوھو وتومانە، دەنا باوھرمان ھەر وەکو خۆی ماوهو موسولمانین، ئیمە سوعبەتمان دەکرد، گالتەو گەپمان دەکرد.
 (ابن تیمیة/مجموع الفتاوى ۱۴۰/۷).

ئىنجا ئىبنوتىميمىھ رحمة الله رەد لەو كەسانە دەداتەوە، كە پېيان وايە، ئەگەر كەسىك جىنۇرى بە خواى كردگار، يان بە پىغەمبەر صلى الله عليه وسلم دا بەو مەرجەی مەبەستى كافر بون بوبىت، يان لە دل و دەرونىدا جىنۇدانى واى بە حەلّ زانىبىت ئىنجا كافر دەبىت!! ئەمما ئەگەر وتنى، كە لە ناخى خۇيدا بە حەلّنى نەزانىوە، يان وتنى، كە مەبەستى سوكايدەتى نەبود (وەکو لەم سەردىمەشدا عەلیل حەلەبى دەيلەتەوە يان وەکو ئەوهى شىخى ئەلبانى دەللى: ئەو بەلگەی خراب پەروردەتكەرنىتى!!) ئەوە كافر نابىت!!

ئىبنوتىميمىھ دەفەرمۇى: ئەو قىسەيەى، كە دەللى گوايە شەرعناسان رايان وابوھ، كە ئەگەر جىنۇدەرەكە جىنۇدانى بە خواو بە پىغەمبەرى خوا بە حەلّ زانى، ئىنجا پىي كافر دەبىت، ئەگەر نا، كافر نابىت! ئەسل و ئەساسى نىيە.. ئەمە راي شەرعناسان نىيە، ئەمە قىسەي ھەندىك لە موتەكەللىمینە (ئەھلى كەلام و فەلسەفە) كە قىسەي شەرعناسان وانەقل كردۇتەوە، كە وايان زانىوە بە پىي رىسا ئوشۇلىكەكانى ئەوانەو لهەقل ھەواو ھەۋەسى ئەواندا يەك دەگىرتەوە، ئەوهش وانىيە، ئەوهى ئەوان لىيانەوە نەقل كردون شەرعناس نىن و خويىندىكارانى فيقەن، كە راوبۇچۇنيان بە فەتوا دانانرىت.. ئىمە راوبۇچۇنى زانىيان و شەرعناسانى پىشەوايانمان ھىنایەوە و كۈرپايانمان لە كەسانىكەوە نەقل كرد، كە شارەزاتىرىن كەسن لە ناسىينى دىدو تىپرانىن و فەتواي ئەو پىشەوايانەدا.. ئىتىر با كەسىك گومانى ئەو نەبات، كە مەسەلەكە ئىجتىھادو راجوپىي ھەلەگىرت و راوبۇچۇنى جىباوازى تىدايە.. نەخىر.. ئەوە ھەلە بىنинە، چونكە كەس ناتوانىت بە ھىچ شىۋەھەك راو فەتواي يەكتىك لە پىشەوايانى شەرعەوە نەقل بکات، كە ئەو بۇچۇنە ئەبود، كە ئىمە ھىنایەنامەتەوە.. (داخۇ سەلەفەكەكانى بەر سىبەر و مەدەخەلىكەكان

وپالانته وانانی سهله‌فی لیرهدا چی بلین؟!!) به لگه له سهر ئه وهی هیناومانه ته وه زور زورن، که هه مو ئه وه ده سه لین، که ئه وی جنیوی به خواو به پیغه مبه ری خوا دا، به جنیو دانه کهی کافر ده بیت و دکو ئه وهی، که خوای گه وره ده فرمی: ﴿ وَمِنْهُمُ الظَّرِيرُونَ الظَّرِيرُونَ ﴾ التوبه/۶۱ واته: ئه وانه هه يانه ئازار به پیغه مبه ری صلی الله علیه وسلم ده گهینیت.. يان ئایه تی: ﴿ إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُنُونَ اللَّهَ وَرَسُولُهُ ﴾ الاحزاب/۵۷ واته: ئه و که سانهی، که ئازار به خواو به پیغه مبه ره کهی صلی الله علیه وسلم ده گهینین.. يان: (لا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ) پوزش مه هیننه وه، ئیوه دواي موسو لمان بونتان کافر بونه ته وه..

ئه و حه دیس و به لگانه تر، که هینامانه وه، که ته نه ئازار دانی خواو پیغه مبه ری صلی الله علیه وسلم، خوی له خویدا مایهی کافر بونه کهیه، بى گویندانه ئه وهی ئایا له ناخی کابرای جنیو ده دا باوهر ههیه، يان نا، يان ئه و جنیو دانهی به خواو پیغه مبه ری خوا به جائیز زانیوه، يان نا؟ پیی حه لان بوه يان نا.. (ابن تیمية: الصارم المسلول على شاتم الرسول لا ۵۱۶ - ۵۱۷) ..

ئه وه کۆپرا (ثیجماع) ی شه رعناسان و پیشه واي موسو لمانان له سهر ئه و مه سه له یه، که کۆپایه که هاو شیوه زور که مه، ئه وی لهم کۆپایه ش ده رده چیت، خوی هه لدده خه لە تینیت و مور جیئه یه و به زوری زورداری دهیه ویت هه ر (سهله‌فی) بیت.. ئه مه ش زیری ته زویره زور زو پهله ده بیت و له ناو گه ردانه زیره کاندا حه یای ده چیت.. خوا لاماندا..

شیخولئیسلام حالی مور جیئه کان باس ده کات، که چون دواي ئه وهی ئیقامه حوججه يان له سهر ده کریت و قسے يان له به رام بهر ئه م کۆپرا (ثیجماع) ئوممه ته دا پی نامینیت، پهنا ده بنه به ر ئه وهی که ده لین: ئه م گوفتارو کردارانه بۆ خویان کوفر نین، به لام ده بنه نیشانهی هه بونی کوفر له دلى خاوه نه کانیاندا!! ده لى: (ئه مانهی قسے کانی جههم و سالحی دووباره ده گه نه وه،

زور جاریان و توه، که جنیو دان به خواه گهوره و به پیغه مبه ره کهی صلی الله علیه وسلم، یان وتنی سی پرروزه کهی مه سیحیه کان، یان هر قسیه کی تری کوفرین، کوفری ناخ ناگه بینیت، (یه عنی هر به سه رزاره کی کوفره) به لام به لگه بیه له سه ره هه بونی کوفر، بؤیه دهشیت ئه و که سهی، که به زار جنیو به خواه پیغه مبه ره صلی الله علیه وسلم ده دات له ناخیدا یه کخوابه رستیکی خواناس بیت و زوریش دیندار بیت (وه کو ئه وهی ئه لبانی ره حمه تی ده لیت: ئه وه به لگه بیه له سه ره ئه وهی، که باش په رو هر ده نه کراوه!!) ئینجا، که ئیقامه حوججه ده کرین به ده قیکی روشن و پاشکاو، یان به کورای زانایان، که ئه مه له ناخ و رو اله تدا کوفره، ده لین: ئه وه مانای وايه، که کوفریک له ناخیدا هه بیه!) (مجموع الفتاوى ۵۵۷/۷).

ئیمامی ئیبنو حم زمیش به توندی به رپه رچی ئه وانه ده داته وه، که خودی کافربونی سه رزاره کی به کافر بون نازانن و پیمان وایه (نیشانه) ی هه بونی کوفر له ناخی خاوه نه که بیداو، ئه گمر بکه ره کهی مه بهستی کافر بون نه بوبیت، هیچ حوكمیکی کوفر نایگریته وه، چونکه به حساباتی ئه وان ته نهانها کافربونی ناخ حسیبه و موسولمان به ئه نجامدانی ئه و، له دین و ئوممه ته کهی ده چیته دهره وه.. ئیبنو حم زم ده لی: (ئه وانه ده لین: جنیو دان به خواه په رو هر دگار، یان به پیغه مبه ری نازدار صلی الله علیه وسلم هوکاری کافر بون نیه، به لام به لگه بیه له سه ره هه بونی کوفریک له دل و ده رونیدا) (ابن حزم: الفصل في الملل والاهوا والنحل ۱۹۹/۳).

ئه مه ئه و ئیمامی ئیبنو حم زم بیه، که ئیمامی ئیبنو تیمیه ده ره فی ده لی: (ئه بومحمد ئیبنو حم زم له مه سه له کانی با او هر و قه ده ردا راسته له خه لکی تر، شاره زاتریشه له حه دیس و زوریش ریزی فه رموده و فه رموده وانانی لایه) .. (مجموع الفتاوى ۱۷/۴).

ئیمامی ئیبنوته‌میمیه بۇ خۆشى دەللى: (ھەروەها كە دەللىن (مەبەستى مورجىئەكانە) ھەر كاتىك شەرع حوكىمى كافر بونى كەسىتى بە كىدارىك، يان بە گوفتارىك دا كە ئەنجامى دابو ئەوه ماناي ئەوهىيە، كە كوفرىك لە دىلدا ھەيە.. ئەمە خۆى لە خۆيدا دىز بەيەكە.. ئەگەر ئەمەيان لا بېتىتە بەلگەي ھەوەي، كە باوەر لە دىلدا دەشىت نەمىتىت، بەلگەشە لەسەر ئەوەي كە خودى باوەرەكە ھەر لەو دەلەدا نەچەسپىو، چۈنكە ناشىت كوفرو باوەر لە يەك كاتدا لە يەك دىلدا جىڭىر بىن! ئەمەش نابىتە بەلگە تا بۇ بەرگىرى لە بۇچۇنى خۆيان بىھىتىنەوە) .. (جىموع الفتاوى ٧/٦٤٤).

ئیبنوھەزم لە (الْمُحَلَّى) كەيدا دەللى: (لەسەر ئەم زەمینەدا كەسىتى موسولىمانىت بەردەست ناكەۋىت، كە بلىنىيودان بە خواى گەورە نابىتە كوفر، كە جى جەھمىيە و ئەشۇھەريەكان، كە دوو كۆمەلۇن ھەرچەندە زۇر ئىعىتىبار بۇ بۇچۇنەكەيان دانانرىت، بەلام بەردەوام دەللىن: جىنىيودان بە خواو راگەياندىنى كوفر كافربون نىيە!! تەنانەت ھەندىكىيان دەللىن: ئەو كەسەى، كە جىنىيۇ بە خوا دەدات بە دەلىيابىيەوە دەللىن كافر نابىت، ئەگەرچى جىنىيەكەي بەلگەي ھەبۇنى كوفر لە ناخى دلن و دەرونىدا)! (المحلى بالآثار ١٣/٤٩٨).

لە كىتىبىكى تىرىشىدا دەللى: (كە خواى گەورە دەھەرمۇى: ﴿وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَيَّعْتُمْ مَا يَأْتِيَ اللَّهُ بِكُفَّارٍ بِهَا وَيُسْتَهْزِئُهُمْ فَلَا نَقْعُدُ وَأَمَّا مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذَا مِثْلُهُمْ إِنَّ اللَّهَ جَاءَيْعُ الْمُنْتَفِقِينَ وَالْكَفَّارِ فِي جَهَنَّمَ﴾ النساء / ١٤٠ واتە: خواى گەورە لە پەيامى خۆيدا بۇي ناردون، كە ئەگەر لە شويىنەك بىستان وا گالتە بە ئايەت و فەرمایىشەكانى خواى پەروردىگار دەكىرىت، لەو شويىنە لەگەل ئەوانەدا دامەنىشىن، مەگەر قىسە و با سەكەيان بىگۈرن بە شتىكى تر، ئەگىنا ئىيەش وەكۆ ئەوانن.. ئەمە ئەوه دەرده خات، كە قىسە و اھىيە، كە دەرھەق بە ئايەت و فەرمایىشتى خواى گەورە

دەگریت، كوفره و دەبىستىت! يان كە دەفه رموى: ﴿ قُلْ أَيَّالٰهُ وَمَائِنَهُ، وَرَسُولُهُ، كُنْثُمْ تَسْهِزُونَكُمْ لَا تَعْنِذُرُوا فَدَكْفُرْتُمْ بَعْدَ إِيمَنْكُمْ كُمْ إِنْ تَعْنُتْ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ تُعَذِّبْ طَائِفَةً يَا تَهُمْ كَانُوا تُجْرِمِينَ ﴾ التوبه ۶۵-۶۶ واته: بلی: چما ئىوه گالتەتان بەخواو بەئايمىت و فەرمایشىت و بە پېغەمبەرەكەى دەكردى؟! پۆزش مەھىننەوە، تازە ئىوه بە تەكىد دواى باوھر ھىننانەكمەتان كافربونەتەوە، ئەگەر لە هەندىكىشىستان خوش ببىن، دەستەيەكى ترتان ھەر دەخەينە زىر سزاي بەۋانى خۇمانەوە لەبەر ئەوهى، كە تاوانبارن.. (الفصل في الملل والآهواء والنحل ۴/۲۰۴). ئەمە فەرمایشى خواى گەورەيە، كە ئەوه راشكاوانە رون دەكتەوە، كە گالتەكىدن بە خواى گەورە، يان بە ئايمىت و فەرمایشەكانى، يان بە پېغەمبەرىك لە نىرراوەكانى كافربونىكە، كە خاوهەنەكەى لە دىن و ئۆممەت دەباتە دەرەوە، خۇ خواى گەورە نېفەرمۇ: بەلى دەزانم، كە لە دلن و دەرونتناندا كوفرىك ھەيە!! بەلكو ھەر بە گالتەكىرنەكەيان بە كافرى ناساندىن، گالتەكىرنەكەى كىردى مايەي حوكىمەكەى، ئىدى ھەر كەسىك غەيرى ئەمە بلىت، ئەوه قىسى بە دەم خواوه ھەلبەستوھ لەوهى، كە ئەو نېفەرمۇ، ئەمەش يەعنى درۆكىردن بە ناوى خواى گەورەوە.. (ابن حزم: الفصل في الملل والآهواء والنحل ۴/۲۰۴) ..

ئىنجا لە ھەمان سەرجاوه لابەرە ۲۱۸/۴-۲۲۰/۴ دا نمونىيەك لەسەر ئەوه دېنىيەوە، كە جەھمى و ئەشەھەرى و ئەھى بوجۇنى ئەوانى گرتۇتە بەر دەيلىن، ئىبىنوحەزم دەلى: (ئەمە وەكى ئەوه وايە، كە پېغەمبەر صلى الله عليه وسلم بەفەرمۇ: كەس ئەمەرۇ غەيرى كافر ناچىتە ناو ئەو خانوھوھ، يان ھەر كەس ئەمەرۇ بچىتە ناو ئەو خانوھوھ، كافرە.. ئەوانە (مەبەستى لە مورجىئە و ھاوبىر يانىانە) دەلىن: ئەھى دەھچىتە ئەو خانوھوھ بەلگەيە لەسەر ئەوهى، كە باوھرە وايە كافرە، نەك بە خودى چونە خانوھە كافر بېتت..

ئەبومحمد (ئىپىنۇ حەزمەھە مەبەستى لە خۆيەتى): دەلى: ئەمە درۇو
 دەلەسەيەو پەردىپۇش كىرىنىكى لاوازانەيە، چونكە ھەر خودى چونە ژورەھە
 ئەو خانوھ لەو رۆزەدا كافر بۇنىكى رۇشىن و راشكاوانەيە، لەوانەيە ئەو كەسەي
 دەچىتە خانوھكەوھ فەرمایىشتى خواو پېغەمبەرەكەي بە راست بىزانىت و
 ئىماندار بىت، بەلام ھەر بە چونە ژورەھەكەي، ھەمو كاروکىردىھەكەنلىپۇچەل
 دەبىتەوە! خۇ دوو موسولىمان لەسەر ئەوھ را جوى نابىن، كە چونە ژورەھە ئەو
 خانوھ جائىز نىيە، نە بۇ عائىشە، يان ئەبوبەكر، يان عەلى، يان ھەر يەكىك لە^١
 خىزانەكەنلىپېغەمبەر صلى الله عليه وسلم و، نە بۇ ھەر ياوهرىكى ترخوا لە
 ھەمويان رازى بىت، ئەوانەي، كە خواي گەورە دەرھەقىان فەرمۇيەتى، كە خوا
 زانايە بەھە ئە دل و دەرونىياندا ھەيە (لە باوھەر و تەقۋا) بۇيە هيىمنى و
 سوکنایى خۇي بۇ ناردەنە خوارەوە.. باشە لەگەل ئەم باوھەر پلەۋپايەياندا،
 ئەگەر ھەر يەكىك لەو بەرپىزانە لەو رۆزەدا بچىتە ئەو ژورەھە، گومانى تىدا
 نىيە كافر دەبن، گومانىش لەھە دەن، كە بە چونە ژورەھەكە كافر دەبن، نەك
 بەھە پېشتر كافر بوبىن و چونە ژورەھە ئەو رۆزەيان بوبىتە نىشانەو
 بەلگەي كوفرىك، كە پېشتر لە ناخىاندا ھەبوبىت!! ئەگەر مورجىئەو
 ھاوبىرەكانىشيان پىمان دەلىن بە چونە ژورەھە ئەو بەرپىزانە بۇ ئەو خانوھ
 لەو رۆزەدا كافر نابىن، ئەوھ خۇيان بەھە قىسىم كافر دەبن، چونكە پېغەمبەرى
 خوا صلى الله عليه وسلم بە درۇ دەخەنھەوھ، كە فەرمۇي ھەر كەس ئەمپۇ
 بچىتە ئەو خانوھوھ كافرە.. ئەدى كە خواي گەورە دەفەرمۇي: ﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ
 أَمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوَقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرٍ بَعْضُكُمْ
 لِيَعْضُ آنَ تَحْبَطَ أَعْمَلُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا شَهُرُونَ﴾ الحجرات / ٢ واتە: ئەئىھە ئەو كەسانەي
 باوھەر تان ھىنناوه، دەنگتان بەسەر دەنگى پېغەمبەردا صلى الله عايىھە وسلم بەرز
 مەكەنھەوھ، بەھە شىۋە زەقەش لەگەلەدا مەدون، كە لە ناو خۇتاندا دەدۇن،
 نەبادا كاروکىردىھەكانتان پۇچەل ببىتەوھە مايەپوت بىن، بىن ئەوھى خۇتان
 ھەستى پى بکەن.. خۇ ئەمە دەقىكى رۆشن ورونمە بە موسولىمان دەفەرمۇي،

که کاروکرده و کانتان هر همموی هله‌لده و هشیته و هو مایه پوت دهبن، به چی؟ هر به دهنگ بهرز کردنه و هکه یان به سه ر دهنگی پیغه مبه ردا صلی الله علیه وسلم، بی نهوهی نکولی له هیج فهرمان و ئاراسته یه کی بکه ن، بی نهوهی له هیج فهرمانیکی راپا بوبن، گه راپا بونایه ههست پی دهکرا، یان خوای گهوره بوی رون دهکردنیه وه، به لام خوای گهوره به راشکاوی دهفه رموی: ﴿أَن تَحْبَطَ أَعْمَلُكُمْ وَأَتُمْ لَا شَعْرُونَ﴾ کاروکرده و کانتان پوچه ل ببیته و هو مایه پوت بین، بی نهوهی خوتان ههستی پی بکه ن.. که وا بو لهمه وه درده که ویت، که ههندیک کاروکردار ههیه، که به نهندامانی لهش نهنجام دهد ریت ده بنه کوفرو مایه کافر بونی نهنجامد هرانیان، هر وه کو که کاروکرداری واش ههیه نابیته کوفرو مایه کافر بون، نه ویش هر به پی حومی خوای گهوره هیه..

ئیمامی نیبنوت میمیه رحمه الله به رپه رچی نه و کهسانه به توندی ده داته وه، که پییان وا یه کافربون نایه ته دی، تا له ناخی دل و دهروندا کوفره کهی نه چه سپیت!! هه مو نه و تیگه یشتنه ئالۆزه ئیر جائییه رهت ده کاته وه که لیل له و نایه ته حالی بون که خوای گهوره ده فه رموی: ﴿مَن كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أَكْنَرَهُ وَقَبَّهُ مُظْمَنٌ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنَّ مَنْ شَرَحَ إِلَى الْكُفْرِ صَدَرَ﴾ النحل / ۱۰۶، واته: نه و که سهی دوای با و مر هینانی که کافر ده بیته وه، به لام دلی هر پر با و هر دل نایه (نه و هیچی له سه ر نیه) مه گه ر نه و که سهی، که سینه هی به کافربونه و هکهی گوشاد ببیت و خوشی لی ببینیت..

ئیمامی نیبنوت میمیه له (مجموع الفتاوی) که یدا ده لی: (نه گه ر وا بو یه، که که س به گوفتاری کوفرین کافر نه بو یه، تا له ناخیدا قه ناعه تی دلیشی له گه لدا نه بو یه خوشحال نه بو یه پیی، نه ده بو که سی ناچار کراو له سه ر کوفر نواندن عهفو کرایه.. به لام مادام نه و عهفو کراوه نه وه درده که ویت، که هر که سیک کوفری لی ده رکه و ناچار نه کرا بو، حتمه ن حومی نه وهی

به سه‌ردانه دریت، که له ناخیدا به کوفر کردن‌که‌ی خوشحاله.. ئەمەش حۆكمه نه ک به ستنه‌وه..

ئەوهی ئىبۇنۇتەيمىيە رحىمەللە رونى دەكتەوه ئەوهىيە، كە مەبەست لە کوفر کردنى ناچار کراو ئەوهىيە كە قەناعەتى ناخى لەگەلّدا نىيە، چونكە كەس لەسەر ئەوه ناچار ناکریت.. بۇيە نەيفەرمۇ ئەوى كوفرىكى كردو قەناعەتىشى واپو، چونكە باسى له ناچار کراو كرد، ناچار كراویش لەسەر دەربىرىنى كوفر ناچار کراوه، نه ک لەسەر ئەوهى له ناخیدا دەتوانىت بىشەريتەوه..

لەمەوه دەردىكەۋىت، كە ئەو كەسەي وشەيەكى كوفرى دەربىرى، دەكتەويتە بەر غەزبى خواو حەتمەن سزاي سەخت چاولرىيەتى، گومانىشى تىدا نىيە، كە پىيى كافر دەبىت.. مەگەر كەسىك، كە ناچار كرابىت كوفرىك بکات، بەلام له ناخیدا هەر موسۇلمان بىت و قەناعەتى ناخى خۆى هەر ئىماندارانە مابىت.. ئەگەر وانەما، حەتمەن ئەويش بە كافر حسېت دەكىت، چونكە ئەوهى له حۆكمى كافر بونەكەي پاراستبۇي ئەوه بۇ، كە له ناخیدا ئىماندار ماوه، بەلام ئەگەر ئەوهشى نەما، ئىيت حەتمەن كوفر کردن‌که‌ی دەبىتە بەلگەي بەكافر دانانى.. هەر ئەم مەبەستەشە له و نايەتەدا، كە خواي گەورە فەرمۇي: ﴿ لَا تَنْذِرُوا فَدَّكَنْرُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُو ﴾ التوبە/٦٦، واتە: تازە ئىيە به تەنكىد دواي باولىرى ھىنانەكەتان كافر بونەتەوه.. خواي گەورە ئەوهى بەم ئايەتە بۇ رون كردن‌کەوه كە ئىيە هەر بەوهندەي كوفرەكەتان بە دەمدا هاتوه كافر بون، ئەگەرچى له ناخى خوتاندا باولىرتان وانەبۇدا ئەمەش تەوهەش باسىكى تولانىيە.. (ابن تيمية: الصارم المسلول ل ٥٢٤).

نىنجا، كە بەرپەرچى ئەو كەسانەش دەداتەوه، كە پىييان وايە ئەوانەي، كە گالىتەيان بە پىغەمبەرى خوا صلى الله عليه وسلم كردوه دوورپۇ بون! بۇيە لەبەر ئەوه بە كافرى ناساندون نه ک لەبەر ئەوهى گالىتەيان بە خواو

پیغه‌مبهربی خوا صلی الله علیه وسلم کردوه! دفعه‌رموی: خوا گهوره هه‌وانی نه‌وهیدا، که نه‌وانه دوای نه‌وهی باوهریان هینابو، کافر بونه‌وه، هرچه‌نده به زوبانیش هر هاوار ده‌گهن و ده‌لین، نیمه نیعتیقادمان و انه‌بوه، هر سوعبه‌تمان ده‌کرد.. (ابن تیمیة: جموع الفتاوى ۷ / ۱۴۰)

هه‌روهها ده‌لی: نه‌مه نه‌وهش نیشان دهدات، که نه‌وانه به‌لای خویانه‌وه شتیکیان نه‌کردوه، که مایه‌ی کافربونیان بوبیت! هر وايان دهزانی نه‌وهی تویانه نابیته هه‌ی کافربونیان، به‌لام خوا گهوره بتوی رون کردن‌وه، که گالته کردن به خوا به پیغه‌مبهربه‌که‌ی و به قورئانه‌که‌ی کوفره و خاوه‌نه‌که‌ی له نیسلام پی ده‌چیته ده‌هوده! نه‌مه‌ش به‌لگه‌یه له‌سهر نه‌وهی نه‌وان باوهریکی لاوازیان هه‌بو، نه‌م کرداره حه‌رامه‌شیان نه‌نجامدا، که دهشیان زانی حه‌رامه، به‌لام نه‌یاند‌هزانی مایه‌ی کافر بونه، به‌لام حوكمی کافریتیان به هه‌یوه به‌سهردا درا... (ابن تیمیة: الایمان ل ۲۶۷).

نه‌مه خه‌ی به‌لگه‌یه له‌سهر نه‌وهی، که هر که‌سیک گالته‌ی به خوا به پیغه‌مبهربه‌که‌ی صلی الله علیه وسلم کرد، یان جنیوی پی‌دان، نه‌زانینی بتو نابیته به‌هانه‌ی کافر نه‌بونی، چونکه نه‌سل نه‌وهیه، که هه‌مو که‌سیک ده‌بیت هر که‌س شایه‌تمانی هیناوا موسولمان بو، نه‌وه بزانیت، که خوا گهوره و پیغه‌مبهربی خوا صلی الله علیه وسلم ده‌بیت زور به‌ریزه‌وه ناوبرین..

ثیبنوتیمیه له شوینیکی تریشدا ده‌لی: له‌بهر نه‌وهیه، که خوا گهوره دفعه‌رموی: ﴿ لَا تَعْنِدُ رُوأْدَ كَفَرَتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ ﴾ التوبه/۶۶، واته: تازه نیوه به ته‌نکید دوای باوهر هینانه‌که‌تان کافر بونه‌ته‌وه، نه‌یله‌رمو: دروتان کرد و نیه وهکو ده‌لین هر سوعبه‌تمان ده‌کرد. به‌لکو نه‌وهی بتو سه‌لاندن، که دوای

۱- بروانه نه‌مه هر نه‌و قسیه‌یه، که محمد شهقره به ثاماده بعونی شیخی نه‌لبانی رحمه الله به سامی ووت، گوئ بکره له‌شریتی (ثلاث مسائل مهمة / سلسلة الهدى والنور زماره ۱/۸۲۱)

موسولمان بونیان بهو سوعبهت و گالته و گهپهی به خواو پیغه‌مبهربی خوایان
صلی الله علیه وسلم کرد کافربون.. (ابن تیمیه / الصارم المسلول ل ۵۱۷).

شیخ سولمهیمانی کورپی عبداللهی کورپی نیمام محمد بن عبدالوهاب رحمهم
الله، که یه کنکه له زانایانی ناوداری نه جد پیی وايه، که کافر بون دهشت ههر
به ئەنجامدانی کردار بیت بی ئەوهی له گه لدابونی بی باوهربی ناخی بو بکریته
مهرج، به پیچه‌وانهی جه‌همیه‌کان و ئەوانهی وەکو ئەوان، که پییان وايه
ئیعتیقادی دل به کاتی دهرکه‌وتى رهفتار، يان گوفتاری کوفرینه‌وە مهرجه بو
کافر بونی.. ئەو دھفه‌رموی: که خوای گهوره فه‌رمویه‌تی: ﴿مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ
مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أَكْسَرَهُ وَقْلَبَهُ مُطْمَئِنٌ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ
صَدَرَأَ فَعَلَيْهِمْ عَذَابٌ مِنْ أَنَّهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ ۱۶۷ ذلک بانه
استحبو احیوۃ الدُّنْیَا عَلَی الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِینَ
﴿النحل، واته: ئەو کەسەی دوای باوهربی‌هینانی، که کافر دھبیته‌وە، به لام
دلی هر پې باوهربو دلنيایه (ئەو هېچى له سەرنیه) مەگەر ئەو کەسەی، که
سینه‌ی به کافربونه‌وەکەی گوشاد ببیت و خوشیی لى ببینیت، ئەوە حەتمەن
بەر غەزەبی خوا دەگەویت و سزاکەی زۆر به ژانی دھبیت. چونکه ئەوانه
ژیانی دنیایان بی چاکتر بوه له رۆزى دوای، خوای گهوره رینمایی کافران
ناکات.. خوای گهوره بەم ئایەتانه حوكمی خۆی داوه و قابیلى گۇرپىن نیه، هەر
کەس له دینەکەی پاشگەز بیتەوەو کوفریک بکات، کافره، ئىنجا ئىز ئەو بو
خۆی ترسى کردوه به بیانو، يان خەمى ڙن و منداڭ وکەسوکار! جا ئەو
کوفرەشى له ناخیدا ھەلگرتبیت يان به ئاشكرا لیوھى دهرکه‌وتبیت، ھەروھا
بە گوفتار کوفرەکەی وتوه، يان به کرداریک ئەنجامى داوه، يان به
ھەردووکیان، بە ئومىدى تەماعى دنیا کردویتى، يان به ئومىدى نزىك
بونه‌وەی له کافران، بە ھەرجىھەکى بیت له دیارو نادیاریدا هەر پیی کافر

دهبیت، مهگهر ناچار کرابیت له سهر ئەنجامدانی ئهو کوفره‌ی، وەکو ئەوهى كەسیکى موسولمان بکەويتە بهر دەستى كافران و لىيى دەن و ئەشكەنجهى بەدەن و بلىن، ئەگەر كوفريک نەكەيت دەتكۈزىن، ئەويش بۇ خۆرۈزگاركىرىنى بۇي جائىزە سەرزارەگى بە قىسىم يان بکات، بەو مەرجەى لە ناخىدا خاوهەن باوھەرپى پتەو مابىت، ئەگەر لە ناخىدا چوھەسەر داواكەيان ئەوهە حەتمەن كافرە، با ناچارى كوفرەكەش كرابیت.. (سلیمان بن عبدالله بن محمد بن عبدالوهاب: حکم موالة أهل الاشرك/مجموعة التوحيد ۳۰۹ / ۱).

شەھروستانى دەرھەق مورجىئەكان دەلى: هەر كەسیك پېغەمبەر ئەك بکۈزىت، يان لىيىدا، پىيى كافر دەبىت، نەك لەبەر خودى كوشتن، يان لىيىدانەكەى بەلگۇ لەبەر سوگايەتى كردن و دوزمندارىتى و بوغراندەكەى، ئەمەش راي ئىبنوراوهندى و بىشر المىسى (عەلیل حەلەبى ئەم زەمانەي ئىمەو) ئەوانەيە، كە لەگەلياندا ھاوبىرەن، چونكە ئەوانە دەلىن باوھەر: برىتىيە لە بە راست زانىن لە دل و نىقرار كردن بە زوبانە، كوفريش: برىتىيە لە بى باوھەر ناخ و نكولى كردى سەرزارەگى.. سوجەبردن بۇ خۆر، يان بۇ مانگ، يان بۇ بتىك لاي ئەوان خۆى لە خۆيىدا كوفر نىيە، بەلگۇ نىشانەي ھەبۇنى كوفرە.. (الشهرستانى: الملل و النحل كە لە داوىنى كتىبىي الفصل ي ئىبىن و حەزمدايە ۱۹۲/۳) ..

* پوختهى قسان ئەوهەيە، كە (سەلهەف)ەكان وانابىن، كە كوفر بەكردار كەس لە دين و مىللەت بباتە دەرھەوە! مەگەر لە ناخ و دل و دەرونىشىدا وابىت و ئەو كارە كوفرينى بە حەلآل زانىبىت، ئەمەش مەرجىيە داهىنراوه بىدۇھەيە و پېچەوانەي عەقىدە ئەھلى سوننەت و جەماعەتە، كە هەر لە جەھەمەيەكانەوە بۇيان ماوەتەوە بۇ سەلاندى ئەم قىسىم يەش، بەلگەز زۇرمان ھىنایەوە، كە گومانى راپايان بىنېر دەكتات..

ئەگەر ئەمەمان لا چەسپیوه، ئىدى كاتى ئەوھىء بەرى پېنوس ئازادكەين
بۇ ئەو خالە بىدۇيىھ سەيرەھ شىخى ئەلبانى رەحىمەتى وروزاندویتى، كە
باوھى بە شىۋەھىكى وا دابەش كردوه، كە كەس پېش ئەو نەيكردوھ! كە بە
حەلآن زانىنيكىدار كوفرىنهكەى كردۇتە مەرجى بە كافر دانان! هەر لەبەر
ئەمەشە دەبىنىت، كە سەلمەفيهكەن بەر سېبەر و مەدختەلەكەن وپالانتەوانانى
سەلمەف، خۆشحالن بە عەقىدە ئېر جاۋ!!

كموابو لېرەدا دوو خال ھەن كە نابىت تىكەن كرىن:

يەكەم: مانانى بە حەللىزانىن لاي سەلمەفيهكەن بەر سېبەر و مەدختەلەكەن
وپالانتەوانانى سەلمەف و پەيوەندى بە كىشە (شەرع لادان و ھىنانى ياسا لە
شويىنى)!

دووەم: ناچاربۇنى سەلمەفيهكەن بەر سېبەر و مەدختەلەكەن وپالانتەوانانى
سەلمەف بۇ وەرگرتى مەزھەبى جەھمىيەكەن، تا بتوانى ئەو واقىعە بشەرعىتنى
و بە دواشىدا ئەو شىۋاھى كاركىردى خۇيان بە شەرعى بەدەنە قەلەم، كە
گوايە تەنها باس لە (زانست و فېرخوازى) بکەن بەسە بۇ ھىنانەوە ئىسلام
و، تا بەرامبەرە نەيارەكەن خۇيان بە ناشەرعى بەدەنە قەلەم و بە گومراو
خەوارىجيان وەسف بکەن !!

جا بؤيىھ پشت بە خواي گەورە دەلىم:

ئەوه بىزانە، كە (سەلمەفيهكەن بەر سېبەر و مەدختەلەكەن وپالانتەوانانى
سەلمەف) لە مەسەلمە بە حەلآن زانىن و گۈرپىنى شەرعدا مەزھەبىتى نوپىيان
ھەيە، كە پېش ئەوان نە سوننى و نە ئەھلى بىدۇھ شتى واي نەوتوه!! ئەوان
وەكى ئەھلى سوننەت و جەماعەت نىن، تا ئەو كەسە بە كافر دابنىن، كە
گوناھى مۇفەسىقە بە حەلآن دەزانىت، ياخاون گوناھى موڭەفقىرە بە كافر
بىزانن بى ئەوهى حەلآن زانىن بکەنە ھاۋپىنى گوناھە موڭەفقىرەكەي! بەلكو باز

بەسەر ھەمو ئەوانەدا دەدەن و بە حەلّ زانىنەكە دەكەنەوە مەرجى گوناھە موڭەففيەكە !!

(سەلەھیەكانى بەر سىتىبەر و مەدختەلىيەكان و پالانتەوانانى سەلەھى) هەر بەوه كابرا بە كافر دانانىن، كە بە گوفتار، يان بە نوسىن، يان شەراب خواردنەوهى بە حەلّ زانىوە، ئەگەر بەربەستىكى شەرعى رى لە بەكادىغانانى نەگرىت، هەر بەوندەوە ناوەستن، كە پىيان ئاسايىھە كە كابراكىدارى كوفرىنى بە گوفتارو كىدار ئەنجامداوە! بەلكو دەلىن: هەر دەبى كابرا ئىعتراف بەوهش بكتات، كە لە دىيشىدا قەناعەتى بەو كوفره ھەيە !!

شىخى ئەلبانى لە دواى ھىيىنەوهى دەقى قىسى ئەبو جەعفەرى تەحاوى، كە دەلىت (لا نُكَفَّرُ أَحَدًا مِنْ أهْلِ الْقِبْلَةِ بِذَيْنِ مَا لَمْ يَسْتَحْلِمْ) واتە: كەس لەوانە دەپەن بە كافر دانانىن ھەر بەوندە گوناھىكى كىردوھ، بەو مەرجەھى ئەو گوناھە بە حەلّ نەزانىبىت.. دواى ئەمە شىخى ئەلبانى دەلىن: (يەعنى لە دل و ناخىدا بە حەلّ نەزانىبىت)!! (الالبانى: نوسىنەكە دەپەن دەقى العقيدة الطحاوية كە لە پەراويزى لابەرە ٦٠ دايە) .. ئەمە ھەر لەبەر خاترى ئەودىھ، كە ئەو كەسە، كە لەلائى ئەھلى سۈننەت بە ئەنجامدانى گوناھى موڭەففيە، يان بە حەلّ دانانى گوناھى موقەسسىقە كافر بۇھ، ئەمان نەھىيلن بە كافر حسېب بىكىرت، با بە گوفتارو نوسىنىش ئەوهى بە حەلّ ناساندىت، كە خواى گەورە بە حەرامى ناساندۇو!!

ئا لەم قىلىشەوهى، كە ئەو كەسە لاي ئەمان بە كافر حسېب ناكىرت، كە ياسايىھە كى پىچەوانە شەرع دارشتەوو (بە زانىن يا نەزانىن) كىردوتى بە بىريارىكى خورتى و خەلکى ناجارى وەرگرتى دەكتات!! چونكە ئەم سەلەھىانە بەم گۈرانكارىيە دۈزارە ئەو كەسە، كە ئەو ياسا پىچەوانە شەرعى دارشتەو وەك ئەو كەسە لى دەكەن كە دىزى كىردوھ، يان شەرابى خواردۇتەوه!! ھەمويان

هر وا دهناسینن که گردهوهکانیان به حه‌لآل زانیوه، به‌لام ئەمە لە دین و میللەت نایاباتە دەرهووه! (الالبانی: التحذیر لا ۷۱)!

جیاوازی نیوان دوو پیناسەکه زۆر لەوە زیاترە بژمیریت! به‌لام
 (سەله‌هیه کانی بەر سیبەرو مەدختەلیه کان و پالانتەوانانی سەله‌ق) بەو
 دەستەوازە چەواشە کاربیانە دیدى خەلگەکە لېل دەکەن! چونکە دەلین ئەو
 کەسەی، کە ئەو یاساو ریسا پیچەوانەی شەرعی دارشتەوە مەرچە دەبیت ھاوار
 کات، کە لە ناخى دل و دەرونیشیەوە قەناغەتى وايە، کە ئەوەی خۆی راستەو
 ئەوەی خوا گەورە چەوتە!! نەعزوو بىلاا!!

جا تۇ سەپىرى دەستەوازەکە ئەلبانى بکەرەوە، کە ھەمويان ناو دەنىت بە^۱
 حه‌لآلزانی سەرپیچىيەکەی، لە کاتىكدا لای ئەھلى سوننت و جەماعەت ئەوە
 ئاشكرايە، کە بە شەراب خۆر ناوترىت بە حه‌لآلزانی زانیوه!! مەگەر خۆی بە
 ئاشكرا وا بلیت، يان دەقىكى وا بنوسىت، کە بلى شەراب، خواردنەوەکە بە^۲
 حه‌لآل دەزانم، ئەو کاتە پىسى دەوتىت بە حه‌لآلزانی شەراب نەك ھەر بە^۳
 خواردنەوەي.. ئەگەر واي وت يان نوسى ئەوە حۆكمەکە دەگۈزىت . ھەر
 وەکو کە عوسمانى كورى مەزعون و ھاۋىتىكانى، کە شەرابيان خواردبۇوەو
 پىيان وابو بۆيان جائىزە داواي تۆبەيان لېكرا، تا ئەوە رون بکريتەوە کە ئايا
 بە حه‌لآليان زانیوهو خواردويانەتەوە، يان زانیويانە، کە حەرامەو

۱- دواي ئامى ئاوى ناوه: بە حه‌لآلزانىنى گردهوهى! واي داناوه، کە ئەو کەسانە بە كافر دانانىن، تا بەلگەيە كىمان چىڭ ئەكەوتىت، کە ئامى ئاوى لە دلىاندا ئەوەي، کە باوهەپىان وايە، کە ئەوە بە حەرام دانانىن، کە خوا پېغىمىرى خوا صلى الله علیه وسلم بە حەراميان زانیوه، ئەگەر ئامى سەرپىچىيە دلىيەمان بە بەلگە بۆ رون بىزۇ، ئەو کاتە حۆكمىيان دەدەين بەسەردا، کە كافرن و كوفرە كەشيان ھەلگەپانوھى لە دين ..

ھەرەمە بىوانە قىسى حەلەبى لە صىحة ل، ۴۲، کە پىشىز ھىتەنامەتەوە، کە دەربارەي شەرع گۇربىن و دەركىدىي ياساو رىسای پىچەوانەي شەرعى خوا ووتى : گۈربىنى شەرع بەلگەيە لەسەر كوفر، به‌لام بەو مەرچەي لە تلخوھ ئەوەي لەگەلدا بىت، کە خاوهەنەكەي باوهەپى والىت، کە بۆئى ھەبە حەرام حه‌لآل بىات و حه‌لآل حەرام بىات.. لەلابەرە كانى داھاتوودا باسى ئامە دەكەينەوە. ان شاء الله.

خواردویانه‌ته‌وه، چونکه حومکی شه‌رع دهرباره‌ی هه‌ر یه‌ک له وه‌لامه‌که‌یان حبیاواز بو، سه‌یدنا عومه‌ری موله‌تی پیداچونه‌وهو موناقه‌شه‌کردنی دانی، گوتی ئه‌گه‌ر به حه‌لآلیان زانیبیت حومکی پاشگم‌زبّووه (مورته‌دد) یان به‌سهردا دده‌م، که کوشتنیانه، ئه‌گه‌ر به حه‌رامیشیان زانیبیت و خواردبیتیانه‌وه حومکی فاسقیان دده‌م و جه‌لدیان لى دده‌م.. چونکه ئه‌و که‌سه‌ی گوفتاریک، یان کرداریکی کوفرینی واي لى ده‌رده‌که‌ویت، پیویسته بواری توبه‌ی بدیریت و همل و کاتی موناقه‌شه کردنی بوجونه‌که‌ی بؤ بره‌خسیت، تا ئه‌و له‌مپه‌رانه‌ی له ریدا نه‌مینن، ئه‌و جا ئه‌گه‌ر هه‌ر له هه‌لویسته‌که‌ی خوی نه‌گه‌رایه‌وه حومکی کافر بونی دهدریت وچی پیویست کرد بؤراپه‌راندی حومکه‌که‌ی ده‌گیریت‌به‌ر..

ئه‌گه‌ر ئه‌مه‌ت بؤ رون بؤوه، ئه‌و نامؤگه‌رییه‌ت لا ناشکرا ده‌بیت، که ئه‌و (سه‌له‌ف) انه گرتويانه‌ته به‌ر، که ده‌لین دز، یان شه‌راب خور، هه‌ر به گوناخ کردن‌که‌ی دیاره به عمه‌لی به حه‌لآلی زانیوه، بؤیه ئه‌مه‌ش ده‌لین، تا هه‌نجه‌تیک بؤ ئه‌وانه بدؤزنه‌وه، که به ياسا کوفریه‌کانیان شه‌ريعه‌تی خوا ده‌گۆرن وحه‌لآل حه‌رام و، حه‌رام حه‌لآل ده‌که‌ن! ده دیقتت بده ئه‌ونیاز پیسی و ری بزر کردن‌هه!!

ئه‌وه رون کردن‌وه‌ی ناویت، که گۆرینی شه‌ريعه‌تی خواو به حه‌لآل دانانی حه‌رامی شه‌رع و به حه‌رام دانانی حه‌لآلی شه‌رع وه‌ک ده‌شیت به قسه‌و گوفتار بیت، ده‌شیت به ریگایه‌کی ترى پیوه پابهند کردنی دیکه‌ش بیت، وه‌کو له‌وانه‌ی له ئوسولی فیقه‌دا باس کراون. وه‌کو ئه‌وه‌ی بوتریت ئه‌مه‌ی پیچه‌وانه‌ی شه‌ريعه‌تی خوایه‌و له ئیسلامدا سزای هه‌یه لای ئه‌مانه نه‌بیت!! یان هه‌بیت، به‌لام ئه‌و سزایه نه‌بیت، که خوای گه‌وره بؤی دیاری کردووه! یان بینده‌نگ بون له تاوانیک و سزاکه‌ی، که شه‌رع دیاری کردووه! وه‌کو ئه‌مه‌ش له یاسا و لاتاندا ده‌بینریت، که شتی وا هه‌یه خوای گه‌وره به حه‌لآلی داناوه، یان فه‌رزی کردووه، که‌چی لای ئه‌مان وانیه! سه‌له‌فیه‌کانی به‌ر سیبه‌رو

مەدختەلیکان و پالانتەوانانی سەلەھیش دەلین: دەلی کابرای شەرع گۆر خۆی
هاوار بکات، کە لە ناخى خۆشیدا باوھرى وايە، کە بۆی ھەيە پېچەوانەی
شەرعى خوا ياساو ریسای دیكە دارىزىت! يەعنى ئەوهى بە زمان يان بە كردوه
دەرى برىوه، کە بۆی ھەيە پېچەوانەی شەرع ياسا دارىزىت مەرجە، کە لە
ناخىشیدا ئەو ئىعىتقادەي ھەبىت، دەنە حۆكمى كافر بونى نادىزىت! چونكە
لای سەلەھیەكانى بەر سىبەر و مەدختەلیکان و پالانتەوانانی سەلەھى تەنانەت
بۇ دژايەتى شەرعەكمى خوا بەو شىۋەھېيش ھەر دەلین: مەرجە، کە (كوفرى
دل و ناخ ھەبىت)! ئەمەش حاشا ھەلنىڭگەرە، کە لە لای ئەھلى سوننەت و
جەماعەت ھەر كەسىك ياسايدىكى پېچەوانەی شەريعەتى خوايى داپشت بى
گويدانە ناخى كارەكمى بە كوفر دادەنرېت..

گومان لەوهدا نىيە، کە بەھەلزانىن، يان گۇرپىن لە ناخدايدە و باوھىنلىكى دل
و دەرونە، چونكە خراپى زاھىرىي، بەلگەيە لەسەر خراپى و بەدى ناخ.. بەلام
ئەوهىيە، کە ئەحکامە شەرعىيەكان (وەكى حۆكمى كافردانى كەسىك) پەيوەستە
بە زاھىرى خەلکىيەوە نەك ھەلداھەوە ناخى.. كەسىك حۆكمى كافر بونى
بەسەردا دەدرىت، کە گوفتارىك، يان رەفتارىكى كوفپىنىلى دەركەوتلىكىتى
بەھانەيەك نەبىت بەرگرىي حۆكمدانى بکات، وەكى نەزانىن وەلەو ناچاربۇن
و ئەوانە.. كەسىك شتىك كە كۆپرای ئۆممەتى لەسەرە، کە حەرامە ئەو بە
ھەللى بىزانىت، يان شتىك كە كۆپرای ئۆممەتى لەسەرە، کە حەلەلەو ئەو بە
حەرامى بىزانىت، ئەو بە كۆپرای كافر بود، ئىدى ئەو كارىگەرىي نابىت، کە ئاپا
باوھىرە وايە، يان ھەر بە قىسە وادەلى! ئەو بە قىسە وادەلى! ئەندىك لە زانايانى ئەھلى
سوننەت و جەماعەتە، کە دىدو ھەلۋىستى (سەلەھیەكانى بەر سىبەر و
مەدختەلیکان و پالانتەوانانی سەلەھى) وەك لۆكەي شىي كراوه سوك دەكتات و
بەرباى دەدات:

ئىمامى ئىبنوحەزم بە شىۋازو و تەيەكى رۆشن و راشقاو حەقىقەتى
بەھەلزانىن و بەھەرامزانىن غەيرى خواي پەرومدىگار جوان رون دەكتاتو،

که هر دلیلی لاف و گهزاق (سمهه) هکانی ئهم سه ردمههی ئیمە رەت دەگاتەوه، که پییان وايە به حەلزین و به حەرامزانین، جگە له لایەنی خواي گەورەوه بەو مەرجەی له دل و دەروندا به رەوا نەزانرابیت، ناجیتە ریزى كوفرى گەورەی واوه، که بکەرەكەی له دین و ئومەت بباتە دەرەوه! چونکە كوفەكەي كوفرى كردەوهە!! گۈئى بدەيە چى دەلى:

خواي گەورە، کە دەفرەرمۇى: ﴿إِنَّمَا أَنْتَيَهُ زِيَادَةً فِي الْكُفَّارِ يُضَلُّ بِهِ الظَّالِمُونَ كَفَرُوا بِحِلْوَتِهِ عَامًا وَبِحِلْوَتِهِ عَامًا لَيُوَاطِّفُوا عِدَّةَ مَا حَرَمَ اللَّهُ فَلَمَّا مَا حَرَمَ اللَّهُ زَرَّتْ لَهُمْ سُوءٌ أَعْمَلُهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ التوبە/۳۷ واتە: نەو ياسای گۆرینەي نەسيئە زیادەي كافر بونە، کە كافرەكان خۆى بى گومرا دەكەن، کە سالىك حەللى دەكەن و سالىك حەرام، تا بىخەنە ئەو كاتانەوه، کە خوا تىيدا حەرام كردوه، تا حەللى كەن! ئەمانە ئەو هەلۋىستەيان بۇ جوان كراوه، تا بىگرنەبەر! خوش بە تەئكيد رېنمايى قەومى كافرات ناكات.. زمانەوانانى قورئانى لەسەر ئەوهەن، کە زیادە شىتىك حەتمەن هەر لە توخمى خۆيەتى، نەك لە توخمىكى دىكە، كەوابو نەسى و، کە كردەوهەكە كوفە، کە بريتىيە له بە حەلزانينى ئەوهەي، کە خواي گەورە بە حەرامى ناساندووه، هەر كەسىكىش ياسای وا دەركات، يان پىي رازى بىت، يان داوهەرى بباتە لا حەتمەن بەو كارەي كافر دەبىت.. ئەمە بۇ ھەمو شىتىكى دىكە هەر وايە.. يەعنى هەر كەسىك شىتىك، کە خواي گەورە بە حەللى زانىبىت و ئەو بە حەرامى بزانىت، يان خواي گەورە بە حەرامى زانىبىت و ئەو بە

۱- عەرەبەكانى سەردەمى پېش نىسلام ياسايەكىيان مەبو، کە له مانگە حەرامە كاندا جەنگ نەكەن، بىلام کە بەرزوەندىي سەرۆكەكانيان تىك دەگىراو جەنگىيان پى پەسەندىر دەبىو، شەپ نەكىدەكەيان دەگواستەوه بۇ مانگىكى دىكە! ئەمە پىتى دەوترا نەسى، خواي گەورەش ئامەي بە ياسا دايشتنى پىچەوانەي شەرعى خۆى حسېت كردوه، بۆيە بە كوفرى ناساندووه. تىگە يىشتن لەمە گۈنگە چونكە مەسەلەيەكى نوسولىيە ..

حه‌لائی زانیبیت، کافر دهیت.. چونکه خوای گهوره ریی به هیج کهستیک نهداوه حه‌لائکراوانی نه و حهرام کات، یان حه‌لائن کراوانی حهرام کات)..
ئینبو حهزم (الفصل فی الملل والاهوا والنحل ب٣ / ٢٠٤) ..

شیخولئیسلام ئیمامی ئینبوتەمیمیه زور جەخت لەوه دەگاتەوه، كە بەحه‌لائزانین و بەحه‌رامزانین بەکردار دەبن، بەوهش دەبن، كە خه‌لکى پیوه پابەند بکریت، بى نهودى تەماشاي ناخ و ئیعتیقادى بکەرەکانیان بکریت، بۆيە دەلی: فەرز کردن و حهرام کردن ماق غەیرى خوای گهوره و پیغەمبەرەکەی صلى الله عليه وسلم نيه، بۆيە هەر كەستیک سزاي يەكتىك لەسەرکردارىك كە كردویتى، يان دەبو بیکات و نەیکردو، بە كەيفى خۆى دا (يەعنى كردوی بە ياسایەك، كە خه‌لکى بىگرنە بەر) نهود ياسایەكى دىكەى غەیرى شەريعەتى خواى داناوه و راپەراندوه، بەمەش خۆى كردوه بە شەريکى خوای گهوره، خۆى خستوتە رىزى پیغەمبەرى پېشەواوه صلى الله عليه وسلم! بەمەش دەچیتە رىزى نەو موشريکانەوه، كە شەريکيان بۇ خوا بېرىار دەداو دەيانپەرسىن، هەروەها والە رىزى نەو مورتەددانەدا، كە باوھەپەيان بە موسەيلەمەى كەززاب ھىنابو، نەو ئايەتەش دەيانگریتەوه، كە دەفەرمۇى: ﴿أَمَّا
لَهُمْ شُرَكَاءُ مَا شَرَعُوا لَهُم مِّنَ الْدِّينِ مَا لَمْ يَأْذِنْ يِهِ اللَّهُ﴾ الشورى ٢١ / واتە: دىارە شەريکى وايان ھەيە، كە بۇ خوای گهورەيان داناوه، كە ياساو رېسایەك دەردەگەن، كە خوای گهوره ریی پى نەداون. (ئینبو تمیمیه: جموع الفتاوى ١٤/٥)

۱ ئینبو عوسيتىين لە كتبە كەيدا (المجموع الشمین ۱/۳۷) و لة (شرح أصول الثلاثة) دا نىعتراف بەوه دەگات، كە نەمە كردوھەيەو پىتشى كافر دهیت! كەچى كە عالىل حەلەبى لە ھاوارەكەيدا (الصيحة ل ۶۲) نىوهى قسەكەى ئینبو عوسيتىمىنى ھىتاوهەتەوه باقى قسەكانى خستوتە كەنارەوه، تا حوكى كافركردىنى نەو رىسا گۈرهانەي نەكەوتە سەر!

ئیمامی ئىبنو حزم رحمه‌تی خوای لى بیت ئهودی باسکرد، كه تنه‌نها رهنى دان بـهودی، كه حـهـلـلـیـك حـهـرـامـ بـكـرـیـتـ، ئـهـوـهـ يـاسـادـانـانـىـ پـیـچـهـوـانـهـ شـهـرـيـعـهـتـهـكـهـیـ خـوـایـهـ وـ كـافـرـبـونـهـ.. رـيـوـاـيـهـتـیـ فـهـرـمـوـدـهـ بـهـ سـهـنـهـدـوـهـ گـهـیـانـدـوـتـهـوـ بـهـ جـهـحـادـهـ كـورـیـ دـهـسـارـ، كـهـ كـهـسـانـیـكـ لـهـ يـاـوـهـرـانـیـ پـیـغـهـمـبـهـرـ صـلـیـ اللـهـ عـلـیـهـ وـسـلـمـ لـهـ شـامـ شـهـرـابـیـانـ خـوـارـدـبـوـوـهـ، يـهـزـیدـیـ كـورـیـ ئـهـبـوـ سـوـفـیـانـ نـامـهـیـهـکـیـ دـهـرـهـهـقـیـانـ بـوـ خـهـلـیـفـهـ عـوـمـهـرـیـ كـورـیـ خـهـتـابـ خـوـاـلـیـ رـازـیـ بـیـتـ نـوـسـیـ، كـهـ ئـهـمـانـهـ شـهـرـابـیـانـ خـوـارـدـوـتـهـوـدـوـ بـهـ حـهـلـلـیـشـیـانـ زـانـیـوـهـ بـهـلـگـهـیـهـکـیـشـ، كـهـ هـیـنـاـوـیـانـهـتـهـوـ ئـهـوـ ئـایـهـتـمـیـهـ، كـهـ خـوـاـیـ گـهـوـرـ تـیـبـیـداـ دـهـفـرـمـوـیـ: ﴿لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَجِلُوا الصَّلِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعَمُوا﴾ المائدة/ ۹۳ وـاتـهـ: ئـهـوـ كـهـسـانـهـیـ، كـهـ باـوـهـرـیـانـ هـیـنـاـوـهـوـگـرـدارـیـ چـاـكـهـیـانـ کـرـدـوـهـ، ئـهـگـهـرـ تـهـقـوـایـ خـوـایـانـ هـهـبـیـتـ وـ باـوـهـرـیـانـ قـایـمـ بـیـتـ، هـهـرـچـیـ شـتـیـكـ بـخـوـنـ وـ بـخـوـنـهـوـ هـیـجـ زـیـانـیـکـیـانـ پـیـ نـاـگـهـیـنـیـتـ.. سـهـیدـنـاـ عـوـمـهـرـیـشـ رـاوـیـزـیـ بـهـوـ يـاـوـرـانـهـ کـرـدـ، كـهـ لـهـدـهـرـوـبـهـرـیـ بـوـنـ، بـهـ عـهـلـیـ کـورـیـ ئـهـبـوـ تـالـیـبـیـ خـوـاـلـیـ رـازـیـ بـیـتـ فـهـرـمـوـ: مـهـسـهـلـهـکـهـیـانـ چـوـنـ دـهـبـیـنـیـتـ؟ سـهـیدـنـاـ عـهـلـیـ گـوـتـیـ: وـاـ دـهـبـیـنـمـ ئـهـمـانـهـ يـاـسـایـهـکـیـ تـرـیـانـ بـوـ خـوـیـانـ دـارـشـتـوـهـ شـتـیـکـیـ دـیـکـهـیـانـ لـهـ دـینـدـاـ دـاهـیـنـاـوـهـ، كـهـ خـوـاـیـ گـهـوـرـهـ مـؤـلـهـتـیـ پـیـنـهـداـونـ، بـوـیـهـ پـیـمـ وـایـهـ ئـهـگـهـرـ شـهـرـابـ خـوـارـدـنـهـوـگـهـیـانـ بـهـ حـهـلـلـ زـانـیـنـیـتـ بـیـانـکـوـزـیـتـ، چـونـکـهـ حـهـرـامـیـکـیـ دـینـیـ خـوـایـانـ حـهـلـلـ کـرـدـوـهـ، ئـهـگـهـرـ وـتـیـشـیـانـ حـهـرـامـهـ ئـهـوـهـ یـهـکـیـ هـهـشـتاـ جـهـلـهـیـانـ لـیـدـهـ.. (ابـنـ حـزـمـ: المـحلـیـ ۲۸۷/ ۱۱).

ئـهـگـهـرـ ئـهـمـ خـالـهـمانـ ئـاـواـلاـ رـوـنـ بـوـوهـ، ئـیـتـ ئـهـوـهـ بـزـانـهـ، كـهـ مـهـسـهـلـهـیـ بـهـ حـهـلـلـزـانـیـنـ وـ گـوـرـینـ لـازـمـ وـ مـهـلـزـومـیـ یـهـکـنـ، چـونـکـهـ گـوـرـینـ شـهـرـعـیـ خـوـاـوـ پـیـوـهـ پـاـبـهـنـدـنـهـبـوـنـیـ، یـهـعـنـیـ بـهـ حـهـلـلـزـانـیـنـیـ حـهـرـامـیـکـ، كـهـ خـوـاـیـ گـهـوـرـهـ بـهـ حـهـرـامـیـ نـاسـانـدـوـهـ.. بـوـیـهـ هـهـمـوـ بـهـ حـهـلـلـزـانـیـنـیـکـ يـاسـادـانـانـیـ پـیـچـهـوـانـهـیـ پـهـیـامـیـ خـوـایـهـ، بـوـیـهـ دـهـبـیـنـیـتـ شـیـخـ اـلـاسـلـامـ ئـیـبـنـوـتـمـیـمـیـهـ تـهـعـبـیرـیـ ئـهـمـیـانـ بـهـوـیـانـ دـهـکـاتـ وـ گـوـرـینـ شـهـرـیـعـهـتـیـ خـوـاـوـ پـیـوـهـ پـاـبـهـنـدـنـهـبـوـنـیـ وـ دـهـنـاسـیـنـیـتـ، كـهـ

بە حەلزانينى ئەو شتائەن، كە خواى گەورە بە حەرامى ناساندۇن، ھەر كەسىكىش وا بکات ئەوە بە كۆرای زاناييان كافرە.. ئىبىنوتەيمىيە دەلى: ئەمما ئەو كەسەئى ئىقامە حوججە لەسەر نەكراپىت، وەك ئەوە، كە نەو موسولمانەو ھەمو ئەحکامى شەرىعەتى ئىسلامى پى نەگەيشتوھ، يان لە چۈلەوانىيەك ژياوه شارەزاي ئىسلامەكە نەبوبە، يان ھۆى ترى ھەيە، يان بە ھەلە لە دەفەكە گەيشتوھ، كە گوايە ئەو كەسە باوەر دەھىنېت و ئىماندارى دەكەت ئىتەر ھەرجى بخوات و بخواتەوە ئىشكالىكى نىھ، وەكو ئەوانەئى، كە ئەو ئىشكالەيان بۇ دروست بوبو، كە سەيدنا عومەرى كورى خەتاب تۆبەي بى كردن، يان ھاوشىۋە ئەمانە ھەمو داواي تۆبەيان لى دەكرىت و ھەلە ئەلويىست و راستى ئەحکامى سەرەعەكە يان بۇ رون دەكرىتەوە، ئەگەر ھەر لەسەر ھەلويىستى خۇيان سور بون ئەوە كافر دەبن، پىش ئەو ئىقامە حوججەيە ئەو حوكىمە نايانگرىتەوە.. ھەر وەك، كە ياوهراخ خوا لېيان رازى بىت حوكىمى كوفريان نەدا بەسەر قۇدامەكە كەپى مەزعۇن و ھاوهەكائىدا، كە بە ھەلە ئەوانىش ئاوا تىڭەيشتۈن، كە شەرب خواردەنەوە دواي ئىمان ھىنان و تەقواو دىندارىي زيانى نابىت! (ابن تيمية / جموع الفتاةي ٢٧١/٧).

پىشترىش باس لەم خالە كرا، گرنگ ئەۋەمە لە مەبەستەكەي بگەين، كە حەللى كردىنى حەرامىيەك بە قىسەش بىت، ھەر حوكىمى كافربۇنى ئاشكراو پەنهان دەيگرىتەوە، بى ئەوە تەماشاي مەرجى (ئىعتىقاد بە دل) ئى تىدا كراپىت.. چونكە ئەمەيان مەرجى مورجىئەكانە..

ئىبىنوتەيمىيە دەلى: ھەر كەسىك ئەو شتەي، كە بە كۆرای زاناييان حەرام بۇ ئەو بە حەللى ناساند، يان ئەو حەرامە بە كۆرای زاناييان حەرام بۇ، ئەو بە حەللى ناساند، يان ئەو حوكىمە شەرعىيەكى كۆرپى، كە كۆرای زاناييان لەسەرە، ئەوە بە كۆرای زاناييان و شەرعناسان كافرىيەكى مورتەددە.. چونكە بە راي ھەندىيەك لە زاناييان ئەوە ھۆى ھاتنە خوارەوە ئەو ئايەتەيە، كە دەفەرمۇ:

(وَمَنْ لَمْ يَعْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ) واته: هر کهستک بهوه حوكم نهکات، که خوای گهروه ناردویتیه خوارهوه، ئهوانه کافرن، ئهمه ئهوانه، که حوكم کردنیان به غهیری ئهوهی خوا ناردویتیه خوارهوه به حهلاق زانیوه.. (ابن تیمیة مجموع الفتاوى ۱۶۷/۳).

نهمهی شیخولئیسلام ره حمهتی خوای لى بیت باسی کردوه، که (له ئیبنو عهباس و تاوشهوه هاتوه، که مادام ئه و کهسهی حوكمی به غهیری پهیامی خوای گهوره کردوه، هر به گوناھی داناوه له دلدا پیی حهلاق نهبوه، گوایه کوفری عهمهلى بچوکه، واته کوفر دون کوفره! حتممن دهپی ئهوه له به رجاو بگیریت، که کابرا پیی شیاو بوه، که حوكم به غهیری دینهکهی خوای گهوره بکات، پیی جائز بوه پیوهی پابهند نهبیت وئه و بخاته لاوهو یاساو ریسايەکی دیکه بخاته جیی و حوكمی پی بکات (یان حوكمی پی بکریت) وەک شیخولئیسلام خۆی له سەرەوه رونی کردۆتهوه، چونکه ئیمامی ئیبنوتەیمییه له دهیان شوینی دیکهدا ئهوه باس دهکات، که هر کەس شەریعەتەکەی خوا بخاته کەنارو حوكم به پیی یاساو ریسايەکی دیکه بکات کافر دهبیت.. وەک دەلی: له بەلگەنەویستەکانی دینی موسولمانانه، که هەمو موسولمانان له سەر ئهوه رېکن، که هر کهستک پیی جائز بیت شوین دینیکی دیکەی غهیری ئیسلام بکەویت، یان شوین یاساو ریسايەکی غهیری شەریعەتەکەی موحەممەد صلی الله علیه وسلم بکەویت، هر به پیی جائز بونەکەی کافر دهبیت.. (مجموع الفتاوى ۲۸/۲۱۷). ئەمما قەناعەتى ناخ ئهوه حتممن هاوارپیی گۈپىنەکەبە، چونکە بەدی دەرەوه بەلگەیە له سەر بەدی دل و دەرون و قەناعەتى ناخ، بەلام ئهوه هەبە، کە هەمیشە ئەحکامی ئیسلام حوكم له سەر زاهیری خەلگى دەدات..

ئەوهى، كە دەيلىين ھەلۋىستى نەگۈرى ئىمامى ئىبىنوتەيمىيە بوه لە چەندىن كتىب و جىنى تردا ئەوهى وەكۆ بەلگەنە ويستى ئىعтиقاد باس كردوه، لەوانە:

بە نىسبەت ئەو كەسەوه، كە شەريعەتى خوا دەگۈزىت دەلى: ئەو كەسەى زاھىر و باتىن پابەندە بە شەريعەتى خواو پېغەمبەرى خواوه، بەلام لە حوكىمىكدا سەرپىچى دەكتات و شوين حەزو ئارەزو خۇي دەكەۋىت، ئەوهۇ ھاوئىنە ئەو لە گۇناھباران حسىبىن.. (منهاج السنّة النبوية ١٣١/٥). ئەمە ئەو حاكمەيە، كە بە غەيرى شەريعەتى خوا حوكىمى كردوه، كە بە لاي ئىمامى ئىبىنوتەيمىيە وە مەرجە لە قەناعەتى ناخىدا كارەكەى بە حەللان زانىبىت..

ئەو كەسەى بە شەريعەتى ئىسلامەوە پابەند نابىت لاي ئىمامى ئىبىنوتەيمىيە كافرەو موناقەشەى تىدا ناكات، وەك دەلى: ئەو كەسەى بە پەيامى خواو پېغەمبەرى خواوه پابەند نابىت كافرە.. (منهاج السنّة النبوية ١٣١/٥). كەوابو بۇ ئەمەيان نكولى كردىنى شەرع يان نەبۇنى قەناعەتى ناخى كاپرا بەمەرج، بەلگۇ پىنى وايە، كە هەر بە گۈپىنەكەى كافر دەبىت.. ئەممەت لە بىر بىت، تا لە تۆرۇ تەلەمى مورجىئەكانى سەرددەم دەرچىت..

ئەممە بە نىسبەت راوبۇچۇنى ئەو زانىيانەى، كە واي بۇ چون كە ئەو كوفەرى ئەو ئايەته ئاماژەى پى دەكتات، كوفرى بچوکەو هەر بە تاوانى گەورە حسىبە نەك كوفر، ئەمما زانىيانى دىكە، كە زۇرىنەي سەلەف و خەلەفن پېيان وايە، كە ئەو كوفەرى ئەو ئايەتانە ئاماژەى پى دەكتەن، كوفرى گەورەيەو خاودەنەكەى لە دىن و ئوممەتەكە دەباتە دەرەوە، بى ئەوهى لا بکەن بەلاي ئەوهەوە، كە ئەمان دەفەرمۇن، وەك نكولى كردن، يان بەحەللىزانىن، يان قەناعەتى ناخ و شتى ترى وا.. نا، ئەم زانا بەرىزانە پېيان وايە هەر واز ھىنان لە شەريعەتى خواو خستنە كەنارىي، يان گۈرین و ھىنانى بەدىلىتكى دىكە بۇي، كوفرى گەورەيەو بکەرەكەى پىنى لە دىن و ئوممەت دەچىتە دەرەوە..

وهکو ئیمامی ئیبنولقه بیم دەلی: لەو زانايانە ھەيانە ئایەتەکە واى لىك داوهتەوە كە هەر كەسىك بە ئەنۋەست حۆكمى بە غەيرى ئەوە كرد، كە خواي گەورە ناردویتىيە خوارەوە بەو مەرجەي نەزان نەبوبىت، يان ھەلەي لە لېكدا نەوەدا نەكربىت، ئەوە حەتمەن بەو حۆكم پى كەرنە كافر دەبىت و كوفرەكەشى، وەكو ئیمامى بەغەوى لە كۈراى زانايانەوە نەقلى دەكەت كوفرى گەورەيە، كە لە دین و ئوممەتەكەي دەپاتە دەرەوە.. (مدادج السالكين .. ۳۳۶/۱)

خالىڭى دىكەي گرنگ ماوه ئامازەي پى بىدەين، تا ناحەزىكى رەزا قورس لىيمان راست نەبىتەوە بلىن: جا خۇ ئەو شەرعەي ئىيۇھ دەيلەن ھەموى لە خواو پىغەمبەرەوە صلى الله علیه وسلم نەھاتوھ! يان ئەگەر كايرا درۇي دەكىر، ئەوى چەسپاندونىتى ھەواو ھەوھى خۆيەتى، يان ياساو رىسايەكى دىكەيەو بە درۇوە دەلی: ئەمە هەر شەريعەتەكەي خوايە! لە وەلامى ئەم جۆرە گومانانەدایە، كە ئیمامى ئیبنوتەيمىيە دەلی: هەر كەسىك بلىن ئەمە شەريعەتى خوايە، ئەوە بىن چەندوچون كافر دەبىت، ئەمە هەر وەكو ئەمە كەسە وايە كە دەلی خوين و مردارەوەبو حەلآلە!! ئەگەر بلىن ئەمە هەر راوبۇچونى خۆمە، هەر پىن كافر دەبىت .. (مجموع الفتاوى ۳/۱۶۸).

بىروانە هەر ئەو حۆكمە قورسەي، كە داۋىتى بەسەر ئەو كەسەدا، كە شەريعەتى خواي گۈرۈوھ، كە كافر بونە، داوهتەوە بەسەر ئەو كەسەدا، كە دەلی ئەمە راوبۇچونى خۆمە! چونكە مەسەلەكە كۈرا (ئىجماع) ي ئوممەتى لەسەرە، راجوئىنى نىيە، تا كەسىكى دىكە بىت و بە راوبۇچونى خۆى رۆشنېرمان كات!

فەتواتى ئیبنوتەيمىيە لەمەر ئەو كەسەدا، كە شەرعى خوا دەخاتە كەنار، يان دەيگۈرۈت، يان ھى تر دېنیتە شويىنى رۆشنسە، ھەمو ئەوانە بەكافر دەزانىت و دەشلىن، كە كوفرەكەيان كوفرى گەورەيە و پىن لە دین و ئوممەت

دهچنه دهرهوه، وەک له جییه‌کی دیکەدا دەلی: ئەو خاکارایه، كە هەر كەسیئەنەو فەرمانەی خواى گەورە كە له ریئى نېرراوانى خۆيەوه سەلامى خوايانلى بىت گوتويەتى: بىكەن، يان ئەو بەرھەلسەتىيە لە ریئى ئەوانەو گوتويەتى: مەيکەن بخاتە لاوە پەكى بخات و كارى پىنەكت، به پىنى كۆرای موسولمانان و ديان و جولەكەش، بهو كارە كافر دەبىت.. (جموع الفتاوى ٦٦/٨).

ئىنجا شىخولئىسلام ئىبنوتەميمىيە رەحمةتى خواىلى بىت ئەو دوو لايەنانە رون دەكاتەوە، كە عادەتنەن پىچەوانە شەرعىان لىيۇ دەكريت، دەلی: هەر پىچەوانەكارىيەكى شەرع، كە رو دەدات حەتمەن لە نەزانىن و سەتكارىي و ھەواوھەۋەسى دېت، ئەمەش لەم دوو بوارەدابىه:

يەكەميان، كە چاڭتەكەيانە: ئەوھىيە، كە ئەو ياسايدە، يان ئەو شەرعەي حۆكمەكەي پىكراوە لە پەيامى پىغەمبەرىتىكەوە وەركىراوە، كە حۆكمەكە سپرراوەتەوە.

بوارى دووھەميان: ئەوھىيە كە پىشتر ياساو رىسايى كەس نەبوھە ئىستا له جىيى شەريعەتى خوايى دەھىنرىتە پىش و دەچەسپېنرىت.. به هەر حال خۇ ھەر ياساو رىسايەك پىچەوانە شەرعى خواو پىغەمبەر صلى الله عليه وسلم بىت، يان ئەوھىيە سپرراوەتەوە، يان شەريعەتەوە گۆرراوە، كەسیئەن، يان كەسانىئە بى مۇلەتى خوايى دايانلىشتەوە.. (جموع الفتاوى ٣٨/١٣).

پاشان رەحمةتى خواىلى بىت ئەو بېرىارە بنېرە دەدات كە هەر كەسیئەك بەو شەريعەتانەو پابەند بىت، كە ھى پىغەمبەرانى پېشۈن، كە بە پەيامى موحەممەد المۇستەفا صلى الله عليه وسلم سپرراونەتەوە (كە دەشلى: ئەميان چاڭتەكەيانە) لىيى قبول ناكىرىت، ج جاي ئەمەدى خۇيى لە ھەواوھەۋەس و دىدى خۆيەوه يان لە دىدو بۇچۇن و ھەواو ھەۋەس كەسانى ترەوە ھېنابىتى! بۇيە دەلی: هەر كەسیئەن پابەندبىو بە سپرراوەكە لەجىاتى سپرەرەوەكە، ئەمە دەسەر دىنى ئىسلام نىيەو بە شوين كەوتۈي ھىچ پىغەمبەرىتىش ھەزمارد ناكىرىت، چونكە هەر كەسیئەن شەريعەتى پىغەمبەران بگۆزىت و، ياساو

ریسایه‌کی دیکه بهینیته جی، کارهکه‌ی باتله و ناشیت که‌س شوینی که‌ویت، چونکه کوفری جوله‌که و دیانه‌کانیش هم راوا بوه، که خوای گهوره دهرباره‌یان ده‌لیتی: ﴿أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُم مِّنَ الَّذِينَ مَا لَمْ يَأْذَنْ لِهِ اللَّهُ﴾ الشوری ۲۱/ واته: دیاره شهریکی وايان ههیه، که بخوای گهوره‌یان داناوه، که یاساو ریسایه‌ک دهده‌کمن، که خوای گهوره ریی پی نهداون.. دهینیت که خوای گهوره نهودی به کوفر له‌سهر حسیب کردون، که به یاساو ریسایه‌کی گوژراوه‌هه پابهند بون له‌جیاتی په‌یامه‌که‌ی خوا!! خوای گهوره نهودی له‌سهر هم‌هه مو مرؤفایه‌تی فهرز کردوه، که دهینیت باوه‌ر به هه‌مو پیغه‌مبه‌رانی بهینن، به هه‌مو په‌یامه‌کانی، به موحه‌ممه‌د الموسسه‌فا صلی الله علیه وسلم، که کوتا نیزراوی خوای گهوره‌یه، هم‌هه مو مرؤفایه‌تی داواکراون که باوه‌ر به دینه‌که‌ی بهینن، شوینی که‌ون، شه‌ریعه‌تکه‌ی ودرگرن و جیبه‌جیی کمن، هه‌مو ئه‌مانه‌ش وان له قورئان و سوننه‌تدا.. که‌وابو ئه‌وی له قورئان و سوننه‌تدا یه شه‌ریعه‌تی خواو پیغه‌مبه‌ری خوایه و هم‌هه مو مرؤفایه‌تی موکه‌للعن باوه‌ر پی بهینن و پیوه‌ی پابهند بن، که‌س بوی نیه له شه‌ریعه‌تی خوا ده‌رچیت، شه‌ریعه‌تی خواش نهودیه، که موجاهیده‌کان به‌رگریی لی دهکمن

- ۱- حافظ نیبنو کتیر له کتیبی (البدايه والنهايه /۱۲۸) دا ده‌لی: هم‌هه که‌ستک نه و شه‌ریعه‌ت پاکه روایه‌ی بخ محمدی کوتا پیغمبر صلی الله علیه وسلم هاترته خواره و والتبهینیت و داوه‌ری خری بیانه لای نه و شه‌ریعه‌تنه پیش ئه، که به دینه‌که‌ی ئه‌نم نه‌سخ بونه‌تنه‌وه (حوکیمان سپراوه‌تنه‌وه) کافر ده‌بینت، چ جای که‌ستک، که ده‌بیانه لای یاسق وئوی پی قبولا، چ جای ئه و که‌سی که حوكمی یاسته‌کش له پیشتر ده‌گریت وهی ئه‌وی پی باشتره لوه‌ی خواو پیغمبر صلی الله علیه وسلم؟! هم‌هه که‌ستک وا بکات، نه وه به کورا (نیجماع) ی هم‌هه موسولمانان کافره.. نیبنو که‌پیر ئه‌وهش پون ده‌کاتوه، که ئه‌گر له یهک مه‌سله‌شدا حوكمی شه‌رعی گوری و به پیتی یاسای ده‌ز به نیسلام حوكمی ده‌رکرد، هم‌هه کافر ده‌بینت و کوفره‌که‌شی کافربونی گهوره‌یه که له دین و ئوممه‌ت ده‌یکات ده‌رده‌وه، نه وه ناگادر بین چونکه سله‌فی! زور ده‌بینن هم‌هه به‌هانه‌یه که ده‌گه‌پین بخ حاکمه مورته‌دده‌کانی بهیننه‌وه، تا بلین ئه‌مانه هم‌هه موسولمان ماون و ناشیت ده‌یان بوه‌ستینه‌وه! .
- ۲- ئه‌دی که‌ستک به شه‌رعی ناپلیون و کرزمه‌رو جوزج بؤشه‌وه پابهند بینت حوكمی چی ده‌بینت؟!

و له پیناویدا دهمن، که بريتیه له قورئان و سوننه‌ت.. (مجموع الفتاوى ۲۱۴/۳۵).

به‌مانه‌دا بومان دهرده‌که‌ویت، که ئاهودی (سهله‌فی) هکان به‌دهور و خولیدا دین و دهچن زور هله‌یه و پر پهله‌یه، ئاهودی ئهوان سواری سه‌ری خویان بون بؤی و دهیانه‌ویت به ناوی سه‌له‌فمه‌وه خه‌لگی له بیدعه‌که‌ی خویان کوکه‌نه‌وه، ته‌پکه‌یه و ههر ساده‌بیاوا پیوه دهبت! دهنا ئه و سه‌له‌فیتیه‌ی خویان پیوه هه‌لر روسکاند و هه‌وه رسمي جه‌ژنی له په‌ناوه ده‌گرن ههر تویکله‌داری گه‌نده‌له و ناوه‌روکی به کرمی جه‌همیتی خوراوه! ئاهودی ئهوان وا ده‌زانن بؤه‌مو حومکی به کافر دانانیک دهبت بزانتیت، که کابراي کافر له ناخی خوشیدا کافریتیه‌که‌ی به‌سهر خویدا هیناوه!! ههر گیزه‌گیزی زهرده‌واله‌یه و هه‌نگوین و هب‌ره‌م ناهینیت، ئه‌وی شاره‌زاشیان بو، زو دهکه‌ویته راوه‌دونانیان و ده‌یانداته به‌ر می‌شکوژ !!

ههر که‌سیک که‌میک له تویزینه‌وه عیلمیدا خوی ماندو کات و فیرقه گومر اکان بناسیت‌هه، زو بؤی دهرده‌که‌ویت، که (سهله‌فی) هکانی ئه م سه‌ردده‌هه هه‌ر ناویان له ریزی ئه‌هلى سوننه‌ت و جه‌مامعه‌ته دهنا له راستیدا جه‌همین، هه‌ر له‌به‌ر ئاهوه‌شہ ره‌نگی سه‌له‌فیان له‌خو داوه تا نه‌ناسرینه‌وه که سه‌وزه و میوه‌ی پلاستیکین! جا بؤ ئاهودی که‌شفيش نه‌بن ئامادهن هه‌زارو يه‌ك ته‌دلیس بکه‌ن، حه‌ق و باتل تیکه‌ل ده‌که‌ن و دهیکه‌نه چه‌رهدوکه‌ل تا لیت تیک چیت و نه‌زانیت خه‌ریکی چین!! سه‌یری نوسینه‌کانی عه‌لیل حه‌لبه‌بی، که بؤ سه‌رخستنی مه‌زه‌هه‌به‌که‌ی خوی، که خوزلانی مورجه‌نییه چون قسه به‌دهم زانای وه‌کو ئیمامی ئیبنو که‌ثیره‌وه ددکات!!

عه‌لیل حه‌لبه‌بی هه‌رچه‌نده ده‌زانیت، که ئیمامی ئیبنو که‌ثیر رحمه‌تی خوای لى بیت ئه و که‌سه به کافر داده‌نیت، که شه‌ریعه‌تی خوا ده‌گوپیت، هه‌ر به گوپینه‌که به کافری داده‌نیت بی ئاهودی لاکات به‌باسی ناخی دل و نکولی کردن

و به حه لازانینه وه، به لام دهیه ویت ملى دهقه کانی ئه و به ره و لای
مورجه ئییه تیه که هی خوی باداته وه !!

ئیمامی ئیبنو که شیر رحمه الله دهرباره ته تار، که شه ریعه تی خوايان
لادابو، یاسقیان هینابو ه شوینی و حوكمیان پی دهکرد، دهلى: ئایا حوكمی
جاهیلییه تیان ده ویت؟ کی له خواي گهوره حوكم و داوهري خه لکانییک باشت
دهکات، که له دینداریان دلنيان بون. ئیبنو که شیر دهقه رموی: خواي گهوره
لیرهدا سه رزه نشتی ئه و که سه دهکات، که واژی له حوكمی خواي په ره مردگار
هیناوه . که هه مو خیریکی له خو گرتوه و له هه مو خراپه یه کیش دوره - واژ
له م خیره دینیت بو به رنامه که سانییک، که هر هه مو او هه مو وس و پاو
بوجونی که سانییکه، که خویان په سهندیان کردوه، بی ئه وهی ره زامه ندی
خواي له سه ر بیت، یان شه ریعه ته که هی خوا بیگرنیت وه، ئه مه یان کردوه به
ریسای داوهري و حوكم! ئه مه ش وه کو ئه وهیه، که ئه هلی جاهیلییه (پیش
ئیسلام) گومرایی و نه فامیتیه که هی خویان دهه بناو، به دیدو رای خویان دایان
ده رشت و دهیانکرده یاسای داوهري، یان وه کو ئه وهیه، که ته تاره کان حوكمی پی
دهکن، که له سیاسه تی پاشایه تی خویانه وه هیناوانیانه، دیدو رای جهنگیز خانی
پاشای خویانه، ئه و به رنامه یه کی بو دار شتبون وناوی نابو (یاسق)^۱، که
بریتیه له کتیبیکی که شکولی ئه حکام و یاسا، که له چهندین شه ریعه تی جودا
وه ری گرتبو، وه ک شه ریعه تی جوله که و دیانه کان و شه ریعه تی میللہ تی ئیسلام
وهی تر، زور ئه حکام و بر گه و بر پاریشی تیدایه، که هر له هه مو او هه مو وسی

۱- وا ده زانم ئه وهی له فارسیدا پیش ده لین یاساغ هر ئه م یاسقیه و ئه وان چونکه ق ده کن به غ
نوای لی هاتروه، کور دیش یان له فارسیه وه و هر گرتروه، یان هر له زه مانی ته تاره وه لای ماوه ته وه و
بووه به یاساغ و اته م منوع، پاشان بوروه به یاسا . والله اعلم. گرنگ ئه وهیه زار او هیه کی نزد گونجا رو
چه سپاوه بو بکاره تیان لای ئیسلامیان، چونکه له میشک و کلتوری کور دیدا بر پاره کانی حکومه ته،
که بدر امبه شه ر شه ر شه ر دانراوه، بؤیه کور ده واری، که ده بانه ویت کیشی کۆمە لایه تی خویان چاره سر
بکن، ده لین یا با مه لایه ک شه ر عمان کات، یان با بیبی بنه دادگاو یاسا بۆمان یه کلا بکات وه ! که وابو
یاسا شتیکه و شه ر عیش شتیکی تر... (وه رگیز).

خۆیه وه دایرېشون، ئیت دواتر لای کورۇ نەوهکانى بو بە ياساو رېسایەك، كە شوینى كەوتون خستويانه تە پېش حوكى قورئانە كە خواو سوننە تە كانى پېغەمبەرە وە صلى الله علیه وسلم حوكى هەر كەسىك لەوانە وا بکات (دایرېزىت يان داوهرى پى بکات) كوفره، پى كافر دھبىت و پېيوىستە جەنگى دژ بەرپا بکريت، تا دەگەرېتە وە سەر حوكى خواو پېغەمبەرە خوا، تا داوهرى بە غەيرى حوكى خواو پېغەمبەرە كە لە هىچ شتىكى، كەم يان زۇردا ناکات.. (تفسىر القرآن العظيم / لابن كثیر ٦٧/٢).

كاتىك عەلیل حەلهبى هەستى كرد، كە ئىمامى ئىبىنۇ كەثير تەكفارى ئەم كەسە دەكەت، كە شەريعەتى خوا دەخاتە كەنار يان لىنى دەگۈزىت، يان حوكى بە ياساو رېسای پېچەوانە شەرع دەكەت، دەستىكى كەوتە ئەملاو دەستىكى كەوتە ئەولا! ئەوجا بۇ خۇ قوتار كردن سى تەختە رزىوى كردد بەلەم:

يەكەم: هەولىدا، كە قەولەكە ئىبىنۇ كەثير تايىبەت كات بە حوكى تەتارە وە بۆيە دەلى: ئەو بەيۈندى تەنها بە تەتارە وە هەيە! ئىنجا كەوتە وىزەتى تەتار، كە چەند كافرو خراپەكارو خويىنپېزبۇن ئەمەمە هەلاتن و خۇذىزىنەودىيە، چۈنكە تايىبەت كردى حوكى شەرع بە رۇداوىكى تايىبەتە وە باتلە.. ئەمە جىڭە لەو چەواشەكارىي و تەدلىسى، كە لە فەتواكە ئىبىنۇ كەثيردا كردوىتى، چۈنكە ئەمە خويىنەوارى هەبىت و دەقە كە ئىبىنۇ كەثير بخويىنېتە وە دەبىنېت كە ئەو دەلى: ئەھلى جاھىلىيەت و تەتار كە هەيانبو ھاتبۇھ ناو ئىسلامەتىيە و، ئەمانەي كردىبوھ نەمونە ئەوانەي، كە حوكى شەرعىان خستۇتە لا وە ياساو رېسای دىكەيان خستۇتە شوينى و حوكى پى دەكەن، ئىبىنۇ كەثير بۇ هەر يەكەيان نەمونە ئىنباۋوھ تا بوارى ئەو تىكەلاؤى و تايىبەت كردىنەي حەلهبى دەيە وىت نەمېنېت! باسە كە ئىبىنۇ كەثير لە سەر دو بۆلە كافرە يەكە ميان ئەھلى جاھىلىيەت و دووھە ميان تەتارە، بۇ هەر يەكە شىان نەمونە دېنېتە وە دەياناسېنېت، ئىنجا حوكى هەر دولايەن دەكەتە وە بە يەك، چۈنكە ئەوهى، كە كۆلکە ئەوهى ھاوبەشى

حوكمه‌کهیه ئهودیه، كه هەر دولايان شەريعەتى خوايان خستۇتە كەنارو، لە لاي خۆيانەو ياساو رىسىا دىكەيان ھىناوەتە جىيى و حوكمى پى دىكەن..

دۇوەم: دواي ئەمە حەلەبى پەنای بىر دووتنە بەر درۈيەكى ناشكرا، كە دەلى ئىبىنوكەشىر تەتارى ھەر بەونىدە تەكەپر نەكەدوھ كە شەريعەتى خوايان گۆرىوھ، بەلكو لەبەر ئەوھى كە ئەوان (درۈيەن كەدوھ و مەبەستىان ئەوھ بۇھ كۇفر بىكەن)! بۆيە دەلى: ئە بۆيە تەكەپرى كەدن، چونكە تەتارەكان بە ئەنۋەست و كەللەرەقى خۆيان نكولىيەن لە حوكمى شەرعى خوا كەد.. (التحذير ل ۱۵). ئەمەش وا نىيە.. حەلەبى وا دەزانىيەت وەك بە ئاسان بەسەر كەسانى خۆياندا بازى داوه، بەسەر ئىمەمانانىشدا باز دەدات! خواي گەورە ھەر زو مەكرو فىلەكەمى فەزح كەد، چونكە ھەر كەسىك بچىتەوھ سەر تەفسىرى ئىبىنوكەشىر ۹۸/۲ لە تەفسىرى ئايەتى ۴۵ ئائىدەدا ئەوھ چۈن دەبىتەوھ، كە ئەوھى حەلەبى دەيەوېت بە زمانى ئىبىنوكە ثىرەوھ رىكى خات، پىك ناكەوېت!! چونكە ئەوھى حەلەبى لەوھوھ نەقلى دەكەت لەسەر جولەكەكانە، نەك لەسەر تەتارو مەغۇل! ئەم بە زۆر ملى قەولەكە ئىبىنوكە شىر بەرھو ئەمولايە دەشكىنىتەوھ، كە خۆى دەيەوېت! دەنە ئەو باس لە جولەكە كان دەكەت، كە چۈن بە نكولى كەردىنى حوكمى شەرعى كافر بون.. جا بىرۋانە ئەو فىلەكارييە كاكە ئەلەف) ئەيكتا؟!!

ئاھر لەبەر ئائەم فىل و چەواشەكارىيەيە، كە ھەميشە ھۆشدارىي دەدھىنە موسولمانان، كە لە كتىبەكانى عەلى الجەلەبى بە حەزەر بن.. پىش ئىمەش زانايانى تر ئەو ھۆشدارىيەيان داوهتە موسولمانان، كەسىكى وەكى دكتور محمد ئەبوالرەحيم لە كتىبەكەيدا (تحذير الامة من تعلقات الخلوي على أقوال الانئمة/جامعة العلوم التطبيقية ض ۱/۱۹۹۷) ...

سېيەم: حەلەبى لە كتىبەكەيدا (صيحة النذير) ھەولى ئەوھى داوه ھۆكاري تەكەپر كەردىنى ئىبىنوكەشىر بۇ ئەو كەسەي شەريعەتى خواي گۆرىوھ، ئىعنيقاد

بیت، نه ک گردار! تا به حسابی خوی مه‌سنه‌له‌ی ته‌کفیر زهبت و رهبت کات!!
به‌لام ناچار بوه قسه‌ی وا به ددم ئیبنوکه‌ثیره‌وه دروست کات، که ئیبنوکه‌تیر
نه‌یفه‌رموده! زور به جورئه‌تیشه‌وه دروی به‌دهم ئه‌م ئیمامه به‌ریزه‌ی ئه‌هله‌ی
سوننه‌ت و جه‌ماعه‌ته‌وه دروست کردوه!! دهنا توخوا مه‌عقوله عه‌قیده‌ی
ئیمامی ئیبنوکه‌ثیر، همر وکو عه‌قیده‌ی (حه‌لبه‌ی) و (جه‌هم) بیت؟!

برپرده‌وه سه‌ییری دهقه‌که‌ی ئیبنو که‌پیر بکه‌رده‌وه ورد دیقه‌تی بده داخو
هیج شتیکی لى ده‌فامریت‌هه‌وه، که حه‌لبه‌ی بیکاته به‌لگه‌ی ئه‌و ته‌دلیس‌هه‌ی
کردویتی؟! بزانه به هیج کلوجیک ئیمامی ئیبنوکه‌تیر ده‌لی، که مه‌رجه بؤ
کافربونی ئه‌و که‌سه‌ی شه‌ریعه‌تی خواه گوریوه، يان لادان و گورینی شه‌رعی
به حه‌لازانیوه، له ناخدا ئیعتیقادی کافربونی هه‌بوبیت، يان جه‌خت له‌وه
ده‌کاته‌وه، که همر به‌وهدنده‌ی گوفتاریکی کوفرین، يان ره‌فتاریکی کوفرین له
یه‌کیک ده‌رکه‌وت که به‌هانه‌ی شه‌رعی نه‌بو پیش کافر ده‌بیت.. بروانه ئیمامی
ئیبنوکه‌ثیر ده‌باره‌ی ئه‌و که‌سانه‌ی، که حوكمیان به ياسا ده‌گه‌ن چی ده‌لی:
همر که‌سیک ئه‌و شه‌ریعه‌ته پاکه روایه‌ی بؤ محمدی کوتا پیغه‌مبهر صلی الله
علیه وسلم هاتوته خوارده‌وه واز لى بهینیت و، داوه‌ری خوی بباته لای ئه‌و
شه‌ریعه‌تانه‌ی پیش ئه‌و، که به دینه‌که‌ی ئه‌م نه‌سخ بونه‌ته‌وه (حوكمیان
سپراوه‌تموه) کافر ده‌بیت، ج جای که‌سیک، که ده‌بباته لای ياسق وئه‌وی پی
قبوله، ج جای ئه‌و که‌سه‌ی، که حوكمی ياسقه‌که‌ش له پیشتر ده‌گریت وهی
ئه‌هی پی باشتره له‌وهی خواو پیغه‌مبهر صلی الله عليه وسلم؟! همر که‌سیک وا
بکات، ئه‌وه به کوپرا (ئیجماع) ی هه‌مو موسولمانان کافره.. (البداية والنهاية
. ۱۱۹/۱۳).

بەندى دووھم

رەواندۇھەۋەي گومان و بەلگەي مەدەخەلى و
پاڭانتەوانانى (سەلەفييىتى) نە (باب الکفر لادا

گومانی یه که م

مه بهستی کافربون له گوفتارو کرداری کوفریندا مه رجه بُوبه کافر دانان

شیخی ئەلبانی رەحمەتى زۆر ھەولى دەدا بەلگە لەسەر ئە و بۇچونەی بەھینیتەوە، كە گوایە ھەر كەسیك گوفتاریك، يان كرداریكى كوفرينى كرد، ئەگەر مە بهستى كوفر نەبوبىت، پىنى كافر نابىت! يەكىك لەو بەلگانەي، كە زۆر پشتى پى دەبەست حەدیسى كاپرايە، كە پىش مردىنى وەسىتى كرد، كە ئەگەر مرد بىسۈتىن و سوتوهكە لە رۆزىكى رەشەبادا بە ھەوادا بەدەن، تا خواي گەورە نەتوانىت كۆي كاتەوە سزاي بادات..

شیخی ئەلبانی رەحمەتى لە شريتى (منهج الخوارج) دا كە يەكىكە لە زنجيرە شريتەكانى الھدى والنور ژمارەكەي ۱/۸۲۰ دەلى: (لو كان كُفراً، فالكفرُ لا يُغتَرِّبُ بِنَصْرٍ إِلَيْهِ، لِيَسْ كُفراً لَأَنَّهُ لَمْ يَقْصُدُ الْكُفْرَ) واتە: بە كوفر حىسب ناکرىت، چونكە كوفر بە پىنى دەقى ئايەتكە لىخۇشبوون نايگەرتەوە.. كەوابو مادام مە بهستى كوفر نەبوبە.. لە شريتى (الکفر كفران) يشدا، كە تسجيلات بيت المقدس لە عەممەن بلاۋى كردۇتەوە دەربارەي كافر نەبوبۇنى ئە و كاپرايە دەلى: (إِنَّهُ كُفَّرٌ لَمْ يَكُنْ مَقْصُودًا فِي الْقَلْبِ، لَمْ يَكُنْ مَعْقُودًا فِي الْقَلْبِ) واتە: ئەوە كوفريكە مە بهستى دلى لەسەر نەبوبە، لە دلدا بېپيارى لەسەر نەدراوە.. واتە شیخى رەحمەتى پىنى وايە، كە كارەكەي كابرا بۇ خۆي كوفر دە بکەرەكەي لە دين و ئومەمەتكە دەكتە دەرەوە، بەلام لە بەر ئەوەي ئەم پىياوە لە دل و دەرونىدا مە بهستى ئەوە نەبوبە كافر بىنەت، بەو كارەي كافر نابىت..

رەتكىرنەوەي ئەم بۇچونە لە چەند لايەكەوەيە:

یه‌که‌م: پیشتر باس لهوه کرا، که به مهراج و هرگرتون (مهبه‌ستی دل له کوفر کردندا) بؤ حوكمی ته‌کفیر کردنی که‌ستیک، که گوفتاریک، یان کرداریکی کوفرینی ئه‌نجامداوه، ئه‌وه بؤچون و هه‌لویستی (جهه‌هم) و شوینکه‌توانیتی، ئه‌وه پیچه‌وانه بؤچون و هه‌لویستی ئه‌هلى سوننه‌ت و جه‌ماعه‌ته..

دووهم: شیخی ئه‌لبانی به‌ردوهام ئه‌م به‌لگه‌یه بؤ ئه‌وه ده‌هینایه‌وه، که گوایه ئه‌نجامدانی کوفر به کردوه مادام (مهبه‌ستی کافربونی له ناخوه له‌گه‌لدا نه‌بیت) به کوفری گه‌وره حسیب ناکریت. به‌لام دیاره ئه‌لبانی ره‌حمه‌تی خوای لى بیت، له هینانه‌وهی به‌لگه و چه‌سپاندنی ئه‌م مه‌زه‌به بیدعه‌یه‌یدا، شه‌پریوانه دوش داماو نه‌یتوانی خوشی قوتار کات.. چونکه به که‌میک سه‌رنجدانه خودی هه‌لویسته‌که‌ی کابرا ده‌زانین، که هه‌لویسته‌که کردار نیه و ئیعتیقاده. کابرا له مهبه‌ستی دلیه‌وه‌یه‌تی، که باوهری به بى ده‌سەلاتی خوای گه‌وره هه‌یه و پى وایه خوای گه‌وره ناتوانیت ئاوا به سوتوبی کۆ کاته‌وه و موحاسه‌بهی بکات!

که‌وابو کابرا به‌وه کافر نه‌بوه، که . و دکو شیخ لیپی حالی بوه و به‌رگری بى له بؤچونی خوى ده‌کات . گوایه کوفریکی عه‌مه‌لی کردوه.. چونکه کابرا به هویه‌کی تر کافر بوه، که بريتیه له:

سییهم: نه‌زانین.. هر که‌ستیک که‌مترين ناستی حوكمی شه‌رعی له کیشە ته‌کفیردا شارهزا بیت ده‌زانیت، که نه‌زانین به‌ربه‌ستیکه بؤ ته‌کفیر نه‌کردنی که‌سانی دیاری کراو.. دیاره که خوای گه‌وره ئه‌م کوفره‌ی له‌م کابرا‌یه نه‌گرت له‌بهر نه‌زانینی بو، نه‌ک له‌بهر ئه‌وهی مهبه‌ستی کافربون نه‌بوه..

ئیمامی ئیبنوته‌یمییه‌ی ره‌حمه‌تی ده‌لی: هه‌میشە ئه‌وه فه‌رموده‌یه‌م ده‌هینایه‌وه که له سه‌حیحی بوخاری و موسليمدا هه‌یه، ئه‌م کابرا‌یه گومانی له توانای خوای گه‌وره هه‌بوه، گومانی له‌وه هه‌بوه، که ئه‌گه‌ر ببیتە خاک و خۆل

خوای گهوره ناتوانیت کوئی کاته‌وه! باوهریشی وابوه، که ناتوانیت! ئەمەش بە کۆرا (نیجمامع)ی موسولمانان کافربونه، بەلام ئەو نەزان بو، موسولمانیش بو لەوه دەترسا، که خوای گهوره سزای برات .. (مجموع الفتاوى ۱۴۸/۳).

بە هوی ترسی لە خوای گهوره نەزانینیه وە خوای گهوره لىپی خوش بو، هەرجەندە داواکەی لە کورەکانی ھەلەش بو، بەلام خوای بەخشىدە پاداشتىشى دايەوه، بەلام لە لوتفى خواوه بۆی بو بە خىر و رزا بەسەريدا!

شىخى ئىسلام دەلى: ئەم كابرايە كەوتبوه ناو نەزانىن و گومانه‌وه، نەزانىنى ئەوهى، که خوای گهوره نىسک و پروسکى پواوى خەلگى كۆدەكاتەوه، ئىنجا زىندويان دەكاتەوه و لىيان دەپرسىتەوه ئەمەش دوو ئەسىلى گرنگە:

يەكمەيان: پەيوەندى بە خوای گهورده‌وه ھەيە، کە برىتىيە لە باوهر پىيۇنى، بەوهى کە تواناي بەسەر ھەمو شىتكىدا ھەيە .

دووەميان: پەيوەندى بە رۆزى دوايىيەوه ھەيە، کە باوھېبونه بەوهى خواي گهوره ئەم مرۆفە زىندو دەكاتەوه و پاداشتى كرددەكەن دەدادەوه..

ئەم كابرايە بە شىوه‌يەكى گشتى دەيزانى، کە خوا ھەيە و قىامەت ھەيە و سزاو پاداشت ھەيە، كرددەوەيەكى چاكەي دەربېرىو، کە ترسانىتى لە خواي گهوره، کە زىندوي دەكاتەوه و سزای دەدات، لەبەر ئەم بېرە باوھەي، کە بە خواي رۆزى دوايى ھەيپو و كرددەوەي چاكەشى بېتىرىد، خواي گهوره لىپی خوش بو. (مجموع الفتاوى ۲۶۳/۱۲).

گومانی دوووم

دلخوشون به کوفر کردن مه رجه بوبه کافر دانان

شیخی ئەلبانی رەحمەتی خواى لى بىت زۆر جار بۇ سەرخستى بوجونى خۆى، كە گوايىھ (بۇ بەکافر دانانى كەسىك، كە گوفتارى كوفرىن، يان كردارى كوفرىنى ئەنجامداوه، دەبىت بە ئەنجامدانى كارەكەى دلخوش بوبىت، دەنا بە كافر دانانرىت) بەلگەشى ئەو ئايەته يە، كە خواى گەورە دەفەرمۇئى: ﴿ مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكَرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌ بِإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدَرَأَ فَعَلَيْهِمْ عَذَابٌ مِنْ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ ۱۶۲ دالك بائەمُ اسْتَحْبُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۱۶۳ النحل، واتە: هەر كەسىك دواي موسولمان بونى كافر بېيىته وە، مەگەر كەسىك لە ژىر تىن و فشاردا ناجارى كاپرىبۇن بىرىتىمە، كافر نابىت بەو مەرجەى دلى پىر لە باوەر مابىت، بەلام كەسىك، كە بە كاپرىبۇنى دلخوش بىت ئەوانە خوا غەزەبىان لى دەگرىت و سزاي زۆر سەختيان دەبىت. چونكە زيانى دونيايان پى چاڭتىر بولە زيانى دوارۋۇزىيان، خواى گەورەش رېنمایى كافران ناكات..

ئەم بوجونە رىي راستى نەگرتۇھ، لەبەر ئەمۇدى:

يەكەم: نەدەبو شیخ خۆى لەم لىكدانەوە مورجىئانە بىات، دەبو لەسەر رىيىسا شەرعىيەكە بىرۇيىشتايە، كە ھەمېشە دووبارە دەگرددەوە كە دەيگۈت: (دەبى بگەرىيەوە سەر قورئان وسوننەت، بە تىيگەيشتنى سەلەف) لەم ھەلۇيىستەشدا دەبو واي بىردايە.. بەلام ئايا بوجى لەم باسە دژوارەدا واي

نەکردد؟ بۆچى لەم کىشە خەتەرەدا، كە هەزاران زانا شوین ھەواو ھەوەس
كەوتن تىيىداو پېپىيان تىيىدا ھەلخلىسىكاو رى وشويىنى سەلهەن سالىھى ئەم
ئومەمەتەيان تىيدا بىز كىرىد؟! بۆچى ئەميش كەوتە شوينى ئەوانە؟!

دۇووهەم؛ زانايانى ئەھلى سوننەت زۆرن لەوانە ئەم جۈرە حالىبىونە
مورجىئە يىيەيان لەم ئايەتە رەت كردۇتەمە. شىيخ حەممەدى كورى عەتىقى
نەجدى رحەمەللە دەلى؛ ئەمما ئەم (بەرامبەرەكەمى كە مۇناقة شەم ئەم
مەسەلەمە دەگات) بۆ ئەمە خۆى راپسەكىنەت لەم بەرپرسىتىيە قورئان و
سوننەت دەيخاتە سەرى، بۆ ئەمە خۆى لە رىي باوھران و سەلەن سالىھى ئەم
ئومەمەتە دەرباز بىت دەلى؛ (ھەر كەسىك بە كوفر كەردنەكەمى دلخوش بۇ،
يەعنى بوارى كافربونى بۇ خۆى كەردىمە كە شارى و لە دىنەكە
پاشگەزبۇدو و بەمەش بەختىارو كامەران بۇ، ئا ئەمە دەشىت بە كافر
دابنرىت) ئەمە عىبارەتە راشكاۋەكەيەتى، كە دەلى؛ ئەم كەسەم، كە
گوفتارىتى كوفرين، يان كەدارىتى كوفرين ئەنجامداوە بە كافر حسېب
ناكىرىت، هەتا خۆشحالى خۆى بەمەش كافربونە دەرنەبرىت!! ئەمە بەراسى
پىنجەوانە ئەقلى راست و نەقلى دروستە و رىبازىتى ترى غەيرى رىبازى
موسولىمانانە، چونكە قورئانى بېرۋۇز سوننەتى پىغەمبەرى خوا صلى الله عليه
و سلم و كۆرا (ئىجماع) ئىئەمەتە كە هەمو لەسەر ئەمەيە، كە ھەر كەسىك
گوفتارىتى كوفرين، يان كەدارىتى كوفرين ئەنجامدا، پىنى كافر دەبىت،
خۆشحالبۇنى نەڭراوە بە مەرجى دەرچونى حوكى بە كافر دانانەكەم.. ئەم
كەسەم ئەم حوكىمە نايگەرىتەم، ئەم كەسەمە كە خراوەتە ژىر تىن و فشارەدو
ناچار كراوە رەفتارىتى كوفرين ئەنجام بىدات.. ئەمما ئەم كەسەم، كە
رەفتارىتى كوفرين دەگات و پىنى خۆشحالە ئەمە كافرى موتلەقەم و دوزمىنى
خوا پىغەمبەرى خوايىه صلى الله عليه و سلم، با بە گوفتارو كەدارىش وَا

نه لیت، ئەمەش له قورئان و سوننەت و کۆر(ئىجماع) ئۇممەتدا شىيکى رون و
ئاشكرايە^۱ ..

شىخ محمدى كورى عبدالوهاب رەحمةتى خواى لى بىت دەربارەتى هەمان
ئايەت دەلى: خواى پەروەردگار كەسى لە حوكىم ئە و ئايەتە دەرنەكردۇد،
مەگەرناچاركراويك نەبىت، كە هيشتا دلى بە باوھر ئاوددانە، ئەمما غەيرى
ئەمى بە كافر داناوه، جا ئىزىز رەفتارە كوفرىنەكەى لە ترساندا كردىت، يان
لەبەر خاتران، يان لە ترسى دەرنەكردن و جىئنە هيشتى كەسوڭارو عەشيرەت و
مال وحالى، يان بۇ سو Ubet و يارى و مەزاقي خۆى و هاودەنگانى خۆى كردو،
يان بۇ هەر شىيکى تر.. ئايەتەكە ئەم حوكىمە لە دوو لاوه تىدا رون و
ئاشكرايە:

يەكەم: ئايەتەكە دەفرمۇي: (إِلَّا مَنْ أُكْثِرَهُ) جىڭە لەو كەسەتى خراوەتە
ژىر تىن و فشارەوە ناچاركراوه، حوكىم ئايەتەكە هەموان دەگىرىتەوە، جىڭە
لەم ناچار كراوه.. دىيارە كەسىك، كە ناچار دەكىرىت بۇ ئەنجامدانى گوفتارىكە،
يان كردارىكە، خۇ كەس كەسيتى تر ناچار ناكات، كە دەبىت باوھى لە ناخدا
بە شىيک هەبىت!!^۲

دوووم: كە خواى گەورە دەفرمۇي: ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ أَسْتَحْبُّوا الْحَيَاةَ
الْدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ﴾ چونكە ژيانى دونيايان پىن چاكتىبو لە ژيانى دوا
رۇزيان.. ئەمە رون كردنەوەي ھۆكارى كوفر كردنەكەيانە، كە لەبەر ئەو نېھ

۱- حمد بن عتيق النجدي : الدفاع عن أهل السنة والاتباع لـ ۲۲-۲۲ لـ (عبدالقادر بن عبد العزيز)
الجامع في طلب العلم لـ (۵۱) و مرگىراوه ..

۲- بىنگومان ئەگەر كەسيتى كەسيتى ترى لەسەر ئەو ناچار كرد، كە دەبىت باوھى بە شىيک
ھەبىت، يان ئەبى، هەر دەبىت ناچار كراوه كە بە رەفتارىك (گوفتار بىت، يان كردا، ئەو دەرىپىت،
كە باوھى ھىتاوه، يان رەفنى كردىتەوە.

ئیعتیقادیان وايه، يان نازانن، يان رقیان له دینه‌که‌یه، يان کافربونیان پى خوشە، بەلکو له بەر ئەوهیه، كە ژیانی دنیايان هەلبزاردوھو پشکیکی ئەمیان پى باشت بوه له ژیانی رۆزى دوايى، بۆيە فەزلى ئەوهیان داوه بەسەر دینه‌کەدا.. (کشف الشبهات ل ٤٣).

شیخولئیسلام ئیبنوتھیمییه دەربارەی ھەمان باس دەلی: (لو كان التكمل بالكفر لا يكون كفراً إلأ إذا شرح به الصدر لم يستثنى المكره فلما استثنى المكره علم أنَّ كُلَّ مَنْ تَكَلَّمَ بِالْكُفْرِ غَيْرَ الْمُكْرَهِ فَقَدْ شَرَحَ بِهِ صَدْرًا فَهُوَ حُكْمٌ وَلَيْسَ قِيَدًا لِحُكْمٍ) (ابن تیمیة: الصارم المسلول ل ١٧٨) واتە: ئەگەر ئەنجامدانی رهفتاری گوفرین پەيوەندى بە پیخۇشحالىي و دلخۇشبوئەد بوايە، ناچارگراوى لى دەرنەدەكىرد نىستا، كە ناچار گراوى لهو حوكىمە دەركىردوھ، ئەوه نىشان دەدرىت، كە ھەر كەسىك رهفتاری گوفرىنى ئەنجامدا بە مەرجىك ناچار نەكراپىت، ئەوه خۆى له خۆيدا بە کافربونەکە دلخۇش بوه، ئەمە حوكىمە، نەك مەرجى حوكىم ..

له شوينىيکى ترى ھەمان كتىبدا دەلی: (وَمَعْلُومٌ أَنَّهُ لَمْ يُرِدْ بِالْكُفْرِ هُنَا اعتقادَ الْقَلْبِ فَقَطَ لَأَنَّ ذَلِكَ لَمْ يُكْرِهِ الرَّجُلُ عَلَيْهِ، وَهُوَ قَدْ اسْتُثْنِيَ مَنْ أَكْرَهَ) (ابن تیمیة: الصارم المسلول ل ٢٤) واتە: دیارە لېرەدا مەبەستى له باسى ئەو كوفره ئەوه نىيە باوھەریك بىت و تەنها له دىلدا چەسپا بىت، خۆ ئەمە ئەو باسە نىيە، كە كابراى له سەر ناچار گراوە، كە ئەسلەن ناچار گراو لهو حوكىمە كراوەتە دەرەوە..

خۆ لەفزەكە وا نەھاتوھ بەھەرمۇي: (وٰتى وبَاوەرٰى وابو) بەلکو بە راشكاوى دەھەرمۇي: (ئەو كەسەي بىن ئەوهى ناچار كرابىت وٰتى).. كەوابو ھەر كەسىك، كە قسەيەكى كوفرىنى كرد ئەوه كەوتۆتە بەر غەزىبى خواو حەتمەن سزايدەكى بەزان دەدرىت، چونكە بەھە كافر بوه، مەگەر ناچار كرابىت له سەر كردى ئەو قسەيە، ئەمیان بەر لېخۇشبوئە دەكەۋىت، بەھە مەرجە ناچار دلى پە لە باوھە ماپىت و ئىيمانەكە لازى نەبوبىت.. بەلام ئەمېش، ئەگەر لەزىر

ناچار کردنه کەدا به خۆشحالیه وە قسە کوفرینه کەی کرد، ئەمیش ناچاریه کەی لى قبول ناکریت و بەو قسە کوفرینه کەردویتی کافر بود ..

کەوابو پوختهی حوكمه کە ئەوھیه، کە (ھەر کەسیك گوفتاریکی کوفرینی کرد، پىنى کافر دەبىت، جىڭە لەو کەسەی ناچار كراوه لەسەرى و دلى پىر لە باوھر ماوە .. بۇ تەئكىد لەوھشە کە خواي گەورە دەفھەرمۇى: ﴿تَعَذِّرُوا فَذَكَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَنِكُمْ﴾ التوبە ٦٦، واتە: تازە ئىۋە بە تەئكىد دواى باوھر ھىنانە كەتان كافر بونە تەوە .. يەعنى بە كردنى قسە کوفرین كافر بون، ئەمە لە كاتىكدايە، كە ئەوان لە ناخياندا باوھرپىان وانە بودو پېشىان راست ئەبوھ .. ئەمە باسوخواستىكى دورودرىزە .. (الصارم المسلح ل ٥٢٤) .

گومانی سیّیدم

(مەدختە لىيە كان و پىلاننەوانانى سەلەھى) دەلىز
زاناييان لەگەل ئىمەدان

(حەلهبى) خۇى هىنناوبرد، تا كلاۋى مورجەئىيەتى خۇى بکاتە سەرى
ئىمامى ئىبنولقەيىمى رەحمەتى و بە ئىمەمانانىش بلى ئەوهەتا زانى وا لەگەل
بۇچونەكەى ئىمەدايە.. بەلام ئەمە بۇ نەچوھ سەر، چونكە خويىندەوارانى
شەرع ئەو ئىمامە بەرىزە دەناسن و دەزانن عەقىدە چۈنە.. ئەم (حەلهبى
سەلەھى) يە دەبو رىزى خۇى و ئەو ئىمامە بەقەدرەو ئەقلى خويىنەرانىشى
بىگىت ئەو چەواشەكارىيە نەكات، نەدەبو ئىمامى ئىبنولقەيىم بخاتە رىزى
جەھمى كورى سەفوان و ھاوبىرانىيەوە، بەلام وا دىارە حەزى خۆسەرخستنى
ئەو رى چەوتەپى گرتۇتە بەر.. ئەوهەش ئەو زەين كويىرىي و دلرەشىيەيە،
كە خواي مەزن باسى فەرمۇھ خوا لاماندا: (فَإِنَّمَا الْأَنْعَمَ الْأَبَصَرُ وَلَا كُنْ تَعْمَى
الْقُلُوبُ أَلَّا فِي الصُّدُورِ) الحج/٤٦: خواي گەورە بىينىنەكان كويىر ناكاتەوە، بەلكو
زەينەكان كويىر دەكات لەو دلانەي وان لە سىنهدا ..

(حەلهبى) لە ئىمامى ئىبنولقەيىمەوە ئەم قەولەى نەقل دەكات: (والكلام
اذا لم يردد به قائله معناه، إما لعدم قصد له، أو لعدم علمه به، أو أنه أراد غير
معناه، لم يلزممه ما لم يردد به بكلامه، هذا دين الله الذي أرسل به رسوله) (الخلبي:
التحذير ل ٧٢) واتە: ئەگەر قىسىمەك بىكەرەكەى مەبەستى ماناكەى نەبوبىت، ج
لەبەر ئەوهى مەبەستى نەبوبە وابلى، يان لەبەر ئەوهى پەىپى نەبردەوە

نهیزانیوه، یان لهبهر ئهوهی مهبهستیکی ترى لىنى هەبو، پىوهی پابهند ناکرنت .. ئەمەش ئەو دینەی خواي گەوزھیه، كە بە پىغەمبەرى خۇیدا صلى الله علیه و سلم ناردویتى ..

(حەلهبى) ئابەھە شىۋىھىيە لە ئىپنۇلقەيىمى رەحمەتى نەقل كردوھ، تا وا تىپگەينىت، كە ئىپنۇلقەمېيىش وەكۈ ئەم دەلى: (بۇ بە كافر دانانى بکەرى رەفتارىتى كوفرين مەرجە بکەرەكە مەبەستى لەو كارەى كافربون بىت و پىشى خۇشحال بىت)! ئەمە لە شويىنىتى ترىشدا ھىناوەتەوە چىرۆكى حەججاجى كورى عىلاتى خوا لىنى رازى بىت ھىناوەتەوە. (شريتى رد شىبەة التكفارىن / تسجيلات الميلم - مراكش).

شىكردنەوە و رەت كردنەوە گومانەكەى (حەلهبى) لە چەند لايمەنېكەوەيە:

يەكەم: پىشتر ئەو جياوازيانەمان دىيارى كرد، كە وا لە نىوان (ئەنجامدانى كردارى كوفرين بە ئەنقەست) و (ئەنجامدانى كردارى كوفرين بە مەبەستى دل)، وتمان، كە حوكىم ئەھلى سوننەت و جەماعەت دەربارە يەكەميانە، بەلام جەھمیەو ھاوبىرانيان فسەيان لەسەر دووھەميانە، ئەوپىش نەك لەسەر بە كافر دانانى بکەرەكە، بەلگۇ لەسەر حسېب كردىنى كارەكە، كە كردارىتى كوفرينى!

(حەلهبى) بە ئەنقەست هاتوھ دوو مەسەلەت تىكەن كردوھ: (مەسەلەت بە كافر دانانى گشتى) و (بە كافر دانانى كەسى دىيارى كراو) (سەلەفيەكانى بەر سىبەر و مەدھەلەكان و پالانتەوانانى سەلەف) زۆر جار ئەم حىلە و حەوالانە دەگەن ..

ا. ئىمامى ئىپنۇلقەيىم وەكۈ ھەر يەكتىك لە پىشەوايانى سەلەفە و باوھىر وایە، كە كردوھ جۇرى واي ھەيە، كە حوكىم كوفرى گەورەي بەسەردا

دهدربیت، بی ئهودی مهبهستی بکهرهکه‌ی به نهزری ثیعتیبار و دربگیریت، به لام (حده‌لبه‌ی) و ئه‌مسالی ئه و وکو پیشتر رونمان کردۇته‌وه باومنیان وايه، كه مه‌رجه كەسى بکه کردەوەكەی به حەلائىزانت و، لە ئەنجامدانىدا مهبهستی كافرپۇنى ھەبىت!

ئىيىنولقەييم دەلى: (وَأَمَّا كُفُرُ الْعِلْمِ فَيَنْقُسُ إِلَى: مَا يُضَادُ الْإِيمَانَ وَالَّتِي مَا لَا يُضَادُ، فَالسُّجُودُ لِلصَّمَمِ وَالاستهانةُ بالْمُصْعَبِ وَقَتْلُ النَّبِيِّ وَسَبَبُهُ يُضَادُ الْإِيمَانَ) (ابن القيم: كتاب الصلاة لـ ٢٥) واته: کردارى كوفريين دەبىت به دوو بەشەوه: ئهودى، كه پىچەوانەی باوهرەو ئهودى، كه پىچەوانەی باوهر نىه، سوجىدە بىردىن بۇ بت و سوكايدى كردىن بە قورئان و كوشتنى پىغەمبەرو جىنپۇ پېيدانى لهوانەن، كه پىچەوانەی باوهرەن.

ب - ئىمامى ئىيىنولقەييم و پىشەوايانى ئەھلى سوننەت چوار مەرج دادەنин بۇ بەكافر دانانى ئه و كەسە دىيارى كراوهى کردارى كوفرينى لىيۆه دەركەوتتووه، كە پىشتر باسمان كردىن، لهوانە:

۱- ئەنجامدانى كوفرەكە به ئەنۋەستىك پىچەوانەی هەلەو ئەھى لە حوكى ئەۋايىھ، وەك: نوستان و سەرخۇشىبون و شتى وا.

۲- بە زانىنى پىچەوانەی نەزانىن و پەھى پىنەبردنەوه كردىتى.

۳- سەربەستىيەكى واي بوبىت كە پىچەوانەی ناچارىي.

۴- مانى بەلگەو ھەنچەتە شەرعىيەكان وا لا رۇشىن بىت، بوارى لىيکدانەوهى ترى شىاوى بۇ نەمەننەتەوه ..

ئەگەر كەسىك بە پىي ئه و خالانەی سەردوھ كردارىكى كوفرينى لىيۆه دەركەوت، ئەھو بە كافر دادەنریت، ئەگەر يەكىيىشىانى بۇ بو بە عوزر كوفرەكەی لەسەر ناكەويت، مەگەر خۇى مهبهستى كافرپۇن دەربىریت، لەم

حاله‌ته تایبه‌تیه‌یدا حوكمی کوفره عمه‌لیه‌کهی دهری له‌سهر نه‌ماوه، مه‌گهر خوی بـه قهولیکی کوفرین یـان بـه کـرداریکـی کـوفـرـینـ تـهـعـبـرـ لـهـ کـافـرـبـونـ نـاخـیـ بـکـاتـ. نـمـونـهـ لـهـسـهـرـ ئـهـوـهـ: کـهـسـیـکـ گـوـفـتـارـیـکـیـ کـوـفـرـینـ لـیـوـهـ بـیـسـتـراـ، بـهـلامـ دـوـایـ تـهـحـقـیـقـ لـیـکـرـدـنـ دـهـرـکـهـوـتـ، کـهـ نـاـچـارـ کـرـاوـهـ لـهـسـهـرـیـ، یـانـ بـهـ هـهـلـهـ لـهـدـهـمـیـ دـهـرـچـوـهـ، ئـهـمـهـ بـهـ کـافـرـ دـاـنـانـرـیـتـ، مـهـگـهـرـ مـهـبـهـسـتـیـ کـافـرـبـونـ خـوـیـ رـاـگـهـیـنـیـتـ، بـهـوـهـ کـهـ مـهـبـهـسـتـیـ کـافـرـبـونـ بـوـهـوـ خـوـشـحـالـهـ بـهـ ئـهـنـجـامـدـانـیـ رـهـفتـارـیـ کـوـفـرـینـ، لـهـ حـالـهـتـهـیـداـ نـاـچـارـ بـوـنـیـ یـانـ بـهـرـبـهـسـتـیـ تـرـیـ کـافـرـبـونـ نـاـیـگـرـیـتـهـوـهـوـ حـوـكـمـیـ کـافـرـبـونـیـ بـهـسـهـرـداـ دـهـچـهـسـبـیـتـ..

جا دـیـقـهـتـ لـهـمـ بـدـهـوـ هـهـلـوـیـسـتـیـ مـورـجـیـهـیـ کـوـنـ وـ (ـسـهـلـهـفـیـهـ کـانـ بـهـرـ سـیـبـهـرـوـ مـهـدـخـهـلـیـهـکـانـ وـپـاـلـانـتـهـ وـانـانـیـ سـهـلـهـفـ)ـ بـهـیـنـهـرـهـوـ بـهـرـچـاوـیـ خـوـتـ کـهـ چـوـنـ شـتـهـکـانـ تـیـکـهـلـ دـهـکـهـنـ!

ئـیـمـامـیـ ئـیـبـنـوـتـیـمـیـیـهـ لـهـوـبـارـهـوـ دـهـلـیـ: (ـوـلـکـنـ مـنـ شـرـحـ بـالـکـفـرـ صـدـرـاـ مـنـ الـمـکـرـهـیـنـ فـیـانـهـ کـافـرـ أـیـضـاـ)ـ (ـابـنـ تـیـمـیـةـ: الـصـارـمـ الـمـسـلـوـلـ لـ۵۲۴ـ)، وـاتـهـ: هـمـرـ کـهـسـیـکـ لـهـ نـاـچـارـکـرـاوـهـکـانـ بـهـ کـوـفـرـ کـرـدـنـهـکـهـیـ خـوـشـحـالـ بـبـیـتـ ئـهـوـیـشـ کـافـرـ دـهـبـیـتـ.

کـهـ ئـهـمـهـتـ بـؤـ رـوـنـ بـؤـوـهـ، ئـهـوـ بـرـانـهـ کـهـ ئـیـمـامـیـ ئـیـبـنـوـلـقـهـیـیـمـ دـوـوـ مـهـرجـیـ (ـمـهـبـهـسـتـیـ کـافـرـبـونـ)ـ وـ (ـخـوـشـحـالـ بـوـنـ بـهـ کـوـفـرـ کـرـدـنـ)ـهـکـهـیـ بـؤـ ئـهـوـ کـهـسـهـ کـرـدوـهـ بـهـ عـوـزـرـ، کـهـ رـهـفتـارـیـکـیـ کـوـفـرـبـنـیـ بـهـ هـوـیـ نـهـزـانـنـیـ یـانـ هـهـلـهـکـرـدـنـ، یـانـ جـوـرـیـکـیـ لـیـکـدـانـهـوـهـ، یـانـ نـاـچـارـ کـرـدـنـهـوـهـ ئـهـنـجـامـدـاوـهـ، نـهـکـ بـؤـ هـهـمـوـ بـکـهـرـیـ رـهـفتـارـیـ کـوـفـرـینـ. هـمـ وـهـکـوـ ئـهـوـهـیـ رـیـیـ بـهـ حـمـجـاجـیـ کـوـرـیـ عـیـلـاتـ (ـالمـجـاجـ بـنـ عـلـاطـ)ـ دـاـ خـواـ لـیـ رـازـیـ بـیـتـ ..

چـیرـۆـکـیـ ئـهـمـ یـاـوـهـ بـهـرـیـزـهـ وـهـکـوـ بـهـیـهـیـقـیـ لـهـ (ـدـلـائلـ النـبـوـةـ ۴/۲۶۵-۲۶۶ـ)ـ وـ (ـابـنـ الـاثـیرـ الـجـزـرـیـ لـهـ الـکـامـلـ فـیـ التـارـیـخـ ۲/۱۵۱ـ)ـ وـ (ـابـنـ کـثـیرـ لـهـ الـبـدـایـةـ وـالـنـهـایـةـ

۴/۲۱۶) ریوایه‌تیان کردوه، وکو ئیمامی ئەحمدەدو بەیهیقى لە معەممەرەوە ریوایه‌تیان کردوه، كە گوتويه‌تى: گويم لە سابىتى بونانى بو لە ئەنەسەوە دەيگىرپايدەوە كە گوتويه‌تى: پېغەمبەرى خوا صلى الله عليه و سلم بە سەركەوتويى چوھ ناو خەبېرەوەو فەتحى كرد، حەججاجى كورى عىلات هاتە خزمەتى و فەرمۇى: ئەپېغەمبەرى خوا سامان وکەسوکارم لە مەككە جىبەيىشتوھ، دەمەوى بىانھىنم، ئەپەيمانەم لەسەر سوڭ كە، كە پېتىم داۋىت (يەعنى وا حسېب، كە بەيەتمەن ھېشتا نەداۋىتى) تا لەھو ئازاد بەم قىسىت پى بلېم و قىسى بەكم، پېغەمبەرى خوا صلى الله عليه و سلم رىنى دا چى دەللى رىپېتىراو بىت!

نهىنى حۆكمى ئەمە لەودايە، كە حەججاجى كورى عىلات ھەرچى قىسىمەكى بە پېغەمبەرى خوا صلى الله عليه و سلم و تېتىت لە دل و دەرونىدا مەبەستى كوفر كىردى نەبۇھ، دەنە ئەھو دەبۇ بەرىچەكە ھەمو موسولمانىك، كە ھەر كەسىك بىھەۋىت سەرەوت و سامانى لەدەست دۆزمن دەرېھىنېت بچىت و جىنۇ بە پېغەمبەرى خوا صلى الله عليه و سلم بىدات! ئەمە رەفتارىك نىھ قىبول بكرىت، ج جاي ئەھى بېتىھ حۆكمىكى شەرع...

نهىنى بە كافر دانەنانى ئەم ياودە بەرپىزە لە قىسىمەن بە پېغەمبەرى خوا صلى الله عليه و سلم لەودايە، كە حۆكمىكى تايىبەتە بە ماق خودى پېغەمبەرى خوا صلى الله عليه و سلم خۆيەوە.. پېغەمبەرى خوا صلى الله عليه و سلم دەيتوانى لەو ماھە خۆى بۇ ھەر كەسىك بىھەۋىت تەنازول بکات.. بۇيە ئىمامى ئىپېنوتەمىيە دەللى: پېغەمبەرى خوا صلى الله عليه و سلم بۇيە بۇ لە ژيانى بەھەپەرى خۆيدا، چۈن خۆى دەمپۇست، لە ھەر كەسىك لەوانەجىنۇيان پى دەدا، خۆش بوايە، بەلام ئەمە لەسەر ئۆممەتەكە فەرزەو، بۇيان نىھ تەنازولى لى بکەن و لە كەس خۆش بىن لەوانەجىنۇ بە پېغەمبەرى خوا

صلی الله علیه وسلم ددهن، چونکه ئهود به لگه نه ويسته، که هم‌که‌سیک له موسول‌مانان جنیوی به پیغه‌مبه‌ری خوا صلی الله علیه و سلم دا، يان دواي مردنی سوکایه‌تی پیکرد ئهود کافره خوینى حه‌لله.. (ابن تیمية: الصارم المسلول ل ۲۲۶).

ئا ئەمەت له بير بیت نه بادا بکەويته تەونى جالجالۆكەبى مورجىئەو (سەلەھىيەکانى بەر سىبەرە مەدختەلىكەن وپالانتەوانانى سەلەف) اى سەرددەمەوه..

تەنازول كردنی پیغه‌مبه‌ری خوا صلی الله علیه و سلم له مافىتكى خۆى، ھۆيەكى تايىبەتەو رى له حوكى بە كافر دانانى ئهود جنیوودەرە ناسراوە پىپىدرادە گرت، بۆيە بەو فسانە، كە كردىبونى كافر نەبو، مەگەر پىيان خوشحال بوايە، حالى ئەمە حالى ناچار وەكى يەكىان لى هاتوه.. بەلام همەر كەسیک بى هەبۇنى ئەمە رىپېدانە، يان بى ئەمە ناچار كرابىت، يان بەرەستىكى ترى حوكى كافربۇنى ھەبىت جنیوی دابىت، حەتمەن بە پى كۈرە (ئىجمام) شەرعناسان كافره خوینى حه‌لله، كەسىش غەيرى مورجىئە پىچەوانەي ئەم بۇچونە يان نەبۇه.

بۆيە ئىبنولقەبىيم دەلى: خواي پەروەرگار گلەبى و رەخنەي لەسەر ئەمە كەسە ھەلگرتوه، كە لە ناخى خۆيدا غايىلەي واي بە دلدا دېت، بى ئەمە بە گوفتار، يان بە كردار دەرى بېرىت، همەر وەكى كە گلەبى و رەخنەي لەسەر ئەمە كەسە ھەلگرتوه، كە لە بى ئاگايىھەكىدا رەفتارىكى كوفرينى ليۋە دەرددەكەويت، بى ئەمە ويست و مەبەستى بوبىت، بۆيە ئەمە كەسە لە گەشكەي خوشيدا يان لە سەدمەي ناخوشيدا لە ناكاودا بە بى بېركەرنەمەوي پىشتر قسەيەكى كوفرينى لە دەم دەرددەچىت بە كافر حسيب ناكىت، همەر وەكى خوشحالىيەكەي خواي پەروەرگار بە تۆبەي عەبدەكەي، كە پیغه‌مبه‌ری خوا صلی الله علیه و

سلم نمونه‌ی پی دهیتیه‌وه، که کابرا خوراک و خواردنوه‌که‌ی به‌سهر حوشتره‌که‌یه‌وه بو، له و بیابانه چوله حوشتره‌که‌ی لی بزر بو، زوری بو گه‌پراو به‌دویدا ویل بو نهیدوزیه‌وه، که هیوابراو بو، له پر حوشتره‌که‌ی هاته‌وه بو لای، له خوشیاندا هاوایی کرد: (اللَّهُمَّ أَنْتَ عَبْدِي وَأَنَا رَبُّكَ، أَخْطُأُ مِنْ شِدَّةِ الْفَرَحِ) واته: خوایه تو بهنده‌ی منیت و منیش خوای توأم!! له زور خوشییدا هه‌له‌ی کرد.. خوای گهوره لی نهگرت.. حومی نه و که‌سه‌ش، که له زور توره‌بونیدا ئاوا لی تیک بچیت، هر به کوفر له‌سهری حسیب ناکریت. (ابن القیم: اعلام الموقعن عن رب العالمین ۶۴/۳).

هه‌روهها ده‌لی: باس لهوه کرا، که کابرا له خوشی دوزینه‌وهی حوشترو خوراکه‌که‌ی وتنی: (اللَّهُمَّ أَنْتَ عَبْدِي وَأَنَا رَبُّكَ) له خوشیاندا به‌هه‌له‌دادجو! هه‌رجه‌نده کوفریکی زهق و راشکاوی کرد، به‌لام به کافر دانه‌نرا پیی، چونکه مه‌بهستی نهبو، ناچاریش وایه که گفتاریکی یان کرداریکی کوفرین ئه‌نجام ده‌دات و ویست و مه‌بهستی نیه، به کافر دانانزیت پیی.. (ابن القیم: اعلام الموقعن عن رب العالمین ۷۶/۳).

ئه‌مامه‌وه که‌سه‌ی، که رهفتاریکی کوفرین لیوه ده‌رکه‌وتوه، به‌لام به‌ربه‌ستیکی شه‌رعی هه‌یه، که ناهیلیت حومی کافرbonی بدربیت، وه‌کو نه و چوار خاله‌ی پیشرت هینامانه‌وه، یان هؤیه‌کی تایبہت به سه‌رده‌می پیغه‌مبه‌ری خوا صلی الله علیه و سلم، نهوه نه ئیمامی ئیبنولقه‌بیم، نه یه‌کیکی تر له پیشه‌وایانی سله‌هی ئه‌م نه‌هله‌ی سوننت و جه‌ماعه‌ته، نهوه ناکه‌ن به مه‌رجی حومک نه‌دانی، که گوایه له دلی خویدا مه‌بهستی کافرbon نه‌بوه! که‌س نه‌مه ناکات به مه‌رج غه‌یری مورجیئه‌کان..

له روانگه‌ی ئەم تىنگه يشتنەوهى، كه ئىبىنولقەيىم رەحમەتى خواى لى بىت دوودل و پارا نەبو له دەركىدىنى حوكمى كافربونى ئەو كەسەى بە سوعبەتهوه يان بە گالىتەكىرىدنهوه، يان بە لاقرتى و تانەو تەشەر لىدانەوه رەفتارىتى كوفريين ئەنجام دەدات، بىن ئەوهى ئەوهى لەسەر بکاتە مەرج، كه مورجىئە دەيىكەن، كه دەلىن: (دەبىن له دلەوه نىازى كافربونى ھەبوبىت) بۆيە دەلىن: بە پىچەوانەي گالىتەجاپو سوعبەتجىيەوه، كه حوكى كەوتى تەلاق و كافربونەكە دەيان گرىتەوه، ئەگەر كابرا بە سوعبەتهوه وتنى، ئەوهى حوكى شەرعى ھەردووکيان (تەلاق كەوتىنەكەو كافربونەكە) دەكەۋىتە سەر، لەبەر ئەوهى مەبەستى وتنەكە بود (وتنەكە نەك مەبەستى تەلاقدان و كافربون له دل و دەرونىدا)، سوعبەت كردەكە بۇي نابىت بە بەرىبەستى دەرنەكىرىدىنى حوكىمە شەرعىيەكە. بە پىچەوانەي ناجارو ھەلەويىژو بىرچۈھووه، كه خاودن عوزن و چاپىوشىان لى دەكىرت.. (ابن القيم: إعلام الموقعين عن رب العالمين . ٧٦/٣).

ھەروەها دەلىن: ئەگەر قىسەكە بۇ گالىتەو لاقرتى كردىبو، با مەبەستى ماناڭەشيان نەبوبىت، شەرع حوكى ئەوهى دەدات، كه بەلىن ماناڭەشى مەبەست بود، وەكو ئەو كەسەى، كه گالىتە بە كافربون و تەلاق كەوتى و مارھىي و گىرمانەوهى ئافرەتى تۈراو دەكتات.. (ابن القيم: إعلام الموقعين عن رب العالمين . ١٢٢/٣).

ئەمانە فىربە با (حەلەبى) دىنەكەت لى تىك نەدەن، خواى گەورەش بەرچاومان رۆشتەر كات، گومانمان له دل و دەروندا نەھىيەت و حەقمان زىاتر بۇ رون كاتەوهە نىشانمان دا..

ئەمە بە نىسبەت حال و دۆخى كەسىتى كىراوهوهى، بەلام بە شىۋىيەكى گشتى ئەم كېشەيە بە پىنى ئەو رىسايەيە، كه شىخولئىسلام

دەربارەي دەلى: (وَبِالْجُمْلَةِ فَمَنْ قَالَ أَوْ فَعَلَ مَا هُوَ كُفُّرٌ كَفَرَ بِذَلِكَ، إِنْ لَمْ يَقُصُّ أَنْ يَكُونَ كَافِرًا، إِذْ لَا يَقُصُّ أَحَدُ الْكُفَّارِ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ) (ابن تيمية: الصارم المسلول لـ ١٧٨) واتە: بە شىوهىھى گشتى ھەر كەسىك گوفتارىك، يان كىدارىكى كۇفرىنى نەنجامدا، پىيى كافر دەبىت، با مەبەستى كافربونىشى نەبوبىت، خۇ كەس مەبەستى كافربونى راناگەينىت، مەگەر خوا حەز كات!!

کوتایی باس

خوا کردی ههنجه‌تی (سەلمەفیه‌کانی بەر سیبەرو مەدخدەلیه‌کان و پالانته‌وانانی سەلمەفی) مان کەمیک بنېر کردو، بەلگەی شەرعیمان لەسەر دیدو پیناسەو بۆچونیان ھینایەوەو سەلاندمان، کە (سەلمەفیه‌کانی بەر سیبەرو مەدخدەلیه‌کان و پالانته‌وانانی سەلمەفی) بۆچونى مورجىئەیان تىخزاوه، لە باس و پیناسەی باوەر (الایمان) دا حالیان شرەو مورجىئەیتىھەیان پىیوه دیارە، لەباس و پیناسەی کافربون (التكفير) دا ویرانترن و دەلتى لەم سەرددەمەدا بە نوینەری مورجىئە کۆن ھاتونەوە! بەلام لە دادو ویژدانى زىندوش نىھ نكولى کردنى رەنجیان لە لادان و رادانى بىدۇھەو زىندو کردنەوە سوننەت، بە تايىه‌تى رەنجى شىيغى ئەلبانى رەحمەتى، لەو ھەمو خزمەتە گرنگ و گەورەيە بە سوننەتى پىغەمبەرى خواى صلى الله عليه و سلم کردوھەو بەرددوام داواي بە فەرمودەوە پابەندبۇنى کردوھەو، ئومەمەتەكەی ھانداوە ئەوهنەد تەقلىدگەرا نەبن، بەرددوام داواي لە سوق دەگرد لە شىركىيات و بىدۇھە خۇ بپارىزىن، لە حزبىيەکانى داوا دەگرد ئىسلام نەكەنە قوربانى حزبايەتى خۆيان.. ئەم بانگەوازى بىنەماو ئوسولى ئىسلامن، بۆيە ھەمو لەگەلیدا ھاودەنگىن.. ھەميشە دەمانەۋىت بە دادو رىزەوە باس لە رەنجى خىریان بکەين، چونكە ناشىت لەبەر ھەندىك ھەلۋىستى ھەلە چاو لە چاكەکانيان بقوچىنин.. ئىمامى ئىبىنولقەيىم دەلى: جا ھەر كەسىك ھەلەيى كردو وازى لى بەيىنرىت، كەس باسى چاكەکانى نەكەت، خۇ ھەمو زانست و پىشەسازىي و ئەزمۇنەکان بە ھەدر دەدرىزىن، مەشخەلېتى رى نامىنېت و ھەمو بەرددە بازەکان ژىرۇزۇر دەبن.. (مدارج السالكين ۲/۳۹).

ئیمە وا دهلىین، تا ئەوهنده دادو ئىنساف رەچاو كەين، كە پارسەنگى پى بىتە دى، نەبادا ئیمەش وەكىو (سەلەفيەكانى بەر سېبەرو مەدەخەلەكان وپالانتەوانانى سەلەف) بى ويژدانانە تىكەوين و نكولى لە ماق خەلکانى تر بکەين، چونكە ئەمە پابەندبۇنە بە فەرمانى خواي بەرزۇ بى هاوتاوه، كە دەھرمۇ: **﴿يَجِرِ مَنَّكُمْ شَنَّاثُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَا تَعْدُلُواٰ أَعْدِلُواٰ هُوَ أَفَرَبُ لِلتَّقْوَىٰ﴾** المائدة/۸ واتە بوغزتان دەرھەق بە كەسانىك واتانلى نەكەت دادپەرودر نەبن، دادپەرودر بن، چونكە ئەوهە لە تەقواو خواويستى نزىكتە..

بەلام ئەوهە لەگەل شىخى ئەلبانى (سەلەفيەكانى بەرسېبەرو مەدەخەلەكان وپالانتەوانانى سەلەف) سەردەمدە جىاوازىن شەمۇر جىئەيتى و جەھمیتىغىيە، كە تىيى كەتون و سورىشىن لەسەر لاف و گەزاف لىدانى سەلامەتى عەقىدەكەيان، كە واش نىيە.. چونكە بەرناھە خويىندى شەرعى و باڭگەشەكمەيان لە خويىندى عەقىدەكەدا زۆر نوقسانە، ئىسلامەكمەيان بەش بەش كردوھ، بەشىكى سوك و ئاسانيان دەست داوهتى، كە هىچ دەسەلاتدارىكى كافرو ملھوريان لى زويىر ناكات! هەميشە ھۆشيان لاي سەلامەتى خوييان و پاراستنى ژيانى بەرسېبەريانە! ئەم ھەلۋىستە نامۇيانەشيان لەسەر حسابى عەقىدەو دىنەكەيە! زۆر پىچەوانەي مەنھە جى پىغەمبەران سەلامى خوييان لى بىت وەستاونەتەوه.. ئەوان سەلامى خوييان لى بىت پىناسەي حەقىيان پى ئەركى خواويستى بو، كەچى ئەمان لە پىناسەي حەقدا منجەمنجيانە و لمەر خاترى حاكمە رەزا قورسەكان چەواشەكارانە پىناسەي عەقىدەكە دەكەن!

كە بىر دەخرينەوە زۆر ملھورانە لەسەر ھەلەي خوييان سور دەبن و بە داعيانى حەقناسدا ھەلدىشاخىن و دەست و دەميان دېزيان دەخەنە كار! بە جۈرەها ناوناتئورە ناوزمەدیان دەكەن، لمەر خاترى حەكومەتكان بە داعيانى حەق دەلىن خەوارىج، تا ھاونەغمە دوژمنانى ناوهە دەرى بېرىن! دېزى ھەمو

زاناو کهسايەتىيەكىن، كە لەگەل خۇيان ھاوبىر نىيە، چاوايان بەرايى ناييات كۆمەللىكى ئىسلامى گەشە بکات، پېيان ناخوشە كەسىك لە غەيرى خۇيان نزىك بىتەوە، دەلىنى مەعسومىيەتى شىعەيان بۇ خۇيان پەچرىبىو!

(سەلهفيەكانى بەر سىبەر و مەدھەلەكەن وپالانتەوانانى سەلەف) هەر چىيەك بن، هەر چۈنۈك بن لاي ئىمە موسولمانن ئەھلى قىبلەن، هەر دەبىت بىر خىستنەوەييان بخەينە بەر دەست، تكاي خواناسانىيانلى بىكەين، تا برايەتى دىنى لەگەل موسولمانانى تردا نەپسىن، تا سىنەفراوان بن، حەقىان پى گرنگەر بىت لە خەت و خال و شىوخ و شال.. تا ئەوهندە شوين گومان و دودلى ئەكەون، تا بگەزىنەوە سەر ئەم دىدە دىنىيە لە قورئان و سوننەتەوە ھەلەينجراوە، تا نەفس و نەوسىيان بخەنە لاوهە لەگەل موسولماناندا بکەونە رى نەك بىنە خزمەتكارىي خۇرایى حاكىمە مورتەددو مەلعونەكان.. با ھۆشيان لە سزاو پاداشتى قيامەت بىت و لەبەر خاترى خوا فەزلى ئەو دنيا بىدەن بەسەر دنىاى بەر دەستىياندا.. لە كۆتابىيىشا پىيمان چاکە بۇ بىر خىستنەوە چەند خالىك راشكاوانە بخەينەوە رو، چونكە ھەميشه خواي كارزان بىر خىستنەوە كىردو بە مايىە سود، وەك دەفەرمۇى: ﴿ وَذَكَرٌ فِإِنَّ الظِّكْرَى لِنَفْعِ الْمُؤْمِنِينَ ﴾

الذاريات / ٥٥ :

يەكەم: پابەندبۇن بە قورئان و سوننەت بە پىيى تىيگەيىشتى سەلەف و پېشەوايانى ئەھلى سوننەت و جەماعەت فەرزە، لەگەل رەچاوكىدى گۇراو نەگۇرە ئەحکامەكانى شەرع، وەكو ئىمامى ئىبنۈل قەيىم دەلى: بە رەچاوكىدى كات و شوين و بارودۇخ و نيازو مەبەست و كارو كاردانەوە..

دۇووم: كۆبۈنەوە گردىبۈنەوەمان لەسەر عەقىدە بەر نامە ئەھلى سوننەت و جەماعەت، وەكو زانست و مومارەسە، چونكە بىي گەرانەوە سەر عەقىدە پاکەكەو بىناڭىرىنى دىيدو رى لەسەر، ئەستەمە سەر لە نوى ژيانىكى

ئیسلامیانه داریزیریتەو، ئەمەش بەوە دەبىت، كە رىبازى پىغەمبەرى خوا
صلى الله عليه و سلم و ياوهرانى بکريتە نەخشەری و شىۋازى كارى ئەو
شەرعناسانە بگىريتە بەر كە ئۆممەتە كە شايھتى ديندارى ساغ و سەلامەتى
رىبازو رەنچى پە خىرو فەزلى بۇ داون .

سېيھم: پىكەوە گرىدانى بانگەوازى گشتى خواويستى و پەرەودەدە
پشودىزىي لەسەر سەرچاودى پاكى ئىسلام، دور لە ھەمو خلتەو خۆل و
رەچاواكىرىنى چۈنئىتى شايھتىدانى حەقوىستىي و قۇناغى ململانى و
نەشۇنماعى چەندو جۆر، ھەر وەك قۇناغەكانى سىيرە پىغەمبەرى خوا صلى
الله عليه و سلم..

چوارەم: فەرمانىكىردىن بە چاکەو بەرھەلسى كىردىن لە خراپە، كە مايەى
كۆمەلگارىي موسولمانان وپاكبونەوەي رىزو كۈرۈ كۆمەلپانە لە مونكەرات و
ھۆكاري رەفتارى دۆستانە ناو خۇى موسولمانان.. لەگەن رەچاواكىرىنى
بارودۇخ و تواناو ليوهشاوهىي موسولمانان.. بۇ ئەوەي لانى كەم داعييانى
خواويستى بىتوانى ئەوە لە خۇياندا بچەسپىتنىن، كە خواي خاودەن دەفرەرمۇي:
(وجاھەدۇم بە جەدادا كېرە) الفرقان/ ٥٢ واتە: جەداديان بەم قورئانە لەگەلّدا بکە.
پىويست بەوە ناكات چاوبەست لە موسولمانان بکريت و فرييو بىدرىن بەوەي،
كە گوايە ئەم واقيعەتىي كەوتون ناشەرعى نىيەو لەبەر خاترى سەلامەتى و
تىكىنه چونى بارودۇخى گەدەبەلەكانى بەر سېيھر بوترىت ئىدارەي سىاسى و
بارودۇخى ياساىيى و داوهرىي و ئابورى و فىرخوازى ولات ناشەرعى نىيە!

پىنچەم: مەرجى راستى رىباز وەرگرتىنەمە كە پىكەوە،
بىن ئەوەي دابىدابى بکريت و بەشىكى لى بگىريتە بەر.. لەگەن باش
تىكەيشتنى ئىسلامەكە پىويستە لە واقيعەكەش باش تىبەگەئىرەن و دىراسە

همو هۆکارو شیوازهکانی سەرخستنی حەق بکریت و وەسیلهی کاریگەریی خۆی بۇ بگیریتە بەر، تا گشتگیریی ئىسلامەکەش دەرکەویت...

ئەگەر داعیانی ئىسلام و پېشەوانى كۆمەلکاریي ئومەتەكە لایەنیکى ئىسلامەکەيان وازلىھینا، يان لایەنیکى ژيان واقعەکەيان فەراموش كرد، بۇ نمونە گوینیان بەوه نەدا كە عەقیدەكە چۈن دەچەسپىت، يان بەرنامە سیاسىيەكە چۈن دادپىزىت و دەخربىتە بەرچاوان، يان وەسیله کاریگەرەكانى سىستمى ئاراستەي ئابورى ئىسلامى دىارى نەكaran، يان وەسیله و چۈنیھەتى فەرمان بەچاکە و بەرھەلسى لە خراپە دىارى نەكaran، يان هۆکارى خۆبەھىز كردن نەگىرانە بەر، حەتمەن خواى پەرودىگار سەركەوتى خۆی دەگرىتە وەو لە جىاتى خەرىكىبۇن بە دوزەمنانى خواوه، ناكۆكى و پشىۋى دەكمەويتە نىوان موسولمانان خۆيانە وە ئەمەش هەر سەرددەكىشىت بۇ ناكۆكى و شەپە پىكىدادانى موسولمانان لە ناو خۆياندا.. بۇ شىكارىي زىاترى نەم پىشەكى و نەنجامانە بىروانە: (ابن تيمية: جموع الفتاوى ٤٤/١٥ - ٤٥)، (محمد بوانىت: الحركة الإسلامية و مسألة الافتراق لـ ٨٨-٨٧).

خواى گەورە ھەممومان بۇ رىي راستى خۆى رىنمايى بکات .. ئامىن

والحمد لله رب العالمين

سەرچاوهكان

- * ابن أبي شيبة، أبو بكر عبدالله بن محمد :
كتاب الایمان / تحقيق الالباني / الكويت .
- * ابن الأثير، ابو الحسن علي الجزري:
الكامل في التاريخ / دار الكتاب العربي، بيروت - الطبعة السادسة .
- * ابن تيمية، ابو العباس تقى الدين أحمد بن عبدالحليم:
جموع الفتاوى / مطابع الرياض، الطبعة الاولى ١٣٨٢ هـ .
- جموع الفتاوى / تحقيق المظاير والباز / الطبعة الاولى ١٩٩٧ .
- منهاج السنة النبوية/تحقيق د. محمد رشاد سالم، مكتبة ابن تيمية - القاهرة
الطبعة الثانية ١٩٨٦ .
- الصارم المسلول على شاتم الرسول: تحقيق محى الدين عبدالحميد، عالم الكتب ١٩٨٣ .
ابن الجوزي، عبدالرحمن :
- موافقة صحيح المنقول لصريح المعقول: دار الكتب العلمية، بيروت / الطبعة الاولى ١٩٨٥ .
- ابن حجر، أحمد بن علي العسقلاني :
تقریب التهذیب/عنایة عادل مرشد - مؤسسة الرسالة: الطبعة الاولى ١٩٩٦ .
- تهذیب التهذیب / مؤسسة الرسالة - الطبعة الاولى ١٩٩٦ .
- فتح الباري شرح صحيح البخاري / تحقيق عبدالعزيز بن باز: دار المتب العلمية / بيروت
الطبعة الاولى ١٩٨٩ .
- ابن حزم، ابو محمد علي الاندلسي:
المحلى بالأثار / دار الفكر .
- الفصل في الملل والأهواء والنحل: دار صادر - الطبعة الاولى ١٣١٧ هـ .
ابن حنبل، أحمد الشيباني:
- المسند/دار صادر - بيروت .
- ابن خزيمة، أبو بكر:

- متاب التوحيد / تحقيق د. عبدالعزيز بن شهوان، الطبعة الخامسة ١٩٩٤ .
ابن رجب الحنبلي، عبدالرحمن بن أحمد الحنبلي:
- جامع العلوم والحكم / تحقيق شعيب الارناؤوط و ابراهيم باجس / الرسالة - الطبعة الثانية ١٩٩١ .
- شرح علل الترمذى / تحقيق السامرائي، دار الكتب العلمية، الطبعة الثانية ١٩٨٥ .
ابن عبدالعزيز، عبدالقادر:
- الجامع في طلب العلم الشريف / الطبعة الثانية ١٤١٥ هـ .
ابن عبدالوهاب، محمد:
- اسباب نجاة المسؤول من السيف المسؤول .. وا له ناو(مجموعة التوحيد) مكتبة المؤيد -
الطبعة الثالثة ١٩٩٦ .
- كشف الشبهات / دار ابن خزيمة، الطبعة الاولى ١٩٩٧ .
ابن عثيمين، محمد صالح:
- المجموع الشميم / مكتبة الثقافة - الطبعة الاولى ١٤١٦ هـ .
ابن القيم، شمس الدين محمد بن أبي بكر :
- إعلام الموقعين عن رب العالمين / دار الفكر، بيروت / الطبعة الاولى ١٩٥٥ .
- مدارج السالكين / تحقيق محمد حامد النقبي / دار الكتاب العربي، بيروت ١٩٧٢ .
- الفوائد / دار النفاثس / الطبعة الاولى ١٩٧٩ .
- كتاب الصلاة / دار الفكر - الطبعة الخامسة ١٣٩٩ .
ابن كثير، ابوالفداء الدمشقي :
- البداية والنهاية / تحقيق أحمد ابو ملحم وآخرين - دار الكتب العلمية - بيروت / الطبعة الثالثة ١٩٨٧ .
- نفسي القرآن العظيم / دار الفكر، الطبعة الثانية ١٩٧٠ .
ابن ماجة، ابو عبدالله محمد بن يزيد القزويني :
- السنن / تحقيق محمد فؤاد عبدالباقي، دار إحياء التراث العربي ١٩٧٥ .
أبو بصير، عبد المنعم حلימה:
- الانتصار لأهل التوحيد / نيه ..

ابوداود، سليمان بن الاشعث السجستاني:
- السنن / الدار المصرية اللبنانية ١٩٨٨.

ابوالرحيم، محمد:
- تحذير الأمة من تعليقات الخلي على الآئمة / جامعة العلوم التطبيقية، الطبعة الأولى ١٩٩٧.

أبو زيد، بكر بن عبد الله:

- تصنيف الناس بين الظن واليقين / دار العاصمة، الطبعة الأولى ١٤١٤ هـ.
- الخطاب الذهبي / مكتبة السنة .

* الالباني، محمد ناصر الدين:

- التحذير من فتنة التكفير، دار الرایة / الطبعة الأولى ١٤١٧ ع .
- التحرير لاصول التكفير (شريته) سلسلة الهدى والنور ١/٨٥٥ .
- ثلاث مسائل مهمة (شريته) سلسلة الهدى والنور ١/٨٢١ .
- حكم تارك الصلاة / دار الجلالين، الطبعة الأولى ١٩٩٢ .
- سلسلة الاحاديث الصحيحة / الجزء الاول، المكتب الاسلامي - الطبعة الرابعة ١٩٨٥ .
- سلسلة الاحاديث الصحيحة /الجزء السادس، مكتبة المعرف - الطبعة الأولى ١٩٩٦ .
- الكفر كفران (شريته) تسبيلات بيت المقدس - عمان .
- من منهج الخوارج (شريته) سلسلة الهدى والنور ١/٨٣٠ .

البغدادي، عبدالقاهر بن طاهر :

- الفرق بين الفرق / دار الجيل ١٩٨٧ .

البغوي، الحسين بن مسعود:

- شرح السنة / تحقيق شعيب الارنازوطي و زهير الشاويش، المكتب الاسلامي، بيروت: الطبعة الثانية ١٩٨٣ .

بوالنيل، محمد المراكشي :

- الحركة الاسلامية ومسألة الافتراق و الفرقة الناجية / دار الاعتصام، الدار البيضاء / المغرب الطبعة الأولى ١٩٩٧ .

البيهقي، أبوبكر أحمد بن الحسين:

- دلائل النبوة ومعرفة أحوال صاحب الشريعة / تحقيق د. قلعجي / دار الكتب العلمية، بيروت / الطبعة الأولى ١٩٨٥.
- الملبي، علي حسن:
 - التصفيية والتربية / دار التوحيد، الطبعة الثانية ١٤١٤.
 - رد شبهة التكفيريين (شريته) تسجيلات المسلم / مراكش ز
 - صيحة نذير بخطر التكفير / نيه .
- الحوالي، سفر:
 - ظاهرة الارجاء في الفكر الاسلامي / منشورات جامعة أم القرى / مكتب الطيب. حوى، سعيد:
 - دروس في العمل الاسلامي / دار عمار بيروت ١٩٨٨.
- الدارقطني:
 - السنن / عالم الكتب بيروت: الطبعة الرابعة ١٩٨٦.
 - الذهبي:
 - سير أعلام النبلاء: تحقيق شعيب الارناؤوط / مؤسسة الرسالة بيروت / الطبعة السادسة. سليمان، ابن عبدالله بن محمد بن عبد الوهاب:
 - حكم موالاة أهل الأشرام واله ناو (مجموعة التوحيد) دا.
 - الشاطبي، ابو اسحاق ابراهيم بن موسى بن محمد اللغمي:
 - الاعتصام / دار الطكتب العلمية بيروت الطبعة الثالثة ١٩٩١.
 - الموافقات في أصول الشريعة: شرح عبدالله دراز / دار الكتب العلمية الطبعة الأولى ١٩٩١ ز
 - شقرة، محمد ابراهيم:
 - هي السلفية / مكتبة ابن تيمية / الطبعة الأولى ١٩٩٢.
 - الشهرستاني:
 - الملل والنحل، حاشية الفصل / ابن حزم.
 - الشوکانی، محمد بن علي بن محمد :
 - إرشاد الفحول /مؤسسة الكتب الثقافية الطبعة الرابعة ١٩٩٣.

الطبرى، جعفر محمد بن جرير:

- جامع البيان في تفسير القرآن / دار لافكر بيروت ١٩٨٧.

الطحاوى، ابو جعفر:

- العقيدة الطحاوية / شرح الالباني / المكتب الاسلامي الطبعة الثانية ١٩٩٣.

اللالكاني، ابو القاسم بن الحسن:

- شرح أصول إعتقداد أهل السنة والجماعة / تحقيق سعد حمدان / دار طيبة / الرياض
الطبعة الثانية ١٩٨٥.

المباركفوري، محمد بن عبد الرحمن:

- تحفة الاحدوي بشرح جامع الترمذى / دار الكتب العلمية بيروت الطبعة الاولى ١٩٩٠.

النسانى، ابو عبد الرحمن أحمد بن شعيب :

السنن / دار المعرفة بيروت الطبعة الاولى ١٩٩١.

النووى، ابو زكريا حمى الدين بن شرف:

- صحيح مسلم بشرح النووي / دار الفكر بيروت، الطبعة الثانية ١٩٧٨.

ناآورنواک

۷.....	نهم کتیبه
	ریپه‌وی باس
۱۰.....	چهند هه‌لوبیسته‌یه ک
۱۵.....	سه‌له‌فی درویش
۱۵.....	نهم سه‌له‌فیتیبه زهره‌ری بؤ به‌زهکان نییه ؟
۱۹.....	ناسکه سه‌له‌فی گول به ده م !
۲۷.....	سه‌له‌فیتی، یان ئمسپه‌دارینه‌گهی جه‌ژن ؟!
۳۴.....	کوبه‌ندی یه‌که م
۴۲.....	به‌ندی یه‌که م
۴۴.....	عه‌قیده‌ی مهدخه‌لی و پالانته‌وانانی سه‌له‌فی له پیکه‌اته‌ی باوه‌ردا !
۴۵.....	باسی یه‌که م
۴۵.....	مهدخه‌لی و پالانته‌وانانی سه‌له‌فیتی کام جله‌ی مورجیئه‌یان پوشیووه ؟
۵۴.....	ریپه‌ویکی پیویست بؤ باسی دووهم
۵۶.....	باسی دووهم
۵۶.....	مهدخه‌لی و پالانته‌وانانی سه‌له‌فیتی له‌سهر عه‌قیده‌ی (مرجنة الفقهاء) ن !
۵۶.....	نایا کردار مهرجی هه‌بونی باوه‌ره یان ته‌نها مهرجی ته‌واویتیه‌تی ؟
۶۱.....	باسی سییه‌م
۶۱.....	نه‌گهر راست دهکن با ئیمامی ئیبنوت‌هیمییه حه‌که م بیت !
۶۹.....	باسی چواره‌م
۶۹.....	حوكمی ئه و گمه‌سه چییه که ده‌لیت : کردار مهرجی هه‌بونی باوه‌ر نییه ؟

بهندی دووهم ۷۲	رهاوندنهوهی گومان و به لگهی مه دخه لی و پالانته وانانی سه له هفتی له پیناسه و پینکهاتهی باوهردا ۷۲
دیسان ریره و بو شیکاریی گومانی سه له هفتی کان کان له باب الایمان و باب الکفر دا ۷۲	باسی یه که م : جن و ری کردار له پیناسهی باوهردا ۸۰
باسی دووهم : نه هلی سوننهت کیهی؟! ۸۵	باسی سینیه م : شیکردنوهی به لگهی مه دخه لی و پالانته وانانی (سه له هفتی) ۸۸
کوبهندی دووهم ۱۱۲	باسی چواردهم : مه دخه لی کان و پالانته وانانی سه له هفتی عه قیدهیان ته واو نیه ۹۹
بهندی یه که م ۱۱۳	۱. نه هلی سوننهت و جه ماعمت: ۱۱۵
۲. خهواریج : ۱۱۹	۲. توندرهوانی مورجیئه یان جه همیه کان ۱۲۰
۴ - مورجیئه شه رعناسان ۱۲۲	باسی دووهم : کمس لای مه دخه لی کان و پالانته وانانی سه له فی کافر نابیتموه !! ۱۲۵
بهندی دووهم ۱۷۷	باسی سینیه م : مه دخه لی و پالانته وانانی (سه له هفتی) له (باب الکفر) دا له سهر عه قیدهی جه همیه کان ۱۴۰
رهاوندنهوهی گومان و به لگهی مه دخه لی و پالانته وانانی (سه له هفتی) له (باب الکفر) دا ۱۷۷	گومانی یه که م : مه بهستی کافربون له گوفتارو کرداری کوفریندا مه رجه بو به کافر دانان ۱۷۸
گومانی دووهم : دلخوشبون به کوفر کردن مه رجه بو به کافر دانان ۱۸۱	

بلق و کمپی یه ک دوو گومانی سەلەفی

گومانی سییەم : (مەدختەلیەکان و پالانتەوانانى سەلەف) دەلتىن زانىيان لهگەن	
ئىيەمەدان	۱۸۶
کۆتايسى باس	۱۹۵
سەرچاوهگان	۲۰۰
ناوھەزۈك	۲۰۵

ئەم بىرو را و بۆچۈنەنى، كەلەم
كتىبە دايىه، بىرۇ راى نوسمەرە، مەرج
ئىيە ئىيەنى بىلەك كارەممان دىيد و
را و بۆچۈنەمان ھەبىت، نوسمەر لە بىرۇ راى
خۇس ئازادە.

ئىيەش ئامادەبن بىرۇ را و بۆچۈنى جىاواز
بە بىرۇ راى نوسمەر بىلەك كەيىنەوە...

نوسىنگەي تەفسىر
تەفسىر ئەلمۇنەمەن

ھەولىز - شەقامى دادگا - زېز توپقاش شەرىن بالاص

ت: 2518138

موبایل: 07504605122

www.al-tafseer.com

tafseeroffice@yahoo.com